

Tractatvs De Sacramentis Et Censvris

Hurtado, Gaspar

Moretus, 1633

Tractatvs De Pœnitentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94788](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-94788)

TRACTATVS DE POENITENTIA.

DISPVATATIO PRIMA.

De natura & essentia virtutis Pœnitentia.

DIFFICULTAS PRIMA.

Quid sit Pœnitentia.

Isidorus.
August.

Suarez.
Ægidius.
August.

Gregorius.

T à nomine ipso exordiamur, Pœnitentia, ut constat ex Isidoro 3. Etymologiae, cap. vlt. & ex Augustino de Vera & falsa pœnitentia, cap. 19. dicitur à pœna, ita ut pœnitere idem

fit quod pœnam tenere: & pœnitentia, ut indicat Augustinus, idem quod pœna tenentia; aut idem quod punientia, ut loquitur Isidorus. Et quia displicentia & dolor de peccato est prima pœnitentia, in modo præcipua, ideo pœnitentia præcipue significat displicentiam & dolorem peccati commissi: quamus hæreticis, quibus omnis austeritas displicet, videatur quod pœnitentia non sit idem quod pœna tenentia, nec dolor seu afflictio, sed idem quod resipiscencia quædam, & amor nouæ vite. Gratus tamen & absque fundamento ita sentiunt, & contra Auctores Latinos, quibus in hac re maximè credendum est, & etiam contra Patres, in modo & contra Scripturam, ut offendunt Suarez disp. 1. sect. 1. & Ægidius disp. 1. dub. 1.

Ut verò ad rem accedamus, pœnitentia variè à Patribus definitur. Ab Augustino Epist. 108. definitur, quod sit, bonorum & humilium fidelium pœna quotidiana, in qua peccata tundimus dicentes, *Dimittite nobis debita nostra*. & de Vera & falsa pœnitentia cap. 19. quod sit, quædam dolentis vindicta semper pœniens quod dolet commisso. & lib. 3. Hypognosticon, quod sit, res optima & perfecta, quæ omnes defectus reuocat ad perfectum. Et à Gregorio Hom. 34. in Euangelia definitur, quod sit, perpetrata mala plangere, & plangenda non perpetrare: hoc autem posterius addit, ut indicet in pœnitentia includi propositum non peccandi in futurum. Exæcta tamen & metaphysica definitio pœnitentia tradetur à nobis Diffic. IV.

DIFFICULTAS II.

Vtrum sit aliqua virtus Pœnitentia.

Conueniunt primò Doctores, odium seu detestationem peccati commissi, id est affectum quo odio habemus & detestamur nos peccasse, & dolorem seu tristitiam de peccato commissi, id est affectum quo dolemus & tristamur quia peccauimus, esse actus pœnitendi, ut ex se pater, & suppo-

nitur in Tridentino scilicet 14. cap. 1. & 4. quia duo Tridentini, predicti affectus sunt actus pœnitendi de peccato commissi, quamus diuero modo; quia dolor seu tristitia est affectus pœnitendi formaliter, ut patet; & odium seu detestationem est affectus pœnitendi radicaliter, quia est radix predicti affectus doloris seu tristitiae.

Pro huius autem intelligentia obseruandum est, circa malum apprehensum ut præsens, esse in voluntate duplum affectum, alterum pura displicentia absque vitali inquietudine, & anxietate, seu afflictione (qualis est in Deo & in Beatis de peccatis nostris, & in Beatis etiam de propriis peccatis commissis in via) qui dicitur odium & detestatione; & alterum displicentia, quæ est vitalis quædam inquietudo, angor, seu afflictio (qualis non reperitur in Deo, quia est incapax illius, nec in Beatis, quia sunt impediti gaudio beatifico) & dicitur dolor & tristitia. In modo prior ille affectus pura displicentia etiam dicitur dolor & tristitia in subiecto capaci doloris & tristitiae, & non impedit ad habendum affectum doloris & tristitiae; quia in eo subiecto prior ille affectus regulariter est radix & causa doloris & tristitiae: eo enim ipso quod quis odio habet malum aliquid, quod apprehendit aliquo modo ut præsens, regulariter tristitiae & angustiæ ob illud. Isti tamen duo affectus (qui possunt esse efficaces & inefficaces) quamus verterentur circa idem obiectum materiale & formale, specie physica distinguuntur ob dictum diuersum modum, quo voluntas mediis illis tendit in idem obiectum materiale & formale, sed non distinguuntur specie morali, quia habent eamdem bonitatem moralem, seu conformatantiam ad rationem.

Constat ergo, affectum doloris seu tristitiae de peccato commissi esse formaliter actum pœnitentia, cum sit formaliter pœnitudo; odium vero seu detestationem puram peccati commissi esse radicaliter actum pœnitentia, quia est radix & causa dicti affectus doloris, in quo consistit formaliter pœnitudo.

Conueniunt secundò Doctores, intentionem seu voluntatem destruendi peccatum quoad culpam & offenditam Dei, esse actum pœnitentia, quia intentione destruendi peccatum est maximum quædam & efficax pœnitere de peccato, non pœnitere formaliter, quia dicta intentione non est formaliter pœnitudo; in modo non est pura displicentia seu fuga peccati,

peccati, sed complacentia & prosecutio ipsius non esse peccati, seu destructionis illius: nec radicaliter, quia non est radix doloris de peccato, sed esse pœnitere, seu actum pœnitendi consequenter, quia est quædam complacentia efficax, seu prosecutio ipsius non esse peccati, orta ex disiplentia seu fuga efficaci tam pura quam dolorosa peccati (quia ex virtutis oriri potest) & ab ea distinæ specie physica, quamvis non morali; sicut ex disiplentia seu fuga ineffaci peccati tam pura quam dolorosa potest oriri prosecutio inefficax ipsius non esse peccati; quæ etiam suo modo sunt actus pœnitentiæ (quamvis imperfeciæ) alia radicaliter, nempe pura disiplentia; alia formaliter, nempe disiplentia dolorosa; alia consequenter, alia dicta prosecutio inefficax.

Conueniunt tertio Doctores, ad dictos actus pœnitentiæ esse in voluntate habitum, quia in eis eliciendis est in voluntate aliqua difficultas.

Est tamen difficultas, An habitus in dictos actus pœnitentiæ inclinans, & eos eliciens, sit verè virtus.

Ratio difficultatis pro parte negativa desumitur ex Aristotele 4. Ethicor. cap. 9. dum ait, verecundiam non esse virtutem, sed passionem laudabilem; ergo nec pœnitentia est virtus. Consequens probatur, quia si verecundia non est virtus, maximè quia supponit turpe factum de quo quis erubescit; sed etiam pœnitentia supponit actum turpe de quo quis pœnitit; ergo etiam pœnitentia non est virtus.

Nihilominus Theologi conueniunt, habitum pœnitentiæ inclinantem in prædictos actus pœnitentiæ, esse verè virtutem (& consequenter esse aliquam virtutem pœnitentiæ) quia dicti actus pœnitentiæ sunt honesti, ut patet, & constabat ex dicendis; ergo habitus pœnitentiæ in eos inclinans est verè virtus. Consequens patet, quia virtus est qua honestè vivitur.

Observandum est, quod quamvis in voluntate possit esse affectus puræ disiplentia, & affectus doloris circa peccatum, ut dissonum rationi, & offensiu Dei: in appetitu verò sensitivo, neutro modo esse potest affectus circa peccatum, quia præterquam quod peccatum, ut offensiu Dei, est ad alterum, nempe ad Deum, & appetitus sensitivus nequit esse ad alterum, etiam peccatum ut dissonum rationi, quam ut offensiu Dei, non est quid materiale, sed quid spirituale seu immateriale, circa quod ut sic nequit versari appetitus sensitivus, quia in sensu interiori, cuius solius cognitione dicitur appetitus sensitivus, nequit esse cognitione rei, aut rationis immaterialis. Nihilominus in appetitu sensitivo potest esse affectus disiplentia, tam pura quam dolorosa circa peccatum apprehensionem quasi malum materiale, qui deriuari potest, & lèpe deriuatur ex affectu disiplentia voluntatis in appetitu sensitivum: ab eo tamen affectus non accipit bonitatem, quia quando affectus disiplentia elicitor, non elicitor ex motu dicti affectus voluntatis, tamquam medium utile ad motuum affectus voluntatis, nec tamquam electio alicuius medij utilis ad illud, sed elicitor ex suo proprio motu. Vnde affectus disiplentia circa peccatum in appetitu sensitivo propriè non est actus pœnitentiæ virtutis pœnitentiæ, nec imperatus, sed tantum deriuatus ex affectu illius, ratione connexionis &

sympathia naturalis inter voluntatem & appetitum sensitivum.

Addimus, humiliationem & alia opera satisfactoria facta ex intentione puniendo culpam, ut offensam Dei, pertinere ad pœnitentiam non elicitiu, nec imperatiu, sed tantum reduciu.

Ad rationem difficultatis respondemus, verecundiam, seu pudorem de facto turpi, non esse actum virtutis, ne claudabilem (quamvis aliquando habeat effectum laudabilem, quando scilicet retrahit a peccato) quia verecundia est timor infamiae, proueniens ex motu & affectu propriæ aestimationis & honoris, sive in debita mensura, sive non; & quia hoc motuum ut sic non minus impellit aliquando ad peccatum, quam aliquando retrahit ab illo, ideo verecundia & pudor ex se non est actus honestus & laudabilis, ac proinde nec virtutis; detestatio verò & dolor de peccatis contra Deum semper ex se est actus honestus & laudabilis, quamvis supponat actum turpe, ac proinde potest esse actus virtutis.

DIFFICULTAS III.

Vtrum sit aliqua peculiaris & determinata virtus Pœnitentie.

A Ltisiodorensis lib. 4. Summa, tractatu 6. *Alij seder.*

dubio 1. docent, non esse aliquam peculiararem & determinatam virtutem pœnitentiæ, ad quam peculiariter pertineat detestari & dolere de peccatis, & eorum destructionem intendere, sed generaliter ad quamlibet virtutem pertinere detestacionem & dolorem peccatorum sibi oppositorum, & eorum destructionem intendere; ac proinde quamlibet virtutem, ut inclinantem in hos dictos actus pœnitentiæ, esse veram pœnitentiam. Et probari potest, Primo, quia ad id tantum pertinet fugere malum aliquod, & eius destructionem intendere, ad quod pertinet prosequi bonum cui illud malum opponitur: sed ad quamlibet virtutem pertinet prosequi bonum. Alii peccato oppositum; ergo ad quamlibet pertinet fugere peccatum illud suo bono oppositum, & eius destructionem intendere, & non ad aliam virtutem; ac proinde quilibet virtus est vere pœnitentia respectu peccati sibi oppositi, prout inclinat in fugam peccati sibi oppositi, & in intentionem destructionis illius, & præter eas non est alia peculiaris virtus ad quam id pertineat. Secundo, quia intentio satisfaciendi pro offensa parentibus & proximis illatis, pertinet ad pietatem aut insitiam, contra quas delinquendo illos offendimus, & non ad aliam virtutem; ergo intentio satisfaciendi pro offensa Deo facta (& idem est de destructione & dolore illius) pertinet ad eam virtutem, contra quam delinquendo Deum offendimus, & non ad aliam distinctam.

S. Thomas verò quæst. 85. artic. 2. *Vasquez s. Thomas.* dub. unico, & communiter Scholastici in 4° di- *Vasquez.* finet. 14. docent, esse peculiararem & determinatam aliquam virtutem pœnitentiæ, & meritum: quia verè sunt actus aliqui pœnitentiæ honesti, propria & peculiaria honestate, non conuenientes generaliter virtutibus, & in quibus eliciendis voluntas patitur aliquam difficultatem: ergo verè est

aliqua virtus pénitentiae determinata & peculia-
ris. Antecedens probatur, quia detestatio & dolor
peccati, quo peccator detestatur peccatum, & do-
let de eo quatenus est offensa Dei ex complacen-
tia ipsius peccatoris, quia ipsi est malum offendit
Deum, sunt verè actus pénitentiae (detestatio ra-
dicaliter, & dolor formaliter) ut patet, & sunt hon-
esti (ut pote ratione confoni) ut etiam patet, &
non conuenient generaliter virtutibus, quia vir-
tutes generaliter non detestantur peccatum, & do-
lent de eo, ut est offensa Dei ex complacentia ipsius
peccatoris, sed tantum ut est dissonum ratione, ac
proinde sunt honesti peculiari honestate non con-
ueniente generaliter virtutibus, & in eis elicen-
dis est in voluntate difficultas, ut etiam patet. Et
eodem modo intentio peccatoris compensandi
offensam Deo illatam per peccatum, & eam de-
struendi ex complacentia sui, quia sibi est malum
perseuerare in statu offensoris Dei, etiam est actus
pénitentiae, & honestus, & peculiari honestate,
& non conuenient generaliter virtutibus, & in
eo actu elicendo est in voluntate aliqua difficultas;
ergo.

Ad primam ergo rationem aduersariorum re-
spondemus, quod quamvis quilibet virtus de-
testetur peccatum sibi oppositum, & de eo dolet
ex suo proprio motu, ac proinde quilibet pos-
sit dici pénitentia, prout inclinat in eos actus de-
testationis & doloris ex suo proprio motu elicito-
s, non tamen detestatur peccatum, nee dolet de
peccato quatenus est offensa Dei, & sub hoc re-
spectu non opponitur illis, sed tantum quatenus
est contra rationem, & ei dissonum, non habito
respectu ad Deum: quia quamvis ipsa culpa seu
malitia, quae consistit in dissonantia & contrarietate
ad rationem, sit ipsa offensa Dei, quia ea dissonan-
tia est obiectum disdiscens Deo, in quo consistit
esse offensam Dei; nihilominus formaliter dis-
tinguitur ab offensa Dei, quia dissonantia ad ra-
tionem non concipitur ut offensa Dei, dum tan-
tum concipitur ut dissonantia ad rationem, quo-
usque etiam concipitur ut obiectum disdiscens
Deo: & ideo prater alias virtutes, quibus deter-
statur peccatum ut rationi dissonum, consti-
tuenda est peculiari virtus pénitentiae, qua de-
testemur culpam, seu dissonantiam ad rationem,
ut offensam Dei, & qua de culpa, quatenus offens-
a Dei, doleamus, & qua intendamus destruere
statum culpæ ut est offensa Dei, quod est compen-
sare offensam Dei, & pro ea satisfacere.

Et ad secundum concedimus Antecedens, &
negamus Consequentiam, ob discrimen inter off-
ensam parentibus & proximis ex una parte, &
inter offensam Deo factam per peccatum ex altera;
quia offensa parentibus & proximis facta est
strictè contra iustitiam in illos, quia eos verè la-
dimus, offensa autem contra iustitiam strictè in
aliquem, verè afferetur per iustitiam oppositam
in iustitia, & non per aliam virtutem, quia tan-
tum per actum illius afferetur laesio contra ipsam,
& intentio illam afferendi elicit ex complacen-
tia ipsius intendentis (& idem est de detestatione & dolore illius) etiam est iustitia, & non alius
virtutis; ac proinde ad hanc intentionem, & ad
ablationem dictæ iustitiae, sufficit virtus iusti-
tiae, quæ erga parentes dicitur pietas, & erga pro-
ximos retinet nomen iustitiae. Offensa vero Deo
illata per peccatum, etiam sacrilegij, non est

contra iustitiam aliquam strictè in Deum, quia
non offendimus Deum ipsum laendendo, sed ei
discipliendo nostris peccatis, & efficiendo nos
ipsi inuisos, & coram ipso maculatos, quod non
aferetur actu opposite virtutis, sed actu chari-
tatis; quia hoc actu, & non actu opposite virtutis,
efficiunt Deo grati, & coram ipso mundi;
& intentio destruendi dictam offensam elicit
ex complacentia operantis (& idem est de
detestatione & dolore illius) non est charita-
tis, per cuius actum destruitur, quia non elicit
ex complacentia Dei, nec est illius virtus
contra quam fuit peccatum, quia ad hanc tan-
tum pertinet destruatio peccati ut offensa Dei,
ac proinde intentio illa (& idem est de detesta-
tione & dolore illius ut offensa Dei est) per-
tinet ad virtutem pénitentiae, distincte ab omni-
bus aliis.

Ex dictis constat, obiectum materiale peculia-
ris & determinatae virtutis pénitentiae, quoad
actus detestationis & doloris, esse peccatum prout
est offensa Dei; & obiectum formale illius, quoad
eodem actus (quod in vnaquaque virtute est
proprium, & proximum motuum actuum illius)
esse idem peccatum ut offensam Dei, quatenus
ipsi pénitenti malum ut sic: Quia peccatum ut
offensa Dei, ut sic malum pénitenti, est motuum
detestationis & doloris peccati, ut offensa Dei,
sive perseverantis, sive iam remissi. Obiectum
vero materiale virtutis pénitentiae, quoad di-
ctam intentionem destruendi offensam Dei esse
destructionem offensa Dei, seu non esse offensam
Dei, prout subest destructioni, formale vero, esse
bonitatem ipsius destructionis, quæ est bona ipsi
pénitenti.

Observandum tamen est, quod quando sancti
Patres nos ad pénitentiam interiorum exhortan-
t, & eius valorem prædicant, non curant de dicta
peculiari pénitentia, quia hec nec est neces-
saria ad iustificationem quam Patres nobis desiderant
mediæ pénitentia, nec ad illam sufficit,
quia nec est sanctitas, nec ultima dispositio ad illam;
sed loquuntur de contritione perfecta, quæ
verè sanctificat animam, aut tamquam forma, aut
tamquam ultima dispositio ad illam. Et quamvis
contritione perfecta elicitur à charitate, ut dicemus
Disp. II. Diffic. I. nihilominus optimè dicitur
pénitentia; quia perfecta contritio est vera dis-
plicentia peccati sive pura sive dolorosa: & quia per-
fecta contritio est sufficiens & efficax ad destruen-
dum peccatum, ideo potest reflexè imperari ab
intentione compensandi seu destruendi offensam
Deo per peccatum illatum, que intentio est actus
elicitus à dicta peculiari virtute pénitentiae, à
qua intentione contritio perfecta nullam acci-
pit bonitatem, sed tantum ex motu charitatis
à qua elicetur: quia quando ipsa contritio elicitur,
non elicetur ex motu pénitentiae, nec
ob bonitatem pénitentiae, sed tantum ex motu
charitatis à qua elicetur, ipsa tamen intentio
dicta accipit bonitatem moralem à contritione
perfecta imperata, quia ipsa intentio, quantum
est ex se, inducit voluntatem ad ipsam contritionem.

Diffic.

DIFFICULTAS IV.

Vtrum virtus peculiaris pœnitentiae ita sit peculiaris, ut sit distincta à iustitia, & à religione, & ab alijs omnibus.

*Sotus.
Durand.
Gabriel.*

Sotus in 4. dist. 14. quæst. 2. Durandus q. 2. Gabriel q. 1. art. 3. dub. 9. docent, peculiarem virtutem pœnitentiae non esse distinctam à iustitia, quia per pœnitentiam recompensari intenditur offensa & iniuria Deo facta per peccatum. Proprium autem est iustitia, iniurias recompensare, & omnem iniquitatem auferre. Dissentunt tamen prædicti in assignanda iustitia, à qua dicunt pœnitentiam non distinguere: quia Scotus existimat, non distinguere à iustitia punitua seu vindicativa; Durandus, non distinguere à iustitia commutativa; & Gabriel, non distinguere à iustitia distributiva.

*Suarez.
Egidius.
Thomas.*

Suarez disp. 7. sect. 1. & Egidius d. 1. dub. 4. docent, virtutem peculiarem seu specialem pœnitentiae non esse distinctam à virtute religionis. Quod indicare videtur S. Thomas 2. 2. q. 5. art. 1. dum ait, religionem dici à reeligendo, quia Deum, quem negligenter amiseramus, reeligimus per religionem; id autem efficimus per pœnitentiam. Et ratione probatur Primo, quia per pœnitentiam intendimus compensare offendam Deo per peccatum illatum: sed per peccatum offendimus Deum, ipsi auferendo honorem; ergo per pœnitentiam intendimus Deo honorem ipsi ablatum reddere, & ipsum colere, quod ad religionem pertinet, ergo pœnitentia est religio. Secundo, quia ad intentionem satisfaciendi pro offensa parentibus & proximis illata, non datur virtus aliqua distincta ab omnibus aliis, quia ad id suffici pietas aut iustitia, contra quas delinquendo illos offendimus; ergo ad intentionem satisfaciendi pro offensa Deo facta, quæ etiam ad pœnitentiam pertinet, sufficit illa virtus, contra quam delinquendo Deum offendimus.

*Sotus.
Bellarm.
Valentia.
Vazquez.*

Sotus vero in 4. d. 14. quæst. 2. art. 3. Bellarm. nus 2. de Pœnitentia cap. 7. Valentia disp. 7. q. 2. punc. 1. & Vazquez q. 8. 5. art. 3. docent, & optimè, virtutem pœnitentiae esse ita peculiarem seu specialem, ut sit distincta à iustitia, & à religione, & à charitate, & ab obedientia, & à qualibet alia.

Et in primis distinguitur à iustitia strictè sumpta; quia satisfactio, seu recompensatio ex iustitia strictè sumpta, supponit illatum iniustitiam strictè sumptam, & inæqualitatem, quam reducat ad æqualitatem & ad iustitiam: satisfactio autem, seu recompensatio pro offensa Dei, quæ intenditur per pœnitentiam, non supponit iniustitiam aliquam strictè sumptam Deo per peccatum illatum, quia peccatis nostris, v. g. superbiæ, nullam strictè iniustitiam contra Deum committimus; alias quilibet peccato, v. g. intemperantia, peccantes, duplex ad minus peccatum committeremus, alterum contra temperantiam, & alterum contra iustitiam in Deum, quod est manifestè falsum, quia nullo peccato distincto à peccato sacrilegij. Imo nec iste possimus Deo iniustitiam strictè sumptam inferre, quia Deus nullo nostro peccato, neque sacrilegij, quo Deo honorem auferimus, potest strictè laeti & damnificari, sicut ex nullonostro obsequio & bono opere, neque religionis, po-

test Deo aliiquid strictè emolumenti euenire, vt significatur Job 22. *Quid prodest Deo si iustus fueris, aut quid ei confert, si fuerit immaculata via tua?* de quo late diximus Tractatu de Incarnatione, Disp. I. Diffic. x. Ergo pœnitentia est distincta virtus ab omni strictè iustitia, præsertim à compensatione.

Et specialiter distingui à iustitia distributiva, contra Gabrielem probatur, quia hac respicit æqualitatem non Arithmeticam, seu inter duas res, vt inter pecuniam & mercem; sed æqualitatem Geometricam, seu inter duas proportiones, qualis est æqualitas quæ ex una parte versatur inter proportionem bonorum distributorum, & ex altera inter proportionem meritorum plurium personarum, quibus facienda est distributio. Ille autem qui per pœnitentiam intendit recompensare offendam Deo illatam, non intendit ponere æqualitatem Geometricam, aut faltem ad eam non attendit; sed tantum ad Arithmeticam, nempe ad eam quæ est inter offendam Deo illatam, & inter recompensationem illius.

Et quod etiam distinguitur à iustitia punitua seu vindicativa strictè sumpta (qualis in nobis repertur) contra Scotum probatur, quia in primis pœnitentia, quatenus intendit compensare seu delere offendam Dei, non est iustitia punitua seu vindicativa, quia pœnitentia ut sic, non intendit punire & vindicare, sed defruere offendam Dei. Et quamvis intentio satisfaciendi pro debito pœnitæ temporalis, etiam perrineat ad pœnitentiam (quamvis reduciunt tantum) quia id est intendere punire offendam Dei; nihilominus nec pœnitentia ut sic est iustitia punitua seu vindicativa strictè, quia ipsa satisfactio pro pena non est actus iustitiae punitiae seu vindicativæ strictè, quia per eam satisfactionem non refarcitur Deo offendio iniuria, seu iniustitia strictè sumpta, quia nulla talis infurter nec inferri potest Deo per peccatum.

Deinde secundò pœnitentia distinguitur à religione, quia per religionem strictè profitemur Dei excellentiam, ipsum colendo, ut sit per adorationem, per sacrificium, per orationem, per votum, per iuramentum, & non per quodcumque aliud opus bonum, nisi latiori significatione; alias a contrario quocumque peccatum esset sacrilegium contra religionem: sed per actus pœnitentiae non profitemur strictè excellentiam Dei, ipsum strictè colendo, quia displicentia, qua nobis displiceret offensa Deo per peccatum illatum, & intentione satisfaciendi pro illa, quæ sunt actus pœnitentiae, non colimus strictè Deum, nec eum ut excellentem recognoscimus & respicimus, sed tantum ut offendimus ergo.

Rursum tertio pœnitentia distinguitur à charitate, quia quamvis charitas etiam detestetur omne peccatum ut offendam Dei, & de quocumque ut sic doleat, ut detestatur & dolet pœnitentia, sed non ex complacientia pœnitentis, ex qua pœnitentia detestatur & dolet, sed ex complacientia Dei, quia est offensa ipsius Dei.

Deinde quartò distinguitur ab obedientia, quia quamvis hac etiam detestetur omne transgressionem legis, & de ea doleat ex complacientia ipsius pœnitentis, sed non nisi quando facta est in contemptum ipsius legis, & tunc non quia est offensa Dei, sed quia facta est in contemptum legis.

Tandem quinto, quod etiam distinguatur ab omnibus aliis virtutibus, constat ex eo, quod actus pœnitentia supradispositi nulli alijs virtutis conueniunt, ut discurrent per singulas facile patebit.

Pœnitentia ergo peculiaris, ita est virtus peculiaris, ut sit distincta ab omnibus aliis, habens tamen aliquam similitudinem cum iustitia, quia aliquo modo est ad alterum, nempe ad Deum, quia elicit actus, qui versantur circa Deum, quia actus, quos elicit, versantur circa peccatum, seu circa maculam & culpam, apprehensam ut offenditam Dei; & ob ipsam pœnitentia dici potest pars iustitia non iubiebita (quales sunt species respectu generis, homo v. g. respectu animalium) sed potest statu deficiens a propria & stricta iustitia, sicut religio.

Ad rationem ergo pro Scoto, Durando & Gabriele, concedimus, per pœnitentiam intendi recompensationem offenditam & iniurie Deo illata per peccatum (quamvis per actum pœnitentia non fiat immediate & formaliter, sed mediata & efficienter moraliter, quia inducit ad contritionem, per quam recompensatur & deletur) quia tamen iniuria illa non est propriæ & strictæ iustitiae, sed latè, id est pœnitentia, per quam intenditur compensari, non est iustitia strictæ, sed latè.

Ad rationem vero pro Suarez & Agidio, negamus, quocumque actu peccati auferri strictè honorem Deo, sed tantum peccato sacrilegio, sicut nec quocumque opere bono strictè honoramus Deum, sed opere virtutis religionis; ac proinde per pœnitentiam, per quam intendimus satisfacere Deo pro quocumque peccato, non intendimus strictè reddere Deo honorem, quod pertinet ad religionem; sed intendimus offenditam Dei destruere, quod non pertinet ad religionem, adhuc quando offenditam illata est Deo opere sacrilegio, qui auferitur Deo honor: quia offendit, quia per pœnitentiam intenditur destruiri, non constituit in ablatione honoris, nec ea offendit, quia in opere sacrilegio, sed in ipsa malitia seu culpa; haec autem offendit, non destruitur reddendo Deo honorem ablatum, adhuc quando strictè est ablatum opere sacrilegio, sed emundando animam a macula illa & culpa relictam post actum peccati, quae res ipsa est ipsa offendit Dei, quod nec intenditur, nec fit opere religionis, sed intenditur per pœnitentiam, & fit per actum charitatis, & quamcumque aliam formam iustitiae.

Pœnitentia ergo peculiaris pro actu formalissimo est dolor, quo quis dolet se offendisse Deum, aut in statu offendit, perseverare; & sumpta pro virtute, est habitus inclinans in dolorem, quo quis dolet se offendisse Deum, aut se in statu offendit, perseverare.

DIFFICULTAS V.

Vtrum virtus peculiaris pœnitentiae sit supernaturalis.

Supponimus, virtutem peculiarem, seu speciem pœnitentiae, non esse Theologicam, sed moralem: quia quamvis actus ipsius sint circa Deum, sed non circa Deum in recto, seu directe, sed tantum in obliquo seu indirecte, sicut religio. Quia sicut religio habet pro obiecto directo cultum Dei, & non Deum nisi in obliquo, tamquam

eum cui cultus defertur; ita etiam peculiaris pœnitentia habet pro obiecto directo intentionis ab ipso elicite compensationem seu destructionem iniurie Deo facte, & non Deum nisi in obliquo; & pro obiecto directo displacebitur ab ipsa elicite habet ipsam offenditam Dei, & non Deum nisi in obliquo, tamquam eum cuius est ipsa offenditam, quæ displacebit, & destruuntur intenditur.

Hoc ergo supponit, Durandus in 4.d. 14.q.2. *Durandus.* Ioannes Medina Cod. de Pœnitentia, quæst. 1. *Ioannes Medina.* docent, peculiarem virtutem pœnitentiae esse naturalem, & non esse aliquam supernaturalem. *Canus.* Canus vero Relect. de Pœnitentia 2. parte, concl. vlt. & Vafquez quæst. 8. art. 5. dub. 2. docent econtra esse supernaturalem, & nullam posse esse naturalem. *Vafquez.*

Nos tamen existimamus posse esse aliquam peculiarem virtutem pœnitentiae supernaturalem, & aliquam naturalem (quod etiam conuenit omnibus aliis virtutibus moralibus, & supponit Bartholomæus Medina i. 2. quæst. 6. 1. art. 5.) quia sunt *Medina.* aliqui actus pœnitentiae peculiari, qui sunt ex obiecto supernaturales, & alij qui sunt naturales, ergo. Antecedens autem probatur, quia potest esse displacebita peccati ut offendit Dei, tam pura quam dolorosa, quæ sit ob motuum supernaturale proprium, nempe ob offenditam Dei ut est mala pœnitenti, ut concuii Sanctorum, & domestico Dei, eleuato ad finem supernaturalem; & potest etiam esse displacebita peccati, ut offendit Dei, tam pura quam dolorosa, quæ sit ob motuum naturale proprium, nempe ob offenditam Dei ut est mala pœnitenti, ut ciuii congregatio humanæ secundum se, non eleuato ad finem supernaturalem. Et eadem proportione potest esse intentio compensandi seu destruendi culpam seu peccatum ut offendit Dei, quæ sit ob motuum supernaturale proprium, nempe ob compensationem seu destructionem offendit Dei, ut ea compensatio seu destruictio est bona ipsi pœnitenti, ut ciuii supernaturali, & potest esse aliqua, quæ sit ob motuum naturale proprium, nempe quia ea compensatio seu destruictio est bona pœnitenti, ut ciuii naturali, non eleuato ad finem supernaturalem.

Quod si est aliqua virtus specialis pœnitentiae supernaturalis, etiam erit per se infusa, quia ad omnem actum supernaturalem ex obiecto, qui difficultate elicuntur, ut elicuntur dicti actus pœnitentiae (specialis supernaturalis, Deus infundit habitum perfectiorum ipsis actibus, quo tamquam principio potentiam eleuante, ab ipsa con natura elicuntur. Id tamen non tollit actibus pœnitentiae supernaturalibus acquiri habitum, qui etiam sit virtus, & quo actus supernaturales illius prompte & facile elicuntur, & qui sit minus principialis quam actus, quia non concurrit ad eorum substantiam, sed tantum ut prompte & facile elicuntur.

DIFFICULTAS VI.

Vtrum omne peccatum sit obiectum materiale peculiaris virtutis pœnitentiae.

Conueniunt Theologi, peccatum actuale proprium, non solum mortale, sed etiam veniale, esse obiectum materiale peculiaris virtutis pœnitentiae. Quod de mortali est manifestum, quia

quia in peccato actuali mortali proprio cuiuslibet, verè fuit offensa Deo illata, quam dicta virtus possit detestari, & de qua possit dolere, & cuius destructionem possit intendere; & id etiam de veniali negari non potest, quia etiam in eo verè est culpa & offensa Deo ipsi displicens, quamvis leuis, quam etiam peculiariis virtus pœnitentia possit detestari, & de qua possit dolere, & cuius destructionem possit intendere.

Et ob rationem diætam non solum peccatum ipsum actuali proprium, tam mortale quam veniale, vt fuit actualiter, seu in primo fieri, est obiectum materiale peculiariis virtutis pœnitentia, sed etiam postquam transit, & tantum perseverat habitualiter, vt aduertunt Suarez disp. 2. seçt. 1. & Ägidius disp. 1. dub. 3. quia poenitens non solum detestatur & dolet se offendisse Deum, sed etiam detestatur se esse in statu offendis Dei, & de eo dolet, inò tantum intendit destruere offensam vt habitualiter perseverantem, quia hoc est possibile, & non vt fuit in primo fieri; quia impossibile est, quòd pœnitens intendat destruere quod offendit Deum, cùm impossibile sit quòd non offendit illum.

Circa peccatum originale vnicuique proprium, non est negandum, posse esse in nobis displicientiam (tam puram quam dolorosam) qua ex complacientia nostri displicat illud vt offensam habitualem Dei contraxisse, & etiam in eo vt sic perseverauerat, quia nobis est malum fuisse, & esse habitualiter offendere Dei, & ipsi inuisos: & quando in perseverat, etiam posse esse in nobis intentionem destruendi illud vt offensam Dei ex complacientia nostri, quia destruere illud vt sic, est nobis bona.

Vnde negandum non est, dictos actus displicientia & intentionis circa peccatum originale, vt offensuum habitualiter Dei, elici à virtute peculiari pœnitentia, sicut ab ea elicuntur actus displicientia & intentionis similes circa peccatum actuali mortale habitual, quia omnes isti & illi actus sunt pœnitendi (siue radicaliter siue formaliter, siue consequenter) de offensa Dei, & eiusdem ratione quodad esse morale. Cui non obstat, quòd dicti actus circa originale proprium non habent rationem retractationis & resipiscientia cum displicientia peccati, & intentionis illud destruendi tantum habeat rationem retractationis & resipiscientia, quando est de peccato propria voluntate contracto: quia respectus retractationis & resipiscientia absque fundamento aliquo exigunt ad rationem pœnitentia, inò contra rationem, quia absque respectu possunt esse actus verè pœnitendi & dolendi.

Peccatum ergo originale proprium verè est obiectum materiale virtutis peculiariis pœnitentia, & prædicti actus circa illud sunt verè pœnitentia, & habitus, vt in eos inclinans verè est virtus peculiari pœnitentia, quamvis non ita strictè, ac vt inclinans in similes actus circa peccatum actuali propria voluntate contractum, vt aduertit S. Thomas quæst. 48. art. 2. ad 3.

Peccatum verò alienum, siue actuali siue originale, non est obiectum materiale virtutis peculiariis pœnitentia (vt aduertit Vasquez quæst. 85. art. 4. dub. 2.) quia displicientia, quæ esse potest de peccato proximi vt offensio Dei, vel est ex complacientia Dei, quia Deo displicer, & hæc est charitatis erga Deum; vel ex complacientia proximi, qui

peccauit & Deum offendit, quia ipsi fuit vel est mala, & hæc est beneficentia erga ipsum proximum. Et si esse potest, & aliquando est ex complacientia ipsius, cui culpa & offensia est aliena, nequit esse eiusdem honestatis & virtutis, ac est in ipso proximo; qui huic alter est mala quam illius alteri, ex ipso tamen motu, ex quo elicetur, discernenda est, an sit honesta, & cuius virtutis, & an mala, & an indifferens.

DIFFICULTAS VII.

Quod sit subiectum proximum & immediatum virtutis peculiariis Pœnitentia.

Altisiodorensis lib. 4. Summæ tract. 6. q. 3. *Altisiodor.* qui ibi docuit, pœnitentiam non esse peculiarem aliquam virtutem; sed generaliter ad quamlibet virtutem pertinere, esse pœnitentiam, & pœnitere de peccatis sibi oppositus. Consequenter docuit, non esse unum aliquid determinatum subiectum proximum pœnitentia, sed esse varia subiecta proxima pro varietate virtutum, quibus etiam conuenit esse pœnitentias, quatenus inclinant in actus pœnitentia circa peccata sibi opposita. Modus tamen iste dicendi supponit, non esse peculiarem aliquam virtutem pœnitentia. Quod esse falsum, ostendimus Diffic. 111.

Alij verò (vt referunt Alexander 4. p. quæst. 12. *Alexand.* memb. 2. art. 3. & Bonaventura in 4. dist. 14. 1. p. Bonavent. distinet. art. 2. quæst. 1.) docuerunt, peculiarem virtutem pœnitentia proxime subiectari in intellectu, quia pœnitentia est in intellectu, quia tamquam Index tribuit vnicuique quod suum est, & satisfacit pro iniuria vnicuique facta. Modus etiam iste dicendi non placet, quia actus interior iustitia non consistit in indicando quid sit vnicuique tribendum, nec quid sit faciendum pro iniuria vnicuique facta, sed tantum consistit in affectu tribuendi vnicuique quod suum est, aut satisfaciendi pro iniuria strictè vnicuique facta.

S. Thomas verò & Caietanus quæst. 85. art. 4. *S. Thomas.* Vasquez dub. 1. Suarez disp. 7. seçt. 5. & Ägidius *Caietanus.* *Vasquez.* disp. 1. dub. 6. docent, peculiarem virtutem pœnitentia proxime subiectari in voluntate, & merito: quia actus huius virtutis sunt affectus voluntatis, nempe displicientia peccati, vt offensio Dei, & intentionis illud vt sic destruendi, & non sunt actus intellectus; ergo habitus pœnitentia peculiari illis actibus describens (in quo virtus pœnitentia peculiari consistit) est in voluntate, & non in intellectu.

Est autem in voluntate, quatenus concupiscibili, quia est in ipsa quatenus concupiscente seu appetente destructionem offensio Dei, & quatenus hanc offensam detestante, & de ea dolente; & non est in illa quatenus irascibili: quia appetitio quasi vindictæ & recruciationis pro offensa Dei, quæ esse potest in pœnitente, & pertinet ad voluntatem vt irascibilem, tantum pertinet ad pœnitentiam reductiè, non elicitiè, nec imperatiue, vt diximus Difficultate 11.

DIFFICULTAS VIII.

In quibus sit peculiaris virtus Pœnitentie.

Supponimus, peculiarem virtutem pœnitentiae ex sua natura acquisitam (si datur) sive naturalem sive supernaturalem, esse in omnibus illis personis aut naturis, in quibus fuerunt actus illius repetiti, quia eis acquiritur; & non sive in illis in quibus non fuerunt dicti actus, quia eis solum acquiritur.

Hoc supposito, difficultas est, in quibus fuerit peculiaris virtus pœnitentiae supernaturalis, & per se infusa, ut credimus dari.

Circa hanc difficultatem, omissis me dis dicendi, existimamus, peculiarem virtutem pœnitentiae per se infusam non sive in Christo, sive tamen in omnibus aliis iustis viatoribus, & beatis hominibus, & Angelis, & in hominibus iustis, sive in statu innocentia sive in statu naturae lapsi, & in his sive parvulis sive adultis, etiam confirmatis in gratia, & in hominibus.

Et in primis non sive in Christo (vt contra

S. Thomas. Argentinam docent S. Thomas in 4. disp. 14. q. 1.

att. 3. quæstiunc. 3. Paludan. q. 4. Sotus q. 2. ar. 5.

Vasquez q. 8. 5. ar. 4. dub. 2. & communiter Theologici) probatur, quia in Christo fuisse omnino su-

perflua: quia in Christo nullo modo, nec antecedenter, potuit esse peccatum, ac proinde in Christo ex defectu materia non potuit esse aliquis actus perfectus pœnitentiae, qui tantum potest esse circa peccatum proprium. Quod vero in Christo potuerit esse effectus destruendi peccatum, sub conditione si ipse peccaret, non cogit ad constituentiam in Christo virtutem pœnitentiae infusam: quia virtus per se infusa, utpote omnino liber in infusa à Deo, tantum infunditur quando potest esse actus aliquis perfectus illius, ut perfecte & connaturaliter eliciatur, non vero quando tantum potest esse actus imperfectus, qualis est dictus ille conditionatus: nec cogit ad illam constituentiam in Christo, quod ea sit ornamentum animæ, quia non est ornamentum animæ Christi; quia cum actus illius supponit peccatum, nequit esse ornamentum, nisi his qui peccaverunt, aut absolute peccare potuerunt.

Quod vero infundatur, aut infusa fuerit omnibus aliis iustis in eorum iustificatione, probatur. Et in primis, quod infundatur parvulis in Baptismo simul cum charitate & aliis virtutibus infusa, quia parvuli absolute possunt peccare, & prius venialiter quam mortaliter; ergo est maxi-

me expediens, in Baptismo fieri potentes ad perfecte & connaturaliter pœnitendum de peccatis venialibus, quæ possunt committere antequam peccato aliquo mortali amittant virtutem pœnitentiae simul cum iustificatione, & aliis virtutibus infusis, comitibus sanctitatis & iustitiae: etiam illos parvulos, qui de facto non sunt peccaturi (vel quia morituri sunt ante vsum rationis, vel alia de causa) quia absolute potuerunt peccare; alias illis, qui ante vsum rationis sunt morituri, non infunderetur fides, nec spes, nec caritas (si hæc distinguuntur à gratia habituali) quia de facto nullum actum earum sunt eliciti.

Et ob rationem dictam admittenda est virtus pœnitentiae per se infusa in adultis iustis, etiam in illis qui in statu vsum rationis sunt iustificati: quia scilicet peccare possunt, & prius venialiter, quam mortaliter: & etiam in confirmatis in gratia (vt in B. Virgine) quia etiam isti antecedenter possunt aut potuerunt peccare, & prius venialiter quam mortaliter, quamvis de facto non sint aut non erant peccaturi, ob externam manutencientiam & protectionem Dei. Et etiam in primis parentibus in statu innocentia sanctificatis, quia etiam isti antecedenter potuerunt peccare, & prius venialiter quam mortaliter, quamvis externa manutencientia Dei non erant de facto peccaturi venialiter in eo statu.

Et quod in predictis iustis, quibus in via fuit pœnitentia infusa, etiam persevereret in patria, seu in statu beatitudinis, probatur: quia non est cur ab illis auferatur quando patriam ingreduntur, immo eis deferunt in ornatum. Dipar autem est ratio de virtutibus fidei & spei, vt auferantur ad introitum gloriae (si verum est auferri:) quia his duabus virtutibus in patria succedunt alia perfectiora, quia virtutis seu habitu fidei succedit habitus luminis gloriae animæ. Quod praetertim est verum in illis beatis, qui de facto peccarunt in via, quia in eis potest esse actus pœnitentiae radicaliter, nempe pura displicentia & odium peccati absque dolore, afflictione, & angore, qui gaudio beatifico impeditur.

Tandem ob rationem supradictam credimus fuisse infusam omnibus Angelis in eorum sanctificatione, quia scilicet peccare potuerunt, & prius venialiter quam mortaliter; & eam perseverare in Angelis beatis in ornatum eorum, sicut in hominibus beatis: in damnatis vero, etiam hominibus, quibus fuit infusa in via, non perseverare, quia ea fuerunt expoliati simul cum gratia, & charitate, & aliis virtutibus moralibus infusa, quando mortaliter peccarunt.

DISPUTATIO III.

De effectu Pœnitentiae.

NON IN Pœnitentia in hac disputatione intelligimus non habitum & virtutem pœnitentiae, sed detestationem & dolorem peccatorum, & non detestationem & dolorem pertinentes ad specialem virtutem pœnitentiae circa quæcumque peccata, vt

sunt offensia Dei, & de eis ut sic dolet; nec pertinentes ad alias virtutes, quæ detestantur peccata sibi opposita, ut dissonantia ad rationem, & de eis ut sic dolent: sed intelligimus contritionem perfectam, quæ est perfectissima pœnitentia actualis, & quam Patres intelligunt nomine pœnitentiae.

DIFFI-

DIFFICULTAS I.

Quid sit contritio perfecta.

Tulm.
Contritio formalis, prout abstrahit à perfecta & imperfecta, definita à Tridentino less. 14. cap. 4. quod sit, *Animi dolor ac detestatio de peccato commissio, cum proposito non peccandi de cetero.* Est autem discrimen inter dolorem & detestationem de peccato commissio ex una parte, & inter propositum non peccandi de cetero ex alia, quod dolor expressus aut detestatio expressa sufficit & requiritur ad essentiam contritionis formalis, propositum vero expressum nec sufficit nec requiritur ad illam.

Et in primis, quod dolor expressus aut detestatio expressa sufficiat, & non propositum expressum, patet: quia dolore expresso aut detestatio expressa formaliter conterimus, & non proposito expresso. Deinde, quod dictus dolor aut dicta detestatio requiritur, & non dictum propositum, etiam patet: quia absque eo proposito, solo dicto dolore aut sola dicta detestatio conterimus formaliter, & non dicto proposito absque eo dolore aut ea detestatione. Non negamus, sed facemus, aliquando in expresso dolore & in expressa detestatio virtualiter & implicitè contineri propositum, quando sunt affectus firmi & perfecti, quia qui sic verè dolet de peccato commissio, aut illud detestatur, virtualiter & implicitè proponit vitare peccatum de cetero.

Addimus, dolorem expressum aut detestationem expressam sub distinctione sufficiere ad contritionem; quia quilibet affectus tam pura disiplentia, quam nos nomine detestationis significamus, quam affectus doloris seu disiplentia dolorosa, sufficit ad contritionem, cum quilibet sit vera disiplentia peccati, quæ ad contritionem sufficit. Quod autem Tridentinum dixerit, contritionem esse dolorem ac detestationem, addendo particulam ac, quæ copulativa est, quo indicare videtur, virumque affectum requiri ad contritionem, non obstat; vel quia Tridentinum ipsum est nominibus doloris & detestationis, quali synonymis, prout significantibus affectum disiplentia, prout abstrahit à pura & à dolorosa; vel quia pura disiplentia, quam nos nomine detestationis significamus, & dolor, semper saltem regulariter reperiuntur simul in subiecto capaci doloris, & non impedito.

Trident.
Vasquez.
 Prædicta autem contritio formalis, ut tradit Tridentinum ubi supra, duplex est: una perfecta, & altera imperfecta. Contritio perfecta, est detestatio aut dolor de peccato propter Deum ex charitate dilectionis, ut ibi significat Tridentinum dum supponit, aliquando contritionem charitatem perfectam esse, & Deo reconciliare extra Sacramentum. Conuenit autem contritioni in specie perfectio charitatis, non accidentaliter & imperatiuè, ut non pauci affirmant, sed essentialet & elicitiuè, ut Vasquez q. 86. art. 2. num. 45. & plures alii docent: quia illi conuenit ex proprio motu, seu obiecto formalis, quamvis partiali, quia in contritione perfecta, quæ est una actio realiter indubibilis, est duplex respectus ratione distinctus, alter fuge, seu disiplentia ad peccatum ut offensum Dei, quo peccatum ut sic fugimus, & nobis disipl-

cet (cuius respectus obiectum tam materiale quam formale est ipsa offensa Dei, quia ipsa disiplent ob ipsam:) & alter prosecutionis, seu complacentia ad Deum, quo prosecuimus amore Deum, & in ipso complacemus ob eius bonitatem, ex cuius complacentia nobis disiplent peccatum ut ipsi offensum (cuius obiectum materiale est Deus, & formale bonitas ipsius Dei.) Quod in omni affectu voluntatis generaliter contingit: in omni enim affectu, tam amoris quam odij, est duplex respectus, alter ad bonum vel ad malum, quod alicui volumus aut nolumus, & alter ad personam, cui volumus aut cui nolumus malum aut bonum: qui duo respectus non distinguuntur ex natura rei, sed tantum ratione, quia numquam re ipsa separantur; quia amare aliquem benevolè, est illi velle bonum, aut nolle illi malum ex complacentia illius; & odio habere aliquem, est nolle illi bonum, aut velle illi malum ex disiplentia illius; qui numquam volumus aut nolumus bonum aut malum, nisi nobis aut aliis, & numquam nos nec alios amamus vel odio habemus, nisi volendo vel nolendo nobis aut aliis bonum aut malum. Contritio ergo perfecta non imperatur ab actu charitatis Dei, sed formaliter & elicitiuè est actus charitatis Dei utpote ex partiali suo respectu & motu, quamvis ex altero suo respectu & motu partiali sit detestatio aut dolor de peccato.

Contritio vero imperfecta (quæ à Doctribus & à Tridentino less. 14. cap. 4. dicitur attritio) est detestatio aut dolor de peccato ex motu pænaru[m] inferni, aut aliis damni spiritualis, aut turpitudinis & malitiae peccati, ut traditur in Tridentino. Dicitur autem contritio imperfecta, non quia sit mala seu defectuosa, sed quia non attingit perfectionem contritionis elicita ex motu bonitatis Dei, cui disiplent peccatum, & quem, ei disiplendo mediæ malitiae seu culpæ peccati, offendit, & non alter.

Est tamen difficultas, An contritio imperfecta, seu attritio, possit fieri contritio perfecta.

Circa hanc difficultatem certum est, hominem ex attrito posse fieri contritum, tam formaliter & actualiter, quia post attritionem potest elicere actum contritionis; quam habitualiter, quia accedens ad Sacramentum Baptismi aut Pænitentiae cum attritione accipit habitum charitatis, qui est habitus & principium connaturale ad elicendam contritionem, quia contritio est formaliter actus charitatis, & amoris amicitia Dei. Est tamen difficultas, An attritio ipsa possit fieri contritio.

Scotus in 4. d. 14. quæst. 2. & Paludanus d. 17. *Scotus.*
Paludan.
 quæst. 1. art. 1. docent, attritionem ipsam fieri contritionem perfectam, id tamen non codem modo tuentur, quia Paludanus existimat, attritionem elicitem ex aliquo motu ex supradictis, adueniente statu gratiae, fieri contritionem perfectam, quia extrinsecè informatur & perficitur habitu ipso gratiae & charitatis. Scotus vero, quia existimat, actum doloris de peccato propter Deum super omnia dilectionem esse attritionem, usque ad aliquod certum tempus soli Deo notum, & usque ad illud non iustificare, & ab eo tempore incipere esse contritionem, & iustificare.

S. Thomas vero in 4. d. 17. quæst. 2. art. 1. quæst. 3. Medin. Cod. de Pænitentia q. 5. Vasquez

S. Thomas.
Medin.
Vasquez.

quest.

Suzarez.

quæst. 86. art. 2. Suarez disp. 5. sect. 3. & communiter Theologi docent, attritionem non posse fieri contritionem, & meritum: quia attritio & contritio sunt actus substantialiter & specificè diversi habentes substantias & essentias specificè diuersas, vt pote elicite ex motuis disparatis, vt patet ex dictis, yna autem substantia & essentia actus nequit fieri alia substantia & essentia alterius actus.

Trident.

Non negamus, attritionem perferantem usque ad statum gratiæ, informari extrinsecè, & perfici ipso habitu gratiæ, & fieri meritoriam de digno gloriæ, ex eo tamen non sit contritio, quia dolor de peccatis non est contritio perfecta, quia extrinsecè perficitur habitu gratiæ, sed quia pertinet actuali dilectione Dei (vt latius indicatur in Tridentino less. 14. cap. 4. & constat ex dictis) sive extrinsecè & imperatiuè, quia ab ea imperatur, vt non paucis placet; sive intrinsecè & elicitiuè, vt nobis probatur, quia contritio intrinsecè & formaliter, quamvis tantum partialiter, est dilectione Dei: attritio autem neutrò modo perficitur actuali dilectione Dei, quia attritio non est propter Deum super omnia dilectum, in quo fallitur Scorus, & in eo, quod si esset dilectione Dei sive omnia, non iustificaret usque ad aliquid certum tempus.

DIFFICULTAS II.

Vtrum contritio perfecta sufficiat ad remissionem peccatorum extra Sacramentum.

Kemnit.

Conueniunt Theologi, nullum actum peculiatissimæ virtutis pœnitentia sufficere ad remissionem peccatorum extra Sacramentum, vt constat ex illo Ioan. 3. *Qui non dilit, manet in morte.* & etiam ratione: quia nulla complacientia peccati, vt offensioi Dei ex complacentia pœnitentis, nec intentio destruendi illud ex complacentia eiusdem, est sanctitas animæ, vt patet; nec est ultima seu proxima dispositio ad sanctitatem, quia non est ultima aut proxima ex natura rei, vt patet; nec ex institutione Dei, quia de hac nullatenus constat. Imò ex dicto testimonio Ioannis constat, non esse eam institutionem, quia nullus actus peculiatissimæ virtutis pœnitentia est dilectione Dei. Et ob dictum testimonium, & ob dictam rationem idem dicendum est de detractione & dolore peccati, vt dictio rationi, vt generaliter potest pertinere ad qualibet virtutem.

Trident.

Et tamen difficultas, An contritio perfecta, quæ est actus perfectissimæ pœnitentia non peculiatissimæ, sed perfringens ad charitatem erga Deum, sufficiat ad iustificationem & remissionem peccatorum extra Sacramentum.

Circa hanc rem errauit Kemnitius 2. par. Examinis, reprehendens eos, qui remissionem peccatorum tribuant contritioni absque Sacramentum; quia alias nec Sacramentum Baptismi esset medium necessarium ad remissionem peccatorum ante ipsum commissorum, nec Sacramentum Pœnitentia ad remissionem peccatorum post Baptismum commissorum.

Conueniunt tamen Catholici, contritionem perfectam sufficere ad iustificationem & remissionem peccatorum absque Sacramento, quod supponitur in Tridentino less. 6. cap. 4. & 14. & exprimitur less. 14. cap. 4. & efficaciter deducitur ex Scriptura: & in primis ex illis locis, in quibus significatur, pœnitentiam sufficere ad remissionem peccatorum, quia contritio perfecta est perfectissima pœnitentia omnium, ex illo Reg. 12. vbi David dicenti, *Peccati Domino* (quo actum pœnitentia significauit) statim Nathan dixit, *Dominus quoque transfluit peccatum: & ex illo Ieremias 18. Si pœnitentiam egeris gens illa, agam & ego pœnitentiam: & ex illo Ezechielis 18. Agite pœnitentiam ab omnibus iniurias iniquitas. Deinde efficaciter deducitur ex illis locis, in quibus dilectioni Dei tribuitur infallibiliter remissio peccatorum: ex illo 1. Petri 4. *Charitas operis multis inuidem peccatorum: & ex 1. Ioan. 7. Qui dilit, ex Deo natus est: & in fratre, *Qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* quia contritio perfecta aut est formaliter & intrinsecè actus dilectionis, vt nos credimus, aut alterum à dilectione Dei imperatur.**

Et ita contritio perfecta est sufficiens ad remissionem peccatorum extra Sacramentum, vt extra illud etiam sit necessaria ad illam, quia absque contritione, sive formalis expressa, sive virtualis & implicita, nequit fieri remissio peccatorum, vt constat ex illo Ioan. 3. *Qui non dilit, manet in morte: & ex illo Luca 13. Si pœnitentiam non habueritis, omnes simul peribitis.*

DIFFICULTAS III.

Vtrum contritio perfecta expressa, absque expresso proposito non peccandi, sufficiat ad remissionem peccatorum extra Sacramentum.

Adrianus Quodlib. 5. art. 3. Paludanus in 4. *Adrianus.* & Sotus d. 15. q. 1. ar. 5. partem *Paludan.* negatiuam tuerentur, quam indicare videtur Ambrosius in definitione pœnitentia, quam ex ipso adducit Magister in 4. d. 14. *Pœnitentia est mala Magister.* præterita plangere, & plangenda iterum non committere; & Gregorius in simili definitione pœnitentia, quam ex ipso Hom. 3. 4. in Euangelia ad-*Gregorius.* duximus Disp. I. Diffic. 1.

Maior vero in 4. dist. 14. q. 1. Medina Cod. de *Maior.* Pœnitentia, q. 3. & Vasquez q. 86. ar. 2. dub. 4. partem *Medina.* affirmatiuam tradunt, & meritum: quia perfecta contritio adhuc absque expresso proposito non peccandi, est perfectissima pœnitentia, & auctor à peccatis, & etiam est vera & formalis dilectione Dei, & perfectissima coniunctio benevolentie cum Deo, & perfectissima conuersio iniustum; ergo absque dicto expresso proposito sufficit ad reconciliandum peccatorem cum Deo, & ad remissionem peccatorum illius.

Addiunus, eum, qui perfectè conteritur de peccatis præteritis, & dum conteritur recordatur periculi peccandi in futurum, vix posse contineri à proposito expresso non peccandi in futurum, quia contritio perfecta ad id proponendum excitat vehementer, & impellit (& in eo sensu est moraliter efficax ad id, ob quod propositum non peccandi dicitur in contritione virtualiter & implicitè contineri; & pœnitentia non tantum dicatur præterita mala plangere, sed etiam plangenda iterum non committere:) sed non necessariò excitat,

excitat, ut aduertit Maior, quia nulla inter perfectam contritionem & dictum propositum est conexio ex natura rei, cuius oppositum absque firmo fundamento affirmat Valquez.

DIFFICULTAS IV.

Vtrum, ut contritio sufficiat ad remissionem peccatorum extra Sacramentum, necessarium sit, quod feratur in omnia peccata in particulari.

*Lodolp. C*onueniunt Doctores contra Lodolpum, ad remissionem peccatorum extra Sacramentum non esse necessarium singularem contritionem pro singulis peccatis, & merito: quia ad remissionem illorum extra Sacramentum sufficit perfecta dilectio benevolentiae Dei, que ex ipso est perfectissima auersio a peccatis, & perfectissima conuersio in Deum, & coniunctio seu adhesio amicitiae & benevolentiae cum ipso: perfecta autem contritio peccatorum, quamvis sit omnium similis, est perfecta dilectio benevolentiae Dei.

Est tamen difficultas, An, quamvis sufficiat una contritio omnium peccatorum, simul necessarium sit quod feratur in omnia peccata scorsim, & in particulari recognita, ea omnia scorsim & in particulari attingendo.

*Canus. C*anus Relectio de Pœnitentia 3. p. dub. vlt. concl. 3. partem affirmatiuam tuerit, quam tradidisse videntur Chrysostomus tom. 5. lib. 1. & 2. de Contritione, & Augustinus de Vera & falsa Religione, cap. 9. & 14. & 17. & deducitur ex illo Isaiae c. 38. *Recognitabo tibi omnes annos meos, &c. & ex illo Psal. 76. Cogitavi dies antiquos.*

Suarez. Valquez. Aegidius. Medina. Vazquez. Suarez. Aegidius. Suarez vero disp. 4. fect. 3. Vazquez q. 86. art. 2. dub. 7. & Aegidius disp. 2. dub. 8. partem negatiuam tradunt, & merito: quia contrito perfecta, etiam illa que fertur in peccata in communi & in confuso apprehensa, est perfecta dilectio benevolentiae Dei, & expressa avertens perfectissime a peccatis; ad remissionem autem peccatorum extra Sacramentum sufficit perfecta dilectio benevolentiae Dei, saltem expressa, avertens a peccatis, ut dicemus. Difficultate sequenti, siue sufficiat tamquam forma, siue tamquam proxima & immediata dispositio ad formam remissiuam peccatorum.

Chrysostomus vero vbi supradictum indicat, recognitionem peccatorum in particulari esse vitium ad comparandam humilitatem: & Augustinus cap. illo 9. tantum indicat, ad remissionem peccatorum necessarium esse dolorem omnium eorum, dolor tamen omnium haberi potest absque eo quod feratur in ea expressa & in particulari: & cap. 14. & 17. tantum loquitur de cogitatione peccatorum in ordine ad confessionem faciendam.

In relatis autem verbis Isaiae 38. & Psalm. 76. tantum habetur, Isaiam & David peccata sua in particulari cogitasse, & de eis in particulari doluisse, quod quamvis perfectissimum & utilissimum sit, non tamen necessarium.

DIFFICULTAS V.

Vtrum contritio tantum virtualis & implicita sufficiat ad remissionem peccatorum extra Sacramentum.

*S*upponimus ex iam dictis, contritionem expressam & formalem, qua expressa & formaliter displicet nobis peccatum quia est contra Deum ex complacencia ipsius Dei, sufficere ad remissionem illius extra Sacramentum.

Est tamen difficultas, An ad id sufficiat contritio virtualis, quia est contenta & implicita in quocumque alio actu dilectionis amicitiae seu benevolentiae Dei.

Canus. Petrus Soto. Medina. Vazquez. Suarez. Aegidius. Canus Relectio de Pœnitentia, part. 3. & Petrus Soto leet. 3. de Pœnitentia, partem negatiuam tuentur. Primo, quia perfecta pœnitentia & contritio non est minus necessaria ad iustificationem & remissionem peccatorum extra Sacramentum, quam fides Christi; sed nullus potest iustificari extra Sacramentum absque fide expressa & explicita Christi, ergo nec absque expressa & explicita contritione peccatorum. Secundo, quia martyrium, quod est actus charitatis imperatiue, non sufficit in haeretico, nec in schismatico, ad iustificationem, nisi haereticus expressa reconcilietur cum Ecclesia per abiurationem haeresis, & schismatis per obedientiam: ergo nec actus charitatis sufficit ad iustificationem absque expressa pœnitentia & contritione; quia in eo qui peccauit, non est minus necessaria pœnitentia ad iustificationem, quam fides in haeretico, & obedientia in schismatico.

Medina vero Cod. de Pœnitentia, quæst. 86. art. 2. dub. 1. Suarez disp. 9. fect. 1. & Aegidius disp. 2. dub. 6. partem affirmatiuam tradunt, & merito: quia ad iustificationem & remissionem peccatorum sufficit actus dilectionis amicitiae Dei, siue tamquam forma, siue tamquam proxima dispositio: sed in peccatore potest esse actus dilectionis Dei super omnia, absque expressa contritione peccatorum: ergo ad iustificationem ab illis non est necessaria expressa contritio illorum. Maior propositio, nempe quod ad iustificationem a peccatis sufficiat actus dilectionis amicitiae Dei, constat ex illo Ioan. 14. *Si quis diligenter me, pater meus diligit eum; & ex illo 1. Ioan. 4. Qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.*

Minor vero, nempe quod etiam in peccatore possit esse actus dilectionis Dei absque expressa contritione, probatur: quia expressa contritio non est necessaria antecedenter ad actum dilectionis Dei tamquam principium, nec tamquam alio modo conducens ad eum eliciendum, quia sic non est necessaria ad illum ex institutione Dei, quia de hac non constat; nec est necessaria ex natura rei, quia ex natura rei, absque eo quod quis ante expressa conteratur, potest Deo desiderare bonum aliquod ipsi extrinsecum, ut gloriam & honorem, aut in aliquo bono ipsius, siue intrinsecu siue extrinsecu, complacere ex complacencia ipsius, in quo vera ratio dilectionis amicitiae erga Deum reperitur: nec est necessaria expressa contritio consequenter ad actum dilectionis Dei, quasi ad eum necessariò consequatur, quia diligent Deum potest non occurrere in memoriam peccatum mortale. In quo

quo casu non poterit expressè conteri. Et quamvis occurrat, diligens non necessariò elicit expressam contritionem, cùm ex eo quòd quis velit Deo bonum aliquod ex complacentia illius, non necessariò elicit alios actus, quibus ipsi velit quodcumque aliud bonum, & detestatur omne quod illi grauiter displaceat; etiam si quando occurrit, vix poterit contineri ab expressa contritione illius, quia dilectione amicitia Dei vehementer impellit ad expressam contritionem peccati mortalis memoriae occurrentis, ob quod expressa contritio dicitur virtualiter & implicitè contineri in dilectione Dei, quia scilicet dilectio Dei habet virutem mortalem, quantum est ex se, efficacem moraliter ad excitandam expressam contritionem mortalis memoriae occurrentis.

Ad primam ergo rationem aduersariorum negamus, ad iustificationem & remissionem peccatorum extra Sacramentum necessariam esse fidem explicitam Christi, quia sufficit fides implicita in fide alicuius alius obiecti.

Et ad secundam respondemus, quod quamvis in hæretico, adhuc manente hæretico, possit esse perpessio mortis in defensionem rerum fidei, sed non erit martyrium, nec iustificabit a peccatis, quia habet quodlibet mortis martyrium, & iustificet, ex actu dilectionis Dei a quo imperatur, qui nequit esse in hæretico manente hæretico (etiam si in eo manente tali possit esse aliquis actus fidei ob reuelationem diuinam) quia actus dilectionis Dei destruit peccatum hæretis, quia est incompossibilis cum quocumque peccato mortali. Potest tamen esse in hæretico deficiente esse hæreticum, & ab eo actu perpessio mortis erit martyrium, & iustificabit a peccato hæretis (sicut a quocumque alio mortali) absque expressa retractatione & abiuratione erroris (præterim quando error non occurrit memoria) sola retractatione implicita in ipso actu dilectionis. Et idem suo modo contingere potest in schismatis sine expressa obedientia Ecclesiæ, sola obedientia implicita in actu dilectionis Dei.

DIFFICVLTAS VI

*Vtrum contritio sit sufficiens ex natura re
ad iustificationem extra Sacramentum.*

P Roccidit difficultas de contritione perfecta, prout disiunctum abstractit à formalis & à virtuali, seu, quod idem est, ab expressa & ab implicita, quia contritus ut sic (id est una aut altera) est medium sufficiens ad remissionem peccatorum extra Sacramentum, ut constat ex dictis: inquit ut sic esse medium necessarium ad id, diximus Diffic. 11. & constat ex illo Ioan. 3. *Qui non diligit, manet in morte.* & ex illo Luc. 13. *Si paenitentiam non habueritis, omnes simul peribitis.*

Est tamen difficultas, An contritio dicto modo sumpta, sit medium sufficiens ex natura rei ad remissionem peccatorum extra Sacramentum, at tandem ex diuina institutione.

Medina

SHAYER.

is na institutione, est dispositio proxima ad remissio-
m nem peccatorum extra Sacramentum.

Sotus verò in 4. dist. 14. quast. 1. art. 7. Canus *Canus*,
Relect. de Pénitentia, part. 3. Vega 13. in Trident. *Cann.*
cap. 20. Valsquez quæst. 86. art. 2. dub. 1. & Ocha- *Vega.*
ganus Tract. 1. de Sacramento Pénitentia, q. 13. *Valsquez.*
docent, contritionem perfectam dicitō modo sum- *Ochagau.*
ptam esse ex natura rei lūsufficientem ad remissio-
nem peccatorum extra Sacramentum, & merito:
quia contritio perfecta, siue expressa siue implicata,
est forma sua natura sanctificans, & formaliter
incompossibilis cum peccato mortali, vt dicemus
Difficultate sequenti, ergo. Ex quo ad rationem
aduersariorum conflat, primam partem Antece-
dantis esse falsam.

DIFFICULTAS VII.

*Vtrum contritio sit forma ex se formaliter
sanctificans, & remissiva peccatorum.*

S Varez disp. 8. se^ct. 7. & lib. 7. de Gratia c. 8. *Suarez*.
se^ct. 13. & 14. *Henriquez* 1. de Peccnitentia, *Henry*.
cap. 30. num. 3. & *Ægidius* disp. 2. dub. 3. docent, *Ægidius*.
contritionem perfectam, sive expressam sive im-
plicitam, non esse formam ex se sanctificantem, &
remittentem peccata, sed tantum esse dispositio-
nem ultimam & proximam ad gratiam habitua-
lem, mediâ quâ peccator formaliter sanctificatur
& emundatur à peccatis.

Vasquez verò 12. disp. 203. Iansenius in Concordia Evangelica cap. 48. in illud Luca 7. Ideo Iansenius dico tibi; Vincentius de Gratia Christi, quæst. 1. & Vincent Ochagavia Tract. 1. de Sacramento Pænitentia, Ochagavia quæst. 13. docent, contritionem, sive expressam sive implicitam, esse formam ex le formaliter sanctificantem, & formaliter remissiua peccatorum, quod satis significant Augustinus de Natura & gratia, cap. 42. & cap. vlt. dum charitatem appellat *sanitatem*, & Tractat 9. in Epistolam Ioan. dum charitatem appellat *sanitatem* & *pulchritudinem anime* (eum autem loqui de charitate sumpta pro actu, constat ex contextu) & Ephrem libro de Die iudicij, cap. 5. & Bernardus lib. de Modo bene vivi, ad forerum cap. 10. dum contritionem appellat *sanitatem anime* & *illuminationem*, quia prædictis verbis satis significant, actum charitatis & contritionem esse ipsam formam, qua anima redditur formaliter iusta, sana, & pulchra; quia iustitia, sanitas & pulchritudo est forma reddens iustum, sanum, & pulchrum.

Et ratione probatur: quia contritio, siue expresa siue implicita, utpote dilectio benevolentia Dei, est formaliter adhesio & coniunctio perfectissima & affectuosa amicabiliter cum Deo dilecto amore amicitia seu benevolentia, ergo contritio est forma ex se constitutus ipsum, qui conteritur, formaliter coniunctum cum Deo benevolentia amato, & ipsis charum seu placentem, & actualiter amicum seu benevolum & redamabilem ab ipso Deo, qui diligenter se diligit: ergo contritio causans seu praestans formaliter omnia haec, est forma ex se sanctificans, reddens amicum Dei ipsum qui conteritur. Consequentia patet, quia in omnibus praedictis quae formaliter praestat, consistit aliquem esse sanctum & amicum Dei, ac proinde cum qui conteritur, si sit maculatus peccato mortali, quod est inimicitia cum Deo, quantum est ex se

Si emundat ab eo peccato; quia forma ex se sanctificans, & qua est amicitia cum Deo, est incompossibilis cum peccato, quod est inimicitia cum Deo, & quantum est ex se illud extinguit & expellit: immo ita sufficenter illud expellit & extinguit, vt non egat aliqua superaddita remissione a Deo facta, quia in nullo peccato (nec in eo quod est contra Religionem) prater malitiam ipsam, seu culpam & maculam qua Deo displaceamus, & qua, si est grauis, efficiunt formaliter obiectum diuinum odij, quae sufficenter potest expelli contritione tamquam forma incompossibilis cum ipsa, reperitur alia iniuria seu offensa stricte contra iustitiam in Deum, pro cuius recompensatione ultra formam incompossibilem cum culpa seu macula peccati adhuc mortalis, necessariu[m] sit reddere seu restituere aliquid aliud Deo, vt peccator non maneat illi offensus seu iniuritus, quia Deus nullo in rigore damnificatur. Contritio ergo ita est forma ex se sanctificans, & remissiva peccatorum, vt sufficiat ad omnino extinguentem & expellendum peccatum, quamvis mortale, & ad sanctificandam animam, & eam emundandam ab illo.

Quod autem habitus gratiae efficiat formaliter animam sanctam, & Deo grata, non tollit, quod etiam contritio id formaliter efficiat, & de facto, quia forma in subiecto capaci nequit non tribuere ei suum effectum formalem primarium, qui coalescit ex ipso subiecto, & ex ipsa forma subiecto communicata; quamvis iste effectus formalis primarius contritionis sit diuersa specie ab effectu formalis primario habitus gratiae, & inferioris speciei quam effectus ipsius gratiae, sicut etiam contritio est diuersa specie ab ipso habitu, vt patet, & etiam inferior, vt pote effectus in genere causae efficientis ipsius habitus tamquam causa principalis aequi oportet. Ita tamen contritio perfecta est forma ex se sanctificans, & de facto ita sanctificat animam, vt ab ea transfacta relinquatur anima habitualiter sancta, & conuersa perfecte in Deum: quod non habet ab habitu gratiae transfacto, quamvis auferretur absque peccato, quia proprium est affectus voluntatis, restringere illam affectum & conuersam ad obiectum amatum.

Tridentinum autem sess. 6. cap. 7. dum ait, *Vniuersa est causa formalis iustificationis, iustitia videlicet Dei, non quia ipse iustus est, sed qua nos iustos facit, illa particula unica, qua exclusiva est, tantum excludit iustitiam increatam Dei, & favorem aliquem extrinsecum Dei, non pluralitatem formarum qua nobis insint, quarum qualibet sit sufficiens ad iustificationem.*

Sed objiciunt aduersarij Primo testimonia Scriptura & Patrum, in quibus ob perfectam contritionem promittitur sanctificatio & remissio peccatorum, aut saltem ei attribuitur tamquam nouum, & beneficium superadditum ipsi contritioni: ergo sanctificatio & remissio peccatorum non est effectus formalis contritionis, quia effectus formalis, vt pote inseparabilis a forma, non est beneficium nouum, & superadditum ipsi forma, & frustra promittitur ob ipsam formam. Respondemus, vt optime Vaquez in eis testimonijs, in quibus conuersio aut pœnitentia attribuitur sanctificatio & remissio peccatorum tamquam nouum beneficium Dei, aut ob eam promittitur, non esse sermonem de perfecta pœnitentia & conuersione, sed de imperfecta, nempe de attri-

tione, comitantibus operibus pœnaliibus, & alijs bonis operibus: quia ob attritionem sic comitatem promissa est remissio peccatorum (non minus quam ob eleemosynam) & illi potest attribui tamquam nouum & superadditum beneficium: in illis vero, in quibus sermo est de pœnitentia seu contritione perfecta, & ei attribuitur sanctificatio & remissio peccatorum, vel ob eam promittitur, tunc non attribuitur illi vt superadditum beneficium, nec ob illam promittitur stricte & rigorose, sed tantum attribuitur illi tamquam effectus inseparabilis ab ipsa, vt ad ipsam omnes afficiantur ob eius inseparabilem utilitatem; vt quando quis habent malas immundas, ait, Lava manus tuas, & erunt mundæ; vel, Promitto tibi caruin munditium.

Objiciunt Secundo, contritionem perfectam esse dispositionem ad iustificationem & remissio-

nem peccatorum, vt significari videtur in Tridentino sess. 6. c. 6. dum peccatores dicuntur disponi ad iustitiam detestatione peccati, & dilectione Dei;

& sess. 14. cap. 4. dum de contritione, quam dixit fuisse omni tempore necessariam ad impetrandam veniam peccatorum, ut preparare ad remissionem peccatorum: ergo contritio non est forma ex se sanctificans & remissiva peccatorum, quia nulla forma est dispositio ad effectum formalem, quem ipsa praestare potest. Respondemus, nomine detestationis, contritionis, & dilectionis Dei, quae præparant ad remissionem peccatorum, & ad quas consequtur iustificatio a peccatis, non intelligi a Tridentino detestationem & contritionem perfectam, nec dilectionem amicitiae Dei, sed nomine dilectionis Dei intelligi dilectionem concupiscentiae, qua nobis cōcupiscimus Deum ut bonum nostrum, & fonte iustitiae seu iustificationis nostræ, vt patet ex contextu, & nomine detestationis & contritionis intelligi detestationem & contritionem prout abstrahit a perfecta & imperfecta. Quia sess. 6. loquitur de detestatione & contritione, quae est dispositio ad iustificationem peccatorum, quae fit medio Baptismo; & sess. 14. de contritione quae est dispositio ad iustificationem peccatorum, quae fit medio Sacramento Pœnitentiae: & tamen detesta-

io & contritio perfecta non est dispositio ad iustificationem peccatorum, quae fit medio Sacramento Baptismi, sed tantum contritio imperfecta. Et ita sess. 14. cap. illo 4. postquam Tridentinum dixit, motum contritionis præparare ad remissionem peccatorum, postea subdit, *Et si contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, &c.* Loquitur ergo ante de contritione prout abstrahit a contritione perfecta & imperfecta, quae ratione imperfecta præparat ad iustificationem peccatoris faciendam medio Sacramento Baptismi, & medio Sacramento Pœnitentiae: & ratione eiusdem fuit omni tempore necessaria, ad impetrandam veniam peccatorum, etiam extra Sacramentum, non necessitate metaphysica, sed morali, quia reguliter nemini contingit iustificari a peccatis etiam extra Sacramentum, nisi prævia attritione. Et eadem necessitate morali sess. 6. can. 9. dicitur, quod prater fidem sit etiam necessarius morus aliquis voluntatis, vt disponatur ad iustificationem: quod verificatur ratione attritionis, etiam quando iustificatio sit extra Sacramentum.

DIFFICULTAS VIII.

Vtrum contritio perfecta defacto inflificet
a peccatis, ut forma.

Turrianus. **V**rrianus Complutensis Opusc. 7. dub. 13. partem negatiuam tuerit (quam exprelit Valsquez 1. 2. dilip. 203. in fine) quia contritio, utpote actus charitatis erga Deum, procedit ab habitu gratiae & charitatis, ut connaturaliter elicatur; ac proinde presupponit ipsum habitum inhaerentem animam, & eam informantem; alias non posset ab ipso efficienter procedere: ergo contritio presupponit & inuenit peccatum mortale expullum per habitum ipsum presuppositum, qui verè est sufficiens ad illud expellendum; ergo contritio ipsa non expellit illud, cum iam expulsum inueniat.

Iansenius. Iansenius verò in Concordia Euangelica c. 48. in illud Lucae 7. Ideo dico tibi, &c. partem affirmatiuam tradit, sub nomine dilectionis Dei (& non absque probabilitate) quam etiam supponit Valsquez 3. par. disp. 2. num 62. dum ait, *Inflificationem a peccatis extra Sacramentum certius est fieri contritione tamquam forma, quam habitu gratiae, & eam non leuiter indicant Sotus in 4. dist. 14. q. 2. art. 2. & dist. 15. quest. 1. art. 6.* & Vincentius de Gratia Christi quest. 1. circa 6. conclusionem: immo etiam S. Thomas 1. 2. quest. 113. art. 8. dum ait, prius natura esse infusionem gratiae (subintellige habitualis) deinde contritionem perfectam, & tandem expulsionem peccati: Ceterum pars hæc per se defendit in nostra Complutensi Academia, cuius in re Theologica iudicium plurimi vbiique habetur; nec modo à Doctoris laurea candidatis in publico Academæ Gymnasio, sed etiam à Religiosis familijs in Theologicis thesibus non raro propagatur, magno doctiorum plausu: quin etiam doctissimi viri sacerdotes evidenter indigitant, semel dato contritionem ex se sanctificare. Sit hoc ad testimonium veritatis, non ad fastum Actoris.

Ratio autem à priori huius doctrinæ est, quia ex una parte contritio est forma ex se sufficiens ad expellendum peccatum mortale, ut diximus Difficultate precedenti, & ex altera parte ante contritionem ipsam non presupponitur facta expulso peccati: ergo hæc vere fit formaliter per ipsam contritionem, quamvis alias fiat sufficiens per habitum gratiae infusum in eodem instanti durationis, in quo elicetur contritio. Quod autem non presupponitur facta expulso peccati ante ipsam contritionem, probatur: quia non presupponitur facta in aliquo instanti durationis priori; quia habitus gratiae, per quem presupponeretur facta, non infunditur antea, sed in eodem instanti in quo elicetur contritio; nec presupponitur facta in aliquo priori naturæ ante ipsam contritionem, ita ut expulso peccati antecedat ipsam contritionem, & sit prior contritione prioritate naturæ, quia prioritas naturæ formaliter nihil aliud est quam causalitas, & conductientia actualis, quia illud tantum dicitur prius alio, à quo hoc aliud dependet; & illud tantum est posteriorius aliquo, quod dependet ab hoc aliquo: & ideo

prioritas naturæ dicitur prioritas à quo, & non in quo, & etiam dicitur prioritas dependentia & causalitatis: expulso autem peccati non concurrit, nec conducit ad contritionem (quamvis habitus gratiae, per quem etiam fit expulso, concurrat, & conducat ad ipsam contritionem) non solum ut causa, ut patet, sed nec ut ablato impedimenti, quo habitus gratiae esset impeditus ad causandam contritionem: quia quamvis peccatum mortale, per possibile vel impossibile esset simul cum habitu gratiae & charitatis, non impedit actiuitatem ipsius habitus ad causandam contritionem; sicut nec mutuò impedirent calor & frigiditas naturaliter incompensibiles, si à Deo simul in eodem subiecto conseruarentur, quia non appetit quomodo se impedirent, nec huius potest afferri aliquid indicium, immo mirum esset, subiectum habens simul calorem ut octo, & frigiditatem ut octo, non calefacere nec frigescere.

Et confirmatur, & simul declaratur ratio facta, quia habitus gratiae esse priorem naturæ contritione, in eo formaliter consistit, quod sit causa efficiens contritionis absque alia prioritate, & contritionem esse posteriorē naturæ habitu gratiae, in eo solum formaliter consistit, quod sit effectus ipsius habitus absque alia posterioritate: ex eo autem solum, quod habitus gratiae sit causa contritionis absque alia prioritate, & contritio sit effectus ipsius habitus absque alia posterioritate, non sit, habitum gratiae prius expellere peccatum, quam contritio expellat, quia habitus gratiae ex eo quod sit causa contritionis, non prius incipit existere quam contritio, quia non habet aliam prioritatem, quam esse causam illius.

Expulso ergo peccati mortalis, & inflatio ab illo, de facto fit ab habitu gratiae, & simul ab actu contritionis perfectæ, à quolibet sufficienter & totaliter, quia quilibet est sufficienter incompensibilis cum peccato mortali, quod neuerit supponit, nec inuenit expulsum ab altero: & non inconuenit eamdem numero expulsiōnem, & eundem numero effectum negatiū fieri simul, à duplice causa creata, à quilibet sufficienter & totaliter, quia non sit ab illis influxu aliquo positivo, & positiva dependentia effectus à causa, sed per se solam incompensabilitatem causarum cum forma expulsa.

Habitus ergo gratiae dupliceiter expellit peccatum mortale: uno modo immediate in genere causa formalis (qua ratione etiam contritio illud expellit) altero modo mediare in genere causa efficiens media contritione, quam efficiens producit, eo modo quo calor ignis expellit frigiditatem ab aqua. Quia ergo habitus gratiae expellit peccatum efficiens media contritione formaliter expellente peccatum, quam habitus efficiens producit, ideo optimè dicitur habitus in ea priori naturæ (id est in genere causa efficiens) in quo est prior contritione, expellere peccatum. Hoc tamen modo dicendi potius significatur, contritionem expellere illud formaliter (quia media ipsa habitus illud efficiens expellit) quam quod contritio illud inueniat, & presupponat expulsum ab habitu.

Vnde contritio est satisfactio perfecta & digna pro macula, culpa, & offensa peccati mortalis,

talies, ut exprimit Vasquez disput. illa 2. cap. 4. & 6. (quamvis non pro toto debito pena obiectu) non tamen meretur remissionem culpe & offendæ, quia hac remissio est effectus formalis physicus (quamvis secundarius) inseparabilis à contritione in peccatore: imò non indigens decreto Dei ad ipsam immediate terminato, quia sufficit decretum dandi auxilium effectus ad contritionem, & concurrendi cum voluntate peccatoris ad illam; ac proinde contritione nequit impetrari à Deo remissio illa, quia contritione nequit mouere Deum ad decernendam eam remissionem.

Quòd si ad prædictam nostram rationem à priori respondeas, habitum gratia non tantum est prius contritione in genere causæ efficientis, sed etiam in genere causa formalis, quia neque contritionem efficere, nisi simul cum voluntate; ad hoc autem prærequisitur, quòd habitus uniatur ipsi voluntati, aut animæ, & eam informet, quia voluntas nequit ut habitu separato: eo autem ipso, quòd informat voluntatem aut animam, expellit ab ipsa peccatum mortale, quia eo ipso quòd ipsam informat, efficit ipsam sanctam, ac proinde etiam expulso peccati presupponit ad contritionem, cum ad hanc præsupponatur habitus informans, qui ut informans est incompositus cum peccato mortali.

Contra hanc responsionem est, quòd quamvis ad hoc, quòd habitus causet cum voluntate contritionem, sit prærequisita unio ipsius cum voluntate aut cum anima, sed non prærequisitur ut est informatio, sicut nec ut est receptione (quamvis unio, & informatio, & receptione re ipsa non distinguuntur) tum quia informatio tantum est necessaria habitu ut causa formalis ad suos effectus formales, efficiendi subiectum sanctum, & expellendi immediate peccatum, tum etiam quia habitus, ut efficiens contritionem, sufficit unio ut unio, respiciens voluntatem aut animam ut extremum, non ut subiectum; quia ut efficiat contritionem cum voluntate, sufficit quòd sit unius cum illa tamquam cum cooperante & coefficiente. Et quamvis admittamus, quòd ad hoc, quòd habitus efficiat cum voluntate contritionem, sit ipsi habitu necessaria informatio, ut est formaliter informatio, seu ut est causalitas ipsius habitus ut causa formalis, imò etiam quòd sic voluntati necessaria unio cum habitu, ut est formaliter receptione, seu causalitas voluntatis aut animae, ut causa materialis ipsius habitus gratia, ac proinde quòd ad contritionem prærequisitur esse sanctum, quod est effectus formalis habitus gratia, & effectus materialis ipsius subiecti, nempe voluntas aut anima; nihilominus expulso peccati non est prærequisita, ut voluntas & habitus efficiant contritionem: quia expulso peccati nec cōducit positiu ad contritionem, ut patet: nec tamquam remotio impedimenti, quia voluntas & habitus non impedirent peccato mortali ad contritionem, ut iam diximus. Vnde, quamvis in eo priori natura (id est, in genere causa efficientis) in quo habitus præsupponitur ad contritionem, etiam præsupponatur voluntas, & quamvis gratis admittamus etiam præsupponi informatio & receptionem habitus formaliter ut tales, imò etiam animam esse sanctam, quasi conduceant ad efficiendam contritionem; nihilominus in eo priori (id est,

in illo genere causæ) non presupponitur expulso peccati, quia ad efficiendam contritionem non conduceit, adhuc ut expeditio voluntatis & ipsius habitus, & ut remotio impedimenti. Ex eo vero quòd habitus informans sit in incompositus cum peccato mortali, tantum deducitur, quòd in eodem instanti temporis, in quo est habitus gratia in voluntate, sit expulso peccati, & non peccatum; non tamen quòd sit in eodem priori natura respectu contritionis, si in eo genere causæ, nempe efficientis, in quo habitus causat contritionem, in eo expulso peccati non caufet illam, ut vero non caufat: quia prioritas naturæ tantum est prioritas causalitatis, & a quo, & id tantum est prius natura alio quod est causa illius. Et non solum in eo priori natura, in quo habitus est prior contritione, non est expulso peccati, sed nec est peccatum ipsum, quia peccatum nec est in eodem instanti temporis in quo est habitus & contritione conduceat ad contritionem.

Quòd si obijcas Primo: Contritione perfecta, quamvis si perfecta satisfactio pro culpa & offensa peccati mortalis, & possit esse pro toto debito subiectu (id est pro tota dignitate pena) non tamen pro toto peccato mortali, quia non est nec esse potest satisfactio pro toto debito obiectu peccati (id est pro tota pena, que est obiectum dignitatis dictæ, & debiti subiectui) quia nequit esse pro parentia auxilij prærequisitu ad ipsam contritionem, quia est pena debita peccati, & obiectum dictæ dignitatis, & debiti subiectui: quia ad habendam contritionem necessariò præsupponitur facta remissio & condonatio dictæ parentia auxilij, cuius remissio & condonatio fit, quando peccatori, debenti carere auxilio, confortur auxilium ipsum. Sed hæc condonatio & remissio ex eo solum præsupponitur ad contritionem, quia præsupponitur collatio auxilij, que ipsa & de facto est condonatio dicti debiti obiectui, ex eo solum quòd præcedat dignitas, & debitum subiectuum carendi auxilio, quamvis quòd ea collatio auxilij sit condonatio, & quòd præcedat dignitas, non conduceat ad contritionem, sed sit impetrinens ad illam. Ergo quamvis expulso peccati non conduceat ad contritionem, ex eo solum quòd habitus gratia, qui præsupponitur ad contritionem, de facto & re ipsa expelit peccatum, etiam expulso peccati præsupponetur ad illam.

Reipondemus, concedendo, contritionem non esse perfectam satisfactionem pro toto peccato mortali, quia non est pro debito obiectu: quia condonatio huius sumpta materialiter pro collatione auxilij, que ipsa est condonatio, necessariò præsupponitur ad contritionem, saltem prioritate naturæ, quia ipsa collatio auxilij est necessaria, & conduceat ad contritionem elicendam: quia vero nihil expulsi peccati præsupponitur ad contritionem (etiamsi præsupponatur habitus gratia expellens peccatum) quia non præsupponitur duratio ad contritionem, ut patet; nec natura, quia non conduceat ad contritionem, id est nullo modo est prior, nec præsupponitur ad contritionem: præsupponitur tamen condonatio auxilij modo prædicto, nempe materialiter, quod sufficit ut contrito requeat esse satisfactio pro dicto debito obiectu, cum ad ipsam contritionem necessario præsupponatur condonatio seu remissio

talis debiti, materialiter sumpta pro collatione ipsa auxilij, quæ recipi est condonatio.

Quod si obijcas Secundo, Macula peccati relata post actum peccati transactum, seu peccatum habituale perseverans, à quo seu quæ postea peccator emundatur per iustificationem, est priuatio gratia sanctificantis debita: expulsio autem huius priuationis, seu cessatio illius presupponitur ad contritionem; ergo expulsio peccati seu macula presupponitur ad contritionem, ac proinde contritio illud non expellit, cùm inueniat illud expulsum.

Quod autem expulsio priuationis gratia sanctificantis debita presupponatur ad contritionem, probatur: quia ad contritionem presupponitur gratia sanctificans vnitam animam, aut eam informans; gratia autem sanctificans vnitam animam, aut eam informans, est formaliter ipsa expulsio seu cessatio priuationis ipsius gratiae, & expulsio seu cessatio priuationis gratiae est formaliter ipsa gratia, sicut lux est formaliter non esse tenebrarum, & tenebrae sunt formaliter non esse lucis.

Respondemus, primum tantum peccatum mortale inducere dictam priuationem gratiae, & non reliqua peccata, quia reliqua inueniunt gratiam iam expulsam, & priuationem illius: & hanc priuationem, quæ inducitur primo peccato, non semper est peccatum habituale, & maculam, sed tantum quando est voluntaria in se ipso, nempe quando quis aduerit, quod suo peccato mortali priuandus est gratia: in modo tunc priuationem gratiae tantum esse materiale ipsius peccati habitualis, seu macula, quia formale situm est in dissonantia ad rationem superaddita priuationi gratiae; ac proinde gratia sanctificans, quamvis sit formaliter, non est ipsius materialis peccati habitualis; non tamen est non esse ipsius formalis: & consequenter, quamvis ad contritionem presupponatur gratia sanctificans, non eo ipso presupponitur expulsio, seu non est peccati, seu macula sita formaliter in dicta dissonantia. Et addimus, præter dictam maculam peccati, quæ tantum reperitur in dicto primo peccato mortali (& non semper) etiam reperiri alteram maculam, quæ semper est in omni peccato mortali, nempe ipsam maculam seu culpam, quæ fuit primo in ipso actu peccati, etiam consistentem in dissonantia ad rationem, & habitualiter perseverantem quoque formaliter aut virtualiter retrahetur. Hac autem macula non est formaliter non est gratia sanctificans, quia formaliter non est carentia illius, & ideo nec ipsa gratia est formaliter non est, seu expulsio illius; ac proinde non eo ipso quod ad contritionem presupponitur gratia sanctificans, presupponitur expulsio illius maculae: & quia alia carentia dictæ dissonantia non conductit ad contritionem, quamvis gratia sanctificans conducat, ideo expulsio peccati seu macula non presupponitur prioritate naturæ ad contritionem, quamvis gratia sanctificans presupponatur. Quamvis ergo gratis admittamus, priuationem gratiae est formaliter maculam, & semper, & in omni peccato mortali, & hanc presupponi expulsam ante contritionem aduentu gratia sanctificans; altera tamen macula, quæ primo fuit in actu peccati, in prædicta macula seu culpa consistens, non presupponitur expulsa, ac proinde non presupponetur expulsio totius peccati, seu

totius maculae, & consequenter contritio hanc maculam expellit, præserum quod macula numquam consistit formaliter in dicta priuatione gratiae, vt iam diximus.

DIFFICULTAS IX.

In quo consistat contritionem perfectam esse detestationem, aut dolorem peccati super omnia.

Supponimus, in quo conueniunt Doctores, contritionem esse detestationem aut dolorem peccati super omnia mala. Hoc vero supposito, difficultas est, in quo consistat hunc affectum esse super omnia mala.

Circa quam conueniunt Doctores contra Adrianum, & Petrum Sotum, quod ut contritio Adrian. sit detestatio peccati super omnia mala, non sit necessarium quod sit maxima intensiæ (ut Adrianus dixit) nec quod sit intensior detestatione cuiuscumque alterius mali, vt dixit Petrus Sotus: quia neutrum horum cum fundamento aliquo requiritur, vt contritio sit detestatio peccati super omnia mala; quia eo ipso quod quis ita detestatur peccatum, vt ex virtutis detestationis admittat aut patiatur quodcumque aliud malum, si necessarium sit vt non incidat in peccatum, dicitur detestari peccatum appretiatio super omnia mala, quamvis illud remisæ detestetur. In quo sensu Christi Matth. 10. dixit: *Qui amat patrem & matrem plus quam me, non est me dignus.* quasi dicatur, qui amore patris & matris non dubitat me Deum grauer offendere, non est me dignus. Ut ergo contritio perfecta sit detestatio peccati super omnia mala, non est necessarium quod sit maxima intensiæ, nec maior detestatione cuiuscumque aliis mali, sed sufficit quod sit maxima quoad pretium seu estimationem.

Nihilominus in explicanda hac maiestate seu superioritate quoad pretium, non parum variant Doctores. Omissis autem multis explicationibus, quas refert Vazquez, & nobis non placent, illa explicatione nobis probatur, quam adhibet Vazquez 1.2. disp. 194. ca. 3. Pessantius ad 3. p. q. 3. dub. 6. & Turrianus 2.2. disp. 74. dub. 1. nempe, contritionem perfectam esse detestationem peccati super omnia mala appretiatio, in eo consistere quod sit detestatio peccati, quia Deo displacebit, seu quia fuit offenditum illius ex complacencia ipsius Dei, quia eo ipso quod est ex complacencia Dei, dum existit, non admittit secum fugam efficacem alterius mali, cuius admisso sit necessaria ad non peccandum: in quo detestatio peccati Deo displacebit, habita ex complacencia illius, distinguitur à detestatione mali proximo displacebente, habita ex complacencia ipsius proximi; quod hæc secum admittit fugam efficacem mali, cuius admisso sit necessaria ad vitandum malum proximo, dum ea fuga, seu non admisso mali non sit ex displacebentia illius.

Et eadem proportione Dei dilectio, qua volumus bonum ex complacencia ipsius, est super omnia

omnia bona appetitiva, quia est dilectio benevolentiae Dei, & eo ipso quod est talis, dum existit, nullius alius boni, verbi gratia fornicationis, dilectionem liberam admittit, quod ipsi Deo dispiceat aut graniter aut leuiter pro qualitate dilectionis, quia dilectio illius non est composibilis cum dilectione benevolentiae erga Deum. In quo etiam dilectio benevolentiae Dei distinguuntur à dilectione benevolentiae proximi, quia haec secum admittit dilectionem aliis boni etiam grauiter displicentis amico, dum non sit ex disciplina illius.

DIFFICULTAS X.

Quomodo, & quo ordine excitetur in nobis contritio perfecta.

Negari non potest, peccatorem aliquando, quamvis raro, ex consideratione suorum peccatorum quibus Deum offendit, & ex actu fidei diuinæ, quo Deum, quem offendit, cognoscit esse summè bonum in se, proximè & immediatè excitari & moueri ad contritionem, nempe ad detestationem peccatorum, prout sunt offensa Dei, ex complacientia ipsius: nihilominus regulariter & fere semper plures alii interuenient actus ante contritionem: quia Primo solet esse actus fidei diuinæ, que peccator credit impium iustificari à Deo. Secundo solet esse actus timoris diuinæ iustitiae & pœnaru, quo peccator sua peccata considerans concutitur. Tertio solet, se ad diuinam misericordiam conuertendo, in spem veniam & remissionis peccatorum erigi. Quartò solet etiam in peccatore excitari amor concupiscentiae Dei, qui sibi Deum concupiscit, & diligit ut sibi bonum, & fontem & principium omnium bonorum. Quinto solet esse intentio delendi peccatum & offensam Dei, & se iustificandi, habita ex complacientia sui. Sexto ex hac intentione solet peccator excitari ad id medio quo iustificatur, nempe vel ad susceptionem Sacramenti, vel ad contritionem perfectam.

Obseruandum tamen est, prædictum ordinem, quo dicimus solere excitari contritionem, non semper contingere, sed aliquando desicere, quia aliquando unus aut alter actus ex dictis deficit, & aliquando ordo eorum prædictus transmutatur.

DIFFICULTAS XI.

Vtrum unum peccatum mortale possit remitti sine alio media contritione.

Conueniunt Catholici, potentia ordinaria Dei unum peccatum mortale non posse remitti sine alio quo affectus sit peccator, quacumque forma fiat remissio: quod tradit Augustinus de Vera & falsa pœnitentia, dum ait, impietatem infidelitatis esse, à Deo dimidiā sperare salutem: & Innocentius III. in cap. *Maiores* 3. de Baptismo & eius effectu, dum ait, non posse remitti originale, nisi etiam remittant actuale, quod amplius ex dicendis constabit.

Est tamen difficultas, An de potentia Dei absoluta possit unum mortale remitti sine alio, siue remissio fiat contritione, siue gratia habituali, siue quacumque alia forma.

Scotus in 4. dist. 14. quæst. 1. Medina Cod. de Pœnitentia, q. 12. & Aegidius disp. 2. dub. 11. *Scotus.* *Medina.* partem affirmatiuam tueruntur; quia existimant, *Aegidius.* maculam ex peccato transacta relictā posse sola voluntate & cōdonatione extrinseca Dei deleri, quia dicta macula vel sita est in destinatione ad pœnam facta à Deo, vel in iniuria Deo facta habitu liter permanente: Deus autem pro sola sua voluntate potest remittere pœnam viuus mortalis, non remittendo pœnam alterius, & cedere iniuria sibi facta uno peccato mortali, & non iniuria sibi facta altero mortali.

Sotus vero in 4. dist. 15. q. 1. art. 3. & Vasquez *Sotus.* *Vasquez.* 1. 2. disp. 207. cap. 5. partem negatiuam tradunt, & merito: quia remissio mortalium nequit fieri sola extrinseca condonatione Dei, ut optimè Vasquez 1. 2. disp. 206. quia macula ex peccato relictā non est sita in destinatione aliqua ad pœnam, sed in aliquo priori ad illam, nempe in ipsa malitia, & culpa, & offensa Deo facta, que fuit primò in actu peccati, & qua eo transacto habitualiter perseuerat, quæ non est iniuria seu offensa strictè sumpta contra iustitiam, cui Deus possit pro sua voluntate cedere, sed est vera macula & iniustitia apud Deum, ut ibidem ostendit Vasquez; ac proinde remissio mortalium tantum potest fieri vera sanctitate & iustitia apud Deum ipsi peccatori inhaerente. Nulla autem est sanctitas & iustitia inhaerens, quæ non opponatur omnibus mortalibus, ut pater; quia in ipso habitu nihil est peculiare respectu alicuius peccati. Si vero iustitia & sanctitas, per quam sit remissio, sit contritio perfecta, etiam haec æquè opponitur omnibus mortalibus, vel quia est vera sanctitas & iustitia, que eo ipso pugnat cum quocumque mortali, vel quia est perfecta detestatio omnium mortalium, quia est dilectio amicitiae Dei, vel orta ex ipsa: dilectio autem amicitiae Dei nullam patitur secum offensam grauem erga Deum, quam non detestetur perfectè saltem virtualiter. Quod si iustitia & sanctitas, tam actualis quam habitualis, sua natura opponitur eucumque mortali, nequit adhuc de potentia Dei absoluta, quando aliqua ex eis infunditur, non fieri remissio omnium mortalium; quia Deus non potest impedire destructionem peccati, si non impedit infusione iustitiae: quia si aliquo modo possit destructionem peccati impedire, maximè conseruando peccatum seu maculam illius in præsencia iustitiae, sicut potest conseruare frigiditatem ut octo in præsencia caloris ut octo; Deus autem nequit maculam peccati conseruare adhuc in absentia iustitiae, sicut nequit illum in initio efficeri.

Addimus tamen, peccatum originale tolli posse non ablatu actuallī mortali existente cum originali, sed non econtrari. Ratio prioris est, quia originale auferri potest absque iustitia aliqua inherente, solo lapsu & decursu temporis, ac proinde elapsu illo tempore cessabit originale, manente actuallī mortali, quod nequit absque iustitia inherente auferri. Quod vero solo temporis lapsu & decursu auferri possit originale, probatur: quia originale saltem pro materiali consistit in priuatione iustitiae debite inesse, seu inherere descendantibus ex Adamo; debitum autem habendi iustitiam habuit ortum ex pacto & ex institutione Dei, qui potuit statuere, quod dicti descendants illam deberent habere tantum

vsque ad aliquod tempus determinatum ex voluntate Dei, & non eo tempore elapsō, ac proinde ipso elapsō, carentia iustitiae in dictis descendētibus non esset carentia iustitiae debitæ, & consequenter ex ea parte cœsaret peccatum originale. Ratio verò posterioris est, quia peccatum actualē mortale nequit auferri, nisi iustitiae inherente; hæc autem etiam opponitur originali; ergo remissio peccati actualis mortalis non potest fieri absque remissione originalis existentis simul cum ipso mortali.

DIFFICVLTAS XII.

Vtrum in homine iusto ad remissionem veniam sufficiat actus dilectionis amicitiae Dei absque expressa contritione.

Vasquez. **D**ifficultas haec, & sequentes, procedunt de remissione venialium in homine iusto, quia in homine peccatore nequeunt remitti absque mortali, vt adiurit Vaszquez 1.2. disp. 141. c. 2. & constabit ex dicendis.

Supponimus, in quo conueniunt Doctores contritionem expressam venialium extra Sacramentum sufficere ad remissionem eorum quorum est expressa contritio, quia haec est perfectissima conuersio in Deum, à quo per venialia, quorum est dicta contritio, fuimus aliqualiter aueri; & est perfectissima auercio à creatura, in quam per venialia fuimus aliqualiter conuersi.

Est tamen difficultas, An ad remissionem veniam in homine iusto sufficiat aetius dilectioni amicitia Dei, qui non sit expressa contritio & displicentia eorum.

Durand.

Durandus in 4. dist. 16. q. 2. negat, actum dilectionis Dei, quantumvis feruimus, sufficere, quia peccatum veniale non opponitur actui dilectionis, quantumvis feruimus & intensio, quia potest esse simul cum eo.

S. Thomas
Vasquez

S. Thomas verò quæst. 87. art. 1. Valquez eodem artic. dub. 1. & communiter Doctores affirmant, actum dilectionis Dei sufficere ad remissio nem corum venialium, quorum contritus in actu virtualiter continetur, & merito: quia actu ille dilectionis Dei perfectè (quamvis solum virtualiter) ponitur illis venialibus, quia est perfecta & conserua in Deum, & perfecta auctoris ab illis quamvis solum virtualis; tunc autem contritus peccati venialis continetur virtualiter in aliquo actu dilectionis Dei, quando est adeo feruidus aut talis differentia individualis, ut impelleret saltem moraliter ad expressam contritionem illius peccati venialis, si tunc memoria occurreret.

Est tamen discrimen inter peccatum mortale & veniale, quod mortale, quocumque illud sit, est grauis offensa Dei, eius gratiam & amicitiam diffoluens, ob quod quacumque dilectione amicitia Dei opponitur cuicunque peccato mortali, & contritio cuicunque mortalis virtualiter continetur in quacumque dilectione amicitia Dei: peccatum vero veniale non est grauis offensa Dei, nec eius gratiam & amicitiam diffoluens, ob quod non quacumque dilectione amicitia Dei opponitur veram, nec quacumque continet virtualiter contritionem illius, sed tantum haec aut illa dilectio, ratione intentionis aut feruoris, vel ratione talis differentia individualis.

DIFFICVLTAS XIII.

Vtrum attritio venialium in iusto sufficiat absque Sacramento ad remissionem eorum.

D Vrandus in 4. dist. 16. q. 2. & dist. 21. q. 1. *Durandus*
Gabriel dist. 16. q. 5. Henriquez 1. de P^{re} *Gabriel*
nitentia cap. 15. Azor lib. 4. cap. 10. quæst. 13. & Henr. *Azor*
Ægidius disput. 2. dub. 14. docent sufficiens. P^{re} *Ægidius*
mo³, quia per attritionem peccati venialis ita sufficiens. *Ægidius*
sufficienter retractatur voluntas præterita illius, vt
iam pœnitens non maneat in illa adhuc virtualiter;
ergo attritio peccati venialis sufficit ad illud
destruendum. Secundò, quia attritio peccati ve- *Trident.*
nialis opponitur ipsi veniali, cùm non patiatur
quod fiat veniale simile ei cuius est attritio, quia
excludit voluntatem peccandi, vt dicitur in Tri-
dentino fes. 14. cap. 4. ergo sufficit ad destruc-
tionem venialis.

Addunt Durandus & Gabriel, attritionem etiam in peccatore sufficere ad remissionem venialium, & id probant dicta duæ rationes, si aliquid probant.

Si probatum crederemus ista ratione, hinc quodammodo probatum
S. Thomas verò q. 87. art. 2. & 3. & 4. Vafquez ^{S. Thomas}
art. 1. dub. 1. Petrus Sotus lect. 18. de Penitentia, Vafquez
& Ochagavia tract. 1. q. 20. docent, adhuc in iu- ^{Pet. Sotus}
sto non sufficere, & merito, Primo, quia alias pec- ^{Ochagavia}
catum veniale iusti (quod negari nequit esse ma-
teriam Sacramenti Penitentiae) numquam re-
mitteretur virtute Sacramenti Penitentiae, quia
semper presupponeretur remissum per attrito-
nem aut contritionem, quae debet presupponi ad
Sacramentum. Secundo, quia malitia seu culpa
venialis est vera offensa Dei, utpote ipsi displaceat
(in quo consistit ratio offensae erga Deum) quam-
uis non gravis, sed leuis, & insufficiens ad dissol-
uendam amicitiam cum ipso, & consequenter
etiam est aliquis aueratio a Deo, qualis esse potest
inter amicos, & est aliquis macula, qua anima
aliqualiter maculatur; ergo ut macula seu culpa
venialis destruatur, necessaria est aliqua conuersio
in Deum, & quae sit aliquis mundities animae;
attritio autem, quamvis iusti, nullo modo est con-
uersio in Deum, nec vera mundities & sanctitas
animae, ergo non est sufficiens ad tollendam & abi-
tergandam culpam, & auersionem, & maculam
peccati venialis.

Ad primam ergo rationem aduersariorum respondemus, quod quamvis attritio peccati venialis, in modo etiam peccati mortalis sufficit, ut voluntas non maneat affecta ad obiectum illius peccati, & ut non maneat in actu seu in affectu praterito illius peccati, quod etiam habet attritio tam peccati mortalis quam venialis, etiam elicita a peccatore, in modo etiam ex malo fine; non tamen sufficit, ut voluntas non maneat in ipsa culpa, & macula, & offensa praterita, cum nullo modo sit conuertere in Deum, nec munditiae & sanctitas animae.

Ad secundam concedimus, attritionem peccati venialis, & etiam mortalis, ita opponi posse peccato cuius est ipsa attrito, & ita posse esse retractationem illius, vt non patitur simile peccatum admitti, & excludat voluntatem illius: negamus tamen, eam oppositionem & retractationem sufficere ad destructionem venialis; sicut nec attritio peccati mortalis potest sufficere ad destructionem illius, quia attritio peccati non opponitur ipsi pec-

tato ut conuersio in Deum, nec ut mundities animæ; quamvis quodcumq; durat, opponatur illi quod ad admissionem peccati similis illi cuius est ipsa attrito, quod etiam habet attrito peccatoris, & ex malo fine elicita.

DIFFICULTAS XIV.

Vtrum reliqua opera bona iusti, distincta ab expressa contritione, & à quacumque dia dilectione Dei, & ab attritione, sufficiant ad remissionem venialium.

Gabriel in 4. dist. 16. quæst. 5. art. 2. concl. 4. docet, peccatum veniale in homine iusto remitti per quodcumque opus bonum: quod etiam indicat Medina Cod. de Pœnitentia, q. 3. §. Oppositum, & exstimat verum Scotus dist. 21. quæst. 1. quando opus bonum magis placet Deo quam displicuit veniale, & quando fit intentione delen-
dieniale: qui addit, quod si tale opus bonum non referatur ab operante ad finem delendi veniale, referatur à Deo in alia vita, & sic relatum in ea remittit illud.

Opinio hæc absolute, vt traditur à Gabriele, probatur Primò, quia quodcumque opus bonum iusti meretur de condigno vitam æternam, ergo etiam remissionem venialium, quia remissio venialis est quid minus quam vita æterna; qui autem potest ad maius, etiam potest ad minus. Secundò, quia quodcumque opus bonum iusti sufficit pro pena venialis, & eius dignitatem tollit, ergo etiam sufficit pro culpa veniali, & eam tollit, quia nequit tollere dignitatem penæ, nisi etiam tollat culpm. Tertiò, quia ad remissionem venialis non requiritur opus ita insigne, ac requiritur ad remissionem mortalis; ergo ad remissionem venialis sufficit opus minus quam contrito & dilectio, quæ sufficiunt ad remissionem mortalis: sed non est maior ratio, ob quam remissio peccati venialis tribuatur operi vniuersitatis, quam alterius, ergo cuicunque tribui potest.

Et id probabile censet Suarez disp. 11. sect. 3. num. 21. quando opus bonum fit intentione obtinendi à Deo remissionem venialis, quia opus ex ea intentione factum, includit virtualem detractionem peccati venialis, quæ ad eius remissionem sufficit.

S. Thomas. Vasquez. Pet. Sotus. Ochagavia. **S.** Thomas verò q. 87. ar. 2. Vasquez art. 1. diu-
bio 1. Petrus Sotus lect. 18. de Pœnitentia, &
Ochagavia q. 20. docent, venialia non remitti bonis operibus iusti, quamvis sint magis bona quam peccata venialia sint mala, & quamvis sint ex intentione delendi illa, & merito: quia dicta opera bona, quamvis facta in statu gratiæ & ex dicta intentione, non sunt vera conuersio in Deum, nec vera mundities animæ; ergo nequeunt destruere culpas & maculas veniales, quia peccata venialia aliquo modo avertunt à Deo, & habent veram rationem maculæ; quamvis non simpliciter, sed tantum secundum quid.

Ad primam ergo rationem aduersariorum concedimus, quodcumque opus bonum iusti mereri de condigno vitam æternam, quia ad id sufficit quod sit opus Filii Dei, ipsi Deo placens; negamus tamen esse meritorium de condigno remissionis venialis, quia ad id erat necessarium, quod gratia

habitualis esset semen remissionis venialis, sicut est vita æterna, & augmenti ipsius gratia, quod non agnoscitur in gratia. Prædicatum autem axioma, *Qui potest ad maius, etiam potest ad minus*, tantum est verum in his quæ sunt eiusdem rationis, quales non sunt vita æterna & remissio peccati venialis.

Ad secundam respondemus, quod quamvis quacumque opera bona iusti, præfertim penalia, sint satisfactoria in actu primo pro pena peccati venialis, & possint dignitatem illius tollere, & de facto tollant, si accedat diuina acceptatio, de quo dicemus Disp. xiii. ex eo tamen non inferitur, quacumque opera bona illius, adhuc penalia, esse etiam satisfactoria pro culpa veniali, & possint eam tollere; quia auferre culpm, est quid maius quam dignitatem penæ. Et ad probationem negamus, quod nequeat tolli dignitas penæ culpa venialis, quin etiam tollatur culpa ipsa venialis: & si non possit tolli, opera bona satisfactoria pro dignitate penæ culpa venialis, non essent satisfactoria pro ea dignitate, nisi supposita ablacione culpæ.

Ad tertiam negamus, ad remissionem venialis extra Sacramentum non requiri opus ita insigne, ac requiritur ad remissionem mortalis: quia etiam ad remissionem venialis requiritur perfecta contrito falso virtualis, ob rationem dictam. Imò addimus, ad remissionem mortalis sufficere aliquam contritionem, quia non sufficiat ad remissionem venialis: quia quacumque perfecta contrito sufficit ad remissionem mortalis, & non ad remissionem venialis. Vnde in hoc sensu dici potest, quod extra Sacramentum facilius remittitur mortale quam veniale, quia scilicet peccatum mortale plura habet opposita quam veniale. Nihilominus econtra remissio peccati venialis in Sacramento est facilior, quia venialia remittuntur per quodcumque Sacramentum, non verò mortalia; & in alio sensu tam in Sacramento quam extra, remissio peccati venialis est facilior remissione mortalis, quia scilicet auxilium gratiæ prærequisitum ad remissionem venialium tam intra quam extra Sacramentum facilius obtinetur à Deo, quam auxilium ad remissionem mortalis, ob tria: & quia est donum minus, quod facilius imperatur quam donum maius, & quia veniale ratione sui minus obstat impenitentia; & quia facilius fit imperatio pro iusto quam pro peccatore.

DIFFICULTAS XV.

Vtrum Sacramentalia sufficiant in homine iusto ad remissionem venialium absque contritione eorum.

Nomine sacramentalium intelligimus actiones quadam, quibus remissio venialium attribuitur, quæ hoc versu continentur.
Orans, iunctus, edens, confessus, dans, benedicens. Quæ sic communiter explicantur. Orans, id est, Oratio Dominica, & Oratio in Ecclesia consecrata, & tunsi peccatoris, quia vii solemnis quando oramus. Iunctus, id est al perito Aquæ benedictæ, & etiam vñctio ceremonialis Episcoporum & Regum. Edens, id est manducatio Panis benedicti. Confessus, id est confessio generalis, quæ dicitur in initio Missæ. Dans, id est eleemosyna. Benedicens,

dicens, id est benedictio Episcopi, & Abbatis consecrati.

Conueniunt ergo Doctores, dictis Sacramentalibus venialia remitti, ut constat ex communis fidelium, & ex antiquissima consuetudine vtendi Sacramentalibus ad remissionem venialium.

Est tamen difficultas, Quomodo his Sacramentalibus remittantur venialia, scilicet proxime & immediate, sicut remittuntur medijs Sacramentis; an solum mediate, media scilicet contritione perfecta, vel quia Sacramentalia ad eam extant, vel quia eam à Deo impetrant.

Sotus.
Anton.
Viñetria.
Valentia.
Henrig.

Sotus. in 4. dist. 15. quæst. 2. art. 3. Antoninus 1. part. tit. 10. cap. 1. Valentia n. 99. Valentia disp. 7. quæst. 4. punct. 1. & Henriquez 1. de Pœnitentia cap. 15. docent, venialia remitti Sacramentalibus proxime & immediate, sicut Sacramentis, quia Sacramentalia semper & infallibiliter remittunt venialia, quia ex opere operato remittunt illa, & tamen non semper excitant nec impetrant contritionem perfectam venialium: ergo proxime & immediate absque contritione remittunt illa. Ad id tamen nonnulli prærequirunt attritionem aliquam venialium quæ remittuntur, & alii contenti sunt intentione vtendi Sacramentalibus ad id, absque expressa dispcionis venialium.

S. Thom.
Alexand.
Paludan.
Petr. Sotus.
Vasquez.

S. Thom. verò quæst. 7. de Malo art. 12. Alexander 4. p. quæst. 15. memb. 3. art. 4. Paludan in 4. d. 16. q. 1. art. 2. Petrus Sotus leçt. 18. de Pœnitentia, & Vasquez q. 87. art. 3. dub. 1. docent, Sacramentalibus non remitti venialia proxime & immediate, sed tantum media contritione perfecta formaliter aut virtualiter, vel quia ad eam excitant, vel quia eam à Deo impetrant, & merito: quia Sacramentalia non remittunt immediata venialia instar Sacramentorum, quia non ex institutione Christi, quia de hac institutione nullacunquam constat, nec ex institutione Ecclesie, quia in Ecclesia non agnoscitur auctoritas instituendi remedia ad remittendas immediatas culpas, præfertim cum venialia nequeant remitti, nisi media iustitia & sanctitate, & in Ecclesia non agnoscatur auctoritas instituendi remedium quod immediata conferat iustitiam & sanctitatem, quia auctoritas hæc est in instituendi Sacramenta.

Sacramentalia ergo mediata tantum & remote remittunt venialia, quatenus scilicet excitant ad contritionem venialium, aut eam impetrant à Deo. Et quia ad eam non excitant, nec eam impetrant ex institutione aliqua, non dicuntur ex opere operato remittere venialia: & quia non semper excitant nec impetrant contritionem eorum, non dicuntur ea remittere infallibiliter. Nihilominus dictis Sacramentalibus peculiariter attribuitur remissio venialium potius quām alios bonis operibus, quibus etiam remissionem venialium impetrare solemus, vel quia Ecclesia peculiariter adiunxit suam deprecationem pro remissione peccatorum petendo salutem mentis, nempe Aquæ benedictæ, & pani, & nouis fructibus benedictis, & orationi factæ in Ecclesia, & benedictioni Episcopi & Abbatibus, & vocationi Regum, vel quia Sacramentalibus peculiariter petitur venia peccatorum, nempe Oratione Dominica, tunstione peccatoris, & confessione generali; vel quia Sacramentalibus peculiariter promissa est à Deo venia peccatorum, nempe eleemosyna. Attribuitur autem peculiariter Sacramentalibus remissio venialium, &

non mortalium, non solum illis, quibus Ecclesia adiunxit suam deprecationem peculiariter pro remissione venialium petendo salutem mentis, quia veniale non est mors animæ, sed tantum infirmitas; sed etiam alij Sacramentalibus, quibus aliquando remissio mortalium impetratur, quia scilicet multo facilius & frequentius impetratur remissio venialium, quam mortalium.

Ad rationem ergo aduersariorum negamus, Sacramentalia semper & infallibiliter remittunt venialia: & ad probationem negamus, illa remittere ex opere operato. Et quamvis illa remitterent ex opere operato, non semper illa remitterent, sicut nec Sacramenta semper & infallibiliter conferunt auxilia gratiae, quamvis illa conferant ex opere operato.

DIFFICULTAS XVI.

Utrum quodlibet Sacramentum sufficiat ad remissionem venialium absque contritione eorum.

Conueniunt communiter Doctores, Sacramentum Baptismi, & etiam Pœnitentia, ratione sui immediate ex opere operato remittunt venialia absque aliquo actu prævio ex se sufficiente ad eorum remissionem: quia Sacramentum Baptismi ratione sui est perfectè abluens & regenerans, ut formâ ipsius significatur, ac proinde abluit ab omni macula etiama veniali; & in Sacramento Pœnitentia fit absolutio ab omni culpa expressa in confessione, ut formâ ipsius significatur; alias peccata venialia non essent materia clauis & absolutionis. Id etiam conuenire Sacramento Extremæ Vocationis, docent Vasquez quæst. 87. art. 1. dub. 2. & Ochagavia quæst. 2. 3. & merito: quia formâ illius (nempe, *indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti per visum*, &c.) etiam remissio venialium significatur, quia non tardò per visum, & per alios sensus, & in aliis partibus venialia committuntur. Id quoque Sacramento Eucharistie conuenire, negari non potest, ut antiqua Partum traditione firmatum est, & traditur in Tridentino dist. 13. cap. 2. dum dicitur, Eucharistiam esse antidotum, quo à peccatis quotidianis liberemur, & à peccatis mortalibus præseruemur. Et constat ex eo quod Eucharistia in cibum & nutritionem animæ sit instituta: cibus autem & nutritio etiam ordinatur ad restaurandum quod deperdit, ac proinde ad remissionem venialium, quia anima reparatur.

Et quamvis non sit constans, Confirmationem, Ordinem, & Matrimonium immediate & ratione sui remittere venialia: nihilominus S. Thomas q. 87. art. 3. Paludan & Capreolus in 4. dist. 23. Sotus dist. 15. Ledesma in 4. 1. part. quæst. 2. 8. art. 3. Vasquez & Ochagavia id generaliter tribuunt Ledesma omnibus Sacramentis, etiam histribus, & merito: Vasquez quia remissio venialium est illis maxime confona & proportionata, utpote Sacramentis viorum, & amicorum Dei, ut ex vi ipsorum non tantum crearet amicitia Dei, sed etiam auferantur offensæ inter amicos composibiles.

Vnde ad remissionem venialium per Sacramenta non requiritur perfecta contritio tamquam dispositio, quia per eam præsupponerentur remissa: requiritur tamen attritio, quia per solam gra-

Vasquez.
Ochagavia.

Trident.

S. Thomas.

Paludan.

Capreol.

Sotus.

Ledesma.

Vasquez.

Ochagavia.

tiā habituālē, quantumvis intensam, nudē sumptā, remitti non possunt, quia compatiuntur cum gratia habituali secundūm lē absolūtē collata, quantumvis intensissimā.

Remittuntur ergo per gratiam habitualē in fusam, aut per augmentum ipsius infusum intuitu attritionis, tamquam retractationis venialium, & aliquo modo illis oppositæ; qua ratione infunditur recipienti Sacramentū, & habent attritionēm illorum, ut gratia sic infusa, aut augmentum gratiae sic infusum, acquirat respectū quendam, seu fiat fundāmentū cuiusdam respectus oppositionis cum venialibus, & reconciliacionis ab illis, ratione cuius gratia fiat incompositiblē cum venialibus iam commissis, & non cum similibus futuris, quia tantūm iam commissorū est attritio.

Addidimus, *qua ratione infunditur recipienti Sacramentū*; quia extra Sacramentū non infundit iusto augmentū illius intuitu attritionis, ut est retractatio, quia id reservatur infusione gratiae factæ per Sacramentū ob dictam necessitatem, sed ut est quoddam opus bonum condignum illius (ea ratione qua infunditur intuitu aliorum operum bonorum) attendendo ad bonitatem illius, non ad rationem retractationis, & augmentum sic infusum non fit incompositiblē cum venialibus quorum fuit attritio, quia tunc non acquirit dictum respectum. Si tamen extra Sacramentū infunderetur (ut potest à Deo infundi) intuitu attritionis venialium, ut retractatio est, quām non excederet meritum condignum ipsius attritionis, absque dubio acquireret dictum respectum, & fieret incompositiblē cum venialibus, & illa expelleret.

Constat ergo, venialia in peccatore habente originale aut mortale actuale, aut utrumque, remitti non posse non remisso originali aut mortali, aut vitroque: quia, ut constat ex dictis, venialia remitti non possunt nisi media sanctitatem, sive actuatam sive habitualē, quae multo magis opponitur originali & mortali, quam ipsi venialibus.

DIFFICULTAS XVII.

Quomodo remittatur peccatum veniale post hanc vitam in Purgatorio.

Supponimus, in quo conueniunt Theologi, peccata venialia, in quibus iustus ex hac vita decedit, remitti in Purgatorio etiam quoad culpas, ne in eternū impeditiarū consecutione gloriae, ad quam habet ius acquisitum.

Est tamen difficultas in explicādo, quomodo remittatur, & in primis quoad culpam & maculam.

Circa hanc difficultatem, varijs modis dicendi omiflisi, S. Thomas q.7. de Malo, artic. 11. Valsquez quæst. 87. artic. 1. dub. 2. Valentia disp. 7. quæst. 14. punct. 3. Suarez disp. 11. sect. 3. Aegidius disp. 2. dub. 17. & communiter Theologi docent, peccata venialia in Purgatorio remitti quoad culpam & maculam sola perfecta contritione, sive formalis sive virtualis (sicut in hac vita remittuntur extra Sacramentū) & merito: quia præter gratiam habitualē in Sacramentū infusam intuitu attritionis, quæ iam in Purgatorio non sic infunditur, neque venialia remitti nisi contritione perfecta, quia præter eam nihil est quod sit venialibus sufficienter oppositum, ut constat ex sèpè repetitis,

Remittuntur autem in instanti, quia in instanti elicitor contritio per quam remittuntur: & remittuntur in primo in quo anima separatur à corpore, quia in eo primo instanti anima cognoscit culpas in quibus decedit, & in eo maxime desiderat ab illis liberari, & ab eo instanti præstò adest illi auxilium efficax prærequisitum ad contritionem: remittuntur autem per contritionem non tamquam per dispositionem, nec tamquam per meritum condignum remissionis, sed tamquam per formam formaliter ab illis emundantem.

Dignitas verò pœna pro venialibus debitæ (& etiam pro mortalibus quoad culpam remissis) paulatim minuitur pœna tolerantiæ pœna, quoique tandem extinguitur: & nihil illius austerius actu ipso contritionis, nec illo, quo remittuntur quoad culpam (quia quamvis actus contritionis etiam in eo statu sit satisfactorius in actu primo pro pœna debita restante, non tamen sufficit in actu secundo, quia non acceptatur à Deo in eo statu in locum pœnae debitæ, iuxta ea quæ dicemus Disputatione xxi. Difficultate iv.) in quo distinguitur dignitas pœnae æternæ debitæ ob peccatum mortale, quia hac tollitur formæ iustificante à peccato mortali.

DIFFICULTAS XVIII.

Vtrum peccata per contritionem, aut aliter remissa, redeant iterum de facto per subsequens peccatum mortale.

Non est difficultas, An peccata semel remissa iterum redeant quoad actionem ipsam peccandi, quia certum est, quoad eam non posse redire, sed an redeant quoad culpam seu maculam, & etiam quoad dignitatem pœnae.

Hugo de S. Victore lib. 2. de Sacramentis, par. 14. Hugo Vict. Gratianus. cap. 9. Gratianus dist. 4. de Pænitentia, & Guilielmus Parisiensis Tract. de Sacramento Pænitentia, fol. 45. col. 3. docent, peccata omnia remissa postea redire per peccatum mortale subsequens, cuiuscumque generis sit. Quod indicate videtur Augustinus in illud Psalmi 108. In memoriam redeat iniquitas patris eius, dum ait: Si Iudæaeneret illud ad quod vocatus est, nullo modo ad eum vel sua præterita, vel parentum iniquitas pertinere. Quo Augustinus (ut à contrario sensu deducitur) indicare videtur præteritam culpam Iudæa ad ipsum iterum pertinere, & ipsi iterum imputari, quia in Apostolatu non stetit. Et Beda in illud Lucæ 11. Reuertar in domum, unde exiui, dum ait: T' intendus est iste versicolor, non exponendus, ne culpa, quam in nobis extinctam credebamus, per iniuriam nos vacantes opprimat.

Id quoque deduci videtur ex Scriptura, in qua peccata sèpè dicuntur in memoriam Dei reuocari, Psal. 78. & 108. & 3. Regum 17. iuxta phrasim autem Scripturae peccata in memoriam Dei reuocari, idem est, ac semel remissa iterum reuiuiscere, & apud Deum imputari, sicut Deum esse oblitus a peccatorum, idem est, ac peccata iam esse dimissæ, quia Deus post remissionem peccatorum se habet quasi corum oblitus.

Et ratione probatur, defumpta à paritate reuocantia meritorum per iustificationem sublequentem, quam Diffic. xxi. formauimus & examinauimus.

Prædi-

conditione non peccandi in futurum; ergo si ita fiat à Deo, ut potest, peccata redibunt conditione non impleta, nempe si postea committatur peccatum. Aut consistit in malitia, seu iniuria Deo facta, habitualiter perseverante: & hæc etiam potest à Deo condonari seu remitti sub conditione non peccandi in futurum, non minus quam unus homo potest alteri iniuriam sibi factam sub conditione remittere; ergo si Deus ita remittat, ut potest, & potest committatur aliud peccatum, iterum redibunt peccata ante remissa.

Situs.
Valquez.
Suarez.
Turrianus.

Sotus vero in 4. dist. 16. quæst. 1. art. 2. Vasquez quest. 88. art. 1. & 1. 2. disp. 208. Suarez disp. 13. lect. 1. Turrianus Complutensis disp. 12. dubio 1. partem negatiuam tradunt, & merito: quia Deus nequit sub conditione peccata quoad culpam seu maculam remittere, sed tantum ab soluto; nec potest illa reproducere, nec potest pro sola sua voluntate illa iterum imputare; ergo semel remissa nequeunt adhuc de potentia Dei ab soluta quoad culpam seu maculam redire. Consequentia patet: Antecedens autem probatur, & in primis quoad primam partem; quia Deus nequit sola extrinseca condonatione, nec cessione, sed tantum media sanctitate animæ inherente, peccata quoad culpam seu maculam remittere: per sanctitatem autem peccata nequeunt sub conditione, sed tantum ab soluto auferri, non minus, in modo magis quam frigus ut octo per calorem ut octo, quia non minus, in modo magis opponitur suâ naturâ peccatis, quam calor frigori. Quod autem Deus nequeat peccata extrinseca condonatione, nec extrinseca cessione remittere, sed tantum media sanctitate animæ inherente, probatur, quia culpa seu macula peccati, relicta potest peccatum transactum, non consistit in aliqua strictè iniuria, seu damnificatione contra Deum, cui ipse possit cedere, sed consistit in ipsa malitia, quæ primò fuit in actu ipso peccati, & habitualiter perseverat, qua anima manet maculata, & in culpa apud Deum: ergo remitti nequit nec auferri sola extrinseca Dei cessione, nec extrinseca condonatione, sed tantum media vera sanctitate, quæ est munditiae animæ, & suâ naturâ pugnat cum illa; & consequenter, ita ut de potentia Dei ab soluta nequeat esse cum macula seu culpa: quia si illa nequit suâ naturâ conservari simul cum ea sanctitate, neque potest à Deo conservari cum illa, sicut nec principio produci. Deinde idem Antecedens quoad secundam partem est manifestum, quia Deus nequit esse causa culpa seu macula peccati; ergo multo minus reproductionis, & renovationis illius. Et tandem idem Antecedens quoad tertiam partem constat, quia Deus nequit pro sola sua voluntate culpam imputare, ergo multo minus eam iterum imputare.

Ad fundamentum ergo aduersiorum negamus, maculam peccati post actum peccati transactum relatum considerare in destinatione ad pœnam, sed in ipsa malitia peccati, seu offensa & iniuria Dei habitualiter perseverante, quam nequit Deus sub conditione remittere, quamvis possit homo iniuriam & offensam sibi factam remittere sub conditione, ob discrimen inter utramque: quia offensa in hominem facta non consistit in aliqua malitia, culpa seu macula, sed in stricta damnificatione contra illud, cui, utpote tali, ipse potest pro sola sua voluntate cedere,

cum possit iuri suo cedere; ac proinde non solum potest illam ab soluto remittere, sed etiam sub conditione: iniuria autem, seu offensa contra Deum, non consistit in stricta damnificatione contra iustitiam in Deum, cui ipse possit cedere, sed in vera malitia, culpa & macula, cui cedi nequit, sed auferri debet vera sanctitate & munditiae suâ partur pugnante cum illa, per sanctitatem autem & munditatem suâ naturâ pugnantem cum ipsa malitia & macula, nequit sub conditione, sed tantum ab soluto auferri, sicut frigus ut octo per calorem ut octo.

DIFFICULTAS XX.

Vtrum peccata integrè remissa etiam quo-
ad dignitatem pœnae æternae, possint quo-
ad hanc solam de potentia Dei ab soluta
per subsequens peccatum redire.

S Varez disp. 13. lect. 2. Henriquez 1. de Pœ- *Valquez.*
nitentia, cap. 32. & Aegidius disput. 2. dub. 18. *Henriquez.*
partem affirmatiuam tenuit, quia Deus sua *Aegidius.*
potentia ab soluto potest remittere culpam seu maculam mortalem, non remittendo dignitatem pœnae æternae, utpote distinctam ab illa; ergo Deus, culpa mortali ab soluto remissa, poterit dignitatem pœnae æternae remittere sub conditione in posterum non peccandi, ac proinde dignitas pœnae æternae poterit de potentia Dei ab soluta per subsequens peccatum redire.

*V*alquez vero quæst. 88. artic. 1. dubio 1. *V*alquez.
& 1. 2. disput. 208. numero 29. & Ochagavia *Ochagavia.*
quæst. 24. partem negatiuam tradunt (quam in-
dicat Sotus in 4. dist. 16. quæst. 1. art. 1. §. For- *Sotus.*
san) & merito: quia nemo potest esse dignus pœna pro sola voluntate Dei, non solum antequam peccet, sed nec postquam peccauit, sed solum sit dignus pœna peccato ipso, quod est pœna dignum; quia dignitas pœnae, utpote extrinseca quædam denominatio, nequit produci neque conseruari à Deo in se ipsa, sed ipsa consurgit & conseruatur ex suo fundamento, nempe ex peccato pœna digno: sed peccatum ab soluto remissum quoad culpam & maculam, & offensam Dei, non manet dignum ex se æternâ pœna, ut patet: ergo illo ab soluto remissu quoad culpam, & maculam, & offensam, & quoad eam non redeunte, nequit homo manere nec redire dignus pœna æterna adhuc de potentia Dei ab soluta.

Ad rationem ergo aduersiorum negamus Antecedens, nempe Deum posse remittere culpam mortalem, non remittendo dignitatem pœnae æternae: quia quamvis hæc sit distincta à culpa mortali, sanctitas tamen auferens culpam mortalem etiam auferit dignitatem pœnae æternae, quia hæc dignitas suâ naturâ pendet in conseruari à culpa seu macula mortali; eo enim ipso quod quis definit inimicus Dei, definit esse dignus pœna æterna.

Addimus primò, peccatum originale remissum non posse, adhuc de potentia Dei ab soluta, redire, nec quoad culpam, nec quoad dignitatem pœnae æternae damni, quia quoad utramque nequit remitti nisi ab soluto, quia nequit remitti immediatè voluntate Dei, sed media sanctitate suâ naturâ abso- *lute*

Int̄ pugnante cum illo quoad culpam, & quoad dictam dignitatem pœna æternæ. Non negamus, redire posse parentiam iustitiae debita (in qua consistit culpa seu macula peccati originalis sicutem pro materiali) per subsequens peccatum mortale, si Deus statuat, ut potest, quod etiam post peccatum subsequens debetur haberi iustitia. Nihilominus tunc non diceretur peccatum originale remissum redire, vel quia postea parentia iustitiae debita est distincta a priori, vel sicutem quia prior parentia, prout primo contracta, non imputaretur ad culpam, sed prout postea contracta.

Addimus secundò, peccata venialia remissa quoad culpam, non posse adhuc de parentia Dei absolute, quoad eam redire per peccatum subsequens, quia quoad eam non remittuntur immediate voluntate Dei, sed sanctitatem sua natura cum illis absolute pugnante: posse tamen quoad dignitatem pœna temporæ, quia quoad hanc remitti possunt sub conditione, aut sub exceptione non peccandi in futurum, siue quoad illam remittantur solutione ipsius pœnae debita, quia potest pœna infligi a Deo intentione illa puniendo dependentem a conditione, aut ab exceptione non peccandi in futurum, siue remittantur satisfactione moraliter aequivalente, quia ut remittantur satisfactione, necessaria est acceptatio diuina, ut dicimus Disputatione XI. Difficul VI. quae potest a Deo fieri sub conditione, aut sub exceptione non peccandi in futurum.

DIFFICULTAS XXI.

Vtrum peccata semel remissa redeant aliquo modo per subsequens peccatum.

Conueniunt Theologi, peccata semel remissa itérum aliquo modo redire per subsequens peccatum mortale ratione circumstantia ingratitudinis, quæ verè committitur, itérum offendendo Deum post beneficium remissionis ab ipso acceptum, quia ratione huius ingratitudinis peccatum subsequens sit grauius non majoritate seu excessu grauitatis aequivalente grauitati peccatorum remissorum; ut patet, ac proinde, quamvis peccata semel remissa aliquo modo redeant, sed non aequivalenter.

Addunt Scotus in 4. dist. 22. quæst. 1. §. *De tertio articulo*, & Gabriel quæst. 1. art. 2. peccatum commissum post remissionem peccatorum factam per pœnitentiam, etiam fieri grauius ex eo quod ille, qui peccat post eam, faciat contra promissio- nem itérum non peccandi factam in ea iustificatione: falluntur tamen, ut adiungunt Medina Cod. de Pœnitentia, q. 9. Vasquez q. 88. art. 2. & Suarez disq. 13. sect. 3. quia ad iustificationem adhuc mediæ pœnitentia factam non est necessaria dicta promissio (aliás omne peccatum post iustificationem sic factam etiam est sacrilegium contra virtutem Religionis) sed sufficit propositum itérum non peccandi (imò sufficit implicitum:) propositum autem istud, adhuc expreßum, non auger malitiam peccati post illud commissi.

Est tamen difficultas, An peccare in statu sanctitatis post remissionem peccatorum, sit major ingratitudo, quam peccare in statu sanctitatis & innocentia ante commissionem & contrationem

peccati, ut contigit in Adamo; & procedit quæstio, quando aliás sanctitas est æqualis.

Bonaventura in 4. d. 22. ar. 1. q. 2. Scotus q. 1. *Bonaventura*, Gabriel q. 1. ar. 3. dub. 1. docent, esse maiorem in- *Scotus*, gratitudinem, peccare in statu innocentiae ante *Gabriel*, peccatum, quia maior ingratitudo est peccare post maius beneficium acceptum a Deo; status autem innocentiae, & præseruatio a peccatis, maius beneficium est, quam ab eis iam commissis aut contractis liberari.

Caietanus verò 22. q. 106. art. 2. Vasquez q. 88. *Caietanus*, art. 2. & Ägidius disq. 2. dub. 19. docent, maiorem *Vasquez*, esse ingratitudinem, peccare in statu sanctitatis *Ägidius*, post remissionem peccatorum, & meritorum: quia quamvis præseruatio a peccatis secundum se, & quasi materialiter, sit aliqualiter maius beneficium, quam eorum remissio secundum se & quasi materialiter sumpta, quia præseruatio a peccatis est in se aliqualiter melius, quam eorum iam commissorum remissio; nihilominus quia remissio fit ei qui est positivè indignus eo beneficio, & non dicta præseruatio (quamvis hæc sit non digno) idem remissio, omnibus penitatis, est maior in ratione beneficij, quia excessus, quo remissio excedit præseruationem, ex eo quod sit indigno (qui potest dici excessus formalis) est multò maior, quam aliqualis ille excessus, quo præseruatio excedit remissionem, qui potest dici materialis. ergo, ceteris paribus, ex parte sanctitatis quia sit remissio, maior ingratitudo est, peccare post remissionem peccatorum, quam post innocentiam: & ob ea idem rationem, peccare post remissionem mortalis actualis est maior ingratitudo, quam post remissionem originalis, quia remissio mortalis actualis, ut potest facta magis indigno, est maius beneficium, ceteris paribus, ex parte sanctitatis.

Observandum est, etiam in commissione peccati venialis post remissionem peccatorum esse aliquam ingratitudinem; quia est aliqualis offensa contra Deum, & consequenter ratione talis ingratitudinis, redire aliquo modo peccata prius remissa, etiam mortalia, per subsequens peccatum veniale. Sed quia ea ingratitudo non est notabiliter aggrauans, sed tantum leuiter, ideo peccata prius remissa, adhuc mortalia, non redent sensibiliter per subsequens veniale. Et id voluit S. Thomas quæst. 88. art. 2. ad 2. dum *S. Thomas* negat per veniale redire aliquo modo peccata prius remissa: sicut etiam, quando in veniali negat ingratitudinem, tantum negat grauem & sensibilem.

DIFFICULTAS XXII.

Vtrum ingratitudo in quocumque peccato reperta, ratione cuius peccata remissa aliquo modo redeant, sit speciale peccatum.

Supponimus, in quocumque peccato esse ingratitudinem aliquam, quia omne peccatum fit post beneficia a Deo accepta.

Est tamen difficultas, An hæc ingratitudo ad datam aliquam speciale malitiam distinctam a malitia, quam peccatum, in quo est ingratitudo ipsa, habet ex suo obiecto.

Medina

Scotus.

Gabriel.

Medina.
Vasquez.
Suarez.

Medina Cod. de Penitentia, quæst. 9. docet, ingratitudinem in quocumque peccato repertam supra propriam malitiam peccati in quo reperitur, v. g. furti aut homicidii, addere aliam specialem malitiam ingratitudinis Deo factæ, quia quocumque peccatum sit contra duplicum virtutem; v. g. peccatum furti sit contra iustitiam, & etiam contra gratitudinem: ergo quocumque peccatum habet duplicum malitiam, alteram contra iustitiam aut aliquam aliam virtutem, & alteram contra gratitudinem. Addit tamen Medina, hanc ingratitudinem, quamvis sit speciale peccatum, non esse necessariò in confessione explicandam, quia est nouissima Confessariis.

S. Thomas verò quæst. 88. art. 4. Vasquez ibidem, Scotus in 4. dist. 22. quæst. 1. & Aegidius disp. 2. dub. 19. docent, circumstantiam ingratitudinis in quocumque peccato repartam, non addre aliquam specialem malitiam (nisi quando peccatum, in quo reperitur, sit expressè in contemptum beneficij accepti) sed tantum aggrauare peccatum intra propriam speciem peccati in quo reperitur, v.g. furti aut homicidij; & meritò: quia dicta ingratitudine absque expresso contemptu beneficij non opponitur speciali virtuti gratitudinis, ergo non habet specialem malitiam ingratitudinis. Consequenter patet, quia species peccatorum sumuntur ex oppositione ad virtutem. Antecedens autem probatur, quia ad specialem rationem gratitudinis non sufficit efficere aliquid gratum ei à quo acceptum est beneficium; quia id non sufficit, vt fiat in gratiarum actionem, quod requiritur ad specialem rationem gratitudinis, & id efficit erga Deum quæcumque alia virtus distincta à gratitudine: sed necessarium est id efficere ex animo, seu ex intentione expressa recompensandi aliquo modo beneficium acceptum, quia id requiritur, vt illud fiat in gratiarum actionem; ergo offendere eum à quo acceptum est beneficium, non opponitur speciali virtuti gratitudinis, nisi expressè fiat in contemptum beneficij accepti: sicut etiam non obediens Superioris, non est speciale peccatum inobedientiae, nisi quando non obediens ex contemptu Superioris, seu expresso animo non parendi Superiori; quia nec obediens Superiori est specialis obedientia, nisi obediatur expressa intentione obediendi Superiori, id est quia Superior præcipit. Et quid simile contingit in peccato odij, & in peccato specialis scandali, & in aliquibus aliis, in quibus non est oppositio adæquata cum virtutibus quoad obiectum materiale adæquatum earum, absque expressio quodam affectu & expressa quadam intentione. Secus est in peccato fornicationis, furti, homicidij, sacrilegij, & in aliquibus aliis, in quibus absque expressa intentione inuenitur malitia specialis eorum, quia absque ea intentione inuenitur in illis adæquata oppositio cum virtutibus quoad obiectum materiale speciale eorum.

Ad rationem ergo Medinae negamus, quodcumque peccatum etiam esse contra gratitudinem specialem, nisi quando fit ex contemptu beneficii accepti.

DIFFICULTAS XXIII.

Vtrum merita vitæ æternæ per peccatum mortale subsequens mortificata, reuiscant per sequentem iustificationem, media contritione aut aliter factam.

Supponimus, merita vita eterna mortificari per peccatum mortale subsequens, quia ante iustus, per sequens peccatum mortale fit iniustus, & inimicus Dei, & dignus ut non premitur vita eterna ante promerita, quo merita vita eterna impediuntur quoad hominem ipsum a sua virtute morali perducendi illum ad vitam eternam, & a vi denominandi, quia possent ipsum hominem absoluere denominare dignum vita eterna; quia post peccatum mortale, quamdiu perseverat, non denominat hominem dignum vita eterna saltet expedite, sed potius a peccato mortali subsequenter denominatur dignus pena eterna, tam sensus quam damni.

Hoc supposito, difficultas est, an merita vita æternæ per peccatum mortale subsequens mortificata, postea per sequentem iustificationem reuulsant.

Ratio difficultatis pro parte negativa sumitur ex illo Ezechiel: 18. *Si autem auerterit se iustus a iustitia sua, & fecerit iniquitatem, omnes iustitia illius non recordabuntur; & si, quando contingit postea iustificari, reuiuiscent, Deus recordatur eorum.*

Nihilominus Theologi conueniunt, merita vita eterna iusti per sublequens peccatum mortale mortificata, postea per sequentem iustificationem reuiuiscere. Quod efficaciter deducitur ex Tridentino ^{Tridens.} *sef. 6. cap. 16.* dum ait, iustificatis nihil deesse, vt bonis operibus in statu gratiae factis, & procedentibus ex gratia antecedente, comitante, & subsequente, si in gratia decadent, gloriam suo tempore consequendam promeruisse censeantur. Loquitur autem Tridentinum non solum de iustificatis, qui gratiam femei acceptam semper conservant, sed etiam de illis, qui gratiam amissam recuperant, vt ex contextu patet: ergo operibus meritoriori iusti factis ante peccatum mortale, quo postea mortificantur, nihil deest vt vitam eternam consequantur, si iustus ille, qui mortaliter peccauit, postea refurgat, & decadat in gratia. Consequientia pater, quia iustus illi decadit in gratia, & eius merita peccato mortali mortificata facta fuerunt in statu gratiae, & processerunt ex gratia antecedente, comitante, & subsequente; ergo merita vita eterna iusti per sublequens peccatum mortificata, postea reuiuiscunt ad resurrectiōnem iusti qui mortaliter peccauit, & fuit spiritualem mortuus.

Et ratione probatur, desumpta ex S. Thoma s. *Thomas*. in 4. d. p. 22. q. 1. art. 1. ad 6. quia quamvis merita vita eterna iusti per subseqens peccatum mortale mortificentur, quia per illud impediuntur non in se, sed quoad ipsum hominem, quia per illud impediuntur a sua virtute, & vi morali perducendi ipsum ad vitam eternam, ex eo quod per illud fit dignus, ut non premietur vita eterna ante a pro merita, & quia eo peccato impediuntur, ut non denominent ipsum hominem dignum vita eterna,

ex eo quod eo peccato fit dignus ut non præmetur vita æterna promerita (quod quamvis sit impossibile formis physicis physicè perseverantibus, non tamen formis moralibus & solum moraliter perseverantibus, qualia sunt merita physicè præterita) quo merita vita æterna iusti mortificari, & quasi tegi dicuntur; nihilominus per peccatum illud subsequens non destruantur, nec extinguntur, nec eorum dignitas, sed ipsa & eorum dignitas manent viua habitualiter: quia peccatum mortale non opponitur bonitati, nec dignitati meritorum, sed tantum sanitati & munditiae animæ, nec bonitas & dignitas eorum pender in conservari à sanctitate; ergo ablato peccato mortali, seu macula ipsius, qua merita vita æterna in se ipsis viua, erant impedita, & mortificata, expediuntur & reuiuscunt, ut possint perducere hominem in vitam æternam, & eum efficiant & denominent dignum vita æterna.

Quia vero, ut ait S. Thomas vbi suprā, & nos diximus Diffic. xxi. peccata & demerita extinguuntur & eradicantur per gratiam & sanctitatem aduenientem, quia eorum malitia & culpa est formaliter iniustitia & immunditiae apud Deum, cui gratia & sanctitas suā naturā opponitur, & dignitas pœna æterna suā naturā pender in conservari à malitia & culpa, ideo peccata & demerita semel remissa non redeunt per subsequens peccatum mortale.

Ex dictis constat, merita vita æterna, supposita remissione peccati mortalis, per quod fuerunt mortificata, ad quam necessaria fuit misericordia Dei, reuiuscere ex natura rei, & non immediate ex misericordia Dei, ut contra Scotum, Bonaventuram, & Durandum adiurit Vafquez q. 8. s. art. 5. dub. 1. quia ex una parte opera bona iusti ex se sunt digna vita æterna, & non ex acceptatione & voluntate Dei; & ex altera parte ipsa opera eomo, quo erant digna ante peccatum mortificata, reuiuscunt, ablato eo peccato, quia fuerunt facta, & digna, & non fuerunt præmiata, & per peccatum subsequens non fuerunt destructa & extinta, sed tantum impedita & mortificata.

Addimus, merita vita æterna peccato mortali finali illius, qui est damnandus in æternum (quamvis quali physicè sint tantum mortificata) censeri tamen moraliter extinta & destructa, quia numquam sunt reuicta.

Merita autem iusti ita expediuntur, & reuiuscunt quoad dignitatem & rationem meriti, ablato peccato mortificante, ut adhuc de potentia Dei absoluta nequeant non reuiiscere quoad illam (quamvis Deus possit non remunerare illa) quia merita non reuiuscunt ex voluntate Dei, sed ex sua natura, supposito quod fuerunt facta, & non sunt remunerata; fieri autem non potest, adhuc de potentia Dei absoluta, ut merita amittant suam naturam, & quod non fuerint facta, & quod sint remunerata, supposito quod facta fuerint, & non fuerint remunerata.

Ad rationem autem difficultatis pro parte negativa respondemus, testimonium illud Ezechielis, intelligi sub exceptione pœnitentiae, quasi dicat: Si iustus fecerit iniquitatem, omnes iustitiae illius non recordabuntur, nisi egerit pœnitentiam, quia si hanc non agat, merita illius præcedentia non præualebunt contra iniquitatem.

DIFFICULTAS XXIV.

Vtrum merita iusti reuiuscant in integrum.

Conueniunt Theologi, merita iusti reuiuscere non solum quoad præmium accidentale, nempe quoad gaudium de illis in cælo futurum, sed etiam quoad præmium essentiale gloria, vi significatur in Tridentino s. 6. cap. 16. dum de *Tridu* meritis iusti procedentibus ex gratia ait, nihil illis deesse, ut censeatur promeruisse vitam æternam suo tempore consequendam, si iustus in gratia decedat; ex quo Diffic. xxii. reuiuscientiam meritorum deduximus. Quod etiam constat ex dictis in ea Difficultate, nempe quod ablato peccato illa mortificante, reuiuscunt & expediuntur ad eamdem dignitatem & rationem meriti, quam habuerunt facta in statu gratia; dignitas autem illa & ratione meriti est vita æterna.

Ita tamen reuiuscunt quoad dignitatem & rationem meriti vita æterna, ut illis correspondat, & conferendum sit aliquis peculiaris gradus vita æterna, distinctus à gradu correspondente iustificationi, per quam reuiuscunt. In quo Theologi communiter conueniunt. Quod constat ex dictis, quia merita, peccato ea mortificante per iustificationem ablato, reuiuscunt ad eamdem antiquam dignitatem & rationem meriti, quam ante illud peccatum habebant: illis autem, si non fuissent per peccatum mortificata, correspondet aliquis peculiaris gradus gloriae, distinctus ab eo qui correspondet iustificationi sequenti per quam reuiuscunt. Et quidem si solum reuiuscerent quoad eundem gradum gloriae, alias titulo iustificationis sequentis conferendum, eorum reuiuscencia nihil prodesset iusto, cum ipsis nihil gloria ex reuiuscencia acresceret.

Est tamen difficultas, An reuiuscant quoad totam gloriam, seu quoad omnem gradum gloriae, quem ante fuit mortificationem merebantur.

Alexander 4. parte q. 12. memb. 4. art. 5. *Alexand.* ad 7. Bonaventura in 4. dist. 14. part. 2. art. 2. q. 1. *Bonavent.* ad 4. Paludanus q. 1. Capreolus q. 1. art. 1. *Paludan.* & Sotus dist. 16. q. 2. art. 5. docent, merita mortificata non semper reuiuscere quoad omnem gradum vita æterna; qui non omnes eodem fundamento, sed variis ad id dicuntur.

Magister vero in 4. dist. 14. Albertus art. 21. *Magist.* Richardus art. 8. q. 2. Almainus q. 1. art. 2. Scotus *Albertus.* dist. 22. q. 1. Durandus in 3. dist. 3. q. 2. Vafquez *Richard.* q. 89. art. 5. dub. 2. & Egidius disp. 2. dub. 20. docent, semper, & per quamcumque iustificationem, *Almain.* Durand. quantumvis minimam, reuiuscere quoad totam *Vafquez.* antiquam dignitatem & rationem meriti vita æterna, & quoad adoptionem totius gloriae, quam alias adipiscerent si mortificata non fuissent. *Egidius.* Quod in primis constat ex Tridentino, dum sup- *Tridu.* ponit, nihil aliud esse necessarium, ut opus bonum iusti vitam æternam mercatur, & ut eam, quam merebatur, consequatur, nisi quod fiat in statu gratiae, & quod procedat ex auxilio gratiae, & quod iustus in gratia decedat: hec autem tria non minus conuenient meritis mortificatis, quam si non fuissent mortificata; ergo Tridentinum supponit, reuiuscere quoad totam dignitatem, & rationem meriti vita æterna quam ante mortificationem habe-

habebant, & quoad adoptionem totius gloriae, quam adipiscerentur si mortificata non fuissent, per quamcumque iustificationem, quantumvis minimam, reuulsant, quia quacumque sufficit, ut homo decedat in gratia.

Et idem ratione constat: quia si peccato mortali, quo merita mortificata fuerunt, per quamcumque iustificationem ablato, reuulsant ad antiquam dignitatem & rationem meriti vita æterna, necesse est, quod non ad minorem, sed ad eamdem reuulsant, quia per peccatum nihil dignitatis & meriti fuit exinéatum, & quacumque iustificatione secura, quantumvis minima, nihil peccati quod eulpam seu offensam manet, quo merita vita æterna possint quoad aliquid dignitatis & meriti impediti; ergo reuulsant & per quamcumque iustificationem quoad totam antiquam dignitatem & rationem meriti & vita æterna; & consequenter etiam quoad adoptionem totius vita æterna, cuius ante peccatum mortificans erant digna & meritoria, quia Deus vnicuique reddit gloriam secundum opera sua, seu secundum dignitatem operum, sive iustus disponatur ad iustificationem sequentem dispositione intensiori, sive remissori ipsiis antiquis meritis.

Obseruandum est, merita iusti mortificata non tantum reuulsere quoad totam dignitatem & rationem meriti de condigno vita æterna, sed etiam quoad congruitatem & rationem meriti de congruo aliorum donorum, si etiam quoad hanc mortificata sunt (quod est difficile, cum ea congruitas sit expedite compossibilis cum peccato mortali) ob eamdem omnino rationem, quia scilicet quod nihil fuerunt extinéta, & non fuerunt quoad congruitatem remunerata. Et ob eamdem rationem merita de congruo facta in statu peccati, si quoad eam congruitatem alio peccato mortali sequenti mortificantur (quod etiam est difficile, quia quoad illam sunt expedita in peccatore) postea ablato illo peccato reuulsant quoad eam congruitatem.

DIFFICULTAS XXV.

Verum gratia habitualis per peccatum amissa, postea peccato illo per iustificationem ablato restituatur, & in integrum, & statim in iustificatione ipsa per quam merita reuulsant, quacumque sit iustificatio.

Circa hanc Difficultatem (variis modis dicensi omissis) dicendum est Primo, gratiam habitualis meritis antiquis mortificatis correspondente, sive eorum intuitu collata, restitu, & in integrum, & statim in iustificatione ipsa per quam merita reuulsant, quacumque sit iustificatio. Ita Maior in 4. d. 22. quæst. 1. Medina Cod. de Pœnitentia, quæst. 8. Suarez in Opusculis Relect. 2. Vasquez q. 89. art. 5. dub. 3. Pessantius disp. 3. & Egidius disp. 2. dub. 20. Ratio huius est, quia gratia habitualis ideo fuit ante antiquis meritis collata, & tota, quæ eis correspondebat, & statim ac facta fuerunt, quia erant meritoria de condigno illius, seu condigna dispositio ad illam: sed per iustificationem, qua afferunt peccatum mortificans, quantumvis minimam, reuulsant merita ad totam antiquam condignitatem & rationem meriti, & dispositionis condignæ; ergo gra-

tia habitualis eis correspondens antiquius eorum intuitu collata, restituitur, & tota, & statim in ipsa iustificatione per quam reuulsant.

Sed obiectio Tridentinum sess. 6. cap. 7. dum ait, Trident. in iustificatione gratiam conferri & infundi iuxta vniuersitatem dispositionem; ergo in iustificatione non semper restituitur tota gratia meritis vivificatis correspondens, sed maior aut minor pro quantitate dispositionis vniuersitatem. Respondemus, dictum Antecedens, ex Tridentino de sumptu, tantum intelligi de gratia collata intuitu dispositionis ad illam (imo tantum de gratia quæ confertur in Sacramento ex opere operato ex vi ipsius Sacramenti) non verò de gratia, quæ restituitur intuitu meritorum antiquorum iam reuulsentium.

Dicendum Secundò est, nihil gratiæ habitualis collata ex opere operato virtute Sacramenti, & per peccatum amissa, restitui (vt contra Suarez & Egidium, dicentes verè restitui, & in integrum, & statim, adiurit Vasquez) quia nec reuulsit Sacramentum, intuitu cuius fuit ante collata, nec reuulsit aliud quod exigat restitucionem illius, nec ex se reuulsere potest, vt patet. Quod autem restitutio illius pertinet ad excellentiam meritorum Christi, & congruat misericordia Dei, non sufficit, vt dicatur fieri à Deo; quia etiam multa alia beneficia, & miracula, quæ Deus nec facit, pertinent ad excellentiam meritorum Christi, & congruent misericordia Dei.

Sed obiectio: Ergo peccatum illud mortale, quo amissa fuit illa gratia, quamvis remissum per sequentem iustificationem, punietur pœna æterna, nempe priuatione illius gratiæ quæ numquam restituenda est.

Respondemus, priuationem huius gratiæ aut non fuisse pœnam peccati, per quod gratia ipsa fuit expulsa, sed tantum effictum secundarium illius: aut si fuit pœna, solum fuisse, quamdiu peccatum non fuit remissum quod culpam, quia quamdiu non remittebatur, placet Deo priuatione illa in pœnam illius peccati, non verò post remissionem.

Ex dictis constat, eum, qui resurgit à peccato ad gratiam, aliquando refurgere ad maiorem gratiam, quam habebat ante peccatum, aliquando ad æqualem, & aliquando ad maiorem; quia quamvis semper restituitur tota gratia meritis antiquis correspondens, nihil tamen gratia intuitu Sacramenti collata restituitur: & quia gratia, quæ confert præcisè ex iustificatione, per quam peccator resurgit, aliquando est maior quam gratia Sacramentalis amissa, aliquando æqualis, & aliquando minor, quia datur iuxta presentem dispositionem, aut contritionem, quæ aliquando est maior, aliquando est æqualis, & aliquando minor quam fuerat præcedens dispositio, iuxta quam collata fuit gratia illa Sacramentalis, quæ non restituitur, idèo peccator refurgens aliquando resurgit ad maiorem, aliquando ad æqualem, & aliquando ad minorem gratiam quam fuit gratia per peccatum amissa, vt docet S. Thomas q. 89. art. 2.

Obseruandum est, vt optimè S. Thomas art. 6. s. Thomas. opera bona facta extra statum gratiæ, quæ dicuntur mortua (non mortifera, quæ sunt peccata mortalia) quia carent vita gratiæ & charitatis, nullatenus vivificari per iustificationem sequentem, vt manifestum est.

DISPUTATIO III.

De præcepto Pœnitentiæ.

N Omine Pœnitentia in hac Disput. 111. (sic ut etiam in 11.) tantum intelligimus perfectam contritionem, quæ est perfectissima pœnitentia actualis, & quam Patres nomine pœnitentia intelligunt.

DIFFICULTAS I.

Vtrum perfecta contritio sit sub præcepto.

Victoria.

VICTORIA (vt refert Canis Rel. de Pœnitentia, p. 4.) docuit, contritionem perfectam, quamvis sit medium necessarium ad salutem, extra Sacramentum non esse sub præcepto, aliæ nullus damnatur ob vincum tantum peccatum mortale, quia cum quocumque alio peccato mortali estet aliud peccatum mortale omissionis contritionis perfectæ.

S. Thomas. Vasquez. Suarez.

S. Thomas. verò quæst. 84. art. 7. Vasquez. q. 86. art. 2. dub. 2. Suarez disp. 15. lect. 1. & communiter Theologici docent, contritionem perfectam esse sub præcepto, & merito: quia id deducitur ex illo Luca 13. *Nisi pœnitentiam habueritis, omnes simul peribitis: sicut etiam ex illo Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit, &c. deducitur, Baptismum esse sub præcepto, & ex illo Ioan. 6. Nisi manducaveritis carnem filii hominis, &c. deducitur, Eucharistiam esse sub præcepto.*

Et ratione constat, quia omnia quæ sunt media necessaria ad salutem, & aliæ sunt in nostra potestate, sunt sub præcepto; ex eo enim fides est sub præcepto, quia est medium necessarium ad iustificationem, & aliæ est in nostra potestate: sed contritio est medium necessarium ad iustificationem peccatoris, qui non iustificatur medio Sacramento, & aliæ est in eius potestate supposito auxilio; ergo est peccatori sub præcepto.

Vasquez.

Ex quo deducitur, ut optimè Vasquez, præceptum contritionis non obligare absolvè, sed ex iupositione peccati mortalis, & non remissi, ut ab eo iustificemur; ac proinde, quando peccator aliæ iustificatus est medio Sacramento, cessat obligatio dicti præcepti, quia dictum præceptum tantum obligat ratione iustificationis: & quia iustificatio extra Sacramentum obtineri potest non tantum contritione expressa, sed etiam implicita in alio actu dilectionis amicitiae erga Deum, idèo contritio expressa determinat non est sub præcepto, sed expressa, aut implicita sub disiunctione, quamvis peccatum non remissum memoria occurrat, etiam si quando occurrit ei, qui alio actu dilectionis, quo sufficienter iustificatur, diligit Deum, vix possit contineri ab actu expressa contritionis.

Ad rationem ergo in contrarium, concedimus, nullum damnum esse ob vincum tantum peccatum mortale, nisi repente moriatur existens in statu unius tantum peccati mortalis; aut nisi existens in articulo mortis, prudenter iudicet se esse iustificatum; aut nisi inuincibiliter ignoret dictum

præceptum, vel illius naturaliter obliuiscatur: quia in quocumque casu ex his, omissione dicti præcepti non imputatur ad culpam.

DIFFICULTAS II.

Quale sit præceptum contritionis.

Petrus Sotus Lect. 13. de Pœnitentia, docet, *Patrum* specialis virtus pœnitentia. Modus tamen iste dicendi non placet, quia ex ea virtute nequit oriri obligatio, nisi ad intentionem satisfaciendi, seu destruendi peccatum ut offendam Dei, aut illud ut offendam Dei detestandi, aut de eo ut offensa Dei dolendi ex complacientia ipsius pœnitentis, quia specialis virtus pœnitentia non habet alium actum proprium, & nulla virtus obligare potest nisi ad proprium actum; & si aliquando etiam obligat ad actum alterius virtutis, est quando iste est necessarius ad proprium actum, qui sit sub obligatione illius virtutis: contritio autem perfecta nec est necessaria ad aliquem actum proprium specialis virtutis pœnitentia, nec aliquis actus proprius huius virtutis est sub obligatione ipsius.

Suarez disp. 15. lect. 1. docet, præceptum contritionis, obligans ratione iustificationis, quando hæc non sit medio Sacramento, est ex iustitia erga Deum, quo Deo media contritione satisfacimus pro offensa ipsi facta, & eam delemus. Hic etiam modus dicendi non placet, quia Deus peccatis nostris non laeditur verè & strictè, nec laedi potest contra peculiam & strictam iustitiam; ergo præceptum contritionis, qua Deo satisfacimus pro offensa ipsi facta, & eam delemus, non oritur ex peculiam & stricta iustitia, nec ipsa contritio est actus iustitiae, quia non est recompensatio alicuius strictæ & peculiaris iniuritiae.

Scotus vero in 4. dist. 17. quæst. 1. Canis Rel. Etio de Pœnitentia p. 3. Medina Cod. de Pœn. Camus. tentia, quæst. 3. & Valquez quæst. 86. art. 2. dub. 3. docent, præceptum contritionis esse ex charitate erga Deum, ac proinde ad primum præceptum Decalogi pertinere, & merito: quia ad contritionem tenemur ratione iustificationis in fine vita, ut moriamur Deo reconciliati, quia contra rationem est, homines in Dei amicitiam ordinatis, in eius iniuritiae in perpetuum discedere; præceptum autem quod est, & obligari ratione reconciliationis cum Deo, ad charitatem erga ipsum pertinet, & ex ea oritur.

Id verò quod addunt Scotus, Canis, & Medina, nempe, dictum præceptum contritionis erant esse & obligare ex propria misericordia erga nosmetipos, falsum est, ut aduerterit Valquez: quia sic ut misericordia erga proximos non exigit ut eos liberemus à malis, adhuc spiritualibus, à quibus ipsi se liberare possunt, & nolunt, quia tunc non habet locum compassio misericordia proximorum, quia ipsi tunc se habent quasi non patientes, & quasi non

non dolentes de sua miseria, ita nec misericordia exigit, ut liberemus nos ipos a malis adhuc spiritualibus, nec in articulo mortis, sed in hoc articulo tantum obligamur ex charitate erga Deum, ut liberemur a peccato graui: & obligamur liberari a peccato graui, non ut liberemur a damno, sed ut reconciliemur cum Deo.

DIFFICULTAS III.

Vtrum preceptum contritionis obliget statim, ac commissum est peccatum mortale.

Difficultas hac procedit de obligatione non in actu primo, quæ idem est ac vis seu virtus ad obligandum, ratione cuius præcepta adhuc affirmativa dicuntur obligare semper; sed de obligatione in actu secundo, ratione cuius præcepta affirmativa, excepto præcepto restitutio, dicuntur non obligare pro semper.

Guilielmo ergo Parisiensis Tract. de Pœnit. cap. 19. Thomas Argentina in 4. d. 17. art. 4. Major q. 2. Petrus Sotus Lect. 13. de Pœnitentia, Silvester v. Contritio, num. 4. & Antoninus 3. p. tit. 14. cap. 18. docent, præceptum contritionis, statim ac commissum est peccatum mortale, obligare (loquuntur de obligatione in actu secundo, quando alias peccator non iustificatur medio Sacramento) Primo, quia unusquisque tenet statim restituere quod abstulit proximo, sive famam, sive aliam rem; ergo peccator statim, ac grauiter offendit Deum, tenet ipsi pro offensâ satisfacere, ac proinde ad contritionem, per quam Deo satisfit pro offensa. Secundo, quia unusquisque tenetur, quā primū possit, se liberare a graui damno corporis; ergo maiori ratione a graui damno anima relicto ex peccato mortali. Tertio, quia unusquisque tenet statim monere proximum, ut a peccato mortali iustificetur; ergo maiori ratione unusquisque tenet statim iustificari ab illo, ac proinde ad contritionem, si alias non iustificatur medio Sacramento. Quartio, quia qui peccato mortali anhilis statim sanctitatis & gratiae, est in periculo probabili committendi alud peccatum mortale, quod significat Gregorius lib. 1. in Ezechielem Hom. 11. dum ait: *Peccatum, quod per pœnitentiam non deletur, suo pondere trahit ad alind.* & ratio ipsa ostendere videtur, quia gratia habitualis seu sanctitatis est necessaria ad feruandam rotam legem; ergo statim post peccatum mortale tenetur ab eo iustificari, ut definat esse in dicto periculo.

Durandus vero in 4. dist. 17. q. 10. Paludanus querit. 1. Dominicus Sotus querit. 2. art. 6. Medina Cod. de Pœnitentia, quæ st. 6. Suarez disp. 15. lect. 5. Valquez querit. 86. art. 2. dub. 5. & Agidius disp. 3. dub. 2. docent, præceptum contritionis non obligare (loquuntur de obligatione in actu secundo) statim ac commissum est peccatum mortale, unusquisque peccator non iustificetur ab illo per Sacramentum, & merito: alias qui statim post commissum peccatum mortale non conteretur, peccare mortaliter continuè & absque interruptione, unusquisque conteratur (non minus quam qui non restitut rem grauem, quando commode potest) quia semper absque interruptione transgredetur præceptum graue; consequens autem est durum,

& contra omnium sensum & existimationem. Ratio autem huius doctrinae est, quia dicta obligatio ex nullo capite & ex nullo fundamento conatur, nec deduci potest, ut constabit ex solutione eorum quæ pro aduerfaris adducta sunt: obligatio autem adeo rigorosa, dura, & grauis non est absque noto & grauissimo fundamento admittenda.

Id quoque quod Bonaventura in 4. dist. 17. Bonavent.

2. parr. art. 2. quæst. 2. addit, nempe Religiosis ob perfectionem sui status teneri statim ac committunt peccatum mortale, ad iustificationem, non admittimus, quia absque firme fundamento id attribuit Religiosis, quia isti ratione sui status tantum obligantur suis votis, & peculiaribus præceptis suæ Religionis.

Ad primam ergo rationem aduerfariorum concedimus. Antecedens, & negamus Consequiam, ob discrimen inter ablationem famæ, aut alius rei homini factam, & inter offensam factam Deo: quia homo per ablationem sibi factam non solùm læditur actualiter, quando sibi fama aut alia res auferitur, sed etiam quamdiu ei non restituitur, ac proinde non tantum usurpatio seu ablatio, sed etiam non restitutio est actualiter contra iustitiam, & est peccatum actualē in iustitiae: Deus vero quamvis per quodlibet peccatum offendatur, & per sacrilegium peculiariter in honoreatur, nullo tamen læditur, nec damnificatur, quia non offenditur quia lædat, sed quia fit aliquid contra aliquam virtutem, quod ei displaceat; & ideo Deus, quamvis in principio, quando fit actualiter peccatum, actualiter offendatur, quia tunc fit contra aliquam virtutem, postea vero in non satisfaciendo pro offensa, seu in non delendo illam, non fit actualiter peccatum, sicut fit in principio; quia postea non fit contra aliquam virtutem, sicut factum fuit in principio.

Ad secundum admittimus Antecedens, nempe, grauiter damnificatum in corpore, statim tenet a graui illo damno liberari, quando non est rationabilis aliqua causa patiendi illud, quamvis non teneatur statim sub mortali, nisi dilatio sit notabilis, aut grauiter periculosa: negamus tamen, grauiter damnificatum in anima per peccatum mortale, teneri statim liberari ab eo damno, ob discrimen inter liberationem a damno corporali, & inter liberationem a dicto damno spirituali: quia liberatio a damno corporali pertinet ad virtutem fortitudinis (sicut liberatio a damno in fama, vel in honore, vel in diuinitate, ad liberalitatem); fortitudo autem sicut obligat, ne quis seipsum in principio damnificet corporaliter, & ne absque rationabili causa patiatur simile damnum ab altero, ita etiam ne quis absque rationabili causa permittat continuationem illius damni, ut corpus sit integrum, & persequeretur sicut natura disponit: liberatio vero a damno spirituali tantum pertinet ad virtutem charitatis erga Deum ratione reconciliationis cum ipso, non ratione damnificationis, quia anima damnificata est: charitas autem erga Deum non obligat ad eam reconciliationem, nisi in articulo mortis, ne quis in perpetuum discedat in iniuriam Dei: & obligatione carumdem virtutum (quamvis non primaria, sed tantum secundaria) tenetur procurare liberationem proximorum a prædictis damnis, quando ipsa voluntariè illa admittunt, aut admissturi sunt (ut semper admittunt damna spiritualia) vel eorum continuationem,

potius quam obligatione misericordia, cuius proprium est compati miteria proximorum, & non propriè dicimus compati quando patiens, aut perfidus malum vult non liberari.

Ad tertiam negamus. Antecedens, nempe, nos teneri monete proximum, ut à peccatis commissis iustificetur; quia materia mitionis, seu correctionis fraternæ, non est peccatum præteritum, sed futurum, quia tantum tenetur corrigerem fratem ne peccet: & ad hoc tenetur, non ex misericordia spirituali, sed ex illa virtute, contra quam frater est peccator; & non tenetur primaria obligatione qua frater ipse tenetur, sed secundaria.

Ad quartam negamus, cum, qui est in peccato mortali, eo ipso esse in periculo probabili committendi aliud. Et ad priorem probationem ex Gregorio desumptam respondemus, cum tantum loqui de peccato, in cuius complacentia permanet peccator, & quod connexionem aliquam habet cum alio, ut superbia cum inuidia, quia tunc tale peccatum sive complacentia trahit ad aliud; & non loquitur generaliter de peccato, quod tantum permanet habitualiter. Et ad posteriorem probationem, negamus, gratiam habitualis esse necessariam ante edenter, seu tamquam principium, ad futuram totam legem; sed tantum esse necessariam consequenter, quia qui diu totam legem obseruat, post obseruationem illius totius obtinebit a Deo gratiam habitualis, sive medio Sacramento, sive media contritione.

DIFFICULTAS IV.

Quando ergo obligat præceptum contritionis?

Conueniunt Primo Theologi, peccatorem, qui Sacramento non iustificatur, teneri in acta secundo præcepto contritionis, ratione sui, & per se in articulo & in periculo mortis. Alias homo ad amicitiam Dei a Deo ipso ordinatus, discedet in æternum in eius inimicitia, quod est contra charitatem, cuius contrito est actus.

Conueniunt Secundo, peccatorem aliquando extra articulum & periculum mortis ad contritionem obligari per accidens, ratione præcepti alterius virtutis à charitate distinctor, ut quando administrandum est aliquod Sacramentum, & non sit confessio, quia tunc est obligatio contritionis non per se ex charitate, cuius contrito est actus, sed per accidens ex virtute religionis, ut dignè & religiosè administrentur & tracentur Sacra menta. Vnde qui tunc absque contritione administratur Sacramentum, peccat peccato commissi onis sacrilegii, non peccato omissionis contritionis.

Est tamen difficultas, An extra articulum & periculum mortis, præceptum ipsum contritionis ratione sui obligat aliquando peccatorem, qui alias non iustificatur medio Sacramento.

In primis non desunt, qui in casu praesentis difficultas dicant, peccatorem teneri præcepto ipso contritionis, quoties peccatum mortale non remissum memoria occurrit. Id tamen omnino gratis & absque fundamento dicitur: quia si præceptum ipsum contritionis non obligat statim, ac homo peccat mortaliter, ut diximus Diff. III. nullo fundamento dici potest, obligare, quoties mortale non remissum memoria occurrit.

Secundo, Marsilius in 4. q. 12. art. 1. Viguerius c. 16. §. 4. & Petrus Sotus Lect. 13. de Pænitentia, docent, peccatorem teneri præcepto ipso contritionis in diebus Festis, quia obseruatio diei festi ordinatur in sanctificationem animarum. Immerito tamen, & absque sufficiente fundamento inducitur obligatio a deo dura & stricta, quia in die Festo tantum precipitur cultus Dei ad Religionem pertinentis (imodo non omnis, sed tantum auditio Missæ, & cœlacio ab operibus servitibus:) quod autem cultus iste, qui præcipitur, ordinatur in sanctificationem animarum tamquam in finem extrinsecum, non sufficit ut eo ipso præcipiatur contritio, media quia fit sanctificatio; quia finis extrinsecus actus præcepti, non cadit sub præceptu talis actus.

Tertio, Adrianus in 4. q. 3. de Confessione, & Petrus Sotus docent, peccatorem obligari præcepto ipso contritionis, quando magna aliqua calamitas populo imminet. Immerito tamen, & absque fundamento sufficiente, dicitur, tunc peccatorem teneri præcepto contritionis: & quoniam tunc est obligatio contritionis, non oritur ex præcepto ipso contritionis, sed ex præcepto orationis. Imo nec hoc præceptum credimus tunc esse.

Quarto, Sotus in 4. dist. 17. quæst. 1. art. 6. docet, peccatorem teneri præcepto ipso contritionis, quando est in periculo probabili obliuionis peccatorum. Sed immerito, quia falsò supponit ad iustificationem per contritionem requiri, quod contritio sit cuiuslibet peccati in particulari, ut diximus Diff. II. Diffic. V.

Quinto, Suarez disp. 15. sect. 6. Egidius disp. 3. dub. 3. & Ochagavia q. 16. docent, peccatorem obligari præcepto ipso contritionis ante articulum mortis, ad non multum differendam contritionem, postquam commissum fuerit peccatum mortale; nullum tamen tempus determinatum assignant, pro quo peccator obligetur. Sed immerito, quia præterquam, quod absque sufficiente fundamento eam obligationem inducunt, non est contra rationem, differre reconciliacionem cum Deo, dum in eius inimicitia non moriamur. Quo etiam reiiciuntur reliqui supradicti modi dicendi.

Tandem ergo Caetanus in Summa, v. *Contrito*, & Vazquez quæst. 8. 6. art. 2. dub. 6. docent, peccatorem præcepto ipso contritionis non teneri nisi in articulo mortis, aut in periculo mortis; & merito: quia tantum videtur contra rationem, & contra charitatem erga Deum. (ex qua sola oritur præceptum contritionis) in æternum permanere in inimicitia Dei.

Addimus, ut optimè Vazquez, peccatorem excusari ab obligatione præcepti contritionis, quando alia via iustificatur; quia tota obligatio præcepti contritionis oritur ex necessitate iustificationis, ac proinde cessat, cessante dicta necessitate.

DIFFICULTAS V.

Vtrum postquam quis iustificatus est à peccatis, teneatur de eisdem iterum dolere, & conteri.

Alexander 4. part. quæst. 68. memb. 2. art. 2. Richardus in 4. dist. 14. art. 9. quæst. 1. Gabriele q. 3. art. 3. dub. 1. Paludanus dist. 17. quæst. 1. art. 3. & Silvester v. *Contrito*, quæst. 2. docent, eum qui peccauit, teneri præcepto affirmatio ha bendi

bendi contritionem aut dolorem de peccatis, quamvis iam remisisti, & quiores memoriae occur-
runt. Quod tradidisse videntur Augustinus de Ve-
ra & falsa pœnitentia, cap. 13. Isidorus lib. 2. de
Summo bono, & Hugo lib. 2. de Sacramentis,
part. 14. cap. 2. & ratione probari potest; Primò,
quia quiores memoriae occurrit peccatum: vt est
offensa Dei, tenet voluntas circa illud, ut potest
rem ardum, actum aliquem displicientiæ elicere,
aliás parui pendet peccatum & offendit Dei. Se-
condò, quia voluntas nostra debet esse conformis
diuina: sed peccatum nostrum, quamvis remisisti,
semper displicet Deo; ergo etiam debet no-
bis displicere quiores memoriae occurrit.

Caietanus. Vero quæst. 84. art. 8. & 9. Valsquez
Vazquez. art. 9. dub. vnico, Suarez disp. 15. sect. 4. Sotus
Suarez. in 4. dist. 14. quæst. 1. art. 9. Medina Cod. de Pœ-
Sotus. Medina. nientia, q. 6. & Petrus Sotus Lect. 13. de Pœni-
Medina. tientia, docent, cum qui peccauit, non teneri præ-
Petrus So- ceptio affirmatio habendi contritionem aut dolorem
tius. de peccatis iam remisisti, & merito: quia non
modò hæc obligatio ad eum dura inducitur ab illo
fundamento, sed etiam contra rationem; quia præ-
ceptum istud eatenus obligat in actu secundo, qua-
tenus indigemus iustificatione à peccatis, & re-
conciliacione cum Deo, ut supra diximus; ergo

qui semel ab illis iustificatus est, manet exemptus
ab obligatione illius.

Augustinus vero, Isidorus & Hugo pro aduer-
sariis adducti, quando significant pœnitentiam
esse necessariam etiam post remissionem peccato-
rum, nomine *necessitatis* intelligunt vel magnam
utilitatem ad obtinenda à Deo auxilia gratia in fu-
turum, vel obligationem ex præcepto negatiuo
non complacendis in peccatis: quod impleri potest
(quidquid Canis dicat) quamvis ille, cuius me-
moriae peccata occurunt, non detestetur illa, quia
potest suspendere omnem affectum circa illa, quia
nullo cogitur elicere affectum aliquem circa illa.

Et ad primam rationem negamus, eum, cuius
memoriae occurrit peccatum ut offendit Dei, teneri
ad contritionem, aut ad aliam displicientiam illius;
ex eo autem quod nullam displicientiam habeat
illius, non parui pender offendit Dei, & iustificationem
ab illa.

Et ad secundam respondemus, quod quamvis
peccatum iam remisum semper displicet Deo,
nos tamen non tenemur etiam displicere de illo,
ut Deo conformemur, quia non est necessaria ma-
ior conformatio, quam quod nobis non placeat
quod Deo displicet, ex eodem motu ex quo Deo
displicet.

DISPUTATIO IV.

De natura & necessitate Sacramenti Pœnitentiaæ.

DIFFICULTAS I.

Ex quibus constet Sacramentum
Pœnitentiaæ.

SUPPONIMVS, in quo conue-
niunt Catholicæ contra heretici-
cos nostri temporis, Pœnitentiam
sumptam pro exteriori ceremonia
confessionis dolorosa peccato-
rum, & absolutionis ab eis, & sa-
tisfactionis pro ipsis, ut fit in Ecclesia Christiana,
esse verum Sacramentum, & vnum ex septem in-
stitutis à Christo. Quod constat ex perpetua Ec-
clesia traditione, & definitum est in Concilio
Constantiensi less. 8. & 15. & in Florentino in De-
creto Eugenij IV. habitu post ultimam unctionem,
& in Tridentino less. 14. can. 1. & 2. Quod
etiam amplius constat ex dicendis de necessitate
Sacramenti Pœnitentiaæ, & de potestate absolu-
ti à peccatis collata Sacerdotibus.

Hoc ergo supposito, difficultas est, Ex quibus
constet & coalecat hoc Sacramentum Pœnitentiaæ.
Scotus in 4. dist. 14. q. 4. docet, totam effectum
Sacramenti Pœnitentiaæ, sitam esse in absolutione à
peccatis à Sacerdote facta, quia sola absolutione si-
gnificat totum effectum Sacramenti Pœnitentiaæ,
nempe remissionem peccatorum. Vnde Scotus d. 16.
q. 1. consequenter docet, contritione, confessione,
& satisfactione non esse partes Sacramenti Pœni-
tentiaæ, esse tamen necessarias; contritionem & con-
fessionem, tamquam quid præium ad absolu-
tionem; & satisfactionem, tamquam quid consequens,
quod refat pœna aliqua soluenda, ut ea absumat.
Durandus in 4. dist. 14. q. 3. docet, totam essen-

tiam Sacramenti Pœnitentiaæ sitam esse in confes-
sione pœnitentis, & in absolutione Sacerdotis,
contritionem vero & satisfactionem non pertin-
ere ad effectum illius. Id autem de contritione pro-
batur, quia hæc est spiritualis & insensibilis, ergo
ex ea nequit constitui Sacramentum Pœnitentiaæ,
quod est sensibile. De satisfactione vero id proba-
tur, quia hæc consequitur Sacramenti effectum,
quia consequitur, & supponit primarium effectum
Sacramenti Pœnitentiaæ, nempe remissionem pec-
catorum quoad culpam & pœnam æternam, à Sa-
cramento ipso iam essentialiter constituto proue-
nientem, seu causatam.

S. Thomas vero, & eius Interpretæ quæst. 84. s. Thomas.
art. 2. & 3. reliqui Scholastici in 4. dist. 14. do-
cent, & merito, Sacramentum Pœnitentiaæ consta-
re non tantum absolutione, sed etiam contritione
(sive perfecta sive imperfecta) confessione, & sa-
tisfactione; his tamquam materiæ, & absolutione
tamquam formæ, quod expressum est in dicto De-
creto Eugenij IV. & in Tridentino less. 14. c. 3. Eugen. IV.
Trident.

Et ratione probatur; & in primis, quod con-
stet ex illis tamquam ex partibus, quia Sacramen-
tum Pœnitentiaæ institutum est in istar iudicij; iudi-
cium autem constat ex explicazione delicti, & ex
sententia iudicis, & ex satisfactione pro delicto
tamquam ex partibus. Et quia in hoc iudicio Sa-
cramenti Pœnitentiaæ sententia iudicis est absolu-
tio remissiva delicti, id est non quæcumque delicti
explicatio est satis apta ad illud, nisi quæ sit ab ipso
pœnitente, & illud detestante, aut de eo dolente.
Sacramentum ergo Pœnitentiaæ constat ex con-
tritione, confessione, & ex satisfactione pœni-
tentis, & ex absolutione Sacerdotis tamquam ex
partibus. Quod vero constet ex contritione, &

K 4 con-

confessione tamquam ex materia, seu tamquam ex partibus materialibus, & ex absolutione tamquam ex forma, seu tamquam ex parte formalis probatur: quia tres dicti actus pœnitentis modificantur. & perficiuntur absolutione Sacerdotis ad significandum effectum Sacramentale; modificari autem & perfici est proprium materiae, perficere vero est proprium formæ.

Nihilominus contrito, confessio, & satisfactio dicuntur ab Eugenio I V. & a Tridentino quasi materia, cum eo addito quasi, & non absolutè, non quia non sunt materia physica, quia etiam materia aliorum Sacramentorum non est materia physica, & tamen ab ipsis dicitur materia absolute & ab lique addito; sed quia materia physica, tam prima quam secunda, nempe compositum substantiale, est vera substantia: actus autem pœnitentis, qui sunt materia proxima Sacramenti Pœnitentiae, & peccata, que sunt materia remota illius, non sunt substantiae, sed accidentia; materia vero, que in aliis Sacramentis a signatur ab Eugenio I V. & a Tridentino, dicitur ab ipsis materia absolute & absque addito, quia in illis a signatur materia remota, que vero est substantia: absolutio tamen, quamvis sit accidentis, dicitur forma, absolute (sicut forma aliorum Sacramentorum) & non dicitur quasi forma, quia ratio formæ physica non solum conuenit substantiae, sed etiam accidenti.

Ita tamen contrito, confessio, & satisfactio sunt partes materiales Sacramenti Pœnitentiae, & absolutione ita est pars formalis, vt contrito, confessio, & absolutione sint ipsi Sacramento essentialis, quia absque illis nequit quodam suam essentialiam constare, quia in institutione est instar iudicij; iudicium autem essentialiter coalecit ex explicatione delicti, & ex sententia iudicis. Et quia in hoc iudicio sententia est absolutio & remissio delicti, ideo non quæcumque delicti explicatio est satis apta ad illud, nisi facta ab ipso pœnitente, & dolorosa saltem radicaliter, qua ex ipso est vera confessio & accusatio, quamvis sufficiat dolor confessionem subsequens, vt dicimus Disp. vi. Diffic. x. Et quia ad iudicium non est essentialiter requisita satisfactio, quia haec in iudicio sequitur post sententiam, ac proinde post iudicium essentialiter perfectum, ideo satisfactio non est pars essentialis Sacramenti Pœnitentiae: dicitur tamen pars integralis, quia quodammodo compleat & perficit essentialiam ipsam iudicij pœnitentiae, & non perfectione extra substantiam ipsius, qua ratione accidentis perficit substantiam, sed intra, quia conductus ad perfectam remissionem peccatorum, factam per illud iam essentialiter perfectum, absumendo ex opere operato pœnam temporalem, qua post contritionem, confessionem, & absolutionem sapientia supereft soluenda, quo remissio ipsa intra rationem remissionis perficitur & compleatur.

Ad rationem ergo Scotti respondemus, quod quamvis in foliis verbis absolutionis sit sufficiens & sola significatio verbalis, & speculativa (quam habent ex institutione hominum) effectus huius Sacramenti, nempe remissionis peccatorum; non tamen Sacramentalis & practica, quam Sacramentum Pœnitentiae habet ex institutione Christi, quia haec conuenit contritioni, confessioni & absolutioni, quod non leuiter indicat Tridentinus less. 14. cap. 3. dum ait, efficacitatem huius Sacramenti præcipue esse in absolutione; quia ea parti-

cula præcipue denotat, etiam esse in aliis partibus, dicit tamen præcipue esse in absolutione, quia in ea reperitur tamquam in forma modificantre, & perficiente contritionem & confessionem pœnitentis; & ob id in Sacerdote dicitur esse potest ipsa clauitum, & remissiuia peccatorum.

Et ad rationem Durandi respondemus, quod quamvis contrito secundum se sit insensibilis, sic tamen sensibilis per confessionem factam in ordine ad absolutionem, quia confessio sic facta est effectus contritionis, & quodammodo sentitur per suum effectum sensibilem. Est autem confessio modo facta effectus contritionis, aliquando quod suam sustentiam, ve quando ex contritione antecedente, pœnitentem excitatur & inducitur ad confessionem sic faciendam, & semper confessio in ratione confessionis & accusationis est effectus contritionis, quia ratione huius confessio non est, aut si fuit, definit tamen esse historica narratio, & sit vera confessio & accusatio (sive contrito antecedat sive subequatur confessionem:) quod sufficit ut contrito possit esse pars essentialis Sacramenti sensibilis, praesertim quod id, quod est omnino spirituale & insensibile, pereat esse pars essentialis totius materialis & sensibilis, ut videre est in anima rationali, que quamvis sit spiritualis & insensibilis, est pars essentialis hominis, qui est materialis & sensibilis.

DIFFICULTAS II.

Quid in Sacramento Pœnitentiae sit Sacramentum tantum, quid res Sacramenti tantum, quid res $\oplus$ Sacramentum simul.

Innocentius III. in cap. *Cum Martha* 6. de *missarum* Celebratione Missarum, distinguit, & a signatur in Sacramento Eucharistiae Sacramentum tantum, & rem Sacramentum tantum, & rem & Sacramentum simul. Ex quo Doctores intendunt tria haec etiam in aliis Sacramentis distinguere & a signare. Id autem appellatur Sacramentum tantum, quod significat, & non significatur; & id res Sacramentum tantum, quod significatur, & non significatur; & id res & Sacramentum simul, quod significatur & significatur.

Conueniunt ergo Doctores, in Sacramento Pœnitentiae ipsum compositum ex actibus pœnitentis & ex absolutione, esse Sacramentum tantum, quia ipsum compositum est quod significat gratiam Sacramentalem, & ipsum non significatur per aliquid aliud; & ipsam gratiam Sacramentalem esse rem Sacramenti tantum, quia ipsa significatur per dictum compositum, quod est Sacramentum, & ipsa non significat aliquid; & contritionem ipsam esse Sacramentum, & rem Sacramenti simul. Est autem Sacramentum non tota liter, sed partialiter; quia est pars essentialis Sacramenti simul cum confessione & absolutione, significans & conferens gratiam sanctificantem.

Est tamen difficultas, Quomodo contritione etiam conueniat esse rem Sacramenti. Ratio difficultatis pro parte negativa est, quia aliquid esse rem Sacramenti, est esse effectum Sacramenti; contritione autem non est effectus Sacramenti Pœnitentiae, quia contritione est antequam sit Sacramentum

mentum ipsum, quia ex ea præsupposita componitur, & effectus non est ante suam causam.

Circa hanc difficultatem, omisisti variis modis ad eam respondendi, quia vel sunt difficiles, vel obscuri, qui videri possunt apud Vasquez q. 84. art. 1. dub. 3. nos respondemus, id est contritionem esse rem Sacramenti, quia significatur per confessionem factam in ordine ad absolutionem, & quod ad suam sensibilitatem ab ipsa confessione sic facta caufatur, quia à confessione ut sic effectur sensibilis, quia contritio mediæ confessionis ordinata ad absolutionem quodammodo percipitur per sensus.

Ad rationem ergo difficultatis respondemus, quod quamvis id quod est res Sacramenti tantum, sit quod suam substantiam effectus illius quod est Sacramentum tantum; non tamen omne quod ita est res Sacramenti, ut etiam sit Sacramentum simul, qualis est contritio, sed sufficit quod significetur per Sacramentum tantum, quamvis ab eo non caufetur: sicut etiam id quod non tantum est Sacramentum, sed etiam est res Sacramenti simul (qualia sunt Corpus & Sanguis Christi in Eucharistia, & vinculum in Matrimonio) ut sit Sacramentum, sufficit, quod significetur, quamvis non caufetur; præsertim quod contritio non solum quod ad substantiam significatur per confessionem, sed etiam quod suam sensibilitatem caufatur ab ipsa, quæ etiam conuenientia Corpori & Sanguini Christi in Eucharistia, quia non solum in ea sunt Sacramenta, quia ut sunt sub speciebus quodammodo significant gratiam cibantem; sed etiam sunt res Sacramenti, & tamen quod suam substantiam non caufantur ab speciebus, sed tantum quod sensibilitatem, quia quodammodo sunt sensibilia per species quibus teguntur, & quod suam substantiam significantur per illas.

DIFFICULTAS III.

Vtrum quodlibet peccatum sit materia Sacramenti Pœnitentiae.

Supponimus, peccata esse materiam Sacramenti Pœnitentiae, non proximam, quia Sacramentum hoc proxime solum coalescit ex contritione, confessione, & satisfactione tamquam ex materia; sed esse remotam, quia haec partes materiales proxime verantur circa peccata, tamquam circa materiam (ea proportione, quia in Baptismo aqua non est materia proxima, sed remota, quia Baptismus proxime tantum conflat ex ablutione tamquam ex materia) & ob rationem dictam peccata tantum esse materiam circa quam, & non ex qua.

Hoc supposito, conueniunt Primo Doctores, peccata actualia ante Baptismum commissa non esse materiam Sacramenti Pœnitentiae, imo nec illa quæ in ipsa actuali susceptione Baptismi committuntur, sed solum ea quæ post Baptismum essentialiter perfectum (ante quem nullius est intra Ecclesiam) commissa sunt, quia ex Christi institutione sola peccata iani subiecta Ecclesiae sunt clavibus, & absolutioni Ecclesia subiecta.

Obseruandum tamen est, omnia peccata actualia post Baptismum commissa ita esse materiam remoram Sacramenti Pœnitentiae, ut mortalia sint materia necessaria, non quia sint necessaria adelseniam Sacramenti Pœnitentiae, quia verè non

sunt; sed quia sunt necessariò confitenda: & veniamia sint materia libera, quamvis sufficiens; libera, quia non est obligatio confitendi illa: & sunt materia sufficiens, quia essentia Sacramenti Pœnitentiae constare potest cum confessione veniamum tantum, ab ille confessione mortalium, quod etiam habent peccata mortalia semel legitime confessa, quod scilicet sunt materia libera & sufficiens alterius confessionis, ut constat ex perpetuo usu fideli, & definiri Benedictus XI. in Extria. *Inter cunctas de Privilegiis.*

Circa peccatum originale conueniunt Secundum Doctores, quod quamvis sit materia peculiaris virtutis Pœnitentiae, ut diximus Disp. I. Diffic. VI. non tamen Sacramenti Pœnitentiae, tum quia non est peccatum actuale propria voluntate contrarium, tum etiam quia contrahitur ante Baptismum in primo instanti conceptionis.

DIFFICULTAS IV.

Vtrum Sacramentum Pœnitentiae possit repeti & iterari.

Non defuerunt hærelici, qui (ut refert Augustinus de Vera & falsa pœnitentia) dixerunt, lapsus post Baptismum semel tantum concedi Sacramentum pœnitentiae. Quibus fauere videtur Ambrosius lib. 2. de Pœnitentia, cap. 10. dum ait, Ambrosius pœnitentiam semel tantum concedendam esse pœnitentibus. Et non parum fauere videtur, quod Christus numquam eumdem bis à morte ad vitam renocauit, nec eumdem bis sanauit. Quod etiam ratione probatur, Primo quia alias iterata peccatorum remissio occasio esset facilitans ad peccatum. Secundum, quia alias Deus videretur amare peccata, cum eis remittendi semper præstò adsit.

Nihilominus de Fide est, Sacramentum Pœnitentiae iterari & repeti posse, imo debere semper, quod post Sacramentum pœnitentiae sufficuum committitur peccatum mortale. Quod constat ex traditione & praxi Ecclesiae, & definitur à Tridentino less. 14. cap. 2. & Can. 1. & deducitur ex illo Ioan. 20. *Quorum remissis peccata, &c.* quia his verbis ab ille limitatione conceditur ministeris Ecclesiae potestas remittendi peccata. Deducitur quoque ex institutione Sacramenti Pœnitentiae, quod institutum est instar iudicij & instar medicinae; iudicium autem repeti potest semper, quod iteratur causa aliqua iudicij; & etiam medicina semper, quod infirmitas iteratur.

Ambrosius vero, dum dixit, pœnitentiam semel tantum concedendam esse pœnitentibus, locutus est non de Sacramento Pœnitentiae, sed de pœnitentia solemni, quæ antiquitus in Ecclesia fieri consuevit; & non nisi semel. Quod vero Christus neminem fanauerit nec resuscitauerit bis, non faciet dicto errori; quia, ut ait Augustinus, id ita factum est, ut qui que timeat iterum peccare.

Et ad primam rationem respondemus, iteratam peccatorum remissionem, ex se amorem potius & gratitudinem erga Deum conciliare, quibus retrahamur à peccando, quam ad peccandum incitare. Et ad secundam respondemus, ex eo quod Deus ita præstò adit ad remissionem & deletionem peccatorum, potius deduci, ut etiam ait Augustinus, Deum odio habere peccata, quam illa amare.

Quan-

Quando vero Sacramentum Pœnitentia sit necessariò repetendum & iterandum, quia fuit invalidum, & fuit peccatorum mortalium, commodiùs dicimus Disput. viii. Diffic. vii.

DIFFICULTAS V.

Verum Sacramentum Pœnitentia sit medium necessarium ad salutem.

Supponimus, ea quæ sunt necessaria ad salutem (id est ad iustificationem, & consequenter ad gloriam, quæ nequit sine iustificatione obtineri) esse in triplici differentia. Quia alia sunt necessaria necessitate tantum præcepti, alia necessitate tantum medijs, alia sunt necessaria necessitate præcepti & medijs simul. Illa sunt necessaria ad salutem necessitate tantum præcepti, quæ ex eo solum sunt necessaria ad salutem, quia sunt sub præcepto graui. Illa sunt necessaria ad salutem necessitate tantum medijs, quæ sunt necessaria tamquam media seu remedia conductientia ad illam, & non quia sunt sub præcepto graui, qualia sunt media necessaria ad salutem, quæ non sunt in nostra potestate, ut Baptismus respetu parvulorum, & auxilia præuenientia respetu adultorum. Illa tandem sunt necessaria necessitate præcepti & medijs simul, quæ utroque modo dicto sunt necessaria, nempe & quia sub præcepto graui, & quia sunt media necessaria ad salutem, quales sunt actus fidei, & Baptismus in re vel in voto adultis peccatoribus.

Et tamen discrimen inter tria prædicta, quod ea, quæ sunt necessaria ad salutem necessitate tantum præcepti, solum sunt ad illam necessaria negatiuē, quia tantum sunt necessaria, quatenus eorum obleratio est necessaria ut non amittatur salus, quia est necessaria, ut non fiat peccatum mortale, quo amittitur gratia & sanctitas, absque qua nequit obinciri vita eterna; & non sunt necessaria positiuē: quia quamvis aliquando conducant ad iustificationem, & ad perseverantiam in ea, tamen quatenus positiuē conducunt (qua ratione sunt media, & utilia) non sunt necessaria, & ob id non dicuntur necessaria ut media, seu necessitate medijs. Illa vero, quæ sunt necessaria necessitate tantum medijs (qua etiam dicuntur necessaria necessitate salutis, & finis) sunt necessaria positiuē, quia sunt necessaria quatenus media, & utilia, & quatenus positiuē conductientia seu influentia in salutem animæ, ut sunt auxilia præuenientia adultis, & Baptismus in re suscepimus parvulis, quia absque eorum positiuō influxum nequit acquiri salus animæ. Ea tandem, quæ sunt necessaria necessitate præcepti & medijs simul, sunt necessaria negatiuē & positiuē simul modo prædicto.

Ex dicto discrimine inter necessitatem præcepti & necessitatem medijs, oritur aliud, nempe quod necessitas tantum præcepti excusat ignoranciam inuincibilis, aut impotentiam implendi præceptum, quia necessitas præcepti solum est, ut non fiat peccatum mortale, à quo excusat tam ignorantia inuincibilis, quam impotentia; necessitas vero medijs non excusat ignorantia, nec impotentia, quia haec necessitas est ob influxum positiuum necessarium, quem non supplet ignorantia, nec impotentia.

Hoc ergo præsupposito, conueniunt Doctores,

Sacramentum Pœnitentia in re vel in voto sub disuertione esse necessarium lapsis in mortale post Baptismum, necessitate medijs, ad iustificationem (& consequenter ad gloriam) quod supponit Tridentinum scilicet cap. 14. & scilicet cap. 4. Tridentinum supponit primam iustificationem baptizatum non fieri nisi medio Sacramento Pœnitentiae, aut medio voto ipsius.

Variant tamen Doctores in explicando, quatione Sacramentum Pœnitentia in re vel in voto sit medium necessarium lapsis in mortale post Baptismum ad iustificationem ab illo.

Omisiss autem variis eorum modis id explicandi, vel quia continent falsam doctrinam, vel quia sunt obscuri: ex eo Sacramentum Pœnitentia in re vel in voto est prædictis medium necessarium ad iustificationem, & quia nequeunt, nisi vel medio Sacramento Pœnitentia in re suscepito, vel media contritione perfecta (sive formali sive virtuali) in qua votum seu desiderium efficax suscipiendi Sacramentum Pœnitentia continetur, à peccato mortali iustificari; & quia utrovis eorum absque altero iustificari possunt, id est, quia nequeunt nisi vno vel altero iustificari; & utrovis possunt, quia nec vnum nec alterum est determinatè medium necessarium, nisi aliquando per accidentem, ut contingit quando quis post elicitem attritionem, & factam confessionem incidit in amentia ante absolutionem, quia tunc huic ad iustificationem est determinatè necessarium Pœnitentia in re suscepitum, quia tantum potest iustificari absolutione, suppositis attritione & confessione, quia in amentia nequit contritionem perfectam elicere: & etiam quando quis exsilit in articulo mortis, & caret copia confessarij, quia tunc huic ad iustificationem est determinatè necessaria perfecta contritio, quia non potest alter iustificari.

Dicuntur autem à Tridentino & à Doctribus lapsi in mortale post Baptismum iustificari per Sacramentum Pœnitentia in voto, non ut iustificantur per contritionem perfectam ante realem susceptionem Sacramenti Pœnitentia, non quia ex eo deriuetur virtus aliqua in contritionem ut iustificare possit, quia contritio ex se absque dependentia à Sacramento Pœnitentia est potens iustificare (sive tamquam forma, sive tamquam proxima dispositio) non minus quam in lege natura & scripta ante institutionem Sacramenti Pœnitentia, sed quia in contritione, per quam tunc iustificantur, continetur votum seu desiderium efficax suscipiendi Sacramentum Pœnitentia suo tempore, & etiam votum seruandi quodcumque aliud præceptum graue, quia qui perfectè contritum, ad minus virtualiter & implicitè proponit, & paratus est ad non peccandum mortaliter, ac proinde ad non transgrediendum præceptum aliquod graue; nihilominus à Tridentino vbi supra dicta iustificatio, quæ fit extra Sacramentum, peculiariiter attribuitur voto Sacramenti Pœnitentia, & non voto aliarum rerum quæ sunt sub præcepto graui, ob rationem quam adducemus Difficultate lequenti.

Vnde si Sacramentum Pœnitentia non est peccatori sub præcepto, iustificatio per contritionem facta adscriberetur ipsi contritioni, absque voto Sacramenti Pœnitentia, quia tunc votum huius Sacramenti non continetur in contritione,

ac proinde tunc Sacramentum Pœnitentia non est necessarium in re vel in voto, est tamen necessarium ipsum in re, vel contrito sub disfunctio- ne, quia non posset fieri iustificatio nisi ipso aut contritione, & virtuous posset.

DIFFICVLTAS VI.

Vtrum votum Sacramenti Pænitentie
necessarium ad iustificationem extra Sa-
cramentum debeat esse explicitum, an
sufficiat implicitum in ipsa contritione.

ante Sacramenti susceptionem iustificari, addit, tunc iustificationem non esse adscribendam ipsi contritioni absque voto Sacramenti quod in ea includitur. Supponit ergo Tridentinum adiustificationem extra Sacramentum sufficere vorum Sacramenti Pœnitentiae in contritione perfecta includsum.

Et ratione probatur, quia ad iustificationem extra Sacramentum Pœnitentiae votum explicitum huius Sacramenti non est necessarium ex natura rei, nec ex diuina institutione; ergo nullo modo est necessarium. Et in primis non est necessarium ex natura rei, quia contrito perfecta absque dicto voto explicito est perfectissima dilectio benevolentiae erga Deum, que sufficit ad iustificationem, sive ut forma, sive ut ultima dispositio. Deinde non est necessarium ex diuina institutione, quia non est necessarium ex institutione qua Deus decreuerit non dare auxilium efficax ad contritionem absque dicto voto, quia de hac institutione nullatenus constat: nec ex institutione qua decreuerit non iustificare habentem contritionem absque dicto proposito expresso, quia præterquam quod de hac institutione non constat, etiam contrito absque eo proposito fuâ naturâ est forma sanctoris, & remissiva peccatorum independenter ab institutione diuina, & ita independenter, ut a Deo impediri non posset quoad dictum effectum: verum est, eum, qui perfectè contetur, sive formaliter sive virtualiter, & aduersus esse præceptum suscipiendo Sacramentum Pœnitentiae, vix posse contineri à dicto proposito expresso.

Tridentinum ergo remissionem peccatorum extra Sacramentum media contritione factam attribuit voto Sacramenti Pœnitentia in contritione implicito & contento, ut denotetur post remissionem peccatorum antea factam manere obligationem fuscipendi Sacramentum Pœnitentia, in quo posset alius dubitare aut errare, cum Sacramentum Pœnitentia ordinetur ad remissionem illorum, & iam supponatur remissa. Et in eo errat Petrus Oxoensis, qui existimat, peccata fœmel remissa per contritionem, non debere subiici Sacramento Pœnitentia, seu clauibus Ecclesiæ. Vnde in Concilio Complutensiū, quando propositio illa dicti Petri damnatur, nempe, *Peccata mortalia, quantum ad culpam & penam alterius facili, detentur per solam contritionem cordis, sine ordine ad claves*, tantum est fermo de ordine ad claves, seu de voto fuscipendi Sacramentum Pœnitentia in contritione ipsa implicito, quod Petrus ille negabat, negando manere obligationem subiiciendi clauibus Ecclesiæ peccata per contritionem remissa. Et Tridentinum remissionem peccatorum extra Sacramentum contritione factam non attribuit voto aliarum rerum, quæ sunt sub praepro graui, quamvis etiam vorum earum in contritione includatur: quia non agebat de illis, sed tantum de Sacramento Pœnitentia, & quia circa illas non est illa occasio errandi, quod post remissionem peccatorum non maneat sub praepro, quia non sunt instituta in remissionem peccatorum, sicut est institutum Sacramentum Pœnitentia.

Et ad primam rationem respondemus, concedendo Maiorem, & negando Minorem. Et ad probationem ex Patribus defumptam, responde-

Canus Relectione de Pœnitentia, parte 5. conclus. 3. docet, ad iustificationem extra Sacramentum esse necessarium votum explicitum Sacramenti Pœnitentia superadditum contritioni perfectæ, & non sufficere votum in ea implicitum. Quod deduci videtur Primi ex Tridentino sess. 6. cap. 14. & sess. 14. cap. 4. dum remissionem peccatorum attribuit Sacramento Pœnitentia, vel voto ipsius, quia si per votum non intelligeret votum explicitum, sed tantum implicitum in contritione, non attribueret peculiariter eam remissionem voto Sacramenti Pœnitentia, quia in contritione, per quam sit ea remissio, etiam continetur votum Eucharistia, & aliarum rerum quæ sunt sub praecerto graui. Secundi idem deduci videtur ex Concilio Complutensi, in quo inter alias propositiones Petri Oxomensis, prima qua damnatur, est ista: *Peccata mortalia, quantum ad calpam & penam alterius facili, delenuntur per solam contritionem cordis, sine ordine ad claves, ergo in eo Concilio maximè indicatur ad iustificationem extra Sacramentum præter contritionem, & præter votum Sacramenti in ea necessario contentum, etiam requiri votum expressum ipsius Sacramenti.*

Et ratione probatur Primo, quia Sacramentum Pœnitentiaæ non est minùs necessarium lapis post Baptismum ad iustificationem, quam Baptismus his qui veniunt ad Ecclesiam: sed ei, qui nequit Baptismum suscipere, est necessarium ad iustificationem votum explicitum Baptismi, ut significant Augustinus lib. i. de Baptismo contra Donatistas, cap. 8. Bernardus Epistola 77. & Hugo de S. Victore lib. 2. de Sacramentis, part. 6. cap. 7. ergo ei, qui non suscipit Sacramentum Pœnitentia, vel quia non potest, vel quia nondum est obligatio illud suscipiendi, necessarium est ad iustificationem votum explicitum suscipiens illud.

Secundò probatur ab exemplo hæretici, cui non remittuntur peccata, nisi prius exprelse proponat rejicere errorem, ut significat Augustinus de Vera & falsa pœnitentia, c. 12. ergo peccator, qui exprelse non proponit se subiungere clauibus Ecclesiæ, nequit a peccatis iustificari.

S. Thomas scrò quæst. 69. art. 4. ad 2. Vasquez quæst. 84. art. 5. Suarez disp. 17. secl. 3. & communiter Theologi docent, & merito, ad iustificatiōnem extra Sacramentum non esse necessarium voluntum explicitum Sacramenti Pœnitentiæ, sed sufficiētē implicitum in ipsa contritione perfecta, siue formalis siue virtualis. Quod efficaciter deducitur ex Tridentino secl. 14. c. 5. dum, postquam dixit, per contritionem charitatem formatam hominem

mus, Patres tantum velle, eos qui audiunt necessitatem Baptismi, condemnari si baptizari nolunt, saluari tamen quando nequeunt baptizari, si habeant desiderium illius; eorum tamen testimonio satisfit voto seu desiderio in contritione implicito.

Ad secundam negamus, haeretico non remitti peccata, nisi prius expressè proponat reiçere errorem, quia sufficit quod illum reiçiat, virtualiter

habendo contritionem, aut aliud iudicium saltem confusè oppositum errori, præfertim quando error non occurrit memorie. Augustinus verò vbi suprà tantum vult, extra Ecclesiam non esse veniam pœnitentiam, quod nobis non aduersatur quia haereticus contritione, aut dicto iudicio absque aliquo expresso proposito, reducitur ad Ecclesiam.

DISPUTATIO V.

De Absolutione.

DIFFICULTAS I.

Vtrum in Ecclesia sit potestas absoluendi à peccatis.

Non defunt haeretici, qui negent in Ecclesia esse potestatem absoluendi à peccatis, & ea remittendi; quibus fauere videtur illud Luca 5. *Quis potest dimittere peccata, nisi filius Deus?*

Conueniunt tamen Catholici, in Ecclesia (nempe in eius ministris) esse potestatem absoluendi à peccatis, & ea remittendi. Quod Patres communiter tradunt, & definitur in Concilio Constantiensi sess. 8. & 15. & in Lateranensi cap. 1. & in Florentino, in Decreto Eugenij IV. & in Tridentino sess. 14. c. 1. & 6.

Et id constat ex illo Ioan. 20. *Quorum remisit peccata, remittuntur ea; & quorum retinueritis, retenentur.* Hac autem verba intelligenda esse non de potestate ad prædicandam aliis remissionem peccatorum, nec ad declarandum eam esse alii factam (vt volunt haeretici) sed ad eam faciendum, Patres docent, & verba ipsa id præferunt, & definit Tridentinum sess. 14. c. 1. & can. 3. Effeque intelligenda de potestate ad faciendum remissionem peccatorum non in Sacramento Baptismi (vt etiam haeretici volunt) sed in Sacramento Pœnitentia, ibidem definit Tridentinum, & docent Chrysostomus Homil. 85. in Ioan. Augustinus Serm. 11. de Verbis Domini, Ambrosius lib. 2. de Pœnitentia cap. 7. & communiter Patres, & deducit ex eo, quod potestas hæc est ad faciendum remissionem peccatorum instar iudicij, vt denotatur collatione potestatis remitti & retinendi, soluendi & ligandi, quod non sit sic in Sacramento Baptismi, sed in Sacramento Pœnitentia, quod institutum est instar iudicij.

Illi verò verbis Luca 5. tantum significatur, solum Deum posse propria auctoritate remittere peccata, & id tantum volunt nonnulli Patres, dum similia verba proferunt, quod non tollit, id posse Sacerdotes vice & commissione Dei.

DIFFICULTAS II.

Vtrum potestas absoluendi à peccatis, quæ est in Ecclesia, sit absoluendi ab eis quod ad culpam.

Magister, Bonaventura, Gabriel & Maior in 4.d. 18. Marsilius quest. 12. art. 2. Hugo

de S. Victore in Summa sententiarum Tract. 5. cap. 11. Richardus de S. Victore Tract. de Potestate ligandi & soluendi, cap. 1. & Medina Cod. de Confess. quest. 38. §. Videur, docent, potestatem absoluendi à peccatis, quæ est in ministris Ecclesiæ, non esse absoluendi ab illis quoad culpam; quia existimant, Deum ante absolutionem Sacerdotis remittere culpam pœnitenti, quia existimant, eum ante absolutionem debere esse perfectè contritum. Quod tradidisse videretur Gregorius Historia mil. 26. in Euang. dum supponit, peccatorem prius viuificari à Deo, quā à Sacerdotibus absoluatur. Quod etiam significant Clichtoucus lib. 7. in Ioan. cap. 23. & Augustinus Serm. 8. de Verbis Augustini, cap. 16. Matth. dum significat, quod sicut Leuiticii Sacerdotes tantum discernebant inter lepram & lepram, & eam non poterant auferre; ita etiam Sacerdotes Euangelici se gerunt circa peccata.

Addunt tamen prædicti Doctores, in Ecclesia & in eius ministris esse potestatem absoluendi à peccatis quoad pœnam, quamvis varient in explicando à qua pœna, quia Hugo & Richardus existimant, in Ecclesia esse potestatem absoluendi à pœna eterna damni & sensus, Medina à pœna tantum eterna damni, & Magister à pœna tantum temporali relicta potest remissionem culpe.

S. Thomas verò q. 84. art. 3. & ibidem eius Expositores, Vasquez dub. 2. Suarez disq. 16. Agi-Vasquez, diuis disq. 4. dub. 2. & communiter Scholastici in 4.d. 14. docent, & merito, in Ecclesia esse potestatem absoluendi à peccatis, non tantum quoad pœnam, sed etiam quoad culpam. Et in primis in Ecclesia esse potestatem absoluendi à peccatis quoad culpam, satis significat Christus illis verbis Ioan. 20. *Quorum remisit peccata, remittuntur ea;* quia vox peccata, absoluē sumpta, culpas significat. Et ob eamdem rationem idem satis significat Eugenius IV. in suo Decreto fidei, dum ait, *Exq. IV.* rem Sacramenti Pœnitentia esse remissionem peccatorum. Cui accedit, quod si res seu effectus huius Sacramenti non esset remissio culparum, sed tantum pœnarum, id declarasset Eugenius IV. & non ita absoluē loqueretur, cum procebat doctrinaliter. Et id videtur expressissime Tridentinum *Trident.* sess. 6. cap. 14. dum ait, Sacramento Pœnitentia, vel eius voto, pœnam eternam vñā cum culpa remitti: & clariss. sess. 14. c. 3. dum loquens de Sacramento Pœnitentia, postquam in principio dixerat, vim huius Sacramenti præcipue sicut esse in verbis absolutionis, subdit: *Res & effectus huius Sacramenti, quantum ad eius vim & efficaciam pertinet, reconciliatio est cum Deo.* Quod etiam non leniter

Concil.
Constant.
Lateran.
Florent.
Trident.

Trident.

Ambros.

Magister.
Bonavent.
Gabriel.
Maior.
Marsil.

Pius V.
Gra. XIII.
leuiter indicant Pius V. & Gregorius XIII. in Bulla edita contra Michaëlem Baium, in qua inter alias propositiones huius Doctoris damnatas, proposi-
tio 54. est: *Peccator pœnitens non vinificatur min-
isterio Sacerdotis absoluens, sed a solo Deo, qui pœ-
nitentiam suggestens & inspirans, vinificat cum &
resuscitat; ministerio autem Sacerdotis solus reatus
tollitur aduersary. ergo dum dicunt absolutionem
Sacerdotis non deserere ad remissionem culpe,
aduersantur Scripturae, Eugenio IV. & Tridenti-
no, & Pio V. & Gregorio XIII.*

Quod si in Ecclesia est potestas absoluendi à
peccatis quoad culpam, etiam est potestas absolu-
endi ab illis quoad reatum pœnae aeternæ, tam
damni quam sensus. Quod etiam significat Tri-
dentinum l. 6. cap. 14. dum ait, *Sacramento Pœnitentia, vel eius voto, pœnam aeternam vna
cum culpa remitti. vbi sermo est de pœna aeterna,
& absoluere, absque illa limitatione. Et ratione
constat: quia si in Ecclesia est potestas remittendi
peccata quoad culpam, & efficiendi pœnitentem
iustum, & amicum Dei, & heredem vita eæternæ,
etiam erit potestas auferendi reatum pœnae aeternæ,
tam damni quam sensus, quia iste dependet in
conferuari à culpa mortali, & est incompossibilis
cum sanctitate & amicitia Dei.*

Gregorius vero, Cletouæus, & Augustinus
tantum volunt, peccatorem à Deo viuificari ante
absolutionem Sacerdotis, non viuificatione san-
ctitatis & gratia, sed aliquali motu vita, ad quem
Deus suo auxilio excitat peccatorem, nempe attri-
tione, confessione, & alijs actibus, quibus ad grati-
am in Sacramento Pœnitentia recipiendam dis-
ponitur. Et Hieronymus tantum vult, quod Sacer-
dotes non possint pro libito absoluere & ligare
absque respectu ad distinctionem pœnitentis, cu-
ius Sacerdotes non sunt causa, sed tantum Indices
illam discernentes, sicut nec Sacerdotes Leuitici
efficiebant leprosos, nec mundos, sed tantum dis-
cernerent qui erant leprosi & qui mundi.

Quod vero ante absolutionem Sacerdotis non
sit pœnitenti necessaria perfecta contritio, dice-
mus Disp. VI. Diffic. II.

DIFFICULTAS III.

*Verum Absolutio conferri debeat modo
deprecativo, an indicativo.*

Onuueniunt Doctores, formam absolutionis
modo aut sensu deprecativo factam, nempe
Absolue te Deus, insufficiens esse ad valo-
rem & essentiam Sacramenti Pœnitentia: quod
efficaciter deducitur ex Decreto Eugenij IV. dum
in eo forma Sacrameti Pœnitentia alignatur ver-
bis Indicativo, nempe *ego te absolu*: & ex Tridentino,
dum sententia 14. cap. 3. eadem forma assignatur.
In Diæto autem Decreto, & in Tridentino abs-
que dubio traditur forma ad essentiam & valorem
huius Sacramenti requisita; ergo forma absolutionis
modo & sensu deprecativo facta, non est suf-
ficiens ad essentiam & valorem Sacramenti Pœ-
nitentia, quia hoc modo facta est substantialiter
distincta à forma modo Indicativo ex Eugen. IV.
& à Tridentino præscripta. Cui accedit, quod Tri-
dentinum subdit, nempe dictæ forma absolutionis
de more Ecclesia preces quasdam adiungi ad

essentiam formæ non pertinentes; vna autem ex
precibus quæ adiunguntur, est forma absolutionis
modo deprecativo facta, nempe, *Dominus noster
Iesus Christus te absoluat*. ergo hoc modo facta
non pertinet ad valorem & essentiam Sacramenti
Pœnitentia, ac proinde nec sufficit: alijs si sufficeret,
cùm dicta deprecatio præmitatur ad absolu-
tionem modo Indicativo factam, duplex formæ,
aut eadem bis repetita supra eamdem numero
confessionem adhiberetur.

Ratio autem dictæ doctrinæ est, quia Sacramen-
tum Pœnitentia institutum est à Christo instar
iudicij, in quo Sacerdos constituitur iudex, vt tra-
dit Tridentinum l. 14. cap. 5. & can. 9. sententia
autem iudicis decisiva causa, qualis est absolutionis,
nequit tradi modo deprecativo; & quia in Sacra-
mento Extremæ Unctionis Sacerdos adhibens
formam, non se gerit vt iudex, sed vt medicus un-
ctione sanans, idèo nequit adhibere formam mo-
do Indicativo, sed deprecativo, nempe, *Indu geat
tibi Deus, &c.*

Leo ergo I. Epistola 91. relatus 33. quæst. 3. can. Leo I.
Multiplex, absolutione Sacerdotis appellat sup-
plicationem & orationem, non quia adhibetur
per modum supplicationis, sed quia se habet vt
oratio & supplicatio, quantum ad hoc, quod sicut
Deus ad orationem & supplicationem facit quod ab
ipso petitur, ita etiam ad absolutionem Sacerdotis
modo Indicativo factam remittit peccata.

Observandum tamen est, formam absolutionis
non tantum esse sufficientem ad valorem & es-
sentiæ Sacramenti, quando fit modo & sensu indi-
catio, sed etiam quando fit modo & sensu impe-
rativo, vt dicendo *Absolue*, vel *Absoluatur*
Per te, quia sententia decisiva iudicis recte & con-
uenienter adhibetur modo imperativo: vnde ea-
dem verba absolutionis, quæ sensu deprecativo
collata non sufficiunt, verè sufficiunt, si modo &
sensu imperativo proferantur. In d. (vt contra Ca-
tieranum & Petrum Sotum adiutunt Scotus in 4. Sotus.
diff. 14. quæst. 4. Gabriel quæst. 2. art. 1. Rosella v. Gabriel.
Absoluo, Valsquez quæst. 84. art. 3. dub. 3. & Sua-
rez dis. 19. fect. 1.) forma absolutionis est suffi-
cientis ad valorem Sacramenti quibuscumque ver-
bis proferatur, quoties eis significatur *actus iudi-
cis* sententiam decisivam abolutionis à peccatis
proferentis, nempe, *Volo absolu. ris*, *Placet te ab-
solui*: quia quoties talis actus verbis abolutionis
significatur, taluatur sensus Sacramentalis formæ
abolutionis, quia infinita est à Christo instar
sentientia iudicis. Nihilominus quanvis forma
absolutionis supradicto modo prolatæ sit sufficiens
ad valorem Sacramenti, illiciter fieri, si non profe-
ratur modo Indicativo, quia erit contra confitentiæ
in Ecclesia solo modo Indicativo videntis: id
tamen non erit peccatum mortale, sed tantum ve-
niale, quia ea mutatio non est grauia, sed leuis.

DIFFICULTAS IV.

*Quæ verba sint de essentia forma
Absolutionis.*

Verba, quibus forma absolutionis in Eccle-
sia communiter proferuntur, sunt hæc, *Ego te
absoluo a peccatis tuis, in nomine Patris, & Filii, &
Spiritus sancti*. Est tamen difficultas, An omnia
hæc sint de essentia forma absolutionis.

L. Connec-

Eugen. IV.
Trident.

Conveniunt Doctores, duo illa verba, *Absoluto* (aut alia ipsi æquivalentia) esse requisita ad essentiam formæ absolutionis. Quod indicant Eugenius IV. in suo Decreto fidei, & Tridentinum less. 14. cap. 3. dum assignantes formam absolutionis, exprimum duo prædictæ verba, & meritò: quia utrolibet deficiente, deficit significatio à Christo intenta, & sensus à Christo intentus, quia deficiente verbo *Absoluto*, deficit significatio actus iudicialis sententiae remissiæ; & deficiente Pronomine *te*, deficit significatio prædictæ remissionis, seu sententiae remissiæ (qua ratione significatur à iudice sententia) quia non significatur prædictæ remissio, quando non declaratur, cui fiat.

Super et tamen difficultas, An dicta duo verba sufficiant ad essentiam formæ absolutionis.

Caietanus.
Paludanus.

Durandus.

Vasquez.

Suarez.

Ægidius.

Turrianus.

C

men in eis, & sub eis intelliguntur, vt prolati post confessionem præcedente, & vt per eam modicatis, & vt ad eam comparatis, vt verè modicantur, & comparantur, quia supra eam cadunt.

Ita tamen hæc duo verba, *Absoluto te*, expresse prolati, quatenus in eis quodammodo continentur, aut sub eis intelliguntur, particula *ego* & particula *à peccatis tuis* sufficiunt ad essentiam formæ absolutionis, ut effectum Sacramentalem concurrat, vt Vasquez aduertit, quia ex una parte, quando exprimuntur, nihil noui sensus seu significati efficiunt, sed eumdem omnino sensum, ac quando tantum subintelliguntur, & quodammodo continentur in alijs, & ex altera parte potuit à Christo institut, vi pertinet essentialementer ad formam, & concurrat ad effectum Sacramentalem, siue exprimunt, siue non, ad obtemperant ad essentiam formæ absolutionis.

Et in primis ad essentiam formæ absolutionis requiri Pronomen *ego*, probatur: quia eo deficiente, deficit significatio practica sententiae remissiæ, quia non significatur remissio declarando à quo fiat, & id indicat Eugenius & Tridentinum, dum assignantes formam absolutionis, dicunt esse illa verba, *Ego te absoluo*, &c. quia addendo particulam &c. denotant formam absolutionis, ac proinde ad minima verba, *à peccatis tuis*: quia si aliqua alia præter expressa requiruntur, maximè hæc.

Quod vero sufficiant hæc, *Ego te absoluo à peccatis tuis*, & non sit necessaria inuocatio aliqua, probatur: tum quia ex nullo verisimili fundamento deduci potest necessitas alicuius inuocatiois; tum etiam, quia per prædicta verba sufficiens significatur practica sententia remissiæ peccatorum pœnitentis.

Obligerandum tamen est, vt optimè Vasquez, Suarez, Ægidius & Turrianus, ad formam absolutionis ita necessaria esse verba hæc, *Ego te absoluo à peccatis tuis*, vt non sit necessarium exprimere particulam *ego*, nec particulas *à peccatis tuis* (quod fortam voluit Caietanus) sed sufficiere, quod continetur seu impletur in illis verbis, *absoluo te*, vel potius quod sub eis intelliguntur, vt verè in eis continentur, & sub eis intelliguntur: quia pronomen *ego* verè continetur in verbo *absoluo*, & sub eo intelligitur, vt patet; & verba *à peccatis tuis*, in eis *absoluo te*, & sub eis intelliguntur: quia quamvis non continetur in eis absoluti prolati, nec sub eis intelliguntur; continentur tamen ratione conditionis de futuro illis addita, v. g. *si cras restituas*, æquivalent his, *Ego te absoluo*, quæ manifestè sunt in sufficiens. Hæc ratione, licet aliquando nobis placuerit, iam tamen ratio, licet aliquando nobis placuerit, iam tamen, re melius considerata, non placet: quia dicta verba,

Caetanus

Suarez Tom. 3. disp. 13. Vasquez quæst. 84. art. 3. Armilla

dub. 5. Ægidius quæst. 64. art. 8. dub. 2. Ochagavia Suarez

Tract. 1. quæst. 7. & communiter Doctores do-

cent, & meritò, conditionem de futuro, additam

formæ absolutionis, non solum eam reddere illi-

citatem & facilem, sed etiam irritam & nullam.

Quod Turrianus & alij probant: quia verba hæc, Turrianus

Ego te absoluo, ratione conditionis de futuro illis

addita, v. g. *si cras restituas*, æquivalent his, *Ego te absoluo*, quæ manifestè sunt in sufficiens. Hæc

ratione, licet aliquando nobis placuerit, iam

tamen, re melius considerata, non placet: quia dicta

verba,

Prædicta

Pe

A

S

</div

Verba, ego te absoluo, si eras restitutas, non æquivalentis, ego te absoluam, sed his, ego ex nunc te absolu, si eras restitutas, ut in simili dicimus Tract. de Matrimonio Disput. VI. Diffic. III.

Prædicta ergo doctrina ex eo à nobis probatur, quia qui profert verba abolutionis ex intentione absoluendi elicit, sub conditione de futuro, priùs tempore finit & perficit prolationem verborum, quām perficiat intentione absoluendi Sacramentaliter, seu efficiendi quod prolatione ipsa verborum fiat pars Sacramentalis, & priùs quām intentione ipsa definat esse suspenſa (vt in simili de consensu, seu intentione contrahendi matrimonium elicit, sub conditione de futuro, significatur in cap. Super eo 5. de Conditionibus) quia dicta intentione est suspenſa, & non est perficēta quoique in pleatior conditio. Prolatio verò verborum abolutionis statim ac fit, finitur & perficitur, & non manet suspenſa, vt pater, quia nulla actio materialis, v. g. prolatione verborum, ablutio, vñctio, suspenſi potest, quia ipsi nulla potest addi conditio adhuc de praesenti, quām per ignorantiam ei intendatur addi & apponi, etiam si addi possit intentioni efficiendi aliquam materialē actionem partem aliius Sacramenti. In potestate autem ministri Sacramentum non est, quod omnes partes Sacramentum finita & posite, maneat Sacramentaliter suspenſa, seu expectantes rationem Sacramentalem pendentem ex perfectione intentionis ministri facienda per impletionem conditionis de futuro, quia statim ac finiuntur, debent habere eam rationem Sacramentalem, aut numquam habebunt: ergo conditio de futuro apposita prolatione verborum abolutionis, efficit illam Sacramentaliter nullam, & consequenter etiam illicitam & sacrilegam.

Quod si Index exterior dicens, *Ego ex nunc te absoluo ab hoc delicto, si eras feceris hoc*, validè absoluuit, dum lex aliqua nō obstat. Ratio est, quia iste index potius ab soluit voluntate exeriori expressa (quām potest conditione de futuro alligare) quām verbis ipsi. Ratio verò Sacramenti abolutionis non conuenit intentioni Sacramentaliter absoluendi adhuc vocaliter expressa, sed ipsi prolatione verborum, & ideo hac prolatione semel finita & perfecta, præsuppositis attritione & confessione, statim ex intentione ministri debet habere rationem Sacramentum, aut numquam illam habebit.

Vnde quando Prælatus committit Confessarij inferiori abolutionem à sibi referunt, sub ea conditione quod pœnitent postea illa cadem pœnata referunt iterum sibi confiteatur, ita intelligendum est, non quod ab soluto Confessarij inferioris conferenda sit sub ea conditione, si postea confitearis Prælato, quia hæc conditio redderet abolutionem nullam & sacrilegam, sed ita vt Confessarij inferior obliget pœnitentem ad id siue præcepto, siue promissione, siue aliter, de quo dicimus Disput. II.

DIFFICULTAS VI.

Vtrum ab soluto posse conferri absenti.

Paludan. Pet. Sotus. Anton. Silvester. Medina.

Aludanus in 4. d. 17. quæst. 2. Petrus Sotus lect. 11. de Cōfessione, Antoninus 3. p. tit. 14. cap. 19. Silvester v. Cōfessio 3. & Medina Cod. de Cōfessione, quæst. 15. docent, ab soluto posse validè conferri absenti (& consequenter etiam

licitè in casu necessitatibus:) quod videtur supponere Cyprianus lib. 3. epist. 17. dum ait, lapsos per litteras ab ipso petiſſe reconciliationem. Et idem sensisse videtur S. Thomas Cantuariensis, qui dicitur *S. Thomas Cantuariensis* in instanti morte misſe ad Curiam pro absolutione. Et ratione probatur, quia in iudicio humano, instar cuius Sacramentum Pœnitentia in situum est, validè fertur sententia in absente, ergo etiam in hoc Sacramentum Pœnitentia.

Sotus verò in 4. d. 18. quæst. 2. art. 6. Valentia *Sotus*. disp. 7. q. 11. p. 10. Toletus lib. 3. cap. 6. Valquez *Valencia*. quæst. 91. art. 4. dub. 2. Suarez disp. 19. fect. 3. Aegidius *Toletus*. dius disp. 4. dub. 10. Reginaldus lib. 6. n. 5. Bonacina *Valquez*. *Reginaldus*. cina disp. 5. q. 4. pun. 5. & Laymannus tract. 6. c. 3. *Reginaldus*. docent, & merito, ab soluto non posse validè *Reginaldus*. ferri in absente, quām cōfessio facta fuerit in *Bonacina*. præsentia. Quod adeò verum est, vt Clemens VIII. *Layman*. anno 1602. oppositum ad minus damnauerit ut *Clemens VIII*. falsum, temerariū & scandalosum, ac prohibuerit & præcepit, ne vñquā ut probable defendatur, quod factum fuit his verbis: *Sanctissimus Dominus noster, &c. re maturè ac diligenter considerata, hanc propositionem, scilicet licere per litteras seu internuntium Confessario absenti peccata Sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente ab solutionem obtinere, ad minus vñ falsam, temerariam & scandalosam damnauit ac prohibuit, præcepitque, ne vñquam tamquam aliquo casu probabilis defendatur.* Vbi non solum declarat, ab solutionem ab absente collatam esse illicitam, dum damnat *affere illam licere, sed etiam esse nullam, quia id intendit, & in eo sita erat controversia: quod latius exprimit, dum abfque restrictione damnat affere quod licet, & dum prohibet defendere, illam licere in aliquo casu: quia si non esset nulla, verè esset licita in aliquo casu.* In hoc autem Decreto non solum damnatur dicta propositione, particulari illa & sumptuaria copulatiuē seu complexiuē, ad cuius falsitatem sufficit falsitas cuiuslibet partis; sed etiam sumptuaria diuisiū, ita vt quælibet pars seorsim damnata sit, id est, quod tam confessio per litteras seu internuntium sit nulla, siue ab soluto fiat in præsentia pœnitentis, siue in absenti, quām ab soluto collata ab absente, siue confessio facta sit Sacerdoti præsenti, siue absenti, vt Paulus V. declarauit. *Paulus V.*

Ratio à priori huius veritatis est intentione Christi in situum pro forma Sacramenti Pœnitentiae ab solutione à præsenti collaram: hæc autem in situio Christi constat ex perpetuo usu Ecclesiæ, quā numquam vñ est ab solutione in absenti, sed tantum in præsencia, cui Clemens VIII. innixus oppositam doctrinam damnauit, & cui Paulus V. etiam innixus, damnationem à Clemente factam approbavit.

Cyprianus ergo tantum vulnus ab ipso fuisse petitam publicam aliquam pœnitentiam pro reconciliatione, seu ab solutione publica ab excommunicatione, non pro reconciliatione Sacramentali. Nec S. Thomas Cantuariensis misit ad curiam pro ab solutione Sacramentali, sed vel pro indulgentia (que etiam est quadam ab soluto) vel pro ab solutione ab aliqua censura, ad cautelam.

Ad rationem verò concedimus, in iudicio humano sententiam ferri in absente, quia ita iure humano sanctum est; non verò sententiam ab solutionis Sacramentalis, quia ita Christus instituit. Vnde Sacramentum Pœnitentiae non est quod omnia in situum in star iudicij humani.

DIFFICULTAS VII.

Vtrum absolutio possit validè per scriptum conferri.

EX dictis Difficultate precedenti constat, absolutionem à Confessario absente collatam, siue verbo siue scripto, esse nullam. Est tamen modò difficultas. An absolutio sit nulla ex eo præcisè quod conferatur scripto, quamvis à Confessario præsente.

*Paludan.
Pet. Sotus.
Media Cod.
Magina.*

Paludanus in 4. dist. 17. quæst. 1. Petrus Sotus lecit. 1. de Confessione & Media Cod. de Confessione quæst. 15. docent, absolutionem posse scripto validè conferri. Primo, quia confessio potest scripto validè fieri, ergo etiam absolutio. Secundò, quia in iudicio humano (instar cuius Sacramentum Pœnitentia institutum est) potest sententia validè scripto conferri, & de facto confertur, ergo etiam in iudicio confessionis, sententia absolutionis.

*Suarez.
Valentia.
Layman.
Bonacina.
Egidius.*

Suarez verò disp. 21. sect. 3. Valentia disp. 7. puncto 3. Laymannus tractatu 6. cap. 3. Bonacina disp. 5. q. 4. puncto 6. Egidius disp. 4. dub. 9. & iam communiter Doctores docent, & merito, absolutionem non posse validè scripto conferri: quod confitatur ex perpetuo viu Ecclesia, quæ numquam vfa est absolutione in scriptis, & multò minus nutibus, sed tantum verbis. Et deducitur ex decreto Eugenij IV. vbi postquam generaliter dixerat, Sacraenta constare verbis tamquam formâ, hoc limitat in Sacramento Matrimonij, dum ait, causam efficientem matrimonij regulariter esse mutuum consentium per verba de præsentia expressum, quibus denotat, in alijs Sacramentis semper esse necessaria verba strictè impta, & non sufficere scripturam, & multò minus nutus, quæ sufficiunt in Sacramento matrimonij. Quod etiam deducitur ex Tridentino sess. 14. cap. 3. dum ait, formam Sacramenti Pœnitentia sitam esse in illis verbis ministri, *Ego te absoluo*. Ratio à priori huius est institutio Christi, quæ nobis cōstat ex perpetuo vfu Ecclesia, & ex Eugenio IV. & ex Tridentino.

Ad primum ergo rationem concedimus, confessionem posse validè fieri scripto & nutibus, non tamen absolutionem, quia Christus instituit illas sic (ut confitatur ex vfu Ecclesia) & fatus congruerter, quia vix potest offerri necessitas conferendi absolutionem in scriptis, & nutibus, potest tamen sèpè offerri necessitas confitendi scripto & nutibus. Et ad secundam concedimus, in iudicio humano sententiam validè scripto ferri, quia ita sanctum est legibus humanis; non tamen in iudicio confessionis, sed solis verbis, quia Christus ita instituit.

DIFFICULTAS VIII.

Quid significant verba absolutionis, nemer pe, Ego te absoluo à peccatis tuis.

IN primis hæretici (qui, ut diximus Difficultate 11. dicunt, in Ecclesia non esse potestatem remittendi peccata) existimant, sensum eorum verborum formæ absolutionis, *Ego te absoluo à peccatis tuis*, esse, *Ego te absolvum declaro*. Hacten tamen expositio sensus, seu significatio verborum formæ

absolutionis, præterquam quod est contra proprietatem verborum, & absque necessitate, quia proprietate seruata possunt aliter & optimè explicari, etiam est damnata à Tridentino sess. 14. Tridentino cap. 6. & can. 9.

Secundo, Theologi (qui, ut diximus Difficultate 11. dicunt in Ecclesia non esse potestatem remittendi peccata quod culpam, sed tantum quod ad pœnam) existimant sensum dictorum verborum esse, *Ego te absoluo à peccatis tuis quod pœnam*. Hæc etiam expositio nobis non probatur, quia præterquam quod ad sic exponendum verba illa, falso initinuntur fundamento, ut vidimus ea Difficultate 11. & præterquam quod est contra proprietatem verborum, & absque necessitate, neque cum ea expositio confitente veritas illorum in eo, qui post remissionem suorum peccatorum quod ad culpam per contritionem perfectam, & quod dignitatem totius pœnae etiam per contritionem & per alia opera penalia confitetur, & subiicit absolutioni peccata sic remissa, ut tenerit conhiteri & subiiciere absolutioni.

Tertiò, alij existimant, sensum dictorum verborum esse, *Ego te absoluo ab obligatione confitendi, seu subiiciendi clauibus Ecclesia peccata mibi legimè confessæ*. Sed nec expositio hæc placet, quia præterquam quod est contra proprietatem verborum, & absque necessitate, nequit cum hac expositio confitente veritas illorum in eo, qui tantum confitetur peccata venialia aut mortalia, a quibus fuit ante legitimè absolutus, quia in illo non est obligatio confitendi & subiiciendi absolutioni dicta peccata.

Quartò, S. Thomas q. 84. art. 3. ad 5. existimat, sensum dictorum verborum, *Ego te absoluo à peccatis tuis, etc.* *Ego tibi Sacramentum absolutionis impendo*. Hæc explicatio, quamvis in aliquo sensu recta sit, tamen ut iacet & sonat, est difficultis & obscura, quia præterquam quod est contra proprietatem verborum, qui absoluunt non confitent totum Sacramentum Pœnitentia, sed tantum applicat formam materiae suppositæ à pœnitente, & quantum est ex se, solum ut cœla partialis confert effectum Sacramenti.

Quarto, Suarez disp. 9. sect. 2. existimat, sensum verborum formæ absolutionis esse, *Ego, quantum est ex me, confero tibi gratiam remissiæ pœccatorum*. Hæc etiam expositio, quamvis in aliquo sensu recta sit, tamen ut iacet & sonat, est difficultis, quia dicta verba, significatio quam habent ex institutione hominum, propriè significant remissionem peccatorum, & id sonant, & non gratiam remissiæ; & hæc significatio potest salua confitente attenta virtute & effectu sacramentali verborum: ergo eam remissionem significant, & non gratiam remissiæ, quamvis hæc sit necessaria ad eam remissionem, ut dicta verba verificantur.

Sensum ergo eorum verborum formæ absolutionis, *Ego te absoluo à peccatis tuis*, sicut quod per ea significatur, est, *Ego, quantum est ex me, remitto tibi peccata tua quod culpam, & quod id quod ad remissionem culpæ consequitur*. Quia ex una parte dicta verba hanc remissionem propriè significant significatio, quam habent ex humana institutione, quia peccata absolute prolatæ culpas significant; & à peccatis absoluere, absolutæ prolatum, significat à peccatis liberare, & ea remittere: & ex alia parte significatio dicta potest

salua

salua consistere, attentâ virtute Sacramentali ipsorum verborum, quam habent ex superaddita institutione Christi, & attento effectu Sacramentali ipsorum. Quia dicta verba ex institutione Christi, tamquam pars essentialis formalis completiua Sacramenti Pœnitentia, simul cum contritione & confessione pœnitentis præsuppositis, conferunt, quantum est ex se, gratiam ex se remittentem peccata saltem quoad culpam, etiam si aliquando per accidens non remittant illa in actu secundo, quando præsupponuntur remissa; minister ergo absolutionis, præsuppositis sufficiens contritione & legitima confessione pœnitentis, verè profert & dicit, *Ego quantum est ex me, seu quantum ad me attinet, remitto tibi peccata tua quoad culpam, & te ab eis libero quoad eam, quia ipse suis verbis, ut institutus à Christo, confert pœnitentem gratiam quantum est ex ipso remittentem peccata, quo minister verificat sensum & significatum dictorum verborum. Et in hoc sensu potest habere locum expostio S. Thomæ, & etiam expostio Suarez, quia scilicet minister efficit completiua Sacramentum, & confert Sacramentalem, quibus dicta*

significatio verborum verificatur; & non quia dicta verba significant collationem Sacramenti absolutionis, nec gratiam remissiunam.

Verba ergo absolutionis, *Ego te absoluo à peccatis tuis*, significatio verbali, quam habent ex hominum institutione, significant remissionem ipsam peccatorum saltem quantum ad culpam, & eam totaliter & sufficienter significant; significatio vero Sacramentali, quam habent ex superaddita institutione Christi, immediatè significant (sicut & conferunt) gratiam remissiunam peccatorum ratione cuius verificantur dicta verba quoad significacionem verbalē, quam habent ex institutione hominum, quia ratione talis gratia & mediante ipsa verificantur, quod minister absoluens quantum est ex se remittat peccata, & ab eis libaret. Hæc tamen significatio Sacramentalis indiuisibiliter conuenit abolutioni Sacerdotis, & contritioni & confessioni pœnitentis simul sumpvis, & non soli absolutioni, & in illis tribus sic sumpvis est indiuisibiliter (ea proportione qua anima rationalis est indiuisibiliter tota in omnibus partibus corporis) & non in sola absolutione.

DISPUTATIO VI.

De contritione peccatorum requisita ad effectum
& ad valorem Sacramenti Pœnitentiae.

NOMINE contritionis intelligimus disiplentiam peccati, prout abstrahit sub disunctione à disiplentia pura, quia non est formaliter dolor, sed radix illius; & à disiplentia dolorosa, orta ex dicta pura disiplentia: intelligimus enim vnam vel alteram sub disunctione, quia ad effectum, & ad valorem Sacramenti Pœnitentiae eodem modo sufficit aut non sufficit vna & altera & utraque potest appellari dolor, quia prior est radicaliter dolor, & posterior est dolor formaliter; & nomine contritionis intelligimus contritionem sub disunctione, abstrahentem à perfecta & ab imperfecta, vnam videlicet vel alteram sub disunctione.

DIFFICULTAS I.

Vtrum ad effectum pœnitentie percipiendum requiratur aliqua contritio.

Supponimus (in quo conueniunt Doctores) ad effectum Sacramenti Pœnitentiae percipiendum, gratiam videlicet Sacramentalem remissiunam peccatorum, requiri in pœnitentie intentionem seu voluntatem suscipiendi hoc Sacramentum, quia ex institutione Christi requiritur ad valorem seu essentiam Sacramenti, non tamquam partem supra quam cadat absolutione, sed tamquam quid præsum ad ipsam essentiam: abque essentia autem seu valore Sacramenti neque percipi fructus illius, quia iste causatur, ab ipso Sacramento essentialiter perfecto.

Hoc supposito, difficultas est, An præter intentionem suscipiendi Sacramentum pœnitentiae

requiratur aliqua expressa contritio ad percipiendum fructum seu effectum huius Sacramenti.

Silvester v. Confessio 1. q. 21. Rosella v. Confessio 1. §. 4. & Angelus v. Confessio 1. num. 27. do. Angelus. Silvester. Rosella. Angelus.

cent, ad id sufficiens intentionem suscipiendi Sacramentum ipsum, & non esse necessariam aliquam expressam contritionem seu disiplentiam; quia intentione suscipiendi Sacramentum Pœnitentiae, est quædam virtualis contritio, & disiplentia peccatorum, quæ ad id sufficiens videtur.

Suarez verò d. 25. sect. 1. Vasquez q. 92. art. 1. Suarez. dub. 1. Egidius disp. 4. dub. 5. & communiter Vasquez. Egidius. Doctores docent, ad id non sufficiens voluntatem suscipiendi Sacramentum Pœnitentiae, sed necessariam esse aliquam expressam contritionem, seu disiplentiam peccatorum: quod aperie constat ex Decreto Eugenij IV. & ex Tridentino sell. 14. Eugen. IV. cap. 4. dum dicunt, contritionem (quam assertunt Trident. esse dolorem, & Tridentinum addit, & detestacionem) esse partem Sacramenti Pœnitentiae, & ut ex contextu constat, absque dubio loquuntur de contritione expressa, & de expresso dolore: est autem contritio, ut diximus Disputatione iv. Difficultate 1. pars essentialis, & requisita ad essentiam Sacramenti Pœnitentiae ergo contritio expressa etiam est requisita ad percipiendum effectum huius Sacramenti, quia non causatur nisi ab ipso Sacramento essentialiter perfecto. Requiri autem ad effectum huius Sacramenti non solum ut partem, sed etiam ut dispositionem, satis significat Tridentinum dicto c. 4. ad finem.

Vnde post Decreto Eugenij IV. & post Tridentinum, opinio aduersariorum non est latitata.

DIFFICULTAS II.

Vtrum ad effectum Sacramenti Pœnitentiae sufficiat contritio imperfecta.

Magister. Bonaventura, Gabriel & Maior in Bonaventura. 4. distin. 18. Marsilius quæst. 12. art. 2. Gabriel. Hugo de S. Victore in Summa Tractatu 5. cap. 11. Maior. Richardus de S. Victore Tract. de Potestate ligadi & soluendi, cap. 12. & Medina Cod. de Confessione quæst. 38. docent, ad effectum Sacramenti Pœnitentiae percipiendum prærequisitam esse contritionem perfectam, & non sufficiat contritio imperfectam, quæ dicitur attritio. Primo, quia peccator prius viuificatur a Deo, quām absoluatur a Sacerdote, ut indicate videntur Gregorius, Clietouæus, & Augustinus, quos retulimus

Gregorius. Hugo Vict. Medina. Dis. v. Diffic. II. ergo ad absolutionem presupponi debet contritio perfecta, per quam peccator viuificetur & iustificetur; ergo etiam debet presupponi ad percipiendum effectum Sacramenti Pœnitentiae, qui ab alio absolutione non percipitur. Secundo, quia confessio est peccatorum prout sunt offensa Dei; ergo etiam contritio debet esse peccatorum prout sunt offensa Dei, quia debet conformari & proportionari confessioni; cōtritio autem peccatorum prout sunt offensa Dei, est contritio perfecta. Tertio, quia Sacramentum Pœnitentiae institutum est ad remissionem peccatorum, quibus peccator propria voluntate auerſus est a Deo; ergo ad percipiendam eam remissionem in hoc Sacramento, prærequisitum contritio, quia peccator propria voluntate concurrit in Deum, sed non concurrit in Deum, nisi media contritione perfecta ergo hæc prærequisitum ad percipiendum effectum huius Sacramenti.

S. Thomas. S. Thomas verò in 4. disput. 17. quæst. 3. art. 5. quæstiunc. 1. Scotus dist. 14. quæst. 4. art. 3. Paludanus dist. 19. quæst. 1. art. 2. Canus Relect. de Pœnitentia p. 5. Ledesma 2. pat. quarti, quæst. 20. art. 1. Suarez disp. 20. Vasquez quæst. 92. art. 1. dubio 2. & Egidius quæst. 62. art. 1. dub. 2. docent, & merito, ad percipiendum effectum Sacramenti Pœnitentiae non prærequisitum contritionem perfectam, sed sufficiat imperfectam, seu attritionem.

Quod efficaciter deducitur ex Tridentino sess. 14. cap. 4. dum de contritione imperfecta seu attritione art: *Quamvis sine Sacramento Pœnitentia per se ad iustificationem perducere nequeat peccatorem, tamen cum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiae impetranda disponit.* Subintelligit autem, sufficienter & infallibiliter, quia extra Sacramentum etiam disponit (ut ex se patet, & in eodem cap. supponitur) sed non sufficienter ultimò, & infallibiliter, ut in eodem cap. significatur, dum dicitur: *Quamvis sine Sacramento Pœnitentia per se ad iustificationem perducere nequeat peccatorem.*

Et ratione ab absurdo desumpta probatur; quia si contritio perfecta prærequisitum ad effectum huius Sacramenti, & ad absolutionem Sacerdotis, verè auferatur potestas clauis ad remittendam peccata quoad culpam, quia antequam hoc Sacramentum sit essentialiter perfectum, quod sic absolutione perficitur, præsupponetur peccatum remissum quoad culpam per eam contritionem perfectam.

Ad primam ergo rationem aduersarij, ex prædictis Patribus defumptam, iam diximus Disput. v. Diffic. II. eos non loqui de viuificatione sanctitatis & gratiæ, sed de aliquali motu vita, quo peccator mouetur dispositu ad iustificationem.

Ad secundam negamus, confessionem esse peccatorum ut sunt offensa Dei, quāmvis sit peccatorum quæ verè sunt offensa Dei: & quāmvis esse peccatorum ut sunt offensa Dei, ex eo non inferatur, contritionem prærequisitam esse eorum ut sunt offensa Dei, quia contritio non debet conformari confessioni in motu, sed tantum in materia, in eo videlicet, quod sit corum peccatorum quorum fit confessio.

Ad tertiam concedimus, Sacramentum Pœnitentiae institutum esse ad remissionem peccatorum, quibus propria voluntate auerſus sumus a Deo; negamus tamen, ad eam percipiendam in hoc Sacramento prærequisitum conuersionem in Deum.

Id verò, quoad ad dunt Henriquez Quodlib. i. Henr. q. 32. Caietanus q. 84. art. 1. & Ferrar. 4. contra Castan. Gentil. c. 72. nempe, quod quāmvis attritio sufficiat ut peccator accedat ad hoc Sacramentum, & absolutionem recipiat, tamen iustificationem non fieri nisi media contritione, excitata virtute absolutionis prævia attritione suscepit; falsum est, ut aduertunt Vasquez & Suarez: quia attritio sufficienter & infallibiliter disponit ad iustificationem in hoc Sacramento, & tamen non semper excitat contritionem perfectam, quāmvis subequatur absolutione, ergo non disponit ad iustificationem faciendam media contritione perfecta, sed faciendam immediatè per Sacramentum ipsum. Et quidem si in Sacramento Pœnitentiae homo attritus, & legitime confessus, non iustificatur nisi media contritione perfecta, excitata per absolutionem, præsupposita attritione ad ipsam absolutionem, non posset moribundo, quāmvis iam attrito & confessio, conferri absolutione, si incidat in amittitiam (quod est contra communem sensum, & ylum) quia in eo moribundo frustratur Sacramentum suo effectu; quia in illo nequit excitari contritio, media qua efficienda esset peccatorum remissio.

DIFFICULTAS III.

Vtrum attritio ad effectum Sacramenti Pœnitentiae sufficiens, debet esse existimata contritio perfecta.

Sotus in 4. dist. 18. quæst. 3. art. 2. Victoria Relectione de Potestate Ecclesiæ, qu. 2. & Corduba lib. Quæstionum Theologicarum q. 2. partem affirmatiuam tueruntur. Quod probant duabus ultimis rationibus Difficultate precedente adducunt pro nostris aduersarij, quibus potius videbatur probari, necessarium esse veram contritionem, quam existimationem illius.

Paludanus verò in 4. dist. 19. q. 1. art. 2. Adria-nus in 4. quæst. 5. de Confessione, Suarez disp. 20. Vasquez quæst. 92. art. 1. dubio 2. Egidius qu. 62. Vasquez art. 1. dubio 2. & communiter Doctores partem Egidius negantiam tradunt. Quod significat Tridentinum sess. 14. cap. 4. dum de attritione, nulla facta mentione dicta existimationis, ait disponere (subintelligit, sufficienter, & infallibiliter) ad impetrandam gratiam

gratiam in Sacramento Pænitentia. Quod Tridentinum absque dubio adderet, si ea existimatio esset necessaria, cum doctrinaliter procedat, & intendat fideles instruere.

Ex ratione probatur, quia existimatio, qua attritio indicatur contritio, nec est dispositio ad effectum Sacramenti Pænitentia, quia cum sit error quidam, est indecens, quod a Christo institueretur dispositio ad gratiam sanctificantem: nec attritio, quæ est dispositio ad illam, aliquid boni positivi afferit, quo attritio perficiatur, cum sit error: nec excusat pænitentem a peccato aliquo, quod committeret non accedens contumis, quia si ex precepto teneatur accedere in statu gratiae, quia verè non est preceptum aliquod accedendi ad hoc Sacramentum in statu gratiae, quia non est preceptum positivum, quia de eo non constat; nec est preceptum naturale, quia si esset aliquod, maximè naturale diuinum, ortum ex natura Sacramenti Pænitentia, supposita institutione diuina illius, ut pænitens dignè ad illud accederet; sed non est tale preceptum, quia Sacramentum Pænitentia institutum est pro spiritualiter mortuis, ac proinde ad illud non accedit indignè, qui accedit spiritualiter mortuis, & in statu peccati mortalis, si alias accedat cum dispositione sufficienti ad effectum illius, sicut scienter infirmus prudenter accedit ad medicinam, si accedit cum dispositione sufficiente ad effectum medicinae. Et sancè si existimatio illa tantum deseruitur, ut pænitens excusaretur a peccato contra preceptum aliquod contumis, illa non esset necessaria; quia etiam sufficeret ignorantia aut inconsideratio inuincibilis talis precepti gratis admissi: quia qui scienter accederet attritus, ignorans, aut non considerans, inuincibiliter cile tale preceptum, excusaretur a peccato contra illud.

DIFFICULTAS IV.

Vtrum ad effectum Sacramenti Pænitentia sufficiat attritio, quia pænitens dolet se non habere dolorem peccatorum.

Paludan. Naunatus. **P**aludanus in 4. dist. 17. quæst. 11. art. 5. Naunatus cap. 1. num. 18. & Sæ v. *Contritio*, partem affirmatiuam tenuunt, quia in ea attritione virtualiter continetur dolor peccatorum.

Vasquez. Fillius. **V**asquez verbè q. 92. art. 1. dub. 3. & Fillius in Tractatione 7. cap. 6. quæst. 2. partem negatiuam tradunt. Quam supponunt communiter Doctores, & significant Eugenius IV. in suo Decreto fiduci, & Tridentinum less. i. 4. prefertum cap. 4. dum ad effectum huius Sacramentum requirunt dolorem de peccatis; quia dolor de defectu seu carentia doloris de peccatis, non est dolor de peccatis, non solum formaliter & expressè, ut patet, sed nec virtualiter & implicitè, quia peccatum, quod est obiectum ipsius doloris de peccato, non continetur in ipsa carentia doloris de peccato, quæ est obiectum illius alterius doloris; nec virtualiter, quia dolor ipse de carentia doloris peccati non continet virtualiter dolorem de peccato, quia dolor ille non sufficit ad efficaciter excitandum dolorem de peccato.

DIFFICULTAS V.

Ex quo motu debeat esse attritio, ut sufficiat ad effectum Sacramenti Pænitentia.

Conueniunt Doctores, attritionem & dolorem de peccatis ob malum æternum (id est ob malum ad alteram vitam pertinens) ut ob turpitudinem seu malitiam peccati, vel ob penas alterius vitæ, esse sufficientem ad effectum Sacramenti Pænitentia perciendum, ut exprimitur in Tridentino less. i. 4. cap. 4.

Est tamen difficultas, An ad id sufficiat attritio & dolor de peccatis ob malum temporale (id est ob malum ad præsentem vitam pertinens) ut ob infamiam, vel ob nocumentum salutis, vel ob paupernam, sive pecuniariam sive corporalem, quia peccator dominus est vel dammandus a iudice humano, vel ob similia.

Sotus in 4. d. 18. q. 3. art. 3. & Canus Relect. de *Sotus.* Pœnit. p. 5. part. affirmatiuam tuetur, quia ex una *Canus.* parte dolor iste potest esse honestus, & ex altera est ob malum infictum a Deo: quia quodcumque malum, excepta culpa, infigitur a Deo. Id tamen limitat Sotus, ut generaliter sit verum in omni attritione, quando existimatur contritio; & Canus, quando existimatur sufficerere ad effectum Sacramenti Pænitentia.

Vasquez. **V**asquez quæst. 92. art. 1. dub. 3. Suarez disp. 20. *Suarez.* fect. 2. & Reginaldus lib. 3. fect. 2. partem negatiuam tradunt, quia malum temporale est motuum doloris, tam de bono quam de malo opere, & non excludens affectum peccati, qualis a Tridentino vbi suprà requiritur, ut disponat ad perciendum effectum huius Sacramenti, nempe gratiam remissiunam peccatorum.

Egidius. **E**gidius verò disp. 4. n. 39. & Ochaga. Tract. 1. *Ochaga.* quæst. 18. docent, & merito, attritione & dolorem peccatorum ob malum temporale, cum respectu ad Deum, a quo immisum aut immittendum est in peccatum, id est, dolor de peccato, quia Deus ob illud immisit aut immittet dictum malum (ut verè fieri potest, quia quodcumque malum, quod non sit culpa a Deo immittitur) sufficerere ad effectum Sacramenti Pænitentie; non verò ob malum temporale, ut altunde eueniens aut euenterum absque respectu ad Deum. Ratio prioris partis est, quia dolor ob malum temporale modo dicitur respiciens Deum (qua ratione quodammodo est æternum, & ad alteram vitam pertinens) ex se non solum est honestus, sed etiam habet motuum, quod tantum est ad dolendum de peccato, & non ad dolendum de bono opere, & excludit affectum peccandi, quia Deus etiam ex malo punit peccatum, & non opus bonum. Et confirmatur haec ratio: quia dolor iste ut sic, oritur ex disiplentia, aut ex metu peccatorum diuinorum, quem Tridentinum supponit sufficerere ad effectum huius Sacramenti. Ratio verò posterioris partis est, quia dolor ob malum temporale, ut non respiciens Deum ut punitorum, sed ut aliunde proueniens, quamvis possit esse honestus, habet tamen motuum, quod potest esse ad dolendum de bono opere; quia etiam opus bonum potest esse occasio talis mali, & ob id ex se non excludit affectum peccandi, quod Tridentinum requirit in dolore, ut sufficienter disponat ad gratiam huius Sacramenti.

DIFFICULTAS VI.

*Utrum dolor ad effectum huius Sacra-
menti sufficiens, sit ordinis naturalis.*

Suarez.
Henrig.
Ægidius.

S Varez disp. 20. scit. 2. Henriquez 1. de Pœnitentia c. 26. & Ægidius disp. 4. dub. 5. docent, omnem dolorem, qui est sufficiens dispositio ad effectum Sacramenti Pœnitentiae, esse ordinis supernaturalis quoad substantiam, quia ad eum dolorem requirit auxilium gratiae, quod non requiritur nisi ad actum supernaturalium quoad substantiam.

Sotus.
Canus.
Vasquez.

Sotus vero in 4.d. 18. q. 3. art. 3. Canus Relectione de Pœnitentia p. 5. & Vasquez 1.2. disputatione 19. c. 4. docent, non omnem dolorem, qui est sufficiens dispositio ad effectum huius Sacramenti, esse supernaturalem quoad substantiam; & merito: quia ad id sufficit dolor conceptus ob turpitudinem seu malitiam peccati, sitam in dissonantia ad naturam rationalem, vt non eleuatam ad finem supernaturalem, & etiam dolor conceptus ex metu mali temporalis à Deo infligendi naturaliter etiam quoad modum: nisi autem dolores sunt naturales quoad substantiam, quamvis sint alii quoad substantiam supernaturales, non solum dolor qui est contritio perfecta, sed etiam alii qui solum sunt attrito, vt dolor qui est ob turpitudinem seu malitiam peccati sitam in dissonantia ad naturam rationalem, vt eleuatam & conciueat sancto-
rum, & dolor qui est ob amissionem gloriae.

Vasquez

Addimus vero, spem veniam (quæ etiam est dispositio necessaria ad effectum huius Sacramenti, nempe ad remissionem peccatorum) esse supernaturalem quoad substantiam, vt Vasquez adiurit, quia est ipsæ seu desiderium adeptiois gratiae remissio peccatorum à Deo, supernaturaliter potente conferre illam.

Trident.

Ad rationem verò aduersiorum Sotus & Canus respondent, negando, ad omnem dolorem sufficiem ad effectum huius Sacramenti requiri auxilium gratiae Dei; quia existimat, ad eum qui est ordinis naturalis, non requiri: immo tamen, & contra Tridentinum fess. 14. cap. 4. affirmans, dolorem sufficiem ad dictum effectum esse donum Dei. Respondemus ergo, concedendo, ad omnem dolorem sufficiem ad eum effectum requiri auxilium gratiae Dei; negamus tamen, non requiri ad dolorem ordinis naturalis (sicut generaliter requiritur ad omne opus bonum etiam ordinis naturalis) ad eum tamen sufficit auxilium ordinis naturalis quoad substantiam, de quo latè dicitur in Tractatu de Gratia.

DIFFICULTAS VII.

*Utrum dolor debeat esse omnium mortali-
um, vt sufficiat ad effectum Sacra-
menti Pœnitentiae.*

C Onenunt Doctores, ad effectum Sacramenti Pœnitentiae percipiendum necessarium esse dolorem omnium mortalium, quæ non sunt remissa (quamvis obliterata sint) sive ob motuum generale omnia illa comprehendens, vt ob infernum, sive ob peculiares & proprias turpitu-

dines eorum. Et merito: quia adultis nullum remittitur peccatum mortale propria voluntate commissum, absque proprio actu pœnitentiae, sive formalis sive virtualis; unde ad remissionem cuiusvis mortalium in hoc Sacramento, in quo necessaria est expressa & formalis pœnitentia, non solum tamquam pars essentialis huius Sacramenti, sed etiam tamquam dispositio ad effectum illius, requiritur dolor cuiusvis illius: in hoc autem Sacramento (sicut etiam extra illud) non remittitur unum mortale sine alio; ergo ad effectum remissionis peccatorum mortalium facienda per hoc Sacramentum, requiritur dolor omnium eorum quæ remissa non sunt, etiam obliterorum, non tamquam pars essentialis huius Sacramenti, quia vt sic sufficit sit eorum quorum est facta confessio (imò vt est dolor aliorum, non est pars; quia dolor tantum fit sensibilis per confessionem, ac proinde aptus vt sit pars essentialis huius Sacramenti sensibilis) sed tamquam dispositio ad effectum huius Sacramenti percipiendum, nempe ad remissionem peccatorum non remissorum, & ad gratiam remissum, ob rationem dictam, nempe quia adultis nullum remittitur peccatum mortale absque proprio actu pœnitentiae, sive formalis sive virtualis; & in hoc Sacramento absque expressa & formalis pœnitentia, etiam eorum quæ per accidens (id est absque eorum confessione) remittuntur.

Addidimus ad effectum Sacramenti Pœnitentiae percipiendum necessarium esse dolorem omnium mortalium quæ non sunt remissa. Primo, quia mortalium, quæ iam sunt remissa, sive per perfectam contritionem, sive per aliud præcedens Sacramentum, non est necessarius dolor ad effectum huius Sacramenti, nempe ad gratiam remissum peccatorum, nisi tantum eorum quorum fit confessio, & ex necessitate, quod horum fit confessio, vt sunt illa quorum non est antea facta confessio, vel quia fuerunt obliterata, si remissa sunt per accidens per præcedens Sacramentum, vel quia remissa fuerunt per contritionem perfectam, quia horum sicut est necessaria confessio, etiam est necessarius dolor eorum, vt confessio sit vera accusatio qualis à Christo exigitur; non vero est necessarius eorum quia iam sunt remissa, & non fit confessio eorum quia sunt obliterata, vel ob aliā iustā causam, quamvis numquam sint confessi, quia tunc dolor non est necessarius vt pars huius Sacramenti, quia vt sic non est necessarius, nisi tantum eorum quorum fit confessio, dolor enim vt pars, & confessio semper conformantur quoad obiectum (quamvis non semper dolor vt dispositio, & confessio) nec est necessarius vt dispositio ad illorum remissionem, quia iam sunt remissa; nec ad gratiam remissum conferendam per Sacramentum, quia tunc ad eam gratiam sufficit vt dispositio, dolor eorum peccatorum quæ non sunt remissa, sive tunc fit confessio omnium eorum, sive tantum aliquorum, & non omnium, quia non est minoria omnium, vel ob aliā iustā causam.

Secundò id addidimus, nempe ad effectum Sacramenti Pœnitentiae percipiendum, necessarium esse dolorem omnium mortalium, quia ad eum non est necessarius dolor omnium venialium, etiam si eorum fit confessio; non solum quando alias fit confessio alicuius mortalis, vt pater (quamvis non fit remissio venialium, quorum non fuerit dolor) sed etiam quando tantum fit confessio venialium, quia

quia in hoc casu sufficit dolor aliquorum: immo
vnius tantum, quia ex una parte non sunt materia
necessaria Sacramenti Pœnitentiae, & ex altera
vnum potest remitti sine alio. Et idem quoad do-
lorem est de mortalibus antea legitime confessis
& dimissis, quando quis ea iterum confitetur.
Quod autem non sit dolor omnium venialium,
nec omnium mortalium quæ iam sunt remissa per
confessionem, non obstat veritati verborum for-
mæ absolutionis, quia hec forma non est vniuer-
salis, sed indefinita, & indefinitè profertur, ut
tantum cadat supra peccata confessa, quorum sit
sufficiens dolor, ut dicemus Disputatione VIII.
Difficultate VI.

Trident.

Bonacina.
Layman.
Suarez.
Fillius.
Vasquez.
Reginald.

Egidius.
Ochagavia.

Addimus, dolorem sufficientem ad effectum
pœnitentiae debere esse ita firmum & perfectum,
vt excludat voluntatem & affectum peccandi, ut
definitur in Tridentino less. 15. cap. 4. in fine; ac
proinde virtualiter & implicitè includentem pro-
positum efficax non peccandi in futurum; & hoc
propositum in eo dolore inclusum, absque ex-
pedito proposito, ad eum effectum sufficere,
vt affirmant Bonacina disp. 5. q. 5. punct. 3. c. 3. &
Laymannus tract. 6. c. 4. & supponunt Suarez dis-
put. 20 ad finem, & Fillius tract. 7. cap. 6.
q. 10. & indicat Vasquez q. 92. art. 2. dub. vni-
co. n. 21. & probabile censet Reginaldus lib. 5. c. 1.
num. 8. & fatis indicat Tridentinum less. 14. cap. 4.
dum ad effectum huius Sacramenti contentum
est attritione excludente voluntatem peccandi.
Vnde quando in principio capit. 4. definit contri-
tionem, prout abstrahit à perfecta & ab imper-
fecta (quam cap. 3. dixerat esse partem pœnitentiae)
dicens esse dolorem ac detestacionem de peccato
commisso, cum proposito non peccandi de cetero,
nomine propositi intelligit virtuale, vt Concilium
ipsum se explicat in fine capit. dum ad effectum
Sacramenti Pœnitentiae contentum est attritione
excludente voluntatem peccandi. Adit autem,
cum proposito non peccandi, quanvis virtualiter
confineatur in dolore & detestatione, in qua con-
sistit contrito, quia non in quocumque dolore &
detestatione includitur, sed infirmo & efficaci. Vn-
de, quidquid dicant Egidius & Ochagavia, ad ef-
fectum huius Sacramenti non est necessarium,
quod propositum, præsertim virtuale, se extendat
positu ad plura peccata, quanvis dolor ipse in quo
virtualiter includitur, aut ex quo oritur, quan-
do est expressum, dum non adit voluntas pec-
candi mortaliter: sed sufficit propositum vitan-
di peccata similia eis quorum est dolor, seu non
reincidendi in ea; quia propositum debet quoad
obiectum correspondere dolori, in quo includi-
tur, aut ex quo oritur. Id autem quod dicimus,
nempe ad effectum huius Sacramenti non requiri
propositum expressum vitadi peccata in futurum,
intelligimus, etiam si ipsum peccare in futurum
memoria occurat: quamvis verum sit, quod tunc
penitens non poterit contineri, aut vix poterit, ab
exprimo proposito non peccandi in futurum. Ni-
hilominus quia res hæc est magni momenti, &
securius est, propositum non peccandi mortaliter
esse expressum, & extendi ad omnia mortalia, ab-
solutè conandum est ad id, & persuadendum est
pœnitentibus, præsertim in confessione quæ cre-
ditur futura esse ultima.

DIFFICULTAS VIII.
*Utrum ex defectu doloris Sacramentum
Pœnitentiae possit esse informe.*

Sacramentum illud dicitur informe, quod est
essentialiter perfectum & validum, sed infru-
ctuolum, & absque effectu gratiae.

Maior ergo in 4. dilt. 17. quæst. 5. Gabriel q. 1. Maior.
art. 3. dub. 2. Adrianus quæst. 5. de Confessione, Gabriel:
dubio 5. Medina Cod. de Confessione, quæst. 20. Adrian:
de Confessione facta non iteranda, Vasquez q. 92. Medina.
ar. 2. Egidius dis. 4. dub. 1. Ochagavia Tract. 2. Egidius:
q. 30. & Laymannus Tract. 6. ca. 9. docent, Sacra- Vasquez:
mentum Pœnitentiae non possit esse informe ex de- Laymann:
fæctu doloris, quia dolor, qui requiritur & sufficit
ad essentialiam & valorē huius Sacramenti vt pars il-
lius, etiam requiritur & sufficit vt dispositio ad ef-
fectum illius; ergo eo ipso quod est essentialiter
perfectum & validum, nequit ex defectu doloris
esse in fructuolum & absque effectu. Consequen-
tia pater, Antecedens autem significari videtur in
Tridentino less. 14. c. 3. & 4. quia postquam c. 3. Trident.
dixit, contritionem esse partem (subintelligit el-
sentialem) Sacramenti Pœnitentiae, postea cap. 4.
eandem contritionem definit, quod sit, dolor ac
detestatio de peccato commisso, cum proposito non pec-
candi de cetero: & eam dividit in contritionem per-
fectam, quam ait iustificare ante susceptionem
huius Sacramenti; & in attritionem, conceptam ex
consideratione turpitudinis peccati, vel ex metu
gehennæ & pœnarum, & de hac ait disponere
(subintelligit, sufficienter & infallibiliter) ad grati-
tiam Dei in Sacramento Pœnitentiae imperan-
dam. Sentit ergo, dolorem requisitum & sufficien-
tem ad essentialiam & valorem Sacramenti Pœni-
tentiae vt partem illius, etiam esse requisitum &
sufficientem vt dispositio ad effectum illius;
cum dolorem, quem dixit esse partem huius Sa-
cramenti, dicat etiam esse dispositionem ad grati-
tiam & effectum illius.

S. Thomas vero in 4. d. 17. q. 3. ar. 4. quæstion. 1. S. Thomas.
Richardus art. 2. q. 8. Paludanus q. 8. Durandus Richardus:
q. 3. Sotus d. 18. q. 3. art. 2. Couarruias in cap. Paludanus.
e Alma mater Nauarrus cap. 9. num. 13. Petrus Durand.
Sotus lect. 8. de Confessione, Suarez disput. 20. Couarru.
sest. 5. Fillius tract. 7. q. 11. & plures alij do- Nauarrus.
cent, Sacramentum Pœnitentiae, posse esse infor- Pet. Sotus.
me ex defectu doloris, & merito: quia dolor, qui Sotus.
requiritur vt dispositio ad effectum Sacramenti Egidius.
Pœnitentiae, non requiritur ad essentialiam & valorem
illius; ergo Sacramentum Pœnitentiae potest esse
essentialiter perfectum & validum, & absque effec-
tu gratiae, ex defectu doloris ad effectum requi-
ritur, & non ad valorem. Consequens pater, Ante-
cedens autem, in quo est tota difficultas, varie pro-
batur & declaratur ab Auctoribus huius nostræ
opiniosis: ex omnibus tamen corum probationi-
bus & declarationibus illa solum nobis placet,
qua vtuntur Suarez & Fillius, nempe, quia ad
essentialiam & valorem huius Sacramenti non sem-
per requiritur dolor vt pars, ita extensus & vni-
uersalis ex parte obiecti, ac requiritur vt dispositio
ad effectum illius; quia ad effectum Sacramenti
Pœnitentiae requiritur tamquam dispositio dolor
omnium mortalium non remissorum, vt diximus
Difficultate præcedenti, quia in Sacramento Pœ-
nitentiae

nitentia nullum remittitur peccatum mortale propria voluntate commissum, absque proprio & expresso actu pœnitentiae, tendente in illud saltē virtualiter, ob motuum etiam comprehensens illud; dolor vero ad essentiam & valorem Sacramenti requisitus tamquā pars, sufficit quod sit eorum mortaliū quorū sit confessio, & non requiritur quod sit aliorum quorum non sit confessio, vel ob obliuionem, vel ob aliam iustam causam. Imo ut eis horum quorum non sit confessio, nequid est pars, quia dolor non est pars huius Sacramenti, nec ad eius essentiam pertinet, nisi quatenus sit sensibilis per confessionem: per hanc autem tantum sit sensibilis respectu eorum peccatorum quorum est ipsa confessio, ac proinde dolor qui est peccatorum quorum sit confessio, & etiam aliorum quorum non sit confessio, quamvis sit dispositio ut est omnium eorum, non tamen est pars, nisi ut est dolor eorum quorum sit confessio. In eo ergo pœnitente, qui commisit plura peccata mortalia, & non confitetur omnia, vel quia est oblitus aliquorum, vel ob aliam iustam causam, & tantum habet dolorem eorum quae confitetur, sic Sacramentum erit essentialemente perfectum & validum (si alia non peccet mortaliter in non dolendo de omnibus, ut pote non peccare, si prudenter credit non habere alia peccata mortalia nisi ea quae confitetur, vel si credit aut scit se habere alia, non tamen credit se teneri dolere de alijs, ne frustret Sacramentum suo effectu, aut ad id non aduerterit inaduerteria non mortali) & erit in fructuosum & absque effectu, quia pœnitentia deficit dolor requisitus ut dispositio ad effectum Sacramenti, quia non habet dolorem omnium mortalium, absque quo non infundetur à Deo gratia remissio omnium, ne remittatur aliquod absque aliquo dolore illius.

Ad rationem ergo aduersariorium constat, Antecedens illius esse falsum. Ad probationem autem illius ex Tridentino respondemus, Tridentinum aut tantum significare, eundem dolorem, quod perfectionem & motuum, qui sufficit ad essentiam Sacramenti Pœnitentiae ut partem, etiam sufficere ad effectum illius ut dispositio ad illum, quod est verum, non vero significare, eundem quod extensionem & virtualitatem ex parte obiecti ipsius doloris, qui sufficit ad essentiam, etiam sufficere ad effectum: aut si etiam hoc significat, tantum loquuntur de dolore ut parte essentialem Sacramenti, & de dolore ut dispositio ad effectum per se illius, quia idem dolor etiam quod extensionem, qui sufficit ut pars ad essentiam huius Sacramenti, etiam sufficit ut dispositio ad effectum per se, nempe ad remissionem peccatorum quorum sit confessio & absolution, quia ad horum remissionem idem dolor, qui est pars, etiam est sufficiens dispositio, non vero ad remissionem aliorum quorum non sit confessio & absolution, quia etiam ad horum remissionem est necessarius dolor ut dispositio, quamvis non ut pars, & quia absque his non possunt remitti alia quorum sit confessio & absolution, id est ad horum remissionem etiam est necessarius dolor ut dispositio, non per se, sed per accidens, ut scilicet eorum remissio non impediatur.

Addimus, Sacramentum Pœnitentiae non tantum posse esse informe ex defectu doloris, sed etiam ex defectu fidei, & ex defectu actu spei veniam peccatorum, quia Sacramentum Pœnitentiae

potest recipi validè absque nouo actu fidei diuinae Dei iustificatoris, & ab ipso nouo actu spei veniam, & absque eis perseverantibus actu post aliud Sacramentum Pœnitentiae prius suscepsum: & tamen sic receptum non conferit gratiam, quia quoties nouiter recipitur, requiritur tamquam noua dispositio actu spei veniam, ac proinde etiam actus fidei diuinae Dei iustificatoris, & veniam concedens, necessarius est eum actu spei veniam; quamvis non sit necessarium, quod huius actus sint acti quando Sacramentum recipitur, sed sufficiat quod praecesserint, & non sint revocati. Quod autem Sacramentum Pœnitentiae possit validè recipi absque eis actibus nouiter elicitis, & absque eis actu perseverantibus post aliud Sacramentum Pœnitentiae prius suscepsum, constat; quia ex una parte dicti actus non sunt partes essentiales Sacramenti Pœnitentiae, nec sunt intentio recipiendi illud ut Sacramentum, & ex altera potest recipi absque illis, non peccando mortaliter in eorum omissione, si recipiatur absque illis ex ignorantia, aut cum ignorantia inuincibili, vel ex inconsideratione, aut cum inconsideratione naturali necessitatis eorum ad effectum Sacramenti. Sed an Sacramentum Pœnitentiae possit esse informe ex defectu integratis confessionis, dicemus Difficul. x. Difficul. xi.

DIFFICULTAS IX.

Vtrum Sacramentum Pœnitentiae informe operetur postea suum effectum, rece- dente fictione.

Sanctus Thomas in 4. d. 17. quest. 3. art. 4. *S. Thomae* *questiunc. 1. Durandus quest. 13. Canus R. Durandus* *lect. de Pœnit. p. 5. & Suarez disp. 20. sect. 5. par. *Canus. Suarez** *Canus. Suarez* *Baptismi* id habet, quia est medium necessarium ad iustificationem ab originali, & ab actualibus mortalibus ante Baptismum commissis; ergo id etiam concedendum Sacramento Pœnitentiae, quia est medium necessarium ad iustificationem à mortalibus post Baptismum commissis; alia peccata mortalia in Sacramento pœnitentiae informe confessi non necessariò remitterentur per Sacramentum Pœnitentiae, nec in re suscepsum, ut patet. Quia non per ipsum informe, ut patet, nec per aliud lequens, quia iam non est obligatio illa iterum confitendi, nec per Sacramentum Pœnitentiae in voto, quia contrito perfeta, per quam postea per se remitterentur, aut attritio, per quam simul cum Sacramento sequenti etiam per accidens remitterentur, non includunt votum iterum confitendi illa, quia non est obligatio iterum illa confitendi, utpote iam subiecta confessionis validè & legitime.

Sotus vero in 4. d. 18. q. 3. art. 3. *Medina Cod. Sotus* *de Confessione q. 20. de Confessione ficta iteran-* *Medina*, & Vazquez q. 92. art. 3. dub. 4. partem negati- *Vazquez* *nam tradunt (quam etiam supponit S. Thomas s. Thomae* 3. parte, quest. 69. art. 10. dum id tantum tribuit Baptismum, quo retractasse videtur quod in 4. dixerat) & merito: quia si Sacramentum Pœnitentiae informe haberet virtutem conferendi gratiam recedente fictione, eam tantum haberet ex institutione Christi. Nullo autem firmo fundamento constat, Christum eam virtutem tribuisse Sacramento Pœnitentiae informi, quia id non constat, *Scriptura*,

Aug. Scriptura, nec traditione, vt pater, nec testimonio Patrum, quia ex Patribus Iolus Augustinus lib. 10. de Baptismo parvulorum contra Donatistas c. 12. & lib. 3. cap. 13. id tantum tribuit Baptismo, & satis obiter, & non docendo, sed solum arguendo contra Donatistas, & non ob aliam rationem, si aliqua est, nisi quia ex una parte Baptismus est medium necessarium ad iustificationem ab originali, & ab alijs mortalibus ante Baptismum commissis, & ex altera parte iterari non potest. Sacramentum vero Pœnitentie, quamvis sit medium necessarium ad iustificationem a mortalibus post Baptismum commissis, tamen potest iterari; est ergo inter utrumque Sacramentum discrimen sufficiens, vt quamvis id tribuatur Baptismo, non debeat tribui Sacramento Pœnitentie.

Nihilominus etiam Sacramentum Pœnitentie informe, recedente fictione, non operetur solum effectum, dicitur medium necessarium ad iustificationem a mortalibus in Sacramento informi confessis, non quia per ipsum informe in re suscepimus, aut in voto, remittantur, quia tunc tantum remittuntur per se per contritionem perfectam, aut per accidens per attritionem simul cum Sacramento Pœnitentie sequente, non continentis votum confessionis illorum, quia non est obligatio illa iterum confitendi, cum iam sint legitimè confessi, sed quia non possent remitti, nisi re ipsa fuissent legitimè confessi, & subiecta clauibus Ecclesie, aut nisi medio voto illa confitendi & subiciendi.

Difficulitas X.

Vtrum dolor ad Sacramentum Pœnitentie necessarius debeat presupponi ad confessionem.

Egidius. *Ochagavia* *Tract. 1. quæst. 18. docent.* dolorem ad Sacramentum Pœnitentie requisitum debere antecedere confessionem, non solum prioritate naturæ, sed etiam temporis, alias Sacramentum futurum esse nullum. Et in primis quod debeat antecedere prioritate naturæ, probatur, quia explicatio peccatorum, ut sit pars essentialis huius Sacramenti, debet esse confessio & accusatio, cum hoc Sacramentum in statutum sit instar iudicij, & dolor esse debet sensibilis, cum sit pars Sacramenti sensibilis: sed si explicatio peccatorum non procedat ex dolore tamquam ex causa, non habebit rationem confessionis & accusacionis, sed pura narrationis, & dolor ipse non erit sensibilis, quia tantum sit sensibilis per confessionem, & per hanc nequit fieri talis, nisi tamquam per effectum ipsius doloris.

quia confessio non potest prodere & significare seu indicare dolorem nisi tamquam effectus ipsius doloris (eo modo quo sumus prodit & significat ignem) quia non potest tamquam purum signum significare dolorem, quia tamquam purum signum tantum significat peccata, & non nisi ex institutione hominum. Deinde quod dolor etiam tempore debeat antecedere confessionem, deducitur ex eo, quod dolor debeat esse causa confessionis, & eam antecedere prioritate naturæ & causalitatis, quia dolor sit in instanti, & confessio in tempore; ac proinde dolor ad minus debet esse in instanti immedio ante tempus in quo sit confessio.

Canus. *n. 31. Vasquez quæst 84. art. 1. dub. 3. n. 21. Fillius.* *Suarez.* *Tract. 7. c. 6. q. 9. docent, & optimè, non esse necessarium, quod dolor ad Sacramentum Pœnitentie requisitus, presupponatur ad confessionem, sed sufficere quod antecedat absolutionem, etiam si tempore aliquo post confessionem elicatur.*

Quod fideles communiter sentiunt, dum contenti sunt se habere dolorem ante absolutionem, & non rarò post confessionem se ipsos ad dolorē excitant, vt eum tunc elicant, vt si forte eum ante confessionem, aut in ipsa non habuerunt, non absoluantur absque dolore. Et sèpè pœnitentes, de quibus timetur absque dolore confiteri, excitantur à Confessariis post confessionem ad dolorem.

Quod etiam ratione constat, quia absque firmo fundamento, & absque necessitate exigitur antecedentia doloris ad confessionem, imo & actualis coexistens cum confessione: quia quod ab aduersariis adducitur, efficax non est; quia ut explicatio peccatorum sit vera confessio & accusatio, & ut dolor sit sensibilis, non sit necessarium quod explicatio peccatorum, quod substantiam proueniat à dolore, sed sufficit quod ab eo proueniat, quod rationem confessionis & accusationis, quod habere potest à dolore quamvis sequente, & postea elicito, quia explicatio peccatorum per dolorem postea sequentem informata, & ipsi moraliter coniuncta, acquirit seu induit rationem confessionis & accusationis, quia ratione doloris sequentis explicatio peccatorum iam facta habet quod humilietur subiicitur absolutioni, ex quo acquirit & induit denominationem confessionis & accusationis, & sit apta & proportionata absolutioni, & sequenter dolor ipse per confessionem tamquam per suum effectum in ratione confessionis & accusationis sit sensibilis, & significatur & proditur sicut ignis per fumum.

Quanta autem coniunctio & similitas sit necessaria inter dolorem & confessionem, & inter has duas partes ex una parte, & inter absolutionem ex altera, disputamus in Tractatu de Sacramentis iū genere, Disputat. 1. Difficul. 11.

DISPUTATIO VII.

De præcepto confessionis Sacramentalis.

A b hac Disputatione incipimus agere de confessione Sacramentali, quæ est vna ex tribus partibus essentialibus Sacramenti Pœnitentiae, de quo Disp. IV. diximus, esse necessarium necessitate medijs ad salutem: & nunc in hac agendum est de necessitate præcepti confessionis Sacramentalis, & eisipso ipsius Sacramenti Pœnitentiae, quia de ipsa confessione seorsim ab alijs partibus non est præceptum, sed de ipsa ut coniuncta dolori, & ut subiecta absolutioni.

DIFFICULTAS I.

Vtrum confessio Sacramentalis peccatorum mortalium sit Iure diuino præcepta.

C onfessio Sacramentalis dicitur confessio peccatorum coniuncta dolori, & subiecta absolutioni; id est facta ad obtainendam absolutionem: & dicitur Sacramentalis, quia instituta est in partem Sacramenti.

Circa hanc rem (omissis hæreticis, qui eo ipso quod negant confessionem fuisse à Christo institutam in partem Sacramenti, consequenter negant fuisse ab illo præceptum) inter Doctores, qui admittunt confessionem fuisse à Christo in partem Sacramenti institutam, Glossator in principio de Pœnitentia dist. 5. Panormitanus in cap. *Omnis virtusque sexus*, de Pœnitentijs & remissionibus, Pet. Oxom. & Petrus Oxomensis, Docttor Salmanticensis (vt refert Castro v. *Confessio*) docent, confessionem adhuc mortalium non fuisse à Christo præceptam, sed tantum ab Ecclesia: imo Petrus Oxomensis addebat, hoc præcepto Ecclesiastico non teneri eum, qui contritione perfecta iustificatus est: & consequenter dicebat, mortalia remitti per contritionem sine ordine ad claves, id est non manente obligatione confitendi illa.

Vera ratiōne & Catholica doctrina est, confessionem non solum fuisse à Christo institutam, sed etiam confessionem mortalium fuisse ab ipso præceptam. Ita definitum est, & oppositum damnatum in Concilio Constantiensi less. 8. & in Bulla Martini V. quam adducit Castro v. *Confessio*, & in Concilio Complutensi, habito sub Alfonso Carrillo Archiepiloco Toletano, ex mandato Sixti IV. contra Petrum Oxomensem, in quo non solum damnatur, quod contrito iustificet à mortalibus sine ordine ad claves, sed etiam quod eorum confessio non sit Iuris diuini, & in Tridentino less. 14. c. 5. & can. 6. & 7.

Ex quo constat, non solum institutionem confessionis Sacramentalis, utpote factam à Christo, sed etiam obligationem confessionis mortalium sub præcepto, utpote ab eodem impositam, antiquiorem esse Innocentio III. ac proinde non fuisse primò ab ipso inuentam, & sub præcepto positam, ut falso affirmant hæretici. Et sicut mirum est, hæreticos id ita clare affirmare, cùm sint plures

Patiens Innocentio III. antiquiores, qui necessitatibus & obligationis confessionis Sacramentalis mentionem faciunt (imò ex eis nonnulli significant esse necessitatem ex Iure diuino) quos referunt Vaf. *Vaf.* Bellarminus *Bellarminus* lib. 3. de Pœnitentia cap. 6. & Egidius disp. 5. dub. 1. *Egidius*

Ita tamen confessio mortalium, ut fit in Ecclesia, est Iure seu præcepto diuino necessaria, ut non sit necessaria Iure diuino naturali, id est Iure orto ex natura confessionis, ut instituta à Christo in Sacramentum, quia si hoc Iure esset necessaria, maximè quia esset medium vnicum ad iustificationem, at non est medium vnicum ad id, quia peccator etiam potest iustificari per contritionem, sed tantum est necessaria Iure diuino positivo lato à Deo, non Iure diuino veteri, quasi Christus non præcepit de novo confessionem, sed approbauit legem aliquam veterem confessionis, & nonnulla circa illam suppleuerit (ut falso existimat Waldensis tom. 2. cap. 40.) quia quamvis in veteri *Testamento* fuerit lex offerendi sacrificium pro peccato, quo denotabatur, eum, pro quo offerebatur, esse peccatorem; & quamvis etiam fuerit lex confitendi aliqua peccata, quibus annexe erant aliquæ irregularitates ad eas auferendas, confessio tamen omnium mortalium minutum, etiam purè interiorum, & in ordine ad remissionem eorum etiam quoad culpas, ut fit in Ecclesia, nullatenus fuit in veteri Testamento instituta, nec præcepta. Confessio ergo Sacramentalis, ut fit in Ecclesia, fuit à Christo in Sacramentum instituta, & confessio mortalium fuit ab eodem positivè præcepta: & id traditione à Christo per Apostolos in nos deriuata constat.

Quod etiam deducitur ex illis verbis Ioan. 20. *Accipite Spiritum sanctum, quorum remissio peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, remissa sunt.* ut significat Tridentinum less. 14. cap. 5. Tridentum ait, vniuersam Ecclesiam, confessionem esse necessariam Iure diuino, colligere ex institutione Sacramenti Pœnitentiae, quam cap. 1. affirmauerat factam fuisse relatis verbis Ioannis.

Deducitur autem ex dictis verbis, quia eis Christus Apostolis, & eorum in Sacerdotio successoribus, contulit tamquam iudicibus potestatem absoluendi à mortalibus, & ea ita detinendi seu non absoluendi, ut eo ipso etiam in celis detineantur, seu non remittantur, ut Ecclesia semper intellexit, & verba ipsa id præseferunt. Ex hoc ergo ita deducitur, quia cum Sacerdos non semper possit ita detinere mortalia, ut si re ipsa detineat, seu non absoluat, etiam re ipsa non remittantur à Deo, quia perfectè contrito semper re ipsa remittuntur à Deo, quamvis Sacerdos non absoluat re ipsa, non potest Sacerdos ita detinere, & non absoluere à mortalibus, ut non remittantur à Deo, nisi ea detinendo in re, vel in voto, quia non remittuntur à Deo absque absolutione Sacerdotis re ipsa recepta, vel absque voto receptionis illius in contritione inclusio, quia si receptione absolutionis in re, vel in voto sub disunctione non est peccatori

Concilium Constant. Mart. V. Concilium Complut.

Trident.

cati necessaria ad remissionem mortaliū, non potest Sacerdos ita detinere mortalia, vt eo ipso etiam apud Deum detineantur: necessitas autem receptionis absolutionis in re, vel in voto sub disfunctione, nequit esse, nisi sit præceptum, & obligatio recipiendi illam, quia necessitas huius voti non oritur nisi ex præcepto, vt diximus Disputat. IV. Diffic. V. necessitas autem receptionis absolutionis à peccatis facienda à Sacerdote vt à iudice, supponit necessitatem confessionis illorum facienda à peccatore, quia absolutio iudicis à delictis, & detentio, seu negatio absolutionis ab eis, nequeunt fieri, nisi cognitis delictis; ergo eo ipso, quod Christus Ioan. 20. supradictis verbis, consulit Sacerdotibus potestatem absoluendi à peccatis tamquam iudicibus, & ea ita detinendi, vt eo ipso etiam detineantur in cælis, posuit sub præcepto receptionem absolutionis à peccatis, & corum confessionem.

Ita tamen Christus illis prioribus verbis Ioan. 20. *Quorum remiseritis peccata, remisuntur eis*, consulit Sacerdotibus potestatem absoluendi à peccatis etiam venialibus, ut illis posterioribus, *Quorum retinueritis, retenta sunt*, non contulerit potestatem detinendi venialia modo supradicto, vt traditione constat. Et mirum non est, quod Christus id fecerit, cùm peccata venialia facilimè committantur, vnde in prioribus verbis, in quibus absoluuntur continetur, nomine peccatorum etiam comprehendit venialia, cùm absoluto sit favorabilis; non verò in posterioribus verbis, in quibus negatio absolutionis continetur, cùm odiosa sit. Potestas autem detinendi peccata mortalia modo supradicto explicata, distincta est à potestate omnino positiu[m] ligandi Sacerdotibus promisla Math. 16. & 18. & confessla Ioan. 20. & 21. quia hæc consistit in eo, quod possint obligare pœnitentes ad satisfactiōnem Sacramentalem, vt indicat Trident. sess. 14. c. 8. in fine, & etiam in eo quod possint in foro exteriori censuris ligare.

Sed obiiciunt hæretici Primò, quod Nectarius Episcopus Constantinopolitanus in sua Ecclesiæ confessionem abrogauerit, quod non fecisset, si Iure diuino fuisse præcepta. Respondemus, vt optimè Vasquez dub. 3. & Egidius, Nectarium non abrogasse confessionem Sacramentalem, sed confessionem quamdam publicam, & coram testibus quorundam peccatorum publicorum, de quibus agenda erat publica pœnitentia, quæ siebat cuidam Presbytero ad id constituto, cuius consilio pœnitentia illa era agenda: eam autem abrogavit Nectarius occasione concubitus habiti in Ecclesiæ cuiusdam Diaconi cum matrona quadam publicam pœnitentiam agentes, ob cuius impletionem per aliquot dies fuit commorata in Ecclesiæ.

Obiiciunt Secundò Chrysostomum Homilia 2. in Psalm. 50. & Homilia de Lazar, vbi ait, peccata confitenda esse Deo, non hominibus. Respondemus, vt optimè Vasquez, Chrysostomum in eis locis non negat confessionem Sacramentalem, quia hanc admittit Homilia 33. in Ioannem, & lib. 2. de Sacerdotio, sed in illis & in aliis locis tantum intendere exhortari fideles ad examen quotidiani conscientiæ, & ad confessionem quotidiani peccatorum coram Deo, seu ad contritionem eorum, vt ab eis statim liberentur; & vt ad hanc faciliter moueat, eam ostendit suauem & faciliem, dicendo sibi Deo esse faciendam, & ab ea re-

mouet difficultatem, quæ in confessione Sacramentali Sacerdoti facta soleat inueniri, nempe veriūdiciæ & confusionis, & exprobationis, quæ pœnitens aliquando à Confessario exprobatur.

DIFFICULTAS II.

Pro quo tempore obliget præceptum diuinum confessionis mortaliū.

Supponimus, præceptum, seu Ius diuinum confessionis (quod tantum est confessionis mortaliū) semper obligare quasi in actu primo, aut, quod idem est, semper habere vim obligandi pro suo tempore (quod generale est omnibus præceptis etiam affirmatiu[m]) & non semper obligare quasi in actu secundo, aut, quod idem est, non obligare pro semper.

Hoc ergo supposito, difficultas est, Pro quo tempore præceptum diuinum confessionis obliget, seu quando obliget quasi in actu secundo.

Circa quam conueniunt Primò communiter Doctores contra Guillielmum Parisiensem, dictum præceptum non obligare pro statim ac commissum est mortale (quod non alijs peccator non iustificetur media contumacia) quia tanta obligationis nullum est idoneum fundamentum: & non solum non obligare seculares, sed nec Religiosos, quidquid de Religiosis dicat Bonaventura; quia iustificatione sui status tantum obligantur peculiariter suis votis, & peculiaribus præceptis sui Religionis.

Conueniunt Secundo, dictum præceptum obligare pro articulo physico mortis, & pro tempore periculi mortis, quod moraliter est articulus mortis, quia articulus mortis, siue physicus siue moralis, vt pote articulus extrema necessitatis, est accommodatissimus, vt pro eo fuerit latum; alijs si pro eo non obligaret, nullus teneretur hoc præcepto, vt etiam constabat ex dicendis.

Est tamen difficultas, An dictum præceptum obliget quasi in actu secundo etiam extra articulū mortis, tam physicū quam moralem.

Scotus in 4. dīl. 17. quæst. 3. art. 3. & Gabriel Scotus. quæst. 1. art. 3. docent non obligare nisi in articulo mortis, quia maioris obligationis nullum est idoneum fundamentum.

Vasquez verò quæst. 90. art. 1. dub. 4. Suarez Vasquez. dīp. 35. sc̄t. 3. Egidius dīp. 5. dub. 2. & communiter Doctores, docent, & optimè, præceptum diuinum confessionis etiam obligare extra articulū mortis. Quod efficaciter deducitur ex Tridentino sess. 14. cap. 5. dum ait: *Nec enim per Concilium Lateranense Ecclesia statuit, ut Christi fideles confiterentur, quod Iure diuino institutum & necessarium esse intellexerat, sed ut præceptum confessionis, s[ic]tem semel in anno, ab omnibus, & singulis, cum ad annos discretionis peruenissent, impleretur.* Vbi Tridentinum supponit, statutum, seu præceptum Ecclesiasticum annuæ confessionis esse modificatio illius præcepti diuini; sed nequit esse modificatio illius præcepti quoad articulum mortis, ob tria, Primò, quia præceptum diuinum quoad hoc tempus est determinatum à Deo. Secundò, quia præceptum Ecclesiasticum est annuæ confessionis, quod nequit esse modificatio quoad articulum mortis. Tertiò, quia alijs, qui in anno semel confessus esset, non teneretur intra eundem annum iterum confiteri in articulo mortis; ergo

M præce-

præceptum Ecclesiasticum annuae confessionis est modificatio diuini quoad tempus extra articulum mortis.

Ita tamen Christus præcepit confessionem fieri etiam extra articulum mortis, ut nullum determinauerit tempus pro obligatione illius, ut deducatur ex dictis verbis Tridentini, quia in eis supponitur, præceptum Ecclesiasticum annuae confessionis, esse determinationem præcepti Christi quoad extra articulum mortis; ac proinde præceptum diuinum confessionis non est determinationum quoad extra hunc articulum, quamvis fuerit determinationum quoad ipsum articulum.

Ex dictis deducitur præceptum confessionis ita latum fuisse à Christo pro extra articulum mortis, ut propterea ab ipso latum pro eo tempore, non obliget semel confiteri à tempore usus rationis, usque ad articulum mortis exclusum; alias Christus determinasset tempus extra articulum mortis, nempe tempus ab usu rationis usque ad dictum articulum exclusum. Christus ergo ita tulit præceptum confessionis pro tempore extra articulum mortis, ut nullum determinauerit tempus, sed huius determinationem commisit & reliqui arbitrio Ecclesia; ac proinde si Ecclesia nullum tempus determinasset, nemo extra articulum mortis præcepto diuino confessionis teneretur, quia absque determinatione facta ab Ecclesia maneret vagum, & qualis suspensum, expeditans temporis determinationem, ut esset perfectum; & sufficienter potens ad obligandum, quia nullius particularis personæ iudicio determinari posset, quia nullius particularis iudicio id commisit Christus, sed tantum iudicio Ecclesia, nempe Pontificis, aut Concilii ab ipso approbati.

Medina. Id ergo quod Medina Cod. de Confessione quæst. 14. §. 2. docet, nempe præceptum diuinum confessionis extra articulum mortis obligare, quoties est periculum obliuionis alicuius peccati mortalis, ut posset fieri integra confessio mortali, dicitur absque idoneo fundamento, quia non est obligatio confitendi omnia mortalia quæ re ipsa commissa sunt, sed tantum ea quæ post prudentem diligentiam memoriae occurruunt, & oppositum est nimis durum; immo est contra rationem, quia sumpere pro spatio anni integræ est periculum obliuionis alicuius mortalis, ac proinde esset obligatio confitendi ante annum, quod immetit ad initium Medina contra proximam, & communem sensum fidelium.

Christus ergo præcepit fieri confessionem, non solum determinatæ in articulo mortis, sed etiam extra articulum mortis indeterminatæ, non determinando quando, nec quoties, sed id reliquit determinationi Ecclesia, que dictum præceptum Christi quoad hanc partem, quia præcepit fieri confessionem extra articulum mortis, determinauit fieri ad minus semel in anno; ita tamen, ut contenta sit, quod attinet ad determinationem ab ipsa factam, confessione facta in articulo mortis pro eo anno, in quo contingit articulus mortis; & quia præceptum diuinum, latum pro tempore extra articulum mortis, non extinguitur transacto eo tempore quod est ante articulum mortis, sed etiam perfeuerat in articulo mortis, immo & post articulum mortis, si forte mors non sequatur; quia latum fuit à Christo, ne contingat nimis diffiri confessionem, ideo præceptum Ecclesiæ annuae

confessionis, quod est determinatum quoad tempus dicti præcepti Christi, lati pro tempore extra articulum mortis, etiam obligat pro articulo mortis, si articulus mortis etiam sit finis anni, & antea in eo anno non sit facta confessio, ac proinde qui tunc in eo articulo mortis, & in eo fine anni non confitetur, incurrit penas latas ab Ecclesia pro transgradientibus præceptum annuae confessionis. Vnde particula extra, quando dicimus præcepti Christi lati pro tempore extra articulum mortis, non est exclusiva articuli mortis, sed additiva supra articulum mortis temporis indeterminati, determinandi ab Ecclesia, siue in eo etiam per accidens contingat articulus mortis, siue non, ita ut sensus sit: Baptizati teneantur confiteri in articulo mortis, & etiam in quocumque tempore quod fuerit ab Ecclesia præscriptum.

DIFFICULTAS III.

Qui teneantur præcepto diuino confessionis.

Supponimus, præcepto diuino confessionis tenecri omnes baptizatos, etiam impuberis, & Romanum Pontificem, habentes peccatum mortale commissum post Baptismum, in quo Doctores conueniunt, etiam Sotus, in 4.d. 18. q. 1. art. 3. *SS. 3.* ad finem, etiam d. 12. q. 1. art. 11. ad finem oppositum significet quoad pueros ante duodecimum annum.

Et tamen difficultas, An eo præcepto teneantur non baptizati, ac proinde teneantur baptizari, non tantum ex vi præcepti Baptismi, sed etiam ex vi præcepti diuini confessionis, ut possint validè & licet confiteri Sacramentaliter.

Richardus in 4.d. 17. art. 2. q. 4. Siluester v. *Cor. 15. 31.* & Angelus eod. verbo n. 2. partem affirmatiuam tenuunt, quia Christus, ut pote homo. *Angelus.* Deus, potestatem habuit obligandi etiam non baptizatos, & non constat eos exclusi à suo præcepto; ergo eo tenentur etiam non baptizati.

Maior verò d. 17. q. 1. Almainus q. 1. art. 2. *S. 3.* *Almainus.* rez dis. 3. 5. seet. 2. & Vasquez q. 90. art. 2. dub. 1. *Almainus.* docent, & merito, non baptizatos non teneantur præcepto diuino confessionis, quod supponitur in Tridentino fess. 14. c. 2. & 5. dum dicitur confessio. *Tridentino.* nem esse necessariam lapsus in mortale post Baptismum. Et ratione probatur, quia præceptum diuini confessionis non obligat absolutè, sed tantum ex suppositione, quod quis habeat peccatum mortale post Baptismum commissum, quia sola peccata mortalia post Baptismum commissa, ex institutione Christi, facta sunt materia confessionis, in quo hoc præceptum differt à præcepto diuino communioinis, quia istud absolute fertur pro omnibus, *Ioan. 6. 33.* illis verbis: *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, &c.* & non tantum ex suppositione Baptismi, quia Christus prædictis verbis loquebatur omnibus, etiam non baptizatis. Vnde non baptizati non tantum ex vi præcepti Baptismi, sed etiam ex vi præcepti communioinis baptizari tenentur, quamvis ex vi huius posterioris solum, ut siant habiles ad validam & licitam communionem.

Ad rationem ergo aduersiorum respondemus, quod quāvis Christus potuerit suis præceptis non baptizatos obligare, noluit tamen eos suo præcepto confessionis, eo ipso quod sola peccata post Baptismum commissa fecit materiam aptam confessioni.

DIFFI-

DIFFICULTAS IV.

Vtrum confessio semel instituta à Christo posset ab Ecclesia præcipi, si relicta fuisset arbitrio fidelium, & non præcepta à Christo modo supradicto.

*D*urand. Paludan. Sems. Casus. Nauarrus.
Medina. Vazquez. Suarez. Villanu. Trident.

Durandus in 4. dist. 17. quæst. 8. Paludanus quæst. 2. art. 2. Sotus dist. 18. quæst. 1. art. 1. Capus Relect. de Pœnitentia p. 5. & Nauarrus de Pœnitentia dist. 5. num. 18. partem negatiuam tueruntur, quia Ecclesia non habet potestatem instituendi Sacra menta; ergo nequit instituere, confessionem Sacramentalem esse necessariam sub præcepto.

Medina verò Cod. de Confessione quæst. 2. de Obligatione confidendi, Vazquez quæst. 90. art. 1. dub. 4. Suarez disp. 35. lect. 1. & Villanu. tract. 7. cap. 2. quæst. 2. partem affirmatiuam meritò tradunt, quam indicat Tridentinum leff. 21. cap. 1. dum ait, Ecclesiam circa Sacramentorum vnum posse statuere ea quæ salutem fidelium congruunt. Et ratione probatur, quia supposita institutione confessionis in Sacramentum, confessio est maxime conueniens Reipublicæ Christianæ, & suo fructu, & sua maxima utilitate fit aliquo modo suauis & tolerabilis; ergo potuit ab Ecclesia præcipi: quia si non poruulset, maxime ob nimiam alperitatem & difficultatem, quæ esset in confessione.

Obseruandum est, quid quamvis Ecclesia potestate generali purè humana superioris purè humani, non posset peccatori direcètè præcipere confessionem peccatorum omnino interiorum, de facto tamen pœnitens tenet omnia peccata mortalia etiam purè interna confiteri, & eorum dolorem habere, & non solum ex vi præcepti diuini obligantis ad integrum confessionem mortalium, & ad dolorem eorum, sed etiam ex vi præcepti Ecclesiastici annua confessionis, non solum ut est diuinum quoad substantiam tantum, & non quoad determinationem temporis, sed etiam ut est Ecclesiasticum (quod est confessionis quoad substantiam non nudè sumptum, sed quoad eam & quoad determinationem temporis simul) quia factum est non potestate generali humana condendi leges, sed ex speciali commissione Christi, qui Ecclesia commisit potestatem præcipendi confessionem, determinando tempus ab ipso non determinatum extra articulum mortis. Nihilominus Ecclesia non potest punire transgressiōnem confessionis peccatorum omnino interiorum, nec nullitatem confessionis mortalium prouenientem ex defectu confessionis mortalium omnino interiorum, nec prouenientem ex defectu doloris, quia supradicta commissio non fuit ad puniendum.

Ad rationem ergo aduersiorum concedimus, Ecclesiam non posse instituere Sacra menta; negamus tamen, non posse eorum semel institutorum vnum præcipere, quia instituere est distinctum & altius, quam præcipere vnum eius quod iam institutum supponitur.

DIFFICULTAS V.

Quomodo confessio Sacramentalis sit sub præcepto Ecclesiastico.

Supponimus (in quo Doctores etiam Durando conueniunt) Ecclesiam in Concilio Lateranensi II. approbato ab Innocentio III. c. 21. cor. Concilium Lateranum. confessionem Sacramentalem his verbis præcipere: *Omnis virtusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis peruerterit, omnia sua solum peccata saltem semel in anno fideliter confiteatur proprio Sacerdoti.* Quod etiam habetur in tit. de Pœnitentia, & remissionibus, capitulo 12.

Hoc ergo supposito, Adrianus in 4. q. 1. de confessione docet, dictum præceptum annua confessionis esse purè humanum quoad substantiam & quoad tempus, & non modificatum diuini, quia existimat diuinum tantum obligare pro articulo mortis, tam physico quam morali.

Sotus verò in 4. dist. 18. q. 1. art. 4. Vazquez q. 90. *Sotus.* art. 1. dub. 4. & communiter Doctores docent, & Vazquez, optimè, præceptum annua confessionis non esse purè humanum, sed includere aut supponere præceptum diuinum confessionis quoad substantiam, quo præcipitur confessio yagé quoad tempus extra articulum mortis, & superaddere modificationem quoad tempus, quam Christus prætermisit. Quod clare significat Tridentinum leff. 14. c. 5. Tridentum ait: *Neque enim per Lateranensem Concilium Ecclesia statuit, ut Christi fideles confiterentur, quod Iure diuino necessarium & institutum esse intellexerat, sed ut præceptum confessionis, ita semel in anno, ab omnibus & singulis cum ad annos discretionis peruerserint, impleretur.*

Quod etiam ratione defumpta ex dictis Diff. 11. probatur, quia præceptum diuinum confessionis traditur non tantum pro articulo mortis, sed etiam pro tempore extra eum articulum vago & indeterminato; ergo præceptum Ecclesiasticum confessionis, traditum ab Ecclesia in dicto Concilio Lateranensi, non est omnino & purè humana, sed determinatum diuini, lati à Christo pro tempore extra articulum mortis vago & indeterminato.

DIFFICULTAS VI.

Vtrum Pontifex dispensare possit in præcepto confessionis.

Dispensatio legis in eo differt ab abrogatione, quod dispensatio legis est ablatio seu relaxatio legis cum aliquo particulari, lege ipsa in sua vi circa reliquos perseverante; abrogatio verò legis, est ablatio seu relaxatio illius in totum, ita vt, facta abrogatione legis, nullus ea lege amplius tenetur.

Conueniunt ergo Primo Doctores, Pontificem non posse dispensare in præcepto diuino confessionis, & multò minus illud abrogare; quia præcepta & iura superiorum nequeunt ab inferioribus auferri, nec in totum (vt fit abrogatione) nec in partem (vt fit dispensatione) ablique peculiari commissione, quam non agnoscimus in Pontifice ac auferendum præceptum diuinum confessionis: dispensat autem Pontifex in voto, quod obligat

M 2 Iure

Iure naturali, virtutis religionis, seu fidelitatis sacrae, non auferendo directe obligationem dicta virtutis, sed indirecte, cedendo nomine Dei, & tamquam eius Vicarius, verbo promissionis Deo collato, & quasi iuri, quod Deus acquisiuit ex dicto verbo acceptato.

Conueniunt Secundo Doctores, Pontificem posse in precepto annua confessionis dispensare, immo & illud abrogare, ita ut non maneat obligatio confitendi determinata in quolibet anno, quia preceptum Ecclesiasticum annua confessionis, est purè Ecclesiasticum quoad temporis determinationem ad singulos annos, quod potest Pontifex in partem seu cum aliquo, aut in totum seu cum omnibus auferre, & non solum validè, ut patet, sed etiam licet, si causa rationabilis subsistat, quæ non difficultè reperiatur respectu alicuius particularis persona.

Ita tamen Pontifex annuam obligationem confessionis potest in partem & in totum auferre, ut semper sit valde expediens tempus aliquod pro precepto diuino confessionis late pro tempore extra articulum mortis determinare, attentis circumstantiis temporum & personarum: immo id potuit esse Pontifici sub obligatione, si confessio fuisset parum in vnu, & ob id mores essent valde perditæ.

Obseruandum est, Pontificem, qui etiam tenetur precepto annua confessionis, etiam ut Ecclesiastico, ut dicemus Diffic. ix. posse causa rationabili subsistente fecum licet, & etiam absque causa, validè in eo dispensare non minus quam cum aliis, non verò in diuino, sicut nec cum aliis.

DIFFICULTAS VII.

Vtrum ex vi precepti annua confessionis teneamur confiteri venialia, quando non sunt mortalia.

Conueniunt Doctores, ex vi precepti purè diuini, nullum teneri confiteri venialia, quamvis non habeat mortalia: & eum qui haberet mortalia, non teneri ex vi precepti annua confessionis confiteri venialia; quia huic, ut confiteatur Sacramentaliter, quo satis facit precepto annua confessionis, non est necessaria confessio venialium; & ob eamdem rationem, eum qui tantum habet venialia, non teneri ex vi precepti annua confessionis omnia illa confiteri, quia scilicet huic, ut confiteatur Sacramentaliter, non est necessaria confessio omnium venialium, quia sufficit aliquorum, aut alicuius.

Est ergo difficultas, An ille, qui tantum habet venialia, teneatur ex precepto annua confessionis aliqua venialia confiteri.

Alexand.
Bonavent.
Richard.

Alexander 4.p. q. 18. memb. 4. art. 2. Bonaventura in 4. d. 17. parte 2. art. 2. quæst. 1. & Richardus art. 2. quæst. 4. partem affirmatiuum tenuerunt, quia ex una parte Ecclesia potest præcipere confessionem venialium, utpote exteriorem & honestam, & ad quam quis potest se ex voto obligare; & ex altera parte in c. *Omnis virtusque sexus 12. de Pœnitentia & remissionibus*, præcipitur semel in anno confessio Sacramentalis; ergo quando sunt peccata venialia, quamvis non sint mortalia, debet ex vi dicti precepti fieri confessio, quia tunc est materia sufficiens, ut possit fieri confessio, & dicto precepto satisfieri.

S. Thomas verò in 4.d. 17. quæst. 3. art. 1. quæst. 3. Scotus q. 1. Suarez disp. 36. sect. 2. Val. S. Thomas, quez q. 90. art. 2. dub. 2. & communiter Doctores Suarez, partem negatiuum tradunt, & merito: quia Ecclesia præcepto annua confessionis tantum præcipit semel in anno fieri id, quod Christus præcepit fieri extra articulum mortis, non determinando tempus, ut diximus Diffic. v. Christus autem nullo modo præcepit confessionem venialium, sed tantum mortalium; ergo ex vi dicti præcepti nullus tenetur ad confessionem venialium, adhuc quando non habet mortalia.

Nullus ergo fidelis, carens peccato mortali, tenetur ad confitendum ex vi præcepti confessionis, nec puri diuini, nec Ecclesiastici annua confessionis: immo nec ad comparendum coram suo Parochio, nisi forte aliquando per accidens ad sedandum scandalum, quando forte ortum sit, ex eo quod quis non confiteatur.

Ad rationem ergo pro aduersariis concedimus, Ecclesiam posse præcipere confessionem venialium, ut dicemus Diffic. sequenti; negamus tamen de facto fuisse præcepta præcepto annua confessionis.

DIFFICULTAS VIII.

Vtrum ex vi alicuius præcepti Ecclesiastici sit aliquando obligatio confitendi venialia, quando tantum sunt venialia.

Difficultas hæc occasionata est ex Clementina, Ne in agro Dominicano, de Statu Monachorum; ubi præcipitur Monachis nigris, id est Benedictinis, ut singulis mensibus confiteantur; quia ergo regulariter contingit eos non habere nisi venialia, oritur difficultas, an Ecclesia præcipere possit confessionem venialium, & an dicti Monachi, quando tantum habent venialia, teneantur ex vi dicta Clementina ad eorum (quamvis non omnium) confessionem.

Paludanus in 4.d. 17. q. 2. art. 4. Sotus d. 18. q. 1. Paludanus art. 3. & Glossa dicta Clementina, partem negatiuum tenuerunt, quia Ecclesia immutare nequit materias & formas Sacramentorum, & eas alter, quam à Christo institutæ sunt, constituere: Christus autem reliquit peccata venialia materiam liberae confessionis; ergo Ecclesia nequit illa efficeremate materiam necessariam, & sub obligatione.

Canus verò Relect. de Pœnitentia p. 5. Natus in cap. Placuit, de Pœnitentia d. 6. num. 22. Neumann. Suarez disp. 36. sect. 5. Valquez quæst. 90. art. 2. Suarez. dub. 3. & Laymannus Tract. 6. cap. 5. partem affirmatiuum tradunt, & merito. Et in primis quod confessio venialium possit ab Ecclesia præcipi, probatur: quia ex una parte eorum confessio est actus exterior, & honestus, & valde utilis proficiens spirituali, & non est admodum difficultis; & ex altera parte præcipere confessionem illorum, non est mutare materiam Sacramenti Pœnitentia, aliam instituendo, sed tantum est præcipere materiam ipsam, quam Christus liberam & absque præcepto reliquit, non est ergo cur non possit ab Ecclesia præcipi. Quod vero etiam de facto in dicta Clementina præcipiatur, quando non sunt mortalia, probatur: quia præceptu dictæ Clementina, est pro reformatione status Religiosi, ut per confessionem singulis mensibus Monachi perfectius & cautiūs vivant, quia ad hoc maximè conducti confes-

confessio, quamvis tantum venialium; ergo in ea Clementina præcipitur confessio, quamvis non sint mortalia. Quod confirmatur primò ex eo, quod in dicta Clementina non præcipitur confessio omnium peccatorum (vt præcipitur in cap. *Omnis virius que sexus*) quod propriè habet locum in venialibus, quia ex his sufficit aliqua confiteri, vt confessio sit capax absolutionis. Et confirmatur secundò ex eo, quod dictum præceptum tantum imponitur Religiosis, qui regulariter tantum habent venialia.

Vnde præceptum dictæ Clementinæ non est determinatum præcepti diuini lati à Christo pro tempore extra articulum mortis (vt est præceptum annua confessionis) sed est purè Ecclesiasticum; ac proinde per illud nullo modo præcipitur confessio peccati purè interiori, nec præcipitur direcè dolor, sed tantum indirecè, quatenus necessarium est, vt absolution, quæ præcipitur recipi, non fiat irrita.

Ita tamen in ea Clementina præcipitur dictis Monachis menstrua confessio, vt quando sunt mortalia, non teneantur confiteri venialia; & quando tantum sunt venialia, non teneantur confiteri omnia illa, sed sufficiat unum aut alterum, quia in ea Clementina tantum præcipitur, quod fiat confessio Sacramentalis, quæ sufficienter fit utrius modo dicto.

Addimus, dictum præceptum obligare sub mortali, non solum quando sunt mortalia, vt patet, sed etiam quando tantum sunt venialia, vt contra Canum adiurit Vafquez; quia quamvis tunc materia remota confessionis sit lenis (ut pote peccatum veniale) ipsa tamen confessio peccati venialis, quæ est materia proxima dicti præcepti, est gravis, non minus, in magis quam auditio Missæ, quia est confessio Sacramentalis, per quam confertur augmentum gratiæ, & quæ valde conductit ad vitæ reformationem.

DIFFICULTAS IX.

Qui baptizati teneantur præcepto annua confessionis.

Conueniunt primò Doctores, Pontificem teneri præceptio annua confessionis, non tamquam præcepto, & ratione obedientiæ, cùm non sit inferior Concilio, à quo approbatione Innocentij III. latum fuit, sed ratione conformitatis eum reliquis fidelibus: quia rationi dissonum est, caput non conformari cum reliquis membris; sed non ligari pœnæ impositis transgressoribus illius, quia ita annexa sunt violationes illius, vt præceptum est.

Conueniunt secundò, omnes adulteros, & puberes habentes conscientiam peccati mortalis, teneri & ligari præcepto annua confessionis, ob rationem quam statim adducemus.

Est tamen difficultas, An pueri & impuberes hoc præcepto teneantur.

Sotus in 4.d. 12. q. 1. art. 11. ad finem, docet, pueros ante duodecim annos dicto præcepto non teneri: & dist. 18. q. 1. art. 3. ad finem docet, pueros in quibus aetate, conscientia peccati mortalis, ex præcepto teneri: subditamen, pueros post septimum annum posse peccare mortaliter, Eccleiam tamen nolle eos ante duodecimum vel decimum

quartum annum cogere suis præceptis & censuris, sed eos relinquare iuri diuino.

Reliqui tamen Doctores conueniunt, pueros & impuberes omnes in quibus aetate, conscientia peccati mortalis post Baptismum commissi, teneri præcepto annua confessionis, quod satis significatur in dicto capitulo, *Omnis virius que sexus*, nisi verbis: *Omnis virius que sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia peccata saltem semel in anno fideliter confiteatur.* Et ratione constat, quia præcepto annua confessionis tenentur omnes, pro quibus latum est præceptum diuinum pro tempore extra articulum mortis, quia est modicativum illius quoad tempus, & nihil supra illud addit, nisi temporis determinationem: sed dictum præceptum diuinum latum est pro omnibus habentibus peccatum mortale commissum post Baptismum, nemine excepto, ergo.

Vnde pro obligatione præcepti annua confessionis, non est considerandum tempus pubertatis, quod in masculis est quatuordecim annorum, & duodecim in feminis, sed tempus perfecti vius rationis seu discretionis sufficiens ad peccandum mortaliter, qui in aliis tardius & in aliis cito contingit.

Addimus contra Cordubam in Summa q. 6. & *Cordubas* contra Ochagauiam Tract. 2. quest. 7. etiam im- *Ochagau.* puberes non implentes præceptum annua confessionis, incurere penas impositas non implentibus illud, qui nullo iure eximuntur à pœnis, ac proinde posse puniri priuatione Ecclesiastice sepultura, & ingressus Ecclesiæ, a signata in capitulo *Omnis virius que sexus*, & incurere excommunicationem maiorem, quæ in aliquibus diœcesis ipso facto imponitur, de quo nonnulli diximus Tract. de Cenitris in communis, Diffic. v. 11.

DIFFICULTAS X.

Qua ratione debeat computari annus pro impletione præcepti annua confessionis.

Sotus in 4.d. 18. quest. 1. art. 4. docet, annum *sotus.* pro impletione præcepti annua confessionis computandum esse à tempore confessionis factæ in tempus quo completur annus, ita vt post ultimam confessionem nequeat quis sequentem confessionem differre ultra duodecim menses. Hic tamen modus computandi annum communiter displicet, & merito, quia in cap. *Omnis virius que sexus*, in quo traditur hoc præceptum, non dicitur, quod fidelis teneatur duodecimo quoque mense, seu intra annum à tempore confessionis factæ, sed quod confiteatur semel in anno: his autem verbis denotatur annus qui fixis terminis incipit & finitur, & his verbis satissit, confitendo semel à Ianuariu in Ianuariu, vel ab uno Paschate Resurrectionis in alterum, iuxta varias opiniones de computatione anni, quamvis ab una confessione in alteram plures quam duodecim menses intercedant.

Suarez disp. 36. sect. 3. Aegidius disp. 5. dub. 6. *Suarez.* Reginaldus lib. 6. num. 37. Fillius tract. 7. c. 3. *Aegidius.* & Laymannus tract. 6. cap. 5. docent, annum pro impletione dicti præcepti computandum esse à Quadragesima in Quadragesimam, aut à Paschate in Palcha (sumptis Quadragesima & Paschate, pro quindecim diebus à Dominica Palmarum

M. 3. vñque

vsque ad Dominicam in Albis, pro quibus est obligario communicandi) quia ita communiter à fidelibus computatur annus pro impletione præcipi: & etiam ab Episcopis, qui excommunicant eos, qui Paschate finito non sunt confessi.

Vasquez.
Ochagau.

Vasquez verò quæst. 90. art. 2. dub. 1. Ochagau tract. 2. quæst. 9. docent, annum pro impletione diæti præceptum computandum esse à Ianuari in Ianuari, & meritò; quia ex una parte annum absolute dictus (ut abfoliùè dicitur in cap. *Omnis virtusque sexus*, in quo præceptum annua confessionis traditur) sic communiter & ordinariè computatur: & ex altera parte nullum est sufficiens fundamentum, ut pro impletione diæti præcepti ad alias extraordinariam computationem anni recurramus.

Quod verò aduersarij, dicunt fideles communiter pro impletione præcepti annua confessionis annum à Paschate in Pascha computare, falso est; quamvis verum sit, non paucos decipi, existimantes dictum præceptum pro Paschate obligare: nec Episcopi excommunicant eos, qui finito Paschate non sunt confessi, sed eos qui eo finito non communicarunt: aut si fortè aliqui Episcopi etiam excommunicant eos, qui Paschate finito non sunt confessi, quasi non impletuerint præceptum annua confessionis, verò decipiuntur, sicut etiam credimus nostros aduersarios decipi.

DIFFICULTAS XI.

Pro quo tempore anni obliget præceptum annua confessionis per se, & ratione ipsius confessionis.

Conueniunt Doctores, præceptum annua confessionis per se & ratione sui obligare ad confitendum, quamvis non sit recipienda Eucharistia, ut constat ex cap. *Omnis virtusque sexus*, alias puer, qui nondum tenetur præcepto communionis, non peccaret non confitendo: & obligare ad confitendum saltem semel in anno, ut constat ex eodem cap.

Est tamen difficultas, Pro quo tempore anni obliget.

Petrus Sot.
Medina.

Sixt. IV.

Trident.

Sotus.
Victoria.
Suarez.
Vasquez.

Trident.

Quadragesima, postea subdit, quem morem hæc sancta Synodus maxime probat ac amplectitur, tamquam pium & meritò retinendum. Quibus verbis latet indicat, hunc morem non esse sub præcepto.

Et ratione constat, quia præceptum annua confessionis nec in diæto cap. *Omnis virtusque sexus*, ubi traditur, limitatur ad aliquam partem anni (etiam si præceptum communionis, quod etiam ibi traditur, limitatur ad Pascha) nec ex confitutio fidelium, quia confitudo confitendi in Quadragesima (quamvis non determinatè in dictis quindecim diebus) quæ à maiori parte populi tamquam necessaria observatur, non est confitendum ratione ipsius confessionis (cuius tantum ut sic est præceptum annua confessionis) sed ratione susceptionis Eucharistie, quæ pro Paschate est sub præcepto, quamvis inde imperitum vulgus deceptum sit, ut existimet etiam illis, qui non communicant, inesse obligationem confitendi in Quadragesima (quamvis non determinatè in dictis quindecim diebus) & ob id etiam hi pauci regulariter in Quadragesima quasi pro tunc obligati confitentur; quo nequit consuetudo, habens vim legis, introduci, quia à paucissimis observatur (ex quo constat ad rationem pro aduersariis) ergo præceptum confessionis per se & ratione sui non obligat pro Quadragesima.

Sixtus ergo IV. in dicta Extrauagante tantum intendit, confessionem non posse fieri nisi proprio Parocho: quia tamen confitudo debet semel in anno fieri saltem in Paschate ratione Communionis, ideo obicer addidit, *saltem in Paschate*, non quia non satisfacit confitendo in qualibet alia parte anni. Quod verò ad constitutions aliquarum diæcsum attinet, Suarez & Vasquez aduentunt, & benè, illis non posse tempus pro impletio. Vasquez ne præcepti confessionis & Communionis determinari, præsertim postquam vniuersalis Ecclesia illud determinauit; nec id intendit, sed tantum quod impletatur præceptum Communionis, quod pro Paschate obligat, & quod pro digna Communione fiat pro tunc confitio, quia etiam satis præcepto annua confessionis: & in eis solent apponi transgressoribus pœnae, quas non incurrit adhuc illi, qui tantum tenetur præcepto confessionis (& non Communionis) quamvis non confiteantur in Paschate, quia ex eo non sunt transgressores dictorum præceptorum.

Ex dictis deducitur, cum, qui in principio anni confitetur mortalia, & etiam in fine sequents, latifacere pro illis duobus annis, ac proinde, iuxta nostram tententiam, quoad computationem anni, eum, qui in Ianuari anni præcedentis, & in Decembri sequentis mortalia confitetur, latifacere præcepto annua confessionis pro illis duobus annis, quia iste confitetur semel in quolibet eo anno. Addidimus, cum, qui confitetur mortalia; quia qui tantum confitetur venialia, non satisfacit præcepto annua confessionis (in quo fatitur Ochagau) quia eo tantum præcipitur confitatio mortalium; ac proinde si anno illo post confessionem tantum venialium committat mortale, tenetur intra eundem annum illud confiteri: si verò post confessionem mortalium in eodem anno committat aliquod mortale, aut recordetur peccati mortalis, quod ob obliuionem naturalem non fuit confessus, non tenetur intra eundem illud de novo commissum, nec illud, cuius recordatus est, confi-

confiteri, quia iam semel confessus est omnia mortalia quorum tempore confessionis habuit conscientiam, quo implevit præceptum annuae confessionis; quia præceptum hoc non est confitendi omnia peccata mortalia, quæ quis committit in anno, vna aut pluribus confessionibus, sed tantum est confitendi semel omnia mortalia quorum quis habet conscientiam tempore confessionis. Ille tamen tenet anno sequenti confiteri illud mortale de novo commissum aut naturaliter oblitum, & confessione siue de novo commissi, siue naturaliter oblii, facta in anno sequenti, satisfacit præcepto anni sequenti, quamvis post eam confessionem de novo committat intra eundem annum sequentem aliud peccatum mortale, iuxta ea quæ dicemus. Dificultate sequenti.

DIFFICULTAS XII.

Vtrum qui in toto anno non confiteretur, teneatur in principio sequentis confiteri absque dilatione.

Antonius
Silvester
Taberna

Antoninus 3. parte, tit. 9. c. 9. Silvester v. Eucharistia 3. q. 15. dub. 3. & Taberna v. Communicare, num. 10. docent, eum, qui in toto anno non est confessus, non teneri amplius præcepto anni elapsi, sed eo elapsi eius obligationem extingui, ac proinde illum posse differre confessionem vñque in finem anni sequentis. Quod probari potest exemplo aliorum præceptorum, nempe audiendi Missam, ieiunandi, recitandi Horas; quæ præcepta, quæ obligant intra determinatum diem, eo elapsi obligatio illorum extinguitur, ita ut non obligent pro die sequenti; sed præceptum annuae confessionis etiam obligat intra determinatum annum fixis terminis clausum, ergo eo determinato anno transacto extinguitur obligatio dieti præcepti.

Sens.
Nauarrus.
Victoria.
Medina.
Vasquez.
Egidius.

Sens. vero in 4. dist. 18. quæst. 1. art. 4. Nauarrus cap. 21. num. 45. Victoria num. 147. Medina Cod. de Confessione q. 14. Vasquez q. 90. art. 3. dub. 2. Egidius disp. 5. dub. 8. & communiter Doctores docent, eum, qui in toto anno non confiteretur, teneri præcepto illius anni elapsi, & obligationem illius non extingui adhuc eo elapsi, ac proinde non posse differre confessionem, sed semper actualiter peccare quousque confiteatur; & merito: quia præceptum annuae confessionis non fuit latum in honorem anni pro quo præcipitur fieri confitatio, sed tantum ne confitatio nimium differatur; ergo eo anno elapsi, non extinguitur obligatio talis præcepti, in quo hoc præceptum distinguitur a præceptis audiendi Missam, ieiunandi, & recitandi Horas, quia hæc imponuntur in honorem anni determinati, & ei tantum alligantur, ob quod eo die elapsi extinguitur obligatio illorum.

Et ob rationem dictam obligatio præcepti communicandi pro tempore Paschatis, non extinguitur elapsi Paschate, sed semper perseverat in eo qui tempore Paschatis non communicant, vt contra Sotium, Victoria, & Medina aduentum Nauarrus & Vasquez, qui scilicet præceptum Communionis non tantum latum est in honorem Coram Domini quæ eo tempore celebratur, sed etiam ne nimium differatur Communio.

Ex dictis constat, eum qui anno præcedenti

omisit confessionem peccatorum mortalium, & ob id tenetur à principio anni sequenti ad confessionem illorum, confessione tantum eorum facta eo anno sequenti, non satisfacere præcepto confitendi eo anno sequenti, etiam si fiat ad finem anni sequentis, quia ea confessio tantum pertinet ad annum antecedentem. Addidimus, *confessione tantum eorum*, quia si ea confessione etiam confiteatur aliquod peccatum mortale illius anni sequentis, ea etiam satisfacit præcepto illius anni sequentis, quia tunc illa confessio pertinet ad vtrumque annum, quia confitetur peccata mortalia in vroque anno commissa, quorum habuit conscientiam quando confessus est, sicut etiam satisfacere præceptis vtriusque anni, si mortalia, quæ ea vna confessione confitetur, confiteretur duabus confessionibus, vna mortalia anni antecedentis, & altera confessione peccata mortalia anni sequentis iam præsentis. Obscurandum tamen est, cum qui in articulo mortis non est confessus, nec communicavit, vel quia noluit, vel quia non potuit, eo articulo elapsi non teneri confiteri, neque communicare ex vi præcepti pro articulo mortis, quia hoc prius tantum est latum, ne quis decedat ex hac vita absque confessione mortalis, & absque Vatico; elapsi autem articulo mortis iam non decedet pro ea occasione absque confessione mortalis, nec decedet absque Vatico.

DIFFICULTAS XIII.

Vtrum præceptum confessionis aliquando obliget pro determinato tempore.

Conueniunt Primi communiter Doctores, eun, qui prudenter timeret se non habiturum copiam Confessoris in residuo anni, teneri ex vi præcepti annuae confessionis statim in principio anni confiteri, ob duplicum titulum, quorum vterius est sufficiens. Primus est, quia iam adest tempus in quo est obligatio, quia obligatur ad confessionem intra latitudinem anni, ac proinde si non potest in residuo anni, in quo etiam est perseveratura obligatio, tenetur in principio; sicut qui in die Festo non potest audire postremam Missam, tenetur audire priorem. Secundus est, ne nimium differatur confessio, quod proxime & quasi intrinsecus intendit Ecclesia, præcipiendo annuam confessionem. Et ob eosdem duos titulos, qui prudenter timeret se non habiturum copiam Eucharistie in fine Paschatis sumpti pro illis quindecim diebus, tenetur ex vi præcepti annuae Communionis anticipare Communionem intra ipsum Pascha.

Addimus, peccatorum, qui prudenter timeret se non habiturum occasionem confessionis anno sequenti, teneri ex vi præcepti annuae confessionis, ob dictum posterius titulum, confiteri ante annum illum, ne scilicet nimium seu vltra annum sequentem differatur confessio: & ob eundem posterius titulum etiam, qui prudenter timeret se non habiturum copiam Eucharistie intra sequens Pascha, tenetur ante illud communicare, ne scilicet nimium seu vltra Pascha differatur Communio, Nihilominus si hic, qui præuenit Communionem, postea adipiscatur opportunam occasionem communicandi tempore Paschatis, etiam tenetur tunc, quia ad hoc tenetur per se: at qui

M 4 timeat

timet se in die Festo sequenti non posse audire Missam, non tenetur die antecedente anticipare auditionem Missæ, quia ad id nullus adest titulus, quia nec die antecedenti est obligatio illa, nec præceptum audiendi Missam latum est ne nimium differatur auditio Missæ, sed tantum in honorem & solemnitatem illius diei determinata.

Conueniunt Secundò Doctores, eum, qui est in articulo mortis, siue physico siue morali, teneri in eo confiteri saltem ex vi præcepti diuini, quia pro eo articulo latum fuit a Christo, ut diximus Diffic. II. Addidimus, saltem ex vi præcepti diuini, quia si tempus articuli mortis sit etiam finis anni, in quo nondum confessus sit, tunc etiam tenetur ex vi præcepti annua confessionis, ut patet, quia in eo tempore non solum obligatur, quia in eo est articulus mortis, sed etiam quia est ipsum tempus ab Ecclesia determinatum pro impletione præcepti diuini lati pro tempore extra articulum mortis, ut diximus Diffic. II. non verò si non sit finis anni; quia quamvis tunc ante finem sit obligatio præcepti annua confessionis, cui tunc possum satisfacere, & postea forsitan non poterit, quia forsitan morietur, non sufficit, ut tunc ante finem anni teneatur confiteri ex vi dicti præcepti: quia si postea forsitan non est futurus potens, est quia forsitan est moriturus, ac proinde postea non est futura obligatio; obligatio autem anticipandi impletionem præcepti est, quando enim postea est futura obligatio, & non est futura potestas satisfaciendi illi.

Addimus, cum, qui prudenter timet, in articulo mortis non habiturum copiam confessoris, ne Eucharistie, teneri ex vi præcepti diuini, ante dictum articulum confiteri, & communicare, saltem ob titulum similem supradicto titulo posteriori, ac scilicet ex hac vita decedat absque confessione mortalis numquam confessi, & ne decedat absque Viatico; si tamen postea habeat copiam confessionis & communionis, teneri in articulo mortis communicare, & si peccauit mortaliter, teneri confiteri: & etiam teneri ad anticipare confitendum ex vi præcepti annua confessionis, si tempus articuli mortis sit etiam finis anni, & ex vi præcepti annua communionis ad anticipare communicandum, si tempus articuli mortis sit etiam finis Paschatis.

Occasione tamen obligationis confitendi in articulo mortis, siue physico siue morali, præceptum est Medicis ab Innocentio III. in cap. *Cum infirmis*, de Pœnitentia & remissionibus, ut cum ad infirmos vocantur, antequam curationem incipiunt, eos de confessione facienda moneant. Et quia lex hæc desuetudine abrogata erat, ideo Pius V. motu proprio, qui incipit, *Super gregem*, eam legem renouauit, addendo, ne Medicis ultra tertium diem agrorum visitent, nisi ipsis confite de confessione facta per fidem Confessarii in scriptis datam.

Circa quam legem obseruandum est, ut optimè Vafquez quæst. 90. & Reginaldus lib. 6. num. 24. eam legem tantum obligare in morbis periculosis (sed non solum quando adest periculum, sed etiam quando prudenter iudicatur futurum) in quibus si infirmus absque confilio Confessarii differat confessionem ultra tertium diem, non potest Medicus ultra illam diem visitare infirmum, nisi infirmus in proposito non confitendi persistens constituantur in discrimine moriendo ex de-

fectu curationis, quia in hoc casu, ne contra misericordiam fiat (quod Pontifex non intendit) potest, immò & tenetur Medicus infirmum curare. Et quod attinet ad id, quod addit de testimonio confessionis dando in scriptis à Confessario, standum est consuetudini patriæ, secundum quam ferè in omnibus Provinciis sufficit, quod id constiter Medicu per domesticos, aut per ipsum agrorum, si alias credatur fide dignus, aut alia via; & secundum eam consuetudinem interpretanda est obligatio dictæ legis, & consequenter iuramenti facti de obseruatione illius, quia solum petitur, & fit in confirmationem obligationis dictæ legis.

Conueniunt Tertiò Doctores, confessionem obligare determinatè, quando sumenda est Eucharistia ab eo qui est in peccato mortali, ut dicitur in Tridentino less. 13. cap. 7. obligat tamen tunc Tridentino non ex vi præcepti annua confessionis, sed ex vi præcepti diuini, aut Apololici, non per se ratione confessionis lati, sed per accidens ratione Eucharistie; & ideo qui ad Eucharistiam accedit absque præcepta confessione in peccato mortali, vno tantum peccato mortali peccat, & commissionis, & sacrilegij, neimp̄ indigna & sacrilegia receptionis Eucharistie.

Sed quamvis confessio sit sub præcepto ad recipiendam Eucharistiam, non tamen ad recipienda reliqua Sacra, ut contra Adrianum, Paulanum & Marsilium docent Vafquez, Suarez, Valpiana, Reginaldus, & communiter Doctores, quia id nullum fundamento constat pro aliis Sacramentis.

Conueniunt Quartò Doctores, confessionem esse sub præcepto Sacerdotibus statim post celebrationem, quando urgente necessitate celebrandi, & deficiente copia Confessarij, celebrant cum conscientia mortalis numquam confessi. Vnde Sacerdos, qui ignorat peccati mortalis accessit ad celebrandum, non tenetur statim post celebrationem confiteri: nec tenetur quando conscientia peccati mortalis accessit, si accessit vel non urgente necessitate celebrandi, vel non deficiente Confessario. Est autem hoc præceptum Ecclesiasticum modiscatuum diuinum lati pro tempore extra articulum mortis, ac proinde ex vi illius, ut pro diuini quoad substantiam, tenetur Sacerdos etiam directè ad confessionem mortalium mērē internorum (ac proinde etiam quamvis non habentia alia mortalia) & etiam ad dolorem illum.

DIFFICULTAS XIV.

Vtrum per quamcumque confessionem satisfaciamus præcepto affirmatio confessionis.

Conueniunt Primi Doctores, Sacramento Pœnitentia valido & esentialiter perfecto, quamvis informi (si informe esse potest) satisfici præcepto affirmatio confessionis tam purè diuino, quam annua confessionis, quia utroque præcepto tantum præcipitum verum Sacramentum recipere, & non præcipitum iustificari, quamvis iustificatio sit finis extrinsecus utriusque præcepti, quia finis extrinsecus præcepti non cadit sub præcepto. Addidimus, *Sacramento Pœnitentia valido, quamvis informi, satisfici præcepto affirmatio confessionis*; quia Sacramento valido informi non satisficit præcepto negatiuo diuino naturali, non in-

Pius V.

Vafquez.
Reginald.

dignè recipiendi ipsum Sacramentum Pœnitentia, quia receptione Sacramenti informis, quod suo effectu priuatur, irrogatur iniuria ipsi Sacramento recepto, & consequenter peccatur peccato mortali commissionis sacrilegij indignæ suscep-
tionis Sacramenti, nisi quis ab eo peccato igno-
rantia inuincibili excusat: & hoc est necessa-
rium, ut diutum Sacramentum sit validum, & es-
sentialiter perfectum (& consequenter, ut eo satis-
fiat supradicto dupli præcepto affirmatio confessionis) quia si non excusat ab eo peccato mor-
tali, confessio non erit integra, quia peccatum il-
lud non explicatur in confessione, nec de illo
est dolor.

Conueniunt Secundò Doctores, eum, qui non
abholuitur, quia non confitetur integrè formaliter,
seu ablque culpa, nulli præcepto confessionis
facere, nec purè diuino, nec annua confessionis,
nec diuino naturali negatiuò indignæ suscep-
tionis, si sic confessus absoluatur.

Est tamen difficultas, An qui integrè confitetur,
sed non absoluitur ob defectum doloris, satis-
ficiat præcepto affirmatio confessionis.

Circa quam conueniunt communiter Docto-
res, illum non satisfacere præcepto purè diuino,
quia hoc præcepto præcipitur suscepito Sacra-
menti, & ille non suscepit illud, quia ei deficit dolor
essentialiter requisitus ad Sacramentum.

Punctum ergo difficultatis est, An satisfaciat
præcepto affirmatio annua confessionis.

Gabriel. Silvester. Víctoria. Alexander. Papæ.

Gabriel in 4. dist. 17. quæst. 1. art. 3. dub. 5. Sil-
vester v. Confessor 4. num. 3. & Víctoria in Summa
num. 163, partem affirmatiuam tuentur, quam in-
dicare videtur Alexander Papa in cap. *Quod quidam* 5. de Pœnitentiis & remissionibus, dum ait,
recipiendam esse confessionem eorum, qui dicunt
se à peccatis abstinere non posse, & tamen illi non
sunt absoluendi, ut pater, ergo confessio etiam ab-
solute absolutione, ob defectum doloris & proposi-
ti, sufficit ad impletionem præcepti annua confessionis. Et ratione probatur, quia Ecclesia nequit
præcipere actus merè internos; ergo præceptum
annua confessionis nequit obligare ad receptio-
nem absolutionis, quando ob defectum doloris
nequit recipi, sicut nec dolorem ipsum.

Durandus. Sotus. Vásquez. Suarez. Egidius.

Durandus vero in 4. d. 17. quæst. 14. Sotus
d. 18. quæst. 3. art. 3. Vásquez q. 92. art. 3. dub. 5.
Suarez disp. 36. fæct. 3. Egidius disp. 5. dub. 9. &
communiter Doctores partem negatiuam tra-
dant, & merito, quia præcepto annua confessionis
præcipimus Sacramentum Pœnitentia recipere;
qui autem non recipit absolutionem, non recipit
hoc Sacramentum, quia etiam ex absolutione es-
sentialiter coalescit; ergo qui non recipit absolu-
tionem ob defectum doloris, quamvis alias integrè
confiteatur, non satisfacit præcepto annua confessionis. Quod autem præcepto annua confessionis præcipiat recipio Sacramenti, probatur, quia hoc præceptum quoad rem præceptam
est diuinum, quamvis quoad tempus sit ab Eccle-
sia modicatum; præcepto autem diuino receptio
huius Sacramenti præcipitur: & ob hanc dictam
rationem præcepto annua confessionis non satis-
fit receptione Sacramenti inualidi, quocumque

modo inualidum sit, sive ob defectum pœni-
tentis, sive ob defectum confessarij, sive interio-
res sive exteriores, sive inculpabiles sive culpabiles,
quia eo præcepto præcipitur receptio veri Sa-
cramenti.

Vnde quamvis Ecclesia præcepto purè huma-
no, potestate communi & generali legislatricis hu-
manæ lato, neque directè præcipere intentionem
recipiendi Sacramentum, nec dolorem, nec con-
fessionem peccati omnino interioris; nihilominus
præcepto annua confessionis, utpote non purè humano, sed etiam diuino, integrum Sacra-
mentum, etiam quoad tria dicta præcipitur: inò eo
non solum ut diuino, sed etiam ut humano, utpote
lato non potestate generali purè humana, quæ ne-
quit ad purè interiora se extendere, sed peculiari
Christi commissione ipsi Ecclesiae facta, ac proin-
de non solum qui non absoluitur, sed etiam qui
absoluitur, si Sacramentum ob aliquem alium de-
fectum, quamvis omnino interiorem, sive intentionis
sive doloris, sive confessionis peccati omnino
interioris, sit inualidum, non satisfacit præcep-
to annua confessionis adhuc ut humano. Nihilominus
contra Egidium existimamus, eum, qui
suscepit Sacramentum Pœnitentia inualidum ob
defectum tantum interiorum, non incurtere pœ-
nas Iuris communis cap. *Omnis viriusque sexus*,
nec excommunicationem, quamvis forte in aliqua
diœcesi imposita sit, quia harum pœnarum impo-
sitio tantum sit ab Ecclesia ex potestate generali
humana, quæ ut sic nequit defectus purè interio-
res punire, sicut nec de illis iudicare. Eas tamen in-
currit (quidquid Vásquez dicat) qui recipit Sa-
cramentum inualidum ex defectu confessionis
peccati exterioris, quia iste defectus est exterior
non solum formaliter, sed etiam obiectuè, quia
est defectus confessionis exterioris, & peccati ex-
terioris (quamvis ad confessionem illius requiri-
tur actus interior attentionis & examinis) quem
Ecclesia potestate generali purè humana punire
potest.

In dicto autem cap. *Quod quidam*, tantum di-
citur, confessionem illorum recipiendam esse, ut
illis monita salutaria dentur, ut constat ex ipso
contextu, non verò ut per illam satisfaciat præ-
cepto, & ita in eo dicitur pœnitentiam illorum non
esse veram.

Obseruandum est, peccatorem ab impletione
præcepti annua confessionis, etiam ut diuini, ex-
cusari ob grauem aliquam causam, ut si sit pericu-
lum reuelacionis confessionis, aut incurendi gra-
ue odium confessarij, aut si sit periculum damni
notabilis, aut in vita, aut in honore, aut in fortu-
nis, aut si ad confessionem faciendam necessarium
sit longum & laboriosum iter confidere, ut aduer-
tit Egidius disp. 5. dub. 10. quia præcepta positi-
ua, adhuc diuina, non obligant cum notabili dil-
pendio. In articulo tamen mortis difficultius excus-
atur peccator à præcepto confessionis, ne forte ex
defectu illius damnetur. Nihilominus si sit pericu-
lum grauissimi damni, & alias firmiter iudicet se
habere, aut habuisse contritionem perfectam pec-
catorum, excusabitur à præcepto confessionis,
quamvis purè diuino.

DISPUTATIO VIII.

De qualitate confessionis.

ON pauci Doctores sedecim conditiones confessionis Sacramentalis assignant, versibus sequentibus contentas:

*Sit simplex, humilis confessio, pura,
fidelis,*

*Atque frequens, nudus, discreta, libens, verecunda,
Integra, secreta, lacrymabilis, accelerata,
Fortis, & accusans, & sit parere parata.*

Ex his dictis conditionibus confessionis Sacra-
mentalnis, quædam sunt quæ tantum requiruntur
ad maiorem reuarentiam, & quædam ad valorem;

Antonius. quas omnes explicant Antoninus 3. p. tit. 4. c. 19.
Reginald. Reginaldus lib. 6. cap. 3. Ochagauia tract. 2. q. 11.
Ochagau. & Bonacina disp. 5. quæst. 5. scđt. 2. punct. 2. Nos
Bonacina. tamen nunc eature explicacionem omittimus, quia
omnes necessariae ad valorem confessionis in va-
riis Disputationibus explicabimus.

DIFFICULTAS I

Vtrum confessio tantum secreta sit Sacramentalis, seu ad valorem Sacramenti idonea.

SVpponimus, in quo conueniunt Doctores, confessiōnēm ſecrētam & auricularem, id est, fāctam abſque teste & abſque interprete, eſſe Sacra-mentalē, & idoneam Sacramento Pēnitētia, vt conſtat ex Tridentino ſeff. 14. cap. 5. & ex ptaxi & yſu Eccleſiaſ.

Est ergo difficultas, An etiam confessio publica
sit Sacramentalis, & idonea Sacramento Pœni-
tentia.

Richard. Non desunt qui partem negatiuam taceantur (quam probabilem existimat Richardus in 4. distinct. 17. art. 3. quæst. 8.) quia peccatum publica confessione fit aptum, vt in iudicio externo publicetur & probetur, quod viderunt contra institutionem Christi.

Vasquez vero quæst. 9.1. art. 4. dub. 1. Suarez disput. 21. secl. 2. Aegidius disp. 6. & communiter Doctores partem affirmatiuam tradunt, quam supponit Tridentinum secl. 14. cap. 5. dum fermonem instituens de confessione Sacramentali, ait, Christum non voluisse publicam peccatorum confessionem fieri. Quod etiam constat ex praxi & vnu Ecclesiæ, in qua admittitur confessio per interpretem factam. Vnde potest quis validè & licite duobus confessariis simul confiteri, quamvis ab uno tantum posse licite absoluiri.

Ex eo autem, quod peccatum confessione publica fiat aptum, ut in exteriori iudicio proberetur, non fit, confessionem publicam ineptam esse Sacramento Poenitentiae, nec contra institutionem Christi.

Obseruandum est, confessionem publicam peccatorum non solum esse idoneam Sacramento Pœnitentiaæ, sed etiam viuem & expedientem, si, cessante scandalo & aliis extrinsecis incommodis (ut cessare possunt) fieri ob aliquam rationabilem

causam, ut quando nequit aliter saltem commodè fieri, vel quando fit in ædificationem aliorum, vel in humiliationem ipsius pœnitentis, ut supponitur in Tridentino vbi suprà. Et quamuis non fiat ob rationabilem causam, sed quia ita placet pœnitenti, non est contra præceptum aliquod, quia non est contra aliquod diuinum, ut supponitur in Tridentino; nec contra præceptum aliquod naturale, ut patet: nec contra aliquod Ecclesiasticum, quia non est contra aliquod scriptum, ut constat; nec contra aliquod consuetudine introductum, quia non est consuetudo confitendi secretò quasi ex obligatio-ne, quia sola consuetudine introducitur lex & præceptum.

DIFFICVLTAS II.

Vtrum confessio publica aliquando obliget pænitentem.

Conueniunt Doctores, extra articulum mortis neminem teneri ad confitendum publicè, nec medio interprete, quamuis nequeat aliter confiteri, ut supponitur in Tridentino sess. 14. c. 5. Tridentum quia nimis onerosum & durum est, extra articulum extremam necessitatibus obligati ad confessionem publicam, quod Ecclesia non presumpit factum fuisse à Christo, quamuis potuerit, & ita in Ecclesia id quasi traditione receptum est.

Est tamen difficultas, in articulo mortis, siue physico siue morali, teneatur pœnitens ad confitendum publicè, quando nequit secretò confiteri.

Siluester v. Confessio 1. q. 15. & Suarez disp. 36. Siluester
f. 6. partem affirmatiuam tenuunt, quia iactura *Siuester*
famæ, quæ est in confessione per interpretem, aut
aliter publica, non est comparabilis cum iactura
salutis æterna, quæ est, si peccator non confiteatur
in articulo mortis; ergo quando non potest secre-
tò, tenetur publicè.

Caietanus v. *Confessio*, cond. 11. Vafquez q. 9.1. *Caietanus*
art. 4. dub. 3. *Ægidius* disp. 5. dub. 10. & commu- *Vafquez*
niter Doctores partem negatiuam tradunt, & me- *Ægidius*
ritò, quia in articulo mortis confessio publica nul-
lo Iure & præcepto obligat. Non Iure naturali,
quia ex natura rei nulla est obligatio confitendi,
nec publicè, nec secretò: nec Iure diuino positu
Christi, quia Christus non præcepit confessio-
nem publicam, ut dicitur in Tridentino vbi suprà;
nec Iure aliquo Ecclesiastico, quia si aliquod est
etiam pro articulo mortis, tantum est modifica-
tuum Iuris positu Christi quoad tempus, iure
autem Christi non obligat confessio publica, ergo
nec Iure aliquo Ecclesiastico.

Obseruandum tamen est, in articulo mortis teneri peccatorem Iure naturali virtutis charitatis erga Deum ad contritionem perfectam, vel ad confessionem, quamvis publicam sub disfunctio- ne, ad vnam videlicet vel ad altetam, quia dicta Iure naturali tenetur ad reconciliationem cum Deo, ne ex hac vita decadat in inimicitia cum ipso. Reconciliationis autem cum Deo vtriusque potest sufficiens

etiam obtinere, & non nisi una vel altera. In casu autem in quo peccator videat se moraliter imponentem ad contritionem perfectam, ac proinde non nisi confessione satisfactorum sit dicto luri naturali charitatis erga Deum, & non posse nisi publicè confiteri, sufficiet ei unum aut alterum peccatum confiteri, omisssis aliis (quamvis grauioribus) quorum confessione grauiter infamandus est apud interpretem, aut apud alios, quia ea infamatio est sufficiens ad excusandam ab integritate materiali confessionis (in eo casu moraliter necessaria) à Christo præcepta.

DIFFICULTAS III.

Vtrum confesio Sacerdoti praesenti facta media scripturâ, aut nutibus, aut alijs signis à voce distinctis, sit sufficiens ad valorem Sacramenti.

Conueniunt communiter Doctores, uno aut altero excepto, confessionem nutibus, aut scripturâ, aut aliis signis, quamvis non vocalibus, factam, esse Sacramentalem, seu idoneam ad valorem Sacramenti Pœnitentiae. Ita S. Thomas Quodlib. 1. art. 10. Suarez d. 21. lect. 3. Vasquez quæst. 91. art. 4. dub. 4. Henriquez lib. 2. de Pœnitentia c. 2. & Egidius dñp. 6. dub. 1. Quod constat ex Concilio Araulicano I. sub Leone I. c. 12. dum dicitur, obmutescentem, si nutibus confiteatur, absoluendum esse. Et etiam constat ratione, quia scripturâ, aut nutibus, aut aliis signis, quamvis distinctis à vocalibus, potest peccator peccata sua sufficienter exprimere confessario; ergo absque fundamento negabitur confessionem medis talibus signis factam esse Sacramentalem. Quod maximè confirmat praxis, & usus Ecclesiæ, quæ mutos ad Sacramentum Pœnitentiae admittit.

Eugenius vero IV. dum in suo Decreto fidei, habito in Concilio Florentino post ultimam confessionem, dixit, materiam Sacramenti Pœnitentiae esse oris confessionem, nomine confessionis oris intelligit quamcumque externam confessionem, quia confessio externa fit regulariter ore; & ideo Tridentinum, ut omnem ambiguatem tolleret, omisla particula oris, dixit, confessionem esse materiam Sacramenti Pœnitentiae. Discremen vero, ob quod absolutio alter quam vox facta sit nulla, & non confessio, adduximus Disputat. v. Difficiliter v. 1.

Obseruandum tamen est, ut communiter Doctores, confessionem alter quam vox factam, quamvis validam, esse illicitam, si sic fiat absque rationabili causa, ut significatur in can. *Quem pœnitentia de pœnitentia, distinctione prima, non prohibitione naturali, nec diuina, sed Ecclesiastica, & non scripta, sed consuetudine Ecclesie introducita, quia fideles, quando commodè possunt vocem contentur quæ obligati: esse tamen licitam scripturâ, nutibus, aut aliis signis factam, quando nequit fieri voce absque nimia verecundia, aut absque alia nimia difficultate, quia consuetudo voce confitendi non est cum tanto rigore introducita.*

DIFFICULTAS IV.

Vtrum qui nequit aliter confiteri Sacerdoti praesenti, quam scripturâ, aut nutibus, aut alijs signis, ad id teneatur tempore præcepti.

Conueniunt communiter Doctores, eum, qui non potest aliter confiteri quam nutibus, aut aliis signis distinctis à voce & ab scriptura, ad id tenet tempore præcepti, siue pure diuini, siue annuae confessionis, quia confessio potest absque inconvenienti dictis signis fieri.

Est tamen difficultas, An teneatur ad confitendum mediâ scripturâ, quando aliter non potest.

Sotus in 4. dist. 18. q. 2. art. 6. Nauarrus cap. 21. *Sotus.* num. 36. Medina Cod. de Confessione quæst. 15. *Nauarrus.* Victoria n. 173. Toletus lib. 3. cap. 6. Henriquez *Victoria.* lib. 2. de Pœnitentia, cap. 2. & Valentia dñp. 7. q. 11. *Toletus.* pun. 1. partem negatiuam tuentur; quia confessio *Henriquez.* facta per scripturam non est secreta, sed publica, *Valentia.* quia scriptura, utpote permanens, est instrumentum publicum, aut saltem est exposita periculo publicationis, quia perdi potest, & etiam potest à Sacerdote aliis ostendi.

Maior verò in 4. dist. 17. q. 1. Gabriel q. 1. art. 2. *Maior.* Silvester v. *Confessio* 1. nu. 16. Petrus Sot. Lect. 11. *Gabriel.* de Confessione, Suarez disp. 36. lect. 6. Vasquez *Silvester.* quæst. 91. art. 4. dub. 5. & Egidius dñp. 5. dub. 10. *Petrus Sot.* *Suarez.* partem affirmatiuam tradunt, & merito: quia confessio, ex eo quod fiat per scriptum, non est publica, nec exposta morali periculo publicationis, quia scriptura non est magis publica quam vox, ut pater, quamvis ex eo, quod sit permanens, sit magis exposta periculo publicationis quam vox. Potest tamen ita fieri, ut non sit exposta periculo morali publicationis; quia scriptura rumpi potest statim ac fit confessio, & paulò ante confessionem scribi, & ita cautè custodiri ut moraliter nequeat perdi. Ex eo verò quod possit à Sacerdote aliis ostendi, non est exposta morali periculo publicationis, sicut nec confessio per vocem facta, quamvis utraque possit à Sacerdote publicari.

DIFFICULTAS V.

Vtrum confessio per litteras, aut per internuntium Sacerdoti absenti facta, sit idonea ad valorem Sacramenti Pœnitentiae.

PAludanus in 4. distinct. 17. quæst. 2. Adrianus *Paludanus.* in 4. quæst. 1. de Confessione, Petrus Sotus *Adrianus.* lect. 11. de Confessione, Medina Cod. de Confessione *Petrus Sot.* quæst. 15. Nauarrus cap. 21. num. 36. & plures alij docent, confessionem per litteras aut per internuntium absenti factam, esse sufficientem ad valorem Sacramenti Pœnitentiae (ac proinde etiam esse licitam in casu necessitatis) quod videretur supponere Leo I. in can. *Qualis* 30. quæst. 5. dum ait, pœnitentiam adulteræ per scripturam esse recipiendam. Et ratione potest probari desumpta ex exemplo matrimonij, quod potest fieri inter absentes per litteras, & per internuntium, & exemplo iudicij

iudicij humani, instar cuius Sacramentum Pœnitentia institutum est, quod potest per litteras seu scripturas inter iudicem & reum absentes validè fieri.

Caietan. Sotus. Victoria. Valentia. Toletus. Vasquez. Agidius.
Clem. VIII quod adeò verum est, ut oppositum Clemens VIII. anno 1602. damnauerit ut falsum, temerarium, & scandalofum, & prohibuit, ac præcepit ne vnam quod ut probabile defendatur, cuius verba retulimus & expendimus Disputatione V. Difficultas **Paulus V.** te VI. quod etiam Paulus V. declarauit & approbavit.

Ratio à priori huius doctrinæ est institutio Christi, institutis pro parte materiali Sacramenti Pœnitentia, confessionem Sacerdoti præsentem factam; hæc autem institutio constat ex praxi & vnu Ecclesiæ, quæ numquam vna est confessione nisi præsenti facta ab ipso pœnitente, siue per se ipsum, siue per interpretem, quamvis tantum referentem quod pœnitens in absentiâ Sacerdotis confessus est: cui vnu Clemens VIII. innixus, oppositam doctrinam damnauit, & eidem Paulus V. innixus, damnationem à Clemente VIII. factam, declarauit & approbavit.

In dicto autem can. *Qualis*, qui est Leonis I. tantum est sermo de confessione publica in ordine ad pœnitentiam Canonicam, non de Sacramentali: inquit est sermo de confessione facienda in præsencia, quia scriptura ibi tantum requiritur propter maiorem certitudinem.

Et ad rationem concedimus, Sacramentum matrimonij posse inter absentes celebrari, & etiam iudicium humanum, non tamen Sacramentum Pœnitentia, quod Christus institutus in iudicij humani, quoad alia, & non quoad hoc, nec illud institutus in instar Sacramenti Matrimonij, quia hoc institutus in ipso contractu alia sunt civilia, qui verè potest inter absentes celebrari, non minus quam alii contractus.

Id verò, quod Disputatione I x. sequenti, Difficultate I. ex Leone I. & ex Concilio Arausiano, & ex Carthaginensi IV. dicimus, nempe absoluendum esse moribundum, qui ægritudine impeditus nequit per se ipsum in præsencia Sacerdotis signa doloris & confessionis præbere, si testimonio adstantium, & in præsencia pœnitentis constet signa illa ante aduentum Sacerdotis præbuisse, non contrariata dicto decreto Pontificis, nec nostræ doctrinæ; ut adiurit Agidius disp. 7. dub. 10. quia confessio hæc, quæ fit Sacerdoti ab adstantibus, non fit Sacerdoti absenti & distanti à pœnitente, sed iam præsenti illi, mediis adstantibus, vel tamquam tertiis, vel quasi interpretibus & non quasi internuntiis. Et ob id Clemens VIII. interrogatus, an moribundus in causa dicto esset Sacramentaliter absoluendum, respondit, debere absoluī, & se absolutorum illum, & casum hunc non comprehendendi suo Decreto, ut Cardinalis Bellarmino, & Archiepiscopus Armacanus testificati sunt se ex ipso audiuisse, de quo Armacanus testimonium scriptum

manu sua subsignatum præbuit Lessio, & plurius Doctribus Louaniensibus, ut refert Agidius vbi supra.

DIFFICULTAS VI.

Vtrum mendacium in confessione sit peccatum mortale.

Circa mendacium de peccato veniali, conuentant communiter Doctores, mendacium, quo pœnitens interrogatus negat peccatum veniale quod verè commisit, non esse peccatum mortale, quia ex una parte eo mendacium non decipi confessarium in re necessaria, & ex altera dictum mendacium non est ipsi Sacramento iniuriosum, quia nec obstat materiæ, nec forma Sacramenti, nec dispositioni ad effectum Sacramenti requisita, quia cum his omnibus compati potest.

Et tamen difficultas, An mentiri, sibi falso imponendo veniale, quod ipse pœnitens non commisit, sit peccatum mortale. Procedit autem, quando alias pœnitens confitetur aliquod aliud peccatum quod verè commisit, quia si hoc aliud non confiteatur, peccabit peccato mortali facilijs, quia tunc absolutione erit nulla, utpore cadens supra materiam falsam.

Circa difficultatem ergo Caietanus v. *Confessio*, conditione 4. Paludanus in 4. dist. 2. 1. quæst. 2. *Palud.* Ledesma 2. par. quarti, quæst. 5. articulo 4. dub. 4. *Ledesma* & Armilla v. *Confessio*, num. 5. docent, dictum annul mendacium esse peccatum mortale, quia tunc pœnitens supponit materiam falsam absolutioni Sacramentali, quod est peccatum mortale, non minus quam verbius consecrationis inter veras hostias supponere hostiam apparentem, & non veram.

Sotus verò in 4. dist. 18. quæst. 2. art. 4. Nauarus cap. 2. 1. num. 37. Suarez disp. 22. sect. 10. Valquez quæst. 9. 1. art. 1. dubio 7. Agidius disp. 6. dub. 3. & Turrianus disp. 29. dubio 7. docent, dictum mendacium non esse mortale, sed tantum veniale, & merito: quia eo mendacio nec decipitur confessarius in re necessaria, inquit nec in graui, nec irritatur Sacramentum, quia non obstat materia illius, quia non excludit materiam sufficientem, nec necessariam, ut patet: nec obstat forma absolutionis, quia non obstat veritati illius, quia forma absolutionis non est distributiva, sed tantum est infinita, & indefinita tantum profertur, ut tantum cadat supra peccata vera confessa, quæ sunt necessariò confitenda (ut sunt mortalia non confessa) aut si non sunt necessariò confitenda (ut sunt venialia) ut tantum cadat supra ea quorum pœnitens habet sufficientem dolorem (alias etiam falsificaretur, si pœnitens confitens plura venialia, vnius non haberet sufficientem dolorem, & consequenter peccaret mortaliter (quod est falsum) in quo forma absolutionis distinguuntur à verbis consecrationis, quia hæc cum sint demonstrativa, cadunt & feruntur in omnia quæ præponuntur confitenda, ac proinde partialiter falsificantur, quando inter hostias veras supponitur falsa. Nec eo mendacio frustratur Sacramentum Pœnitentia suo effectu, quia non obstat dispositioni ad illum requisita, quia non obstat fidei, neque

Leo I. Concilium Arausiano. Carthag.

Agidius.

Bellarmino. Armacanus.

neque spei, neque dolori, quia nihil horum excludit; ergo dictum mendacium ex nullo capite est peccatum mortale.

Circa mendacium de mortali conuenient Doctores, mentiri circa mortale non confessum, illud negando, est mortale, quia est contra integritatem confessionis, quae est necessaria & magni momenti.

Est tamen difficultas, An mentiri in confessione imponendo sibi peccatum mortale quod non commisit, sit peccatum mortale.

Non definit, qui existimant tale mendacium non esse mortale (quod etiam indicat Silvester v. Confessio 1. quæst. 8.) quia pœnitentis eo peccato sibi imposito, non se infamat grauitate, quia haec infamatio est in confessione, & tantum apud vnum, & respectu ipsius pœnitentis, qui potest cedere iuri suo, præterius quando infamatio attento pœnitentis est leuis, ut sepe est potest, ut vulneratio a pœnitente militi inficta.

Sotus vero, Suarez, Valsquez, Egidius vbi supra, & communiter Doctores docent, dictum mendacium esse mortale, non quia infamatio sit grauis, quia non semper est grauis, nec quia est deceptio in materia graui & necessaria, & in ordine ad iudicium & sententiam Sacramentalem, quia ea deceptio præcisè ut est deceptio, & tantum contra veritatem in dicendo, non est mortalis, sed quia forma absolutionis partialiter falsificatur, quia fertur in omnia mortalia confessio, utpote quæ confitentur necessariò seu ex obligatione, & quorum pœnitentis debet habere dolorem.

Vnde existimamus, in eo mendacio triplex reperiri peccatum: aliud mendacio contra veritatem in dicendo, quod tantum est veniale; aliud sacrilegium contra religionem, & contra reverentiam Sacramenti, quia eius formam falsificat, quod est mortale; & aliud infamatio, seu prodigalitatis famæ contra liberalitatem, quo pœnitens suam famam prodigit, quod aliquando est mortale, quando, attenta persona pœnitentis, & alijs circumstantijs, infamatio est grauis.

Observandum est, confiteri vni Sacerdoti peccata mortalia, & postea alteri venialia, non esse peccatum mortale, non solum quando fit tantum semel aut iterum, in quo Doctores conuenient, sed etiam quando fit tæpè, ut contra Victoriam num. 196. docent Nauarrius cap. 21. num. 4. Suarez disp. 22. feit. 1. & Egidius disp. 6. dub. 4. in id ex suo obiecto est veniale, quia id non obstat integratam confessionem, nec veritati doloris & propofiti.

Diffic VLTAS VII.

Quando confessio sit inuidum.

Supponimus, Sacramentum confessionis multis modis posse fieri inuidum, tam ex parte pœnitentis quam ex parte Confessarij. & consequenter esse necessario repetendum, quando confessio sui mortalium.

In primis ex parte pœnitentis sit inuidum, quando ipsi deficit intentio suscipiendi Sacramentum, & etià quando ipsi deficit dolor peccatorum.

Est tamen difficultas Primo, An sit inuidum, quando pœnitens est excommunicatus.

Conuenient Doctores, fieri inuidum, quando pœnitens adiurit se esse excommunicatum, &

excommunicationem esse impedimentum saltem prohibens susceptionem Sacramenti, & quia tunc non confitetur integrè, quia non confitetur peccatum mortale, quod tunc committit accedendo ad susceptionem Sacramenti, & quia non dolet integrè, quia non dolet de illo; & quia ponit obicem peccati mortalis oppositi dispositioni requisite ad effectum, nempe dolori.

Punctum ergo difficultatis est, An quando pœnitens naturali obliuione aut ignorantia insinuabili excommunicationis, aut rationis impedimenti ad susceptionem Sacramenti bona fide accedit, etiam si sit inuidum: & procedit de excommunicatione non tolerato (id est publicè denuntiato, aut notoriè excommunicato ob percussonem Clerici notorietate facti seu percussonis) quia toleratus validè suscipit Sacramentum fauore facto Confessario, cui relinquitur iurisdictio, ut licet & validè possit communicare cum excommunicato tolerato.

Circa punctum Difficultatis Suarez de censu- Sotus. ris disp. 10. feit. 3. & Egidius disp. 14. dub. 5. do- Egidius. cent, non fieri inuidum, quia nullo iure inuidatur.

Silvester v. Confessio 1. quæst. 3. & Valsquez de Excommunicatione dub. 4. docet, fieri inuidum, Valsquez. & merito: quia Ecclesia non paucis interibus excludit excommunicatum à participatione passiuam Sacramentorum, & ita ut ei non solum prohibeat illum, sed etiam irritet, quia cum excludit quantum potest, cum habendo & tractando quasi Ethnicum & publicanum. Ecclesia autem potest illi irritare susceptionem Sacramenti Pœnitentia, extrahendo ipsum à iurisdictione omnium Confessariorum Papa inferiorum, sic efficiendo eum inabsolubilem ab illis, de quo latius Tractatu de Excommunicatione, Disput. 111. Diffic. 111.

Secundo est difficultas, An sit inuidum, quando suscipitur ex malo fine.

Certum est, fieri inuidum, quando suscipitur ex malo fine mortali, peccando mortaliter, & quia nec confitetur, nec dolet integrè, & quia ponit obicem effectui Sacramenti.

Est ergo difficultas, An sit inuidum, quando suscipitur ex malo fine veniali, venialiter peccando.

Conuenient Doctores, non fieri inuidum, quando suscipitur principaliter ex fine remissionis, seu venia peccatorum, etiam si minus principaliter suscipiatur ex fine veniali.

Est ergo punctum difficultatis, An sit inuidum, quando principaliter suscipitur ex fine veniali.

Silvester v. Confessio 1. quæst. 7. docet, tunc fieri inuidum, in id quando suscipitur principaliter ex quocumque alio fine quam remissionis & veniam peccatorum, quia haec sola est principalis effectus Sacramenti Pœnitentia; ergo ea sola est principaliter intendenda.

Sotus vero in 4. dist. 18. quæst. 3. ar. 3. & Valsquez Sotus. quæst. 92. art. 3. dub. 2. docent, non fieri inuidum ex quocumque fine suscipiatur, dum in eo non peccetur mortaliter, quamvis ex eo principaliter & tamquam ex motu suscipiatur, dum etiam suscipiatur ex fine remissionis & veniam peccatorum, quamvis minus principaliter, & tantum impulsu& merito: quia ex eo quod hoc modo suscipitur, non deficit intentio suscipiendi Sacramentum, nec aliqua pars essentialis Sacramenti; ergo non ex eo sit inuidum, quia valor Sacramenti tantum pender ex dicta intentione, & ex partibus el- sentia-

sentialibus illius. Imò nec ex eo sit infructuosum: quia etiam si suscipiatur ex fine peccati venialis, peccando venialiter, & ex eo principaliter suscipiatur, non tollit etiam suscipi ex fine remissionis & venia peccatorum, & cum dolore sufficiente ut dispositione ad eam remissionem, quæ sufficiunt ad eam. Ex eo autem quod remissio & venia peccatorum sit effectus principalis Sacramenti Pœnitentiae, tantum deducitur, esse congruum & consonum institutioni illius, remissionem & veniam peccatorum principaliter intendere, non tamen esse necessarium ad effectum illius.

Tertio, Sacramentum Pœnitentiae sit inualidum ex defectu integratæ confessionis mortaliter, quando scilicet pœnitens ab illo graui incommmodo extrinsecus ipsi Sacramento omittit confiteri aliquod mortale, non solum scienter, in quo Doctores conueniunt, sed etiam quando omittit ex ignorantia seu negligencia culpabili, ut contra non paucos, nec ignobiles, docent Ioannes Medina, Suarez & Valquez, & latius dicemus Disput. ix. Diff. x.

Quarto, ex parte pœnitentis solet assignari alius defectus, ob quem confessio (quamvis valida) debet repeti, nempe quando pœnitens oblitus est culpabili pœnitentie Sacramentalis sibi à Confessario iniunctæ: id tamen esse falsum, dicemus Disputatione xiv. Difficultate 11.

Deinde Sacramentum confessionis sit inualidum ex parte Confessarij. Primo, ex defectu intentionis absoluendi Sacramentaliter: Secundo, ex defectu iurisdictionis, vel quia ea simplieriter caret, vel quia ea priuatus est per excommunicationem non toleratam, quamdui haec durat: Tertiò, ex defectu perceptionis peccati, quia scilicet Confessarius nullum peccatum pœnitentis percipit, siue ob distractionem, siue ob lingua ignorantiæ: quamvis Henriquez lib. 5. cap. 14. & Laymannus tract. 6. cap. 9. sentiant esse validum, si pœnitentis bona fide processit. Sed an quando Confessarius percipit peccatum, nescit tamen discernere an sit mortale an veniale, etiam siat inualidum, dicemus Disput. x. Difficultate xv.

Observandum est, quod quando necessarium est confessionem aliquam repeteri, quia ob defectum alioquin fuit inualidæ facta, non est necessarium confessiones intermedias repeteri, quando factæ sunt bona fide, quia ex eo præcisè quod siat post confessionem illam inualidam, non sunt inualidae, sed tantum illam, in qua fuit defectus illam inualidans, & alias confessiones, quæ post illam mala fide factæ sunt, si harum & illius defectus memoriae occurrant.

DIFFICULTAS VIII.

Vtrum quando confessio repetenda est quia fuit inualida, necessarium sit iterum peccata distinctè confiteri, ac si non fuissent confessa.

Difficultas haec non procedit, quando confessio ante inualidam reperenda est diuerso Confessario, quia tunc ita distinctè repetenda est,

ac si numquam fuit et facta, sed quando reperenda est eidem Confessario.

Conueniunt Doctores, quod quando fit eidem Confessario, qui retinet notitiam (quamvis confusam) sufficientem ad imponendam conuenientem pœnitentiam, non sicut necessariè distinctè reperenda, quia post confessionem distinctè factam, & à Confessario perceptam, non est necessaria ipsi Confessario maior recordatio seu notitia peccatorum, quam sufficiens ad imponendam pœnitentiam conuenientem, ergo non est necessarium quod illi fiat iterum distinctè confessio, sed sufficiens defectum confessionis inualida explicare, & unico verbo confiteri peccata in confessione inualida distinctè confessio, & ea absolutione subiecta, ut si pœnitens dicat si accusare de peccatis in illa confessione confessis. Quod est verum, etiam si confessio, quæ fuit inualida, non fuerit Sacramentalis, vel quia facta fuit non iudicii, ut Sacerdoti excommunicatio non tolerato, vel non approbat, quia illa repetitione, sic in confuso, & unico verbo facta, fit Sacramentalis omnium antea distinctè confessorum.

Est tamen difficultas, An quando Confessarius non retinet dictam notitiam peccatorum, tunc pœnitentis teneatur iterum distinctè confiteri peccata, ac si illi non fuisse confessus.

Corduba in Summa quæst. 6. partem affirma. *Confessio* tuetur, quia tunc Confessarius se habet ac si ipsi numquam facta fuisse confessio illa. Medina *Medina* Cod. de Confessione, quæst. 28. de Confessione facta Confessori præceptio, partem negatiuam tradit, quia ex una parte iam illi facta est distinctè confessio, & ex altera non est necessarium, quod Confessarius imponat pœnitentiam commensuratum peccatis, & statui pœnitentis.

Nos vero existimamus (vt indicant Antoninus *Antoninus* 3. p. 14. cap. 19. & Silue iter v. *Confessio* 1. q. 3.) *Silue* quod si Confessarius pœnitentiam imponuit, & ea est ipsi nota, vel ipsi fit nota a pœnitente non sicut in celarium quod ei fiat iterum distincta peccatorum confessio, quia ad absoluendum sufficit, confessionem fuisse a pœnitente distinctè factam, & distinctè à Confessario perceptam, & ab eo imponit aut taxatam pœnitentiam, & horum notitiae quia absque fundamento amplius exiguntur. Si vero Confessarius non imponuit pœnitentiam, vel non taxavit illam, aut si imponuit vel taxavit, & non recordatur illius, nec habet notitiam alias sufficientem ad eam prudenter taxandum, neceffarium est quod ipsi fiat confessio maior, quam quæ fit illo unico supradicto verbo; sed non requiritur confessio distinctè facta, sed sufficit confessio aliqua confusa peccatorum antea distinctè confessorum, talis qualis sufficit ut Confessarius acquirat notitiam sufficientem ad prudenter taxandum pœnitentiam, quia tunc ad id tantum requiritur noua confessio peccatorum antea distinctè confessorum. Ad causandam autem in Confessario notitiam sufficientem ad taxationem pœnitentiae, non requiritur confessio distinctè facta, quia ad eam taxationem sufficit notitia confusa, qualis post longam pœnitentis confessionem solet in Confessario relinquiri.

Ioannes
Medina.
Suarez.
Valquez.

Henriquez.
Laymann.

DISPUTATIO IX.

De integritate Confessionis Sacramentalis.

DIFFICULTAS I.

Vtrum omnia peccata mortalia sint necessariò explicanda.

CONVENIVNT Doctores, necessariam esse confessionem omnium mortalium, qua post Baptismum commissa sunt. Quod significatur in Concilio Lateranensi II. approbato ab Innocentio III. in cap. 21. quod est 12. in titulo de Pænitentia & remissionibus, & incipit, *Omnis virusque sexus; & in Decreto Eugenij IV. in Concilio Florentino post ultimam confessionem, & etiam significatur in Tridentino sess. 14. cap. 5. & can. 7. & eam confessionem esse necessariam Iure diuino, conueniunt communiter Doctores: quod etiam indicatur in dictis Concilijs, immo in Tridentino exprimitur. Quod etiam constat, quia necessitas confessionis omnium mortalium deducitur ex eo, quod Christus Iohannis 20. Apostoli, & eorum in Sacerdotio successoribus, contulit potestatem abfoluendi & remittendi peccata, ex quo id deducit Tridentinum cap. illo 5. & nos deduximus Disputatione VII. Difficultate I. quod maxime congruum fuit ita a Christo institutum, quia sicut numquam vnum peccatum mortale remittitur sine alio, ita etiam maxime conueniens fuit, ut in hoc Sacramento, ad remissionem peccatorum instituto, non fiat abfusio directe & per se, nisi ab omnibus mortalibus; ad absolutionem autem per se & directam peccati, requisita est confessio illius.*

Ita tamen Iure diuino est necessaria confessio integræ omnium mortalium, ut non solam sit necessaria confessio præcepti diuini, seu quia præcepta est a Christo, sed etiam sit necessaria necessitate Sacramenti, seu ad valorem Sacramenti Pænitentia, ut significat Tridentinum, ubi supra: quia in primis cap. illo 5. utramque necessitatem significat, dum ait: *Ex institutione Sacramenti Pænitentie uniuersa Ecclesia semper intellexit, institutam etiam esse a Deo integrum peccatorum confessionem, & omnibus post Baptismum lapsis Iure diuino necessariam existere.* Vbi prioribus verbis significat, integrum peccatorum mortalium confessionem institutam esse a Christo partem essentialiæ Sacramenti Pænitentia, ac proinde esse necessariam ad valorem illius: & posterioribus verbis, nempe, *Et omnibus post Baptismum lapsis Iure diuino necessariam existere,* significat, etiam esse necessariam necessitate præcepti diuini. Et can. 7. clarius significat, illam esse necessariam ad valorem, dum ait, confessionem omnium mortalium esse Iure diuino necessariam ad remissionem peccatorum, quia nequit ad hanc esse necessaria, nisi sit valida. Hæc autem necessitas confessionis omnium mortalium, ad effectum remissionis peccatorum, & antecedenter ad valorem, probatur congruenter dicta congruentia,

quia scilicet vnum peccatum mortale non potest remitti sine alio.

Est autem duobus prædictis modis necessaria confessio omnium mortalium, non omnium materialiter seu physicè, id est omnium quæ commissa sunt, sed omnium formaliter seu moraliter, id est omnium quæ modo humano & commodo confiteri possunt, de quo postea.

Ex dictis deducimus, eum, qui confitetur tempore pro quo præcisè obliget præceptum diuinum, siue purum, ut in articulo mortis, siue etiam diuinum Ecclesiasticum annua confessionis, & non confitetur integrè omnia sua peccata mortalia, duplex peccatum mortale committere, alterum omissionis, contra præceptum diuinum positum, affirmatiuum confitendi integrè, siue purè diuinum, siue etiam Ecclesiasticum; & alterum commissionis contra præceptum diuinum naturale negatiuum non inualidandi Sacramentum Confessionis: eum vero, qui confitetur tempore pro quo non obligatur, & non confitetur omnia mortalia, peccare tantum dicto posteriori peccato commissionis, & non priori omissionis.

DIFFICULTAS II.

Vtrum omnes species peccatorum sint necessariò confitenda.

CONVENIUNT Doctores, non esse necessarium, confiteri omnes species peccatorum physicè distinctas, nempe quod occiso facta sit gladio, aut quod facta sit veneno.

Est tamen difficultas, An sit necessarium confiteri omnes species peccatorum moraliter, seu in ratione peccati distinctas.

Caietanus tomo 1. Opusculorum, tract. 5. q. 3. *Caietanus.*
Nauarrus in cap. *Desideret*, de Pænitentia, dist. 5. *Nauarrus.*
Canus Relectione de Pænitentia, parte 5. 5. *Ad Canus.*
quartum argumentum, docent, non omnes species peccatorum moraliter distinctas esse necessariò confitendas, sed tantum illas, quæ ad sui curationem & remedium causant in Confessorio diuersum iudicium, ut quod occiso sit patris, aut sit Clerici, non vero reliquæ, ut quod diuinatio fiat per aquam, aut quod fiat per ignem, quas existimant (quamvis formidole) specie morali differre, que eodem modo curanda sunt a Confessorio: illas autem species existimant Caietanus & Canus diuersum iudicium causare in ordine ad curationem, quæ communiter sunt nota medioriter doctis, non vero alias species subtiliores.

Sotus vero in 4. dist. 18. quæst. 2. art. 4. Suarez *Sotus.*
disp. 22. sect. 2. Vasquez quæst. 91. art. 1. dub. 1. *Suarez.*
Ægidius disputat. 7. dubio 2. & communiter Doctores docent, & merito, omnes species peccatorum moraliter, seu in ratione peccati distinctas, esse necessariò confitendas. Quod absque dubio definitum est in Tridentino sess. 14. cap. 5. & Trident. can. 7. dum abfolutè, nulla adhibita exceptione

N 2 nec

nec limitatione, decernitur, omnes species peccatorum, & omnes circumstantias speciem mutantur esse confitendas. Quod etiam insinuat Tridentinum in ratione quam adducit, quia scilicet alias Sacerdos non poterit recte de criminum grauitate indicare, & pœnitentiam, quam oportet, pro illis imponere; quia negari non potest, omnia peccata, quæ specie morali distinguuntur, siue eorum specifica distinctio sit communiter nota mediocriter doctis, siue non, sed tantum doctioribus, diuersum iudicium in ordine ad curationem & ad absolutionem causare in Confessario, quia à Confessario iudicantur moraliter species distinctæ, & pro eis, ut specie morali distinctæ, pœnitentiam imponit, quamvis sèpè pro peccatis species morali distinctæ pœnitentiam eiusdem rationis imponit, ut orationem, & aliquando æqualem.

Quod si diuinatio per aquam & per ignem non generant diuersum iudicium in ordine ad curationem sui, est, quia species morali non distinguuntur, quia vtraque dæmon tamquam Magister docens honoratur.

Ex dictis constat, omnes circumstantias speciem morale mutantur esse necessariò confitendas, cum omnes species morales peccatorum sint necessariò confitenda. Quod etiam specialiter definit Tridentinum vbi suprà.

Difficulitas III.

Vtrum circumstantiae, quæ speciem peccati non mutant, illud tamen augent aut minuunt intra eamdem speciem, sint necessariò confitenda.

Difficulitas hæc tantum procedit de circumstantijs quæ cadunt supra peccatum mortale, & illud intra rationem mortalis augent aut minuunt, quia certum est, circumstantiam, quæ de peccato, quod alias est tantum veniale, facit quod sit mortale; & circumstantiam, quæ de peccato, quod alias est mortale, facit quod tantum sit veniale, quamvis intra eamdem speciem peccati, esse necessariò confitendas.

Circa Difficulatem ergo conueniunt communiter Doctores, circumstantias, quæ intra rationem mortalis non aggrauant nec minuunt grauitatem & notabilitatem, non esse necessariò confitendas, ut constat ex sensu & vnu fidelium: quod præterquam quod est intolerabile & nimis durum, nullo sufficienti fundamento ostendi potest.

Est ergo difficultas de circumstantijs notabilitate aggrauantibus & notabilitate minuentibus intra rationem mortalis, & præcipue de notabilitate aggrauantibus.

Caietanus v. Confessio, conditione 15. Victoria de Confessione, num. 176. Canus Relectione de Pœnitentia, p. 5. Catechismus Pij V. par. 2. cap. 5. n. 41. Dominicus Sotus in 4. d. 18. q. 2. art. 4. Petrus Sotus Lect. 9. de Confessione, Suarez disp. 22. sect. 3. Egidius disp. 7. dub. 2. docent circumstantias notabiliter aggrauantes esse necessariò confitendas. Quod indicari videtur in can. Consideret, de Pœnit. d. 5. dum dicitur, confitendam esse circumstantiam temporis, loci, & ætatis, & vtrum necessitate fecerit, an voluntate, & quanta fuerit vis tentationis. Quod etiam supponi videtur in pluribus Canonibus antiquis pœnitentialibus, à Gra-

tiano in fine Decreti relatis, dum in eis pro peccatis grauioribus intra eamdem speciem grauiores pœnitentiae assignantur.

Quod etiam ratione probatur Primo, quia si circumstantiae grauiter seu notabiliter aggrauantes non explicantur in confessione, non poterit Confessarius recte de grauitate criminum iudicare, & pœnitentiam, quam oportet, pro illis imponere; quia grauitas peccatorum ratione earum circumstantiarum notabiliter crevit, & sunt digna pena notabilitate maiore. Quia ratione vtrum Tridentinum Trid. self. 14. cap. 5. ad probandum, necessariū esse confiteri omnia mortalia, cuiuscumque speciei sint.

Secundò, quia circumstantiae mutantur speciem intra genus mortalis, sunt necessariò confitendas, ergo etiam notabiliter aggrauantes intra eamdem speciem, quia ob has circumstantias peccata aliquando grauius fauient animam, & periculosiora sunt peccatis manifestis & externis.

S. Thomas verd in 4. d. 16. q. 3. ar. 2. quæstion. 5. Paludanus quæst. 3. ar. 3. Durandus q. 4. Dionyius q. 2. Albertus ar. 24. Bonaventura d. 17. quæst. vlt. 3. Richardus art. 3. quæst. 5. Almainus quæst. 1. ar. 2. Almainus q. 4. de Confessione, Medina Cod. de Confess. quæst. de Circumstantijs confitendas, Antoninus 3. p. tit. 14. c. 19. Silvester v. Confessio 1. q. 9. Nauarrus cap. 6. n. 6. Toletus lib. 3. c. 7. & Valquez Medina q. 9. ar. 1. dub. 2. docent, & merito, circumstantias notabiliter aggrauantes intra eamdem speciem, non esse necessario confitendas, quia necessitas integratatis confessionis solùm est ex institutione, & ex iure Christi: sed non constat Christus instituisse confessionem earum circumstantiarum, ut necessariam ad valorem Sacramenti, nec eam præcepisse; ergo non est dicendum, necessarium esse illas confiteri. Consequentia patet, quia absque fundamento, & magno, non est admittenda necessitas confessionis tam dura & tam difficultis, & tam rigorosa, cum potuerit Christus Sacramentum confessionis instituere & præcipere instar iudicij nō ad eo exacti & rigorosi, ut necessarium sit in eo de dictis circumstantijs iudicare, & eis attentis pœnitentiam imponere; sed instar iudicij ita suavis, ut in eo sufficiat species & numerum mortalium confiteri, & eis attentis pœnitentiam imponere. Quod autem non constat, Christum confessionem dictarū circumstantiarum præcepisse, nec eam ut necessariam ad valorem instituisse, patet, quia id non constat ex Scriptura, nec ex traditione aliqua, nec ex Pâtribus, nec ex definitione aliqua Ecclesiæ. Imò Ecclesiæ Tridentino vbi suprà ex Ioan. 20. vbi Christus Sacramentum confessionis instituit, solùm deduxit necessitatem confitendi species & numerum mortalium, & circumstantias speciem mutanties, nulla facta mentione circumstantiarum aggrauantium intra eamdem speciem: quo satis indicatur, Tridentinum non fuisse persuasum, necessarium esse ex ordinatione Christi illas confiteri, alias in re doctinali ad eo graui diminutè processuerit. Nec id constat ex aliqua efficaci ratione, nec ex aliquo alio efficaci fundamento, ut patet statim, dum fundamentis aduersariorum satisfaciemus.

Et

Caietanus.
Victoria.
Canus.
Catech.
Do. Sotus.
Pet. Sotus.
Suarez.
Egidius.

Et ob hanc dictam rationem, idem dicendum est de circumstantijs grauiter seu notabiliter minuensibus seu alleuantibus peccatum intra rationem mortalis, quod scilicet non sint necessariò confitenda, ut contra Dominicum Sotum docent communiter Doctores (etiam illi, qui quoad circumstantias notabiliter aggrauantes nobis aduersantur) & maiori ratione quam circumstantiæ notabiliter aggrauantes, quia confiteri circumstantias notabiliter minuentes, excusationem potius redolent, quam accusationem. Nihilominus, quamvis has circumstantias confiteri, excusationem redoleat, licitum est, in modo & laudabile, si id fiat ex fine explicandi perfectè & exactè veritatem.

In dicto ergo can. *Consideret, de Pœnitentia d. 15.* pro aduersarijs adducto, non continetur necessitas, nec preceptum confitendi circumstantias in eo afferatas, quia in eo continentur plures, qui aut non aggrauant, aut saltem non aggrauant notabiliter, ut tempus, locus, & aetas: sed in eo tantum continetur consilium confitendi illas.

In illis vero antiquis Canonibus in fine Decre-
ti habitis, assignantur grauiores pœnitentiæ pro grauioribus peccatis intra eadem speciem: ex hoc tamen non deducitur, tempore illo ex necessitate confitendas esse circumstantias notabiliter aggrauantes; quia etiam pro peccatis leuiter grauioribus assignantur grauiores pœnitentiæ, & tamen circumstantiæ leuiter tantum aggrauantes non explicantur in confessione ex necessitate: assignantur ergo in illis grauiores pœnitentiæ pro peccatis grauioribus, etiam pro leuiter tantum grauioribus, quia tunc ob feruorem illius temporis regulariter explicabantur plures circumstantiæ ex aggrauantibus, etiam leuiter tantum aggrauantibus: in modo nunc etiam a non paucis aliquando explicantur.

Ad primam autem rationem concedimus, quod etiam si, quando circumstantiæ notabiliter aggrauantes non explicantur, non possit Confessarius recte iudicare de grauitate accidentalis peccatorum ipsis superaddita, & proueniente ex eis circumstantijs, nec pœnitentiæ ei correspondentes imponere; si tamen explicantur species & numerus mortalium, potest recte iudicare de grauitate specifica & numerica, & de accidentalis ratione, cuius peccata aliquando sunt mortalia; quod sufficit ut satisfiat institutioni & præcepto Christi confessio-
ni, qui noluit amplius exigere, ut suauiter & non rigide procederet. Nec ratio Tridentini habet locum in circumstantijs notabiliter aggrauantibus intra eamdem speciem, quia ea non probat, omnia mortalia cuiuscumque speciei esse necessariò confitenda, quia id deducit ex Ioan. 20. vbi Christus Sacramentum Pœnitentie instituit: sed, hoc supposito, dicta ratione tantum probat, omnia mortalia in specie & signatim esse necessariò confitenda, quando moraliter fieri potest; & non sufficere illa tantum in communione & in genere confiteri: quia si sic tantum confiterentur, non posset Confessarius recte iudicare de omnibus mortalibus, & pro eis pœnitentiæ proportionatam imponere.

Et ad secundam concedimus, peccata mortalia aliquando ob circumstantias notabiliter aggrauantes intra eamdem speciem, grauius fauicere animum, & periculosa fieri, quam ob circumstantias speciem mutantes. Nihilominus Christus exigit harum confessionem, & non illarum, ut iam diximus: nec ratio Tridentini pro peccatis occul-

tis & internis, habet locum in illis; quia illis ver-
bis, *Quæ nonnumquam animum grauius fauicant,*
& periculosa sunt, non redditur ratio, ob quam peccata occulta & interna debeat confiteri, quia hoc deduxit ex eo quod sint mortalia, quod lunt talia; sed redditur ratio, ob quam non debeat vide-
ri non esse necessariò confitenda ex eo quod sunt
occulta aut interna, cum scilicet aliquando sint pe-
ciora, quam manifesta, & quam externa.

Ex dictis constat, quod quamvis Christus in-
stituerit Sacramentum Pœnitentie instar iudicij, sed non adeò exacti & rigorosi, ut voluerit amplius esse confitendum necessariò, quam species & numerus peccatorum mortalium, nec Confessarij necessariò iudicare de alio quam de specie-
bus & de numero eorum, nec necessariò pœnitentiam imponere, & aequitatem in ea imponenda seruare, nisi iuxta grauitatem specificam & numericam mortalium, & non iuxta excessiuam ex cir-
cumstantijs prouenientem, nisi ex suppositione quod pœnitens velit illas confiteri, & clauibus Confessarij subiungere.

DIFFICULTAS IV.

*De quibusdam circumstantijs in particu-
lari, utrum debeat confiteri.*

Circumstantiæ humanorum actuum septem communiter numerantur, hoc versu contente:
Quis, Quid, Vbi, Quibus auxilijs, Cur, Quomodo,
Quando.

De harum nonnullis in particulati disputandum est, an sint necessariò confitendi, ut doctrina Difficul-
tate precedenti a nobis tradita melius intelligatur.

Q V A N D O.

Circa circumstantiam quando, per quam ex-
pliicatur tempus in quo fit actio, est difficultas: Primò, An duratio peccati mortalis, quando est notabiliter excessiva & aggrauans, sit necessariò confitenda.

Sotus & Canus vbi Difficultate præcedenti, par-
tem affirmatiuam tuerunt, quia qui bis peccat per
vnam horam, tenet numerum binatum confite-
ri, sed qui semel peccat per duas horas continuas,
non minus, in modo magis peccat quam qui bis per
vnam; ergo tenetur durationem illarum duarum
horarum confiteri.

Nauarrus vero & Vasquez vbi Difficultate præ-
cedenti partem negatiuam tradidit, & merito: quia
ex institutione & præcepto Christi non cognoscim-
us necessitatim confitendi, nisi species & numer-
us mortalium, non circumstantias ad species &
ad numerum impertinentes, quamvis ratione earum
vnum peccatum ita notabiliter crescat in malitia
accidental, ut pluribus mortalibus aequiueat.

Secundò est difficultas, An circumstantia diei
Festi, in quo fit mortale, sit necessariò confitenda.
Alexander, Bonaventura, & Adrianus, quos refert *Alexander,*
& sequitur Cordubæ lib. 1. q. 6. partem affirmati-
uam tuerunt, quia peccatum ratione diei Festi spe-
cium mutat, seu addit, quia eo ipso peccatum fit
contra Religionem, quia peccatum est opus serui-
le: quia qui facit peccatum, seruus est peccati, opus
autem seruile in die Festo est contra Religionem. *Caietanus,*
Sotus.

Iustitia q. 4. ar. 4. Nauarrus, Suarez, Vasquez, Egi-
dius, & communiter Doctores, partem negatiuam
Vasquez.

N 3 tradunt, *Egidius.*

tradunt, & merito: quia peccatum ratione dici Ferti non mutat speciem, quia non est opus seruile quod in honorem Dei in die Festo ab Ecclesia prohibetur, quia ab ea tantum prohibetur opus quod est tantum seruorum, ut laborare in agro, peccatum autem non est proprium seruorum, quia etiam conuenit heris & dominis, in modo peccatum ratione dici Ferti non aggrauat notabiliter.

Tertio est difficultas, An, quando in eodem die occurrit duplex præceptum, latu ex eodem proximo motu specifico virtutis, ut quando in eodem die occurrit duplex Festum obseruandum, in quo audienda est Missa ex dupli præcepto, & utroque Religionis, etiam. Quando unum ex illis est alicuius Sancti, & quando in eodem die occurrit duplex Vigilia, aut Vigilia & Quatuor tempora, in quo ieiunandum est ex dupli præcepto temperantiae, an scilicet tunc confitenda sit necessarium hoc circumstantia occursum istius duplicitis præcepti in eodem die.

Nauarrus. *Ægidius.* *Reginaldus.*
Nauarrus cap. 11. nu. 4. Ægidius disp. 7. dub. 6.
& Reginaldus lib. 6. nu. 129. affirman, quia tunc
fuit duo peccata mortalia.

Vasquez. *Henriquez.* *Suarez.*
Vasquez verò 1. 2. disp. 98. cap. 3. Henriquez
lib. 5. cap. 5. & Suarez negant, & merito: quia in
dicta omissione aut commissione est una tantum
numero malitia, & unum tantum numero pecca-
tum, quia malitia eiusdem speciei, quæ ex viola-
tione virtusque præcepti, utpote ciuidem speciei,
prouenit, continuatur in una illa omissione aut
commisione, quia ex una parte habet eamdem nu-
mero materiam, & eadem numero circumstan-
tias: & ex altera parte non respicit aliqua diuersa
extrinseca, in ordine ad quæ possit numero multi-
plicari, ut contingit, quando alicui personæ uno
præcepto prohibetur opus aliquod, ne ex eo enie-
nat Petro damnum, & altero præcepto prohibe-
tur idem opus, ne ex eo eniat damnum Paulo,
quia tunc opus illud ob respetum ad ea duo ex-
trinseca, nempe ad Petrum & ad Paulum, habet
duplicem malitiam iniustitiae, unam contra Pe-
trum, & alteram contra Paulum.

Q V O M O D O.

Circa circumstantiam *quomodo*, per quam in-
tensio actionis humanæ explicatur, est diffi-
cultas, An sit necessarium explicanda, quando nota-
biliter aggrauat.

Per. Sotus. Petrus Sotus & Suarez docent, esse necessarium ex-
pliicandam in confessione, quando agnoscit potest.

Vasquez verò, & communiter Doctores docent,
non esse necessarium explicandam, quamuis agno-
scatur, & merito, ob generalem rationem addu-
ctam Difficultate precedenti: quod maximè con-
firmat virus fidelium, etiam sapientium & timora-
tæ conscientia.

Q V I D.

Ad circumstantiam *quid* pertinent condicio-
nes materiæ peccati. Circa quam est diffi-
cultas, An quantitas materiæ in furtu, quod morta-
liter aggrauat supra eam, quæ sufficit ad mortale,
sit necessarium explicanda in confessione.

Suarez. *Ægidius.* *& communiter recentiores*
Thomistæ affirmant, ob rationem generalem cir-
cumstantiarum notabiliter aggrauantium. Idem
quoad hanc circumstantiam docet Valentia, quia
existimat eam pertinere ad substantiam furti in

individuo, quia est obiectum furti in individuo.

Nauarrus verò c. 6. n. 9. *Toletus* & *Vasquez* ne-
gant, & merito: quia quamvis quantitas rei furata
non sit circumstantia furti totalis in individuo, quia
pertinet ad eius obiectum, & consequenter ad eum
substantiam, nihilominus absque eo quod excessus
ille notabilis explicetur à pœnitente, si tamen di-
cat se quantitatem grauem fuisse furatum, expri-
mit sufficenter individuum etiam totale furti
non distinet, sed confusè (ad eum modum, quo
ille, qui confitetur se quemdam hominem occi-
cidisse, non assignando Petrum quem occidit) quia
non est necessarium confiteri id, absque quo pecca-
tum in individuo potest saltem confusè explicari, siue id sit circumstantia siue non.

Quia ergo quantitas excessiva materiæ furti non
est circumstantia peccati furti totalis in individuo,
quia pertinet ad eius substantiam, cum sit
pars obiecti ipsius, idèo qui furatus est centum,
non satisfacit confitendo se furarum quadraginta,
quia non confitetur adhuc confusè individuum
illud totale furti quod commisit.

Sed quamvis quantitas excessiva materiæ furti
non sit circumstantia furti totalis in individuo, est
tamen circumstantia furti partialis presupposita,
sive realiter sive per rationem ad furtum par-
tiale habens pro obiecto quantitatē excessivam, quia
furti partialis presupposita, sive realiter sive per
rationem habent pro obiecto priorem partem
furti, accedit furtum partiale subsequens, habens
pro obiecto partem excessivam furti; ac proinde
hæc posterior pars excessiva furti est circumstan-
tia furti partialis presupposita, est autem circum-
stantia aliquando realis, quando videlicet materia
furti successivè accipitur, & aliquando est circum-
stantia rationis, quando videlicet simul accipitur,
imè tunc quantitas excessiva non est determinata
materialiter, sed formaliter.

Obseruandum tamen est, quod quamvis quantitas
excessiva materiæ furti non sit necessarium con-
fita per se ratione aggrauationis, tamen aliquando
per accidens est necessarium confitenda à
pœnitente, aut ratione excommunicationis annexa
furti in ea quantitatē, ut ab ea excommunicatione
absoluatur, latem dicendo se furarum fuisse tantam
quantitatē ut excommunicationem incurrit, aut
ratione restitutionis, aut ratione pœnitentie
medicinalis, ut in futurū caueat furtum, ob quæ pœ-
nitens Confessari interroganti de quantitate de-
terminata furti respondere tenetur, nūl pœnitenti
aliàs constet, nec ratione restitutionis, nec ratione
cautionis in futurū se indigere directione & con-
silio Confessarij, quia tunc non tenetur responde-
re, nec Confessarius poterit illi, quia non respon-
det, absolutionem negare, si verbis pœnitentis, aut
aliter reddatur moraliter securus de prædictis; si-
cavet nec pœnitens tenetur respondere de confusione
peccandi, si ipsi constet non indigere direc-
tione Confessarij ad cautionem in futurū, nec
Confessarius poterit illi absolutionem negare
quia non respondebit, si aliàs reddatur de eo mora-
liter securus.

Ad circumstantiam *quid* reducitur à Theolo-
gis circumstantia *circa quid*, quæ explicatur per-
sona, circa quam sit peccatum quod eius condi-
tiones & qualitates.

Circa hanc circumstantiam *circa quid*, seu *quid*
supponimus, esse necessarium confitendam, quodies
ratione

tatione illius oritur aliqua malitia secundum spem distinta, ut quando quis occidit suum patrem, aut Clericum.

Est tamen difficultas Primo, An circumstantia virginitatis personæ cum qua committitur fornicatio, ratione cuius fornicatio dicitur stuprum, ut quando quis violat virginem, sit necessariò confitenda.

Conueniunt Doctores, esse necessariò confitendam, quando violenter violatur virgo, quia runc violatio supra speciem peccati luxuria contra castitatem, addit speciem peccati iniustitiae; imò duplicum numero malitiam iniustitiae, alteram, quia virgo violenter opprimitur, sicut quidam quaecumque alia antea violata postea violenter opprimitur; alteram, quia violenter defloratur.

Est ergo difficultas, An quando virgo, ipsa confessio, violatur, sit necessariò confitenda.

Non desin, qui docent, etiam tunc esse necessariò confitendam, quia existimant intra latitudinem intemperantiae speciem mutare.

Soror verò in 4. dist. 18. q. 2. art. 5. Vasquez 1. 21. disp. 112. c. 1. Sancius 7. de Matrimonio disp. 14. Egidius disp. 7. n. 19. & Reginaldus lib. 6. n. 128. docent, tunc non esse necessariò confitendam, & merito: quia nullo fundamento constat in mutare aut addere speciem, imò non esse circumstantiam notabiliter aggrauantem. Quod etiam est verum, ut aduerterit Egidius, quanvis virgo sit sub custodia parentum, dum parentibus nulla infatur violentia; quia hac seclusa, nulla alia illis irrogatur iniuria.

Secundò est difficultas, An consanguinitas, & etiam affinitas personæ ad quam luxuriosè accedit, sit necessariò confitenda.

Conueniunt Doctores, circumstantiam tam consanguinitatis quam affinitatis esse necessariò confitendam, saltem sub nomine cognationis carnalis confitendo incestum, quia tam consanguinitas quam affinitas addit fornicationi opposita castitati nouam speciem incestus oppositi pietati.

Est tamen difficultas, An consanguinitas sit necessariò distinguenda ab affinitate, & gradus cuiuslibet inter se.

Nauarrius c. 16. n. 3. quoad utrumque affirmat, quia consanguinitas addit malitiam specie distinctam à malitia quam addit affinitas, & quilibet gradus earum addit malitiam specie distinctam ab ea quam addit quilibet alius gradus.

Caietanus verò 2. 2. q. 154. art. 9. quoad utrumque negat, quia malitia incestus, quam consanguinitas addit, est eiusdem speciei cum malitia quam addit affinitas; & malitia quam addit consanguinitas in quolibet gradu, est eiusdem speciei; & etiam malitia quam affinitas addit in quolibet suo gradu, est eiusdem speciei: quanvis malitia proueniens ex consanguinitate sit intra eamdem speciem notabiliter maior, quam proueniens ex affinitate; & etiam malitia quam addit quilibet gradus supra alterum, propinquior videlicet supra remotiorem.

Nostamen existimamus, consanguinitatem esse necessariò distinguendam ab affinitate, quia consanguinitas, utpote cognatio secundum speciem distinctam ab affinitate, addit malitiam specie distinctam à malitia quam addit affinitas. Difficile tamen existimamus, gradus ipsos consanguinitatis inter se, & gradus affinitatis inter se esse necessariò

distinguendos, quia difficile est gradus ipsos consanguinitatis inter se, utpote inter se ciuidem speciei, & gradus affinitatis inter se, utpote inter se eiusdem speciei, addere malitiam distinctam secundum speciem; quamvis intra eamdem speciem addant notabiliter maiorem illi qui sunt propinquiores. Ob quod non desunt (vt Cord. q. 2. n. 7) qui existimant, gradus consanguinitatis non esse inter se necessariò distinguendos & explicandos, neque gradus affinitatis inter se, sed sufficere, si pœnitens dicat se personam consanguineam cognouisse, non declarando gradum consanguinitatis; & se personam affinem cognouisse, non declarando gradum affinitatis. Confessarius autem qui in confessione sollicitat feminam pœnitentem ad peccatum luxuriae cum ipso, id tenetur in confessione explicare, quia præter peccatum luxuriae contra castitatem, peccat etiam peccato sacrilegij contra reuerentiam sacram Pœnitentiae, quia id est prohibitum intuitu reuerentiae illius.

Q. V I S.

C Irca circumstantiam *quis*, quæ conditionem & qualitatem personæ operantis inquirit, potestetiam esse difficultas circa virginitatem peccantis cum alio, & circa eius consanguinitatem & affinitatem. Idem tamen omnino dicendum est, ac dictum est de eisdem existentibus in persona cum qua peccatur, & pertinentibus ad circumstantiam circa quid aut quid.

Addunt nonnulli, dignitatem personæ peccantis esse necessariò confitendam. Id tamen absque fundamento dicitur, ut Egidius aduertit num. 19. Egidius. Fatemur, personam in dignitate constitutam suo peccato mortali publico non raro alios mortaliter scandalizare, seu ad peccandum mortaliter inducere: & in casu, in quo ad inducat, est necessariò confitendum scandalum, quia ex eo quid inducit ad mortale, alius peccatum mortale committit, distinctum ab eo quo ad illud inducit; dignitas tamen personæ non est necessariò confitenda.

V B I.

C Irca circumstantiam *vbi*, per quam circumstantia loci explicatur, difficultas est, An quando peccatum mortale sit in loco sacro, circumstantia loci sacri sit necessariò confitenda.

Medina Cod. de Confessione, q. 9. de circumstantiis confitendis, partem affirmatiuam tuerit, quia quilibet peccato adhuc interiori sit irreuertentia loco sacro contra Religionem.

Caietanus verò, Suarez, Vasquez & Egidius partem negatiuam tradunt, & merito: quia peccata tantum homicidij & effusione voluntaria seminis, & etiam furti addunt malitiam sacrilegij contra Religionem, ex eo quid fiant in loco sacro, quia hac tantum peccata sunt prohibita, & solo Iure humano, fieri in loco sacro, intuitu reuerentiae talis loci. Imò addunt Lessius de Iustitia c. 45. Lessius. Reginaldus lib. 14. n. 42. & Egidius, non quod Reginaldus. cumque furtum in loco sacro commissum addere malitiam sacrilegij, sed tantum quando subripitur res deposita, aut custodita in loco sacro tamquam in aſſo; quia id tantum videtur prohibitum Iure humano, ut indicatur in can. Quisquis 17. q. 4. vbi furtum in loco sacro prohibetur.

In peccato autem sacrilegij sepeliendi excommunicatum non toleratum, & Paganum, & infidelem

delem baptizatum in loco sacro, & in peccato sacrilegij iudicis extrahentis delinquentem de loco sacro gaudentem immunitate illius, locus facer non est circumstantia alterius peccati præsuppositi, respectu cuius possit esse circumstantia, quia in peccato sepeliendī excommunicatum, aut paganism, aut infidelem baptizatum, nullum aliud est peccatum quam sacrilegij, quia sepelitur excommunicatus, aut paganus, aut infidelis baptizatus in loco sacro; & in dicto peccato sacrilegij iudicis, quamvis etiam sit aliud peccatum iniustitiae contra delinquentem qui extrahitur, istud tamen non est prius, sed si aliquid est prius, est ipsū sacrilegium.

Circa circumstantiam quibus auxilijs, per quam instrumentum quo quis peccato explicatur, & etiam concausa, à qua quis ad peccandum iuuatur; & circa circumstantiam cur, per quam finis peccati ipsi peccato extrinsecus (qui dicitur finis operantis) explicatur, nihil peculare dicendum occurrit, præter ea, quæ dicuntur in Tractatu de Peccatis,

DIFFICULTAS V.

Quomodo numerus peccatorum mortaliū sit confitendus.

Conueniunt, contra nonnullos Canonistas, reliqui Doctores, non sufficere pœnitenti, si dicar, se sibi peccata mortaliter, v.g. se sibi furatum fuisse, sed ei necessarium esse omnia & singula peccata mortalia confiteri, ut exprimitur in Tridentino fess. 14. cap. 5. & can. 7. & fatis significatur in Concilio Lateranensi II. c. 21. & ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, dum in eis dicitur, omnia peccata mortalia esse explicanda in confessione. Non tamen est pœnitentia necessarium quodlibet peccatum mortale seorsum in individuo confiteri, sed ei sufficit omnia illa simul in aliquo numero confiteri, v.g. se viginti fornicationes commisisse, in quo Doctores communiter conueniunt, quia eo modo omnia & singula explicantur: imo etiam sigillatum modo requisito à Tridentino c. 5. quia ea particula *sigillatum* ab ipso addita, tantum denotatur esse confitenda in individuo, & non sufficere illa tantum in genere, & in specie confiteri, ut patet ex contextu, & ut praxis & usus fidelium declarauit.

Ita tamen numerus peccatorum mortaliū confitendus est, ut si post diligentem discussionem possit certò Mathematicè confiteri, debeat sic fieri, alias non facilius necessitati & obligationi confitendi integrè omnia mortalia: quod si non possit certò Mathematicè, & possit certò moraliter, ad dēdō paulo plus minusve, verbi gratia, *cōmisi decem fornicationes, paulo plus minusve*, sic faciēdū est.

Addunt Sotus, Egidius, Ochagavia, quod qui post confessionem factam, addendo *paulo plus minusve*, recordatur le genus illud peccati aliquor paucis vicibus amplius commisisse, quorum in confessione non fuit memor, non tenetur vices illas confiteri, quia ratione particula *paulo plus minusve* censetur sub priori numero comprehensa, ut qui confiterit le fornicatum fuisse decem vicibus, paulo plus minusve, & postea recordatur se alijs tribus vel quatuor vicibus fornicatum fuisse, non tenetur illas tres vel quatuor vices de novo confiteri: quod nos verū existimamus, quod etiam postquam recordatus est, se illis tribus vel quatuor

vicibus amplius fornicatum fuisse, possit recte & verè iudicare se decem vicibus fornicatum fuisse, paulo plus minusve; non verò quando id non possit sic iudicare, & dicere, vel quia post confessionem iam pœnitenti confitit de certo & determinato numero, nempe se duodecim vicibus determinatè fornicatum fuisse; vel quia post dictam recordationem, non posset verè & recte iudicare, & dicere le fornicatum fuisse decem vicibus paulo plus minusve, sed duodecim plus minusve: quia sic in principio pœnitenti certò constat se duodecim vicibus determinatè fornicatum fuisse, aut iudicaret se duodecim paulo plus minusve fornicatum fuisse, teneretur sic confiteri, sic etiam tenetur post confessionem factam.

Est tamen difficultas, Quomodo explicandus sit numerus peccatorum mortaliū à pœnitenti, qui in aliquo genere peccati longo tempore vixit, & nequit congruam notitiam peccatorum habere, ut regulariter contingit meretricibus, que longo tempore cuiuslibet proflitute fuerunt, quia si haberet potest, dicendo quoties per diem aut per hebdomadam aut per mensum peccatum mortale commisit, ad id tenetur.

Circa hanc difficultatem Sotus in 4. d. 18. q. 2. *st. ar. 4. Canus Relect. de Pœnitentia p. 5. §. Collig. Caus. tandem. Nauarrus c. 6. n. 1. Vasquez q. 91. art. 1. Nauarr. dub. 5. Egidius disp. 7. du. 7. Ochagavia q. 15. & Vasquez cōmuniter Doctores docent, tunc pœnitenti, v.g. Ochagavia meretrici, sufficere animi p̄parationē confiteri, & tempus quod in eo genere peccavit, quia tunc nequit meliori modo numerū mortaliū cōfiteri.*

Curare tamen debet meretrix, aut Confessarius pro ea, ut numerus peccatorum mortaliū extraordinariorum explicetur, quia iste aliquando facile explicari potest, ut peccatorum cum consanguineis, & cum Clericis Ordinis Sacri, & cum Religiosis, & peccatorum contra naturam: & sibi erit necessarium meretrici pro exacta numerū peccatorum confessione, circumstantiam loci explicare, quia pro oppidorum diuersitate solet esse maior aut minor fornicationum frequentia.

DIFFICULTAS VI.

Vnde sumenda & discernenda sit pluralitas & multiplicatio numerica peccatorum necessariò explicanda in confessione.

Supponimus, affectum interiorem efficacem voluntatis, & actum exteriorem (id est actum extra ipsam voluntatem) quem affectus ille habet pro obiecto, & in quo consummatur, ita efficere vnum moraliter, aut in fundamento generis moris, ut ad unitatem numericam peccati requista sit unitas numericā dicti affectus, & dicti actus exterioris. Ac proinde quando in aliquo eorum est pluralitas numericā, quamvis in altero sit unitas numericā, erit etiā pluritas numericā peccatorum & malitiarum. Si enim affectus efficax voluntatis est duplex numero, quamvis actus exterior sit unus, erit duplex numero peccatum: ut si quis habeat duplex propositorum, seu duplē affectum efficacem occidēdī aliquem, v.g. Petrum; & si actus exterior sit duplex numero, quamvis affectus efficax sit unus numero, erit etiā duplex numero peccatum, ut quando quis haberet vnum affectum efficacem, seu vnum propositum cōnitendi duo homicidia.

Hoc

Hoc ergo supposito, difficultas est, Vnde sumenda & discernenda sit vinitas, & vnde pluralitas tam affectus efficacis interioris seu propositi, quam actus exterioris.

Circa affectum efficacem voluntatis conueniunt Doctores, quod quamvis expressè cesseret, & sèpè repetaretur, censeatur unus tantum moraliter, si virtualiter perseveret in aliquo opere procedente ab ipso affectu, siue ab eo proximè procedat, vt quando opus procedens ab eo affectu, est medium proximam fini intento per eum affectum efficacem; siue ab eo affectu procedat remotè, vt quando opus procedens ab eo affectu seu proposito est medium remotum fini intento per eum effectum, est tamen connexum, & concatenatum cum ipso fine: quia tunc affectus ille primus, quamvis desierit esse expressè, manet tamen virtualiter in opere illo procedente ab ipso primo affectu tamquam in suo effectu affectus autem virtualis censetur moraliter idem cum expresso, ac proinde quando affectus iterum expressè repetitur, non censetur moraliter nouis & distinctus, sed idem cum primo expresso tunc virtualiter perseverante, ac proinde censetur unum tantum numero peccatum cum eo. Vnde quando quis existens Compluti, ex affectu efficaci occidendi inimicum existentem Toleti, querit pecunias, conductum currum, & iter facit, quamvis ille sèpè obliuiscatur homicidij, & consequenter sèpè cesseret ab expresso affectu homicidij, tamen dum perseverat in opere aliquo derivato ex illo affectu & proposito, dicitur in hoc affectu virtualiter perseverare, & cum eo affectu continuatur moraliter quicunque alias affectus de novo expressè elicetus. Imò addimus, affectum illum primum, dum virtualiter in opere aliquo permanet, etiam manere in se ipso actualiter & formaliter (quamvis non expressè, sed confusè ex expresso physicè mutatum in confusum) quia non manet virtualiter in opere, nisi vt procedente ab ipso affectu, ac proinde non manet nisi in opere factò & amato vt viti proximè ad actum, seu finem eo effectu intentum, vel viti remotè, id est factò vt viti ad aliud utile ad illum actum, seu finem intentum eo affectu, siue proximè siue remotè.

Et idem ob eamdem rationem contingit in effectu efficaci, qui etiam consummatur interius, vt est affectus occidendi aliquem ex displicientia illius, qui est unus numero affectus, habens rationem prosecutionis respectu occisionis, & rationem fugae seu odij respectu personæ cui appetitur occisio, dum etiam perseverat virtualiter in aliquo opere derivato ab ipso, sicut quando affectus occidendi non est odium.

At postquam primus affectus efficax retractatus est, quoties postea renatur seu repertur, discontinuatur etiam moraliter ab ipso primo affectu retractato, & est distinctum numero peccatum. In quo Doctores conueniunt, quia primus affectus dicta retractatione omnino definit esse etiam habitualiter adhuc moraliter: imò vt optimè Vasquez 12. disp. 75. quando affectus efficax cessat non solum formaliter in se ipso, sed etiam virtualiter, quia nullum apponitur medium ad actum eo affectu intentum, vt quando quis in casu supra aflagiato non considerat homicidium adhuc confusè, nec aliud opus vt ordinatum ad homicidium (siue id proueniat ex naturali inconsidera-

tione, siue ex somno, siue ex aliqua alia occupatio-
ne) tunc quamvis non retractetur quoties repeti-
tur, etiam in supra dicto progresu discontinuatur
etiam moraliter, & censetur distinctum numero
peccatum; quamvis primus effectus pro paruo
tempore cesseret, quia tunc vere sunt plures affectus
physicè, quorum quilibet est malus, & non unus
ab altero, quamvis omnes sint mali ab uno opere
intento, verbi gratia ab uno homicidio. Quod ve-
rò primus affectus, quamdiu non retractatur, per-
seuerat habitualiter, non sufficit ut dicatur conti-
nuari cum posteriori: quia quamdiu tantum ma-
net habitualiter, non manet sufficiente modo ut sit
peccatum actualē, & vt is, qui illum elicit, dicatur
tunc peccare, sed tantum ut dicatur habere
peccatum, aut esse in statu peccati; ergo non suf-
ficit ut continuari tamquam unum actualē peccatum
cum affectu sequenti, qui est peccatum actualē,
quia eo tempore intermedio primus affectus desiu-
it esse peccatum actualē; & quod pro
paruo tempore cesseret seu interrumpatur, ut pro
somno vnius noctis in dicto longo progesu ad
homicidium, non sufficit ut dicatur moraliter
continuari cum affectu sequenti (etiam si quoad
hoc Nauarrus cap. 6. num. 16. Canis Relectione
de Pœnitentia parte 5. & Lorca 12. disp. 46. oppo-
situm doceant) siue nec sufficit pro affectibus in-
teriorius tantum consummatis, ut statim dicemus.
Imò addit Vasquez, primum affectum etiam dis-
continuari, & fieri distinctum numero peccatum
naturali inconsideratione malitia ipsius affectus;
vt si eliciens affectum in principio considerauit
esse malum, & postea naturaliter diuertatur ab ea
consideratione, quia tunc ex defectu considera-
tionis malitia discontinuatur quoad malitiam,
quia pro tempore dictæ inconsiderationis desiu-
it habere malitiam, & esse peccatum.

Et nos addimus, etiam discontinuari naturali
inconsideratione ipsius affectus, eo modo quo sta-
tim dicemus de affectu, qui interius tantum con-
summatur.

Affectus vero, qui interius tantum consumma-
tur, & efficax non est (qualis non esse affectus odij,
& qualis non est affectus simplex delectationis libidinosa) quoties physicè renatur, est distinctus
numero, etiam moraliter, & distinctum numero
peccatum, quia tunc primus affectus non manet
virtualiter in aliquo opere derivato ab ipso affectu,
cum inefficax sit, & effectum non habeat. Quod
etiam est verum, vt optimè Vasquez contra Lor-
cam, quamvis inter utrumque sit parua interrup-
tio: quia quamvis ynitati numericæ Sacramenti,
& materie & formæ ipsius non obliter parua interrup-
tio, quia vnitatis Sacramenti initia est à Chri-
sto non physica, nec rigorosa moralis, sed lata ac-
commodata, & congruens vñi humano in nego-
tijs humanis, ad quam, vt pote latâ, non requiritur
omnimoda similitus adhuc moralis, oblitat ramen
vñitatis innumerica peccati, quia hæc vinitas nō est ex
beneplacito & institutione alicuius, sed ex natura
rei: & ideo parua interrupcio, quæ vere discontinuat
actus & affectus non continuatos in aliquo effectu,
seu opere deriaato, sufficiens est ad pluralitatem nu-
mericam peccati, alias duo odia physicè distincta,
& duæ delectationes libidinosa, si pro paruo tem-
pore interrumpantur, effent vnum tantū numero
peccatum, imò etiam due fornicationes pro paruo
pore interrumpantur, quia ratio est eadem. Consequens
autem

autem quoad fornicationes est absurdum, & quoad odia & delectiones libidinosas est ad minus falso, quia Lora quoad odia & delectiones existimet verum. Imò addimus, dictum affectum interius tantum consummatum, quamvis idem expressè persueret, discontinuari moraliter in consideratione naturali ipsius affectus habita tempore intermedio (id est, quando cum eliciens non aduerit tempore intermedio se eum elicere) quia tali inconsideratione discontinuatur ut humanus, & ut capax malitiae, & etiam discontinuari inconsideratione naturali ipsius malitiae habita tempore intermedio ipsius affectus, ut quando tantum in principio & in fine aducatur esse malus.

Circa actum exteriorem conueniunt Doctores, actus exteriores ordinatos ad aliquod peccatum, qui ex se ratione sui non habent aliquam malitiam, sed eam tantum habent a peccato in quod ordinantur, quamvis sint physice distincti adhuc secundum speciem, ita moraliter continuari cum peccato ad quod ordinantur, ut non censeantur peccata distincta nec inter se, nec ab illo ad quod ordinantur: ut quando quis ad occidendum inimicum querit illum, & conductus currum, & iter facit, & occidit, unum tantum committit peccatum homicidij, dum procedant ex affectu occidendi non interrupto adhuc pro paruo tempore, nec in esse humani, nec quad malitiam modis supradictis. Quod etiam est verum, quamvis dicti actus exteriores non sint inter se connexi, nec concatenati, dum fiant ex uno affectu non interrupto, & in ordine ad idem peccatum: ut quando quis ad homicidium querit pecunias, & conductus currum, & assument enim, siue fiant simul, siue pro diuerso tempore, quia tunc moraliter continuantur in uno affectu peccati ad quod ordinantur.

Addunt quoque Doctores, actus exteriores, qui ex se ratione sui ordinantur ad aliquod peccatum, quia sunt inchoationes ad illud, ut sunt tactus & amplexus libidinosi ad fornicationem, & percussionses ad nocumtum corporis, siue mortis, siue non tam magnum, quamvis ratione sui habeant propriam malitiam, non censerit moraliter peccatum numero distinctum ab eo in quod ordinantur, si fiant ex affectu dicti peccati, & non interrupto aliquo modo ex dictis: quia tunc ex se & ex affectu operantis non interrupto ordinantur in illud, ac proinde cum eo continuantur moraliter. Vnde in confessione sufficiet homicidium absque percussionibus & earum numero, & fornicationem absque tactibus & eorum numero confiteri. Et id est verum, quamvis unus actus ex his, quae sunt media ad illud peccatum, non ordinatur in alterum actum, ut duo tactus, aut duas percussionses, dum alias perfueret idem affectus illius peccati, quo ordinantur in illud: quia tunc quamvis non sint connexi inter se tamquam medium proximum, & remotum peccati ad quod ordinantur, connectuntur tamen in affectu ex quo procedunt, & in peccato ad quod ordinantur. Quod si tactus, verbi gratia, non fiant ex affectu fornicationis, sed tantum ob libidinem in ipsis reportam, si fornicatio postea fiat ex alio affectu, tunc erunt peccatum distinctum à fornicatione, quia tunc non ordinantur ad illam ex affectu operantis.

Addunt tamen Suarez & Valsquez contra Nauarum & Lorcam, tactus & verba impudica post

fornicationem, quamvis fiant ad complementum fornicationis, & quasi appendix illius, esse peccata numero distincta à fornicatione antecedente, quia ex se (qua ratione habent propriam malitiam) tantum sunt inchoationes nouæ fornicationis, & non complementum præterit, quia peccatum carnis sive natura consummatur in fornicatione, quamvis operans sua voluntate possit ultra fornicationem ad alios tactus procedere.

Addunt quoque Nauarum & Valsquez, unum tantum numero censent peccatum, quando quis vno impetu aut confitetur efficit plures actus, qui ex se tendunt in unum peccatum principale, ut quando quis vno impetu sapienter percutit. Et idem indicare videntur, quando quis vno impetu sapienter tangit & osculatur impudicè, etiam id non ordinando ad fornicationem, quia ex una parte malitia eorum actuum non consummatur in ipsis; & ex altera, quamvis unus actus ex se non sit inchoatio seu via ad alterum, tamen eo ipso, quod vno impetu seu confitetur eos efficit, moraliter efficit priorem pænambulum, & viam ad posteriorem. Et idem exprimitur de eo, qui vno confitetur sapienter offendit aliquem verbis injuriosis, eiusdem rationis, ut cum sapienter appellando Iudæum, aut furem. Ratio huius esse potest, quia tunc communis estimatione non censetur nisi una numero iniurias.

DIFFICULTAS VII.

Vtrum peccata mortalia dubia sint necessariò confitenda.

Difficulitas hæc procedit de peccatis mortali bus in puro dubio, id est, quando quis ita dubitat an commiserit peccatum mortale (sive quia dubitat an fecerit actum ipsum, v.g. an infamauerit, sive quia certus de actu, dubitat an sit mortalis) & quoad id ita suspensus manet, ut nulli parti, nec affirmatiæ nec negatiæ, probabiliter adhæreat; quia si pro parte affirmatiæ haberet probabilem assensum, & non pro negatiæ, tenetur peccatum illud confiteri: & si pro virtuæ parte habeat probabilem assensum, non tenetur illud confiteri, quia tunc potest sequi partem quam maluerit.

Circa difficultatem ergo conueniunt communiter Doctores, & merito, peccata mortalia in puro dubio esse necessariò confitenda. Ita Suarez Suarez, disp. 22. sect. 9. Sancius in Summa cap. 10. n. 66. Sancius, Toletus lib. 3. cap. 7. Toletus S. v. Confessio, nu. 7. & Turiianus disp. 29. dub. 6. quod indicat Tridentinum Tridentinum, fess. 14. cap. 5. dum ait, fideles teneri ad confitendum omnia mortalia, quorum post diligentem discussionem conscientiam habent: qui autem prudenter dubitat an commiserit mortale, verè haber conscientiam illius, quamvis dubiam. Et ratione probatur, quia in dubijs, præsertim facti, ratione pars est eligenda, ut dicitur in cap. Ad abundantiam 12. & in cap. Significasti 16. & 18. de Homicidio, & in cap. Iustitia 3. de Sponsalibus, alias purè dubitans, temerariè exponit periculo peccandi, ergo qui est purè dubius an peccauerit mortaliter, tenuerit id confiteri, ne teneat exponat periculo non confitendi integrè mortalia. Et ob eamdem rationem, qui certus est se peccati mortale commisisse, dubitat tamen an illud fuerit confessus,

felus, tenetur illud confiteri; nisi sit scrupulosus: quia ite, nisi sit certus se cōmisse peccatum, & illud fuisse mortale, & illud non fuisse confessum, non tenetur illud confiteri, quia id ratio dicitur in illo.

Obligandum tamen est, peccatum mortale dubium confitendum esse tamquam dubium, alias confessio non erit vera, nec feruabitur aquitas in iudicio confessionis. Si tamen post confessionem peccati tamquam dubij, adueniat pœnitenti notitia determinata peccati, siue certa, siue probabilis, tenetur in sequenti confessione illud tamquam determinatum confiteri, vel tamquam certum, vel tamquam probabile, eo modo quo iudicatur, ut aduertit Sancius n. 69. quia necessarium est confiteri mortale, non minus quam ut est in conscientia. In casu autem dicto post confessionem illius tamquam dubij, est in conscientia pœnitenti tamquam determinatum, siue tamquam certum, siue tamquam probabile, & non fuit explicatum ut tale. Si tamen confessum fuit ut determinatum, & postea pœnitens definat habere dubium, non est necessarium illud ut dubium confiteri, nisi id iudicetur necessarium, ne pœnitens maneat infamatus grauitate apud Confessarium.

Qui autem confessus est mortale sub dubio, & non potest etiam aliud nec mortale nec veniale faltem tam confessum confiteri, vel quia non recordatur illius, vel quia iam non potest loqui, absoluendus est sub conditione. Quod si posuit aliud ex dictis, ad id tenetur, ut contra Germonem aduentum Suarez & communiter Doctores, quia Sacra- menta absque graui necessitate aut causa non sunt sub conditione perficienda.

DIFFICULTAS VIII.

Quale examen pœnitentis prærequisitur ad confessionem.

Conueniunt Doctores, ad confessionem mortali faciendum præsupponendum esse prudens, seu cordatum & diligens examen (ut supponitur in Tridentino l. 14. c. 5. & can. 7. quia eo ipso quod præcipiuntur aliquis actus, etiam sunt sub obligatione illius præcepti omnia media necessaria ad eum actum. Ad confessionem autem integrum omnium mortalium, quæ necessaria est, & sub præcepto, necessaria est discussio, & præmeditatio, & examen, ut pater: & non sufficit quodcumque examen, sed prudens & diligens, utpote ad confessionem moraliter integrum, quæ nequit fieri nisi discussio præsupposita sit prudens & diligens.

Pro prudente autem & diligente peccatorum examine & discussione non potest certa aliqua regula tradi, ut aduerterit Vasquez q. 91. art. 1. dub. 6. Suarez disp. 22. fct. 10. & Egidius disp. 7. dub. 9. & Reginaldus lib. 4. c. 2. quia ad prudens & diligens examen habenda est ratio temporis a quo pœnitens non est confessus, & modi viuendi ipsius, & persona eiusdem, quia ruidores non sunt ad tam exactum examen obligandi, ac ingeniosiores: imo contingere potest, pœnitentem esse aded rudem, ut ad nullum examen obligetur, tamen tunc defensus pœnitentis supplendus est a Confessario suis interrogationibus.

Communiter ergo requiritur, & sufficit, quod examen sit mediocriter diligens, quale fieri solet a

viris prudentibus, & mediocriter timoratis, aut quale fieri solet a viris prudentibus in re graui: sed non requiritur quale fieri solet in re graui honoris, nec diuinarum, quia naturalis propensio ad honores & ad diuinas excitat ad maiorem diligentiam, quam prudentia dicitur; sed sufficit examen quale fieri solet in re graui, cuius discussio & executio molestiam afferit, qualis est discussio & confessio peccatorum, quia examen ad similes actus non sit communiter adhuc a prudentibus nimis exacte, retardante & reuocante ab eo propensione naturali excutiendi molestiam. Quod verum est, etiam si pœnitens credit, quod majora aliqua diligentia supra mediocrem vertitur, sit in notitia aliorum mortali: & ob id, ut aduentur communiter Doctores, nou est necessarium peccata mortalia scribere, quamvis timeatur, imo certo credatur obliuio aliquorum; quia peccata scribere, est extraordinaria diligentia, & maior quam mediocris.

DIFFICULTAS IX.

Vtrum aliquando sufficiat confessio peccatorum in communi, nullum peccatum in individuo explicando.

Difficilis haec procedit de eo, qui est in articulo mortis, & ita impeditus, ut nec verbis nec alijs signis posse peccatum aliquod in individuo exprimere, nec indicare; exhibet tamen signa siue doloris, siue alia quibus insinuat se peccasse sic in communi, & absolutionem desiderare: procedit autem quando confessio sic confusa sit Sacerdoti praesenti.

Sorit in 4. dist. 18. q. 2. art. 5. Abulensis super ^{Abulensis} cap. 16. Matth. q. 69. Canis Relectione de Pœnitentia, par. 5. Ledesma 2. p. 4. q. 9. art. 5. dub. 2. & Nauarrus cap. 26. num. 27. docent, eam confessio non esse sufficientem, ut pœnitens absoluatur: quibus fauere videtur Tridentinum scilicet 14.

cap. 5. & can. 7. dum ait, non sufficere confessio nem peccatorum in genere. Et ratione probatur, Primo, quia Sacerdos, utpote iudex, nequit iudicare & absoluere causam incognitam, ut exprimit Tridentinum vbi supra: confessio autem sic in confuso facta, non cognoscitur a Sacerdote causa de qua iudicaturus est, ut ex se pater, & etiam supponit Tridentinum, dum ex eo quod Sacerdos nequeat ferre iudicium, causa sibi incognitam, infert, confessionem peccatorum in genere non sufficere; ergo dicta confessio non sufficit, ut pœnitens iudicetur & absoluatur. Secundo, quia absolutione est actus prudentia, utpote actus & sententia iudicialis: prudentia autem tantum versatur circa singularia; ergo absolutione tantum potest cadere supra confessionem peccatorum in singulari. Tertio, quia si ad absolutionem sufficeret confessio illa peccatorum in communi, etiam posset absoluiri is qui nullo modo insinuat se peccasse, quia tali insinuatione nihil noui innoveretur Sacerdoti, quia absque ea moraliter est certum Sacerdoti, illum peccasse.

Paludanus vero in 4. dist. 21. q. 2. Antoninus 3. par. tit. 10. cap. 2. Medina Cod. de Confessione quæst. 39. Suarez disput. 23. Tolet. lib. 3. cap. 8. Vasquez quæst. 91. art. 2. dub. 1. & Egidius disp. 7. dub. 6. docent, & merito, confessionem peccato-

Suarez.

Sant.

Sanc.

Tolos.

Sa.

Tarragon.

Trident.

Vasquez.

Suarez.

Egidius.

Reginald.

rum sic in communi in casu dicto esse sufficientem ad absolutionem. Quod sensit Pontifex, qui tempore Henrici IV. concessit Hispaniæ Bullam Cruciatæ, continentem indulgentiam pro his, qui cum signis tantum contritionis, nihil amplius potentibus, absoluerebantur, ut refert noster Mariana lib. 22. sua Historia cap. 18. & id exprimitur in Rituali Romano Pauli V. de Sacramento Pœnitentiae pag. 45.

Ecce ratione probatur, quia quamvis ex institutione & ex iure Christi ad absolutionem obtainendam necessaria sit confessio omnium mortalium in specie & in individuo, quando moraliter fieri potest, nihilominus quando nequit fieri omnium, sed tantum alicuius, confessio illius sufficit ad absolutionem; ergo quamvis ex institutione & ex iure Christi necessaria sit confessio peccatorum in particulari ad absolutionem, quando fieri potest, nihilominus quando non potest sic fieri, sed tantum confessio peccati in communi, haec sufficit ad absolutionem, cum alias sit vera confessio, & accusatio individua, & singularis, quamvis peccati in communi. Et confirmatur, quia qui certus est se peccasse mortaliter, & non recordatur cuius (peccati) peccato peccauit, tenetur ad sic generaliter confitendum, & ei sufficit ut absoluatur; ergo etiam confessio, qua quis confitetur se peccasse, quando nequit alio modo, sufficit ad absolutionem obtainendam.

Vasquez.
Suarez.
Ægidius.

Ad dimis, ut optimè Vasquez Suarez, Ægidius, & ferè omnes Auctores nostræ dictæ opinionis, pœnitentem in dicto articulo existentem posse absoluere non solum quando per se ipsum exhibet dicta signa Sacerdoti pœnitenti, ut diximus, sed etiam quando illa exhibuit in absentia Sacerdotis, si Sacerdoti aduentum ad pœnitentem, & iam pœnitenti adstantes in pœnitentia tententur illa exhibuisse, ut exprimitur in Cœcilio Arauifano sub Leone I. & expressum fuit in Concilio Carthaginensi IV. cap. 36. & refertur in can. 7, qui pœnitentiam 26. q. 6. quod etiam expressum est in Epistola 91. ad Theodorum Episcopum, & exprimitur in dicto Rituali Romano, quod non contrariatur Decreto Clementis VIII. quod decreuit, confessio absenti factam per litteras aut per internum, non esse licitam, ut ipse interrogatus respondit. & nos diximus Disp. viii. Difficul. v. quia confessio in casu pœnitenti Difficultatis non fit absenti, sed pœnitenti, quamvis non à pœnitente per se ipsum, sed per adstantes tamquam per testes, vel quasi per interpres.

Tridentinum ergo vbi supra, dum significat non sufficere confessio peccatorum in genere, sed requiri confessionem peccatorum in specie & in individuo, tantum loquitur quando confessio fieri potest.

Ad primam verò rationem concedimus, per se, seu quando moraliter fieri potest, Sacerdotem non posse iudicare & absoluere causâ incognitâ in individuo, quod tantum volunt Tridentinum; non tamen quando non potest fieri physicè, aut moraliter, quia tunc sufficit cognitio causa in communi.

Ad secundam respondemus, quod, ut absolutionis actus prudentia, sufficit quod sit circa pœnitentem in particulari hoc aut illo modo dispositum, & individua confessione confitentem, quamvis peccata tantum in communi, quia ad actum prudentiae non est necessarium, quod ad singularia

perueniatur, præsertim quando peruenire nequa-

Ad tertiam respondemus, quod quamvis absolu-
lito possit conferri pœnitenti confitenti se pecca-
se, non tamē ei qui id non confitetur, quamvis Sa-
cerdos id alias feciat absque confessione pœnitentis,
quia in priori casu reperitur materia proxima
absolutionis, nempe confessio pœnitentis, non ve-
rid in posteriori, quia scientia Sacerdotis non est
materia proxima absolutionis.

Observandum est, ut optimè Suarez, Vasquez *Suarez.*
& Ægidius, Confessarium, quamvis oppositè opi- *Vasquez.*
nioni adhæreat, teneri sub mortali ad absolu- *Ægidius.*
lendum hominem in articulo mortis constitutum di-
cta signa præbentem, quia id potest licet facere,
conformando se nostræ opinioni, cum sit proba-
bilis; ac proinde obligatione misericordia spiri-
tualis ad id tenetur, quia quilibet, quando licet &
absque incommmodo, potest, tenetur proximo in
tanta necessitate spirituali alterius vita existenti
prouidere & succurrere.

DIFFICULTAS X.

*Utrum aliquando possint aliqua peccata
mortalia omitti in confessione.*

Conueniunt Primo Doctores, pœnitentem
existentem in articulo mortis, sive physico
sive morali, & prudenter timentem non posse ob-
imminenter mortem omnia mortalia confiteri,
possit omittere illa mortalita, quia nequit absque di-
cto timore confiteri. Ita Vasquez q. 91. at. 2. dub. 1. *Vasquez.*
Suarez disp. 23. scđt. 2. Ægidius disp. 7 dub. 9. Re- *Suarez.*
ginaldus lib. 5. c. 5. & Turrianus disp. 30. dub. 1. *Ægidius.*
Rege- *Turrianus.*
quia integritas confessionis mortaliū, instituta &
precepta à Christo, non obligat protanto pericolo,
moriendi videlicet abque absolutione, nec pro eo
requisita est à Christo ad valorem Sacramenti.

Conueniunt Secundo, quando Confessarius est
in articulo mortis, & prudenter timetur eum non
posse ante suam mortem omnia mortalia audire,
possit pœnitentem ob rationem dictam illa peccata
mortalia omittere, quia timet non posse à Confes-
sario audiri, si pœnitens ante suam mortem nequeat
ab altero absolutionem expectare, ne scilicet pœnitentis
exponatur pericolo moriendi absque absolu-
tione. Addunt Vasquez & Turrianus, idem posse *Vasquez.*
fieri, quando Confessarius prudenter timeret infe-
ctionem mortis periculosis, si in audiendo pœnitentem
detinatur, quia credi non potest, confessionem integrum pro eo periculo præcipi à Christo, *Turrianus.*
& ad valorem Sacramenti ab eo requiri. Quod si Confessarius adhuc cum tanto periculo detineri vult (ut laudabiliter potest) nequit pœnitens integratam confessionis omittere.

Tertio conueniunt Doctores, idem posse fieri,
quando sunt plures in periculo mortis constituti, ut
in peste, aut in bello, aut naufragio, & prudenter
timetur, Confessarium non posse omnia mortalia
cuiuslibet ante mortem aliquorum aut alicuius
audire, ne scilicet aliquis eorum exponatur pericu-
lo moriendi absque absolutione: imo iuxta ea
qua diximus Difficultate ix. quando periculum
imminens aliud non permitit, possunt omnes si-
mul signo aliquo, ut genuflexione, significare se
peccasse sic in communi, & de eo dolere, ut con-
tingat, si Confessarius dicat, Omnes, qui volunt
& tunc etiam genuescant; & tunc etiam possunt

possunt omnes simul absoluī à Confessario, dicente, *Ego vos absoluī à peccatis vestris, &c.*

Quarto conueniunt Doctores, pænitentem posse emittere confessionem alicutus mortalis, quando ex illius confessione prudenter timeret grave aliquod damnum, quamvis solum corporale; & non tantum proprium, sed etiam Confessarij, aut alijs personæ: quia præcepta positiva, quale est integratitatis, non obligant cum graui dispensu; ac proinde integratitas confessionis cum tanto dispensio non requiritur à Christo ad valorem Sacramenti. Quamvis in præsenti casu potius est diffrena confessio, quam mutilanda, si dilatione vi-
tandum sit damnum, & dilatio fieri possit absque magno incommode; quia si nequit absque eo differri, potius est mutilanda quam differenda, vt si nequeat differri absque periculo moriendi sine abolutione, aut infamie alicutus ponderis, aut priuationis magni fructus spiritualis, qua erit in eo, qui ob id deficit pro non paruo tempore à so-
lita frequentia confessionis & Communionis.

Offerendum est, quoties ob aliquam causam ex dictis omittitur in confessione aliquid mortale, potest, si cessa causa, confitendum esse suo tem-
pore mortale omisum.

DIFFICULTAS XI.

*Vtrum circumstantia complicis, cuius ex-
plicatio necessaria est ad integratitatem
confessionis, possit aliquando omitti.*

Difficultas hæc tantum procedit, quando confessio tantum potest fieri Sacerdoti, qui ex explicatione complicis deueniet in notitiam illius, & nequit alii fieri, saltem absque magno incommodo, quamvis solum dilatione notabiliter incommode, & quando ex explicatione complicis non imminet ipsi complici aliud detrimentum, quam infamatio apud ipsum Confessarium sub sigillo confessionis: quia si imminet aliud notabile, vt mors, vel notabilis infamatio extra confessionem, tunc circumstantia complicis tacenda est, quia cum graui detrimento tertia persona non est necessaria integratitas confessionis, nec sub præcepto. Et etiam procedit, quando explicatio complicis est apud Confessarium infamatio grauis: quia si, attentâ personâ complicis, & attento peccato confessio, sit paru momenti, non est tacenda, quia absque graui causa non est mutilanda confessio.

Marsilius, ergo in 4. quæst. 12. Viguerius cap. 16. §. 4. num. 17. Bañez 22. q. 33. art. 8. dub. 8. Nauarrus cap. 7. num. 3. & Valentia disp. 7. j. 11. puncto 1. docent, pænitentem in casu dicto non solum non teneri explicare complicem, sed nec posse, quia quoties occurruunt duo præcepta, illud implendum est quod strictius obligat: in casu autem dicto occurruunt duo præcepta, nempe integratitas confessionis, & non infamandi proximum, ex quibus hoc posterius, vt pote naturale, strictius obligat quam illud prius, vt pote positivum, quamvis diuinum, ergo in casu dicto tacendus est complex, ne infametur.

S. Thomas, Durandus, Paludanus, Vásquez, Suarez, Egidius, Turrianus.

disp. 30. dub. 2. docent, etiam in casu dicto expli-
candum esse complicem. Quod expressit Bernat-

Bernard.

dus in Opusculo de formula honestæ vite, in fine, dum ait: *De nullo finiſtre loquaris nisi in confessione;*
& hoc, vbi non potes aliter peccatum tuum manifeſtare. Et merito: quia præceptum naturale non infamandi proximum non obliga absoluē & in omni cœnitu, sed tantum existentibus aut deficien-
tibus aliquibus circumstantiis, quod etiam conuenit aliis non paucis præceptis naturalibus, adhuc præceptis non accipiendi alienum, in modo & non occidendi: quia infamare proximum, & eius bona accipere, in modo eum occidere, fieri possunt ex rationabili causa; *reus enim aliquando dergit criminis occulta testis, quando necessarium est ad infamandum testimonium illius.* Ergo si reuelatio & infamatio complicis est necessaria ad integratitatem confessionis, potest licet fieri. Antecedens patet. Consequientia autem probatur, quia ex una parte integratitas confessionis à Christo præcepta, & requirita ad valorem Sacramenti, est ex suo obiecto maioris momenti, quam non infamare proximum apud unum tantum Confessarium, & sub sigillo confessionis; & ex altera parte proximus sic infamandus, fuit socius & cooperans ad peccatum pœnitentis; ergo integratitas confessionis est causa fatis rationabilis, vt complex possit sic reuelari & infamari; ergo in casu dicto ob necessitate & præceptum integratitatis confessionis reuelandus est.

Addidimus, & ex altera parte proximus sic infamandus, fuit socius & cooperans ad peccatum pœnitentis; quia quando proximus infamandus ex confessione peccati, non fuit socius & cooperans ad peccatum, integratitas confessionis non est sufficiens & rationabilis causa ad infamandum illum, qui est nimis durum, cum, qui non fuit cooperans ad peccatum, grauiter infamari ex confessione illius peccati. Ob quod filius, qui suam matrem viduam, quam inuenit ex præo concubitu grauidam, occidit, nequit adhuc in casu nostræ Difficultatis peccatum iniustitia contra prolem in utero existentem confiteri, ne concubitum matris reuelet, quia mater non est cooperata ad iniustitiam occi-
onis prolis.

Deinde addidimus in primo consequenti, ergo si reuelatio & infamatio complicis est necessaria ad integratitatem confessionis, potest licet fieri; quia quando infamatio complicis, aut alia damnificatio, non est per se necessaria ad integratitatem confessionis, sed aliunde per accidens ex reuelatione complicis timerit, non est reuelandus complex: vt quando pœnitens timeret complicem reuelatum infamandum esse à Confessario apud alios, aut occidendum; quia tunc integratitas confessionis non censetur causa sufficiens infamandi complicem, cum ad integratitatem confessionis non sit per se necessaria infamatio complicis apud alios, nec occidio illius, quia sunt extrinsecæ confessioni, & ei per accidens adueniunt.

Ad rationem ergo aduersariorum concedimus, præceptum integratitatis confessionis esse positivum, & præceptum non infamandi proximum esse naturale, & præceptum naturale, quamdiu perseverat, strictius obligare quam positivum: ni-
hilominus quia præceptum naturale non infamandi proximum complicem in casu dicto ob occursum præcepti potius non perseverat, sed cessat,

non

non præcisè quia posituum sit fortius, sed quia positio præcepti positui integratatis confessionis est circumstantia & causa, & ratio sufficiens ut in fametur proximus, & ut cesseret præceptum illud naturale.

Vasquez.
Ægidius.

Obseruandum tamen est, ut optimè Vasquez & Ægidius, quod quando ad reuelationem complicitis necessaria est fractio sigilli alicuius confessionis factæ, tunc non est reuelandus complex, quia sigillum confessionis est multò maioris momenti, quam integratias confessionis.

DIFFICULTAS XII.

Vtrum Sacramentum Pœnitentiae possit esse informe ex defectu integratatis confessionis.

Paludan.
Sotus.
Caietanus.
Victoria.

Paludan in 4. dist. 17. q. 5. art. 3. Sotus d. 18. q. 3. art. 3. Caietanus v. Confessio condit. 10. & Victoria in Summa n. 160. docent, Sacramentum Pœnitentiae posse esse informe (id est validum, & absque effectu) ex defectu integratatis confessionis, quando scilicet in confessione omittitur peccatum mortale ex negligentia, aut ex ignorantia culpabili. Et in primis, quod tunc Sacramentum caret effectu, dubitari non potest, quia omission illa est mortalis. Quod vero tunc sit validum (ac proinde non necessariò repetendum) probatur, quia alias onus confessionis est nimis graue, durum, & rigidum, & laqueis iniiciendis expostum.

Medina.

Medina vero Cod. de Confessione q. 23. de

Confessione dimidiata iteranda, Suarez disp. 4. Vasquez quest. 92. art. 3. dub. 1. Turrianus disp. 28. dub. 3. & Ochagavia Tract. 2. q. 31. docent, Sacramentum Pœnitentiae non posse esse informe ex defectu integratatis confessionis, sed in casu aduerfiorum etiam esse nullum (ac proinde necessariò repetendum) & merito: quia integratias confessionis, quæ sufficit ad effectum Sacramenti Pœnitentiae, nempe integratias formalis, id est confessio more humano & prudenti integrè facta, ac proinde absque negligentia culpabili, etiam est requisita ad valorem & essentiam Sacramenti Pœnitentiae, ut significatur in Tridentino scilicet 14. c. 5. & can. 7.) quia sicut ad absolutionem, utpote sententiam, prærequitur essentialiter confessio, ita etiam ad illam, utpote sententiam iustam, prærequitur essentialiter confessio more humano & prudenti integræ, ac proinde facta absque negligentia culpabili saltem grauiter, ergo eo ipso, quod confessio, quantum est ex parte integratatis, sufficit ad valorem Sacramenti Pœnitentiae, eo ipso sufficit effectum illius, & consequenter nequit esse informe ex defectu integratatis confessionis.

Quod vero Sacramentum Pœnitentiae sit nullum, & consequenter sit necessariò repetendum, quando confessio culpabili non fit integræ adhuc ex negligentia & ignorantia culpabili, non debet graue, durum, & rigidum conferi; quia emendare quod culpabili fuit omissum, non est cendum rigidum. Nihilominus quamdiu ratione cordata & prudenti non constat, aut prudenter non dubitatur confessionem fuisse culpabili mutilatam, non est necessariò repetenda.

DISPUTATIO X.

De ministro Sacramenti Pœnitentiae.

DIFFICULTAS I.

Vtrum in extrema necessitate, Sacerdote deficiente, sit necessarium laico confiteri.

SUPPONIMVS contra hæreticos, in solis Sacerdotibus esse potestatem & iurisdictionem ad absoluendum à peccatis, ut traditio ipsa ostendit nobis, constans perpetuo Ecclesiæ ynu & præxi. Et definitum est ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, & à Tridentino less. 14. cap. 6. & can. 10. & constat ex eo, quod illis solis conuenit dicta potestas & iurisdictione, quibus specialiter dicitur illud Ioan. 20. Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, &c. id autem solis Sacerdotibus in ipsorum ordinatione dicitur.

Est tamen difficultas, An, quamvis in laico non sit potestas & iurisdictione ad absoluendum à peccatis, nihilominus in articulo mortis ipsi, quamvis non potenti absoluere, sit necessariò facienda confessio, quando deficit Sacerdos.

Magister in 4. dist. 17. art. 3. partem affirmatiuam tuerit, cui confiteri videtur S. Thomas eadem distinctè quest. 3. art. 3. quæstiunc. 2. ad 1. & docere videatur Cyprianus lib. 3. Epistola 17. dum ait: Si quis oppressus infirmitate, non potuerit expe-

titare aduentum Sacerdotis, reconcilietur per Diaconum, scilicet prius confessione. & indicari videtur laobi 5. illis verbis, Confitemini alterutrum peccata vestra.

Bonaentura vero, Scotus, Durandus, Gabriel, Paludanus, & communiter Scholastici in 4. dist. 17. Suarez disp. 24. Vasquez quest. 93. art. 1. dub. 1. Ægidius disp. 8. dub. 1. & communiter Theologi Patet, partem negatiuam tradunt, & merito: quia id nec sanctum est necessarium Iure aliquo Christi, quia confessio instituta & præcepta est à Christo tantum in ordine ad absolutionem à peccatis obrinendam; laicus autem numquam, nec in articulo mortis, potest ab illis absoluere, quamvis deficiat Sacerdos; nec Iure aliquo Ecclesiastico, quia Ecclesia numquam præcepit confessionem, nisi in ordine ad eundem finem ad quem Christus illam instituit & præcepit: ob humilitatem autem non est necessariò laico facienda, ut patet; imò nec licet ei sit, si ex ea timetur grauis aliqua infamia, & alias non apparent grauis aliqua necessitas aut utilitas consilij aut auxilij.

Cyprianus vero non loquitur de reconciliacione Sacramentali, sed de reconciliatione externa, qua publici penitentes in foro externo reconciliabantur cum Ecclesia. Et Iacobus autem non loquitur de confessione Sacramentali, sed de ea quæ sit ad capendum consilium; aut si loquitur

quitur de Sacramentali, ita facienda est alterum, ut non fiat cuilibet indiscriminatum, sed tantum Sacerdoti.

DIFFICULTAS II.

Vtrum quilibet Sacerdos possit Sacramentaliter à peccatis absoluere.

Conueniunt Catholici, non omnes Sacerdotes posse licet absoluere quocumque pœnitentes indiscriminatum, quia id est prohibitum saltem Iure Ecclesiastico.

Est tamen difficultas, An quilibet Sacerdos possit validè quocumque pœnitentem absoluere.

Armacanus lib. 11. Quaestionum Armenicarum cap. 4. partem affirmatiuam tuerit (in quam inclinat Almainus in 4. d. 17. art. 4. & probabilem censet Durandus d. 19. q. 2.) quia Sacerdotes in sui ordinatione, que fit verbis Iohann. 20. *Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, &c.* quibus institutum fuit Sacramentum Pœnitentia, verè & completem hunc iudicet, & accipiunt iurisdictionem completam ad id, & non ab Ecclesia; ergo Ecclesia nequit potestatem ad absoluendum impidere, ut non habeat effectum, sicut nec potestam ad consecrandum, quia Ecclesia non potest mutare ministerium à Christo prescriptum, nec eum impidere, ut validè efficiat id ad quod prescriptum est à Christo. Et confirmatur, quia si Sacerdos acciperet immediatè ab Ecclesia potestatem completam ad absoluendum, & non immediatè à Christo ex vi verborum quibus ordinatur, à nullo posset Pontifex absoluere, quia ipse, ut pote supremus in Ecclesia, nulli potest communicare iurisdictionem supra se, ut absoluatur à peccatis, sicut nec ut excommunicetur.

Sotus vero in 4. dist. 18. q. 4. art. 2. Nauarrus c. 4. num. 2. Suarez disp. 24. sect. 2. Vasquez q. 93. art. 1. dub. 2. Egidius disp. 8. dub. 2. & communiter Doctores docent, & meritò, non posse quocumlibet Sacerdotem valide absoluere Sacramentaliter quocumque pœnitentem. Quod supponit Tridentinum iudicione 14. c. 7. dum ait, nullius esse momenti absolutionem collatam à Sacerdoti non habente iurisdictionem ordinariam, vel delegatam: quibus verbis manifestè supponit, esse aliquos Sacerdotes, qui ex defectu iurisdictionis saltem completa non possunt validè absoluere à peccatis, quod amplius constabat Difficultate sequenti.

DIFFICULTAS III.

A quo Sacerdotes accipiunt iurisdictionem ad absoluendum à peccatis.

Conueniunt Primò Doctores, Sacerdotes omnes in sui ordinatione, ac proinde à Christo, seu ex institutione Christi, accipere potestatem quandam ordinariam, & requisitam ad absoluendum Sacramentaliter à peccatis, ut constaret ex verbis ipsis, quibus ordinantur, nempe, *Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, &c.*

Conueniunt Secundò contra Armacanum, dictam potestatem ad absoluendum à peccatis in ordinatione immediatè à Christo acceptam, non esse sufficientem ad validè absoluendum, alias quilibet Sacerdos, quacumque prohibitione Ec-

clesiae existente (ut modò existit) validè absoluere, quod est contra Tridentinum iudicione 14. c. 7.

Est tamen difficultas, An dicta potestas in ordinatione accepta, sit etiam potestas iurisdictionis ad absoluendum, an tantum præsupposita, & prærequisita ad potestatem iurisdictionis.

Bonaventura in 4. dist. 19. art. 3. quæst. 1. Sotus dist. 18. quæst. 4. art. 2. Medina Cod. de Confessione quæst. 35. Suarez disp. 16. sect. 3. & Egidius disp. 8. dub. 2. docent, potestatem ad absoluendum in ordinatione à Christo acceptam, non esse

Bonavent. Setus. Medina. Suarez. Egidius.
potestam iurisdictionis, sed præsuppositam ad hanc, & hanc Sacerdotes accipere ab Ecclesia, præsupposita potestate illa Ordinis accepta à Christo (excepito Ponitū, qui etiam potestatem iurisdictionis accipit immediate à Christo) & ex defectu potestatis iurisdictionis non posse Sacerdotem ex vi sua ordinationis solius aliquem à peccatis absoluere.

Maior vero in 4. d. 19. q. 1. Antoninus 3. p. tit. 17. Maior. c. 4. Angelus v. Confessio 3. n. 4. Nauarrus c. 4. n. 3. Antoninus. Valsquez q. 93. art. 1. dub. 3. & Turrianus disp. 23. Angelus. dub. 2. docent, & meritò, dictam potestatem ad Nauarrus. absoluendum, quam Sacerdotes accipiunt à Christo in sui ordinatione, esse ipsam potestatem actiua iurisdictionis ad absoluendum à peccatis. Quod satis significat Tridentinum iudicione 15. c. 5. Trident.

dum ait, Christum Sacerdotes constituisse iudices ad absoluendum à peccatis: supponit ergo, Sacerdotes in sui ordinatione à Christo instituta accipere iurisdictionem actiua ad absoluendum à peccatis, quia iudex iurisdictione actiua constituitur, & est iudex.

Et ratione Theologica probatur, quia Sacerdotes verbis illis Iohann. 20. *Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, &c.* quibus ordinantur, accipiunt potestatem ad absoluendum à peccatis, ut Tridentinum docet, & patet ex ipso. Trident. rum verborum significazione; sed potestas ad absoluendum à peccatis est potestas iurisdictionis, quia est potestas ad dicendum ius, & ad ferendam sententiam absolutionis; ergo Sacerdotes ex vi sua ordinationis à Christo accipiunt iurisdictionem actiua ad absoluendum à peccatis; ac proinde potestas iurisdictionis in Sacerdotibus est indistincta à potestate Ordinis ad absoluendum à peccatis, cum sit potestas ad absoluendum ex vi ordinationis collata.

Vnde quando in Sacerdotibus absolute distinguuntur potestas Ordinis à potestate iurisdictionis, nomine potestatis Ordinis, intelligitur potestas ad consecrandum, qui hæc nullo modo est iurisdictionis: & nomine potestatis iurisdictionis intelligitur potestas ad absoluendum à peccatis, quia quamvis hæc sit Ordinis, etiam est iurisdictionis.

Addimus contra Nauarrum, ut optimè Maior. Angelus, Antoninus, Valsquez & Turrianus, dictam potestatem & iurisdictionem ad absoluendum à peccatis, conuenientem Sacerdotibus ex vi ordinationis, non esse ex se completam, & sufficientem ad validè absoluendum; alias absolutio validè conferetur à Sacerdote, quamvis prohibito absoluere, sicut etiam validè fit consecratio, quamvis Sacerdos prohibitus sit consecrare; sed ut proueniens à Christo ex vi ordinationis, esse insufficien-tem, & inchoatam ad validè absoluendum, quia dicta potestas & iurisdiction, ut à Christo ex vi ordinationis collata, est absoluta, nullum subditum saltem determinatum respiciens, quia ut sic non

respicit omnes pœnitentes tamquam subditos, ut patet ex dictis; alias quilibet pœnitens validè absoluatur à quolibet Sacerdote: nec respicit aliquem subditum determinatum, ut etiam patet: perfici tamen ab Ecclesia, quando Sacerdotibus designat subditos (sive designatione ordinaria tamquam propriis pastoribus, qua ratione diecesani designantur suo Episcopo, & parochiani suo Parochio; sive designatione ex commissione, seu ex delegatione, & non tamquam propriis Pastoribus) quia designatione subditorum facta ab Ecclesia, potest & iurisdictio in ordinatione collata respicit subditos designatos, quo compleetur & perficitur, quia ea designatione fit potestas & iurisdictio ad absoluendum determinate subditos designatos. Vnde designatione subditorum facta ab Ecclesia, dicta potestas & iurisdictio in ordine collata non tantum compleetur & perficitur, sed etiam fit ordinaria aut delegata.

Ex dictis constat, absolutionem prolatam in illum qui aliquo ex dictis duabus modis non est designatus tamquam subditi absoluenti, est nullam, quia absque dicta assignatione uno aut altero modo facta absoluens, non habet iurisdictionem in illum.

Quia ergo iurisdictio, prout in ordinatione collata, quamvis sit vera iurisdictio, & superioritas, & relatio, quia tamen est incompleta, & inchoata, id est potest esse absque subiectione passiva, & absque inferioritate alicuius ipsi correspondentie, seu absque eo quod respiciat terminum aliquem, saltem determinatum, & in particulari: quod possibile est, & facilè intelligi potest in relationibus seu respectibus moralibus prouenientibus ex libera voluntate & institutione qualis est dicta iurisdictio, & superioritas: possibile enim est & facile Episcopo, designare aliquem in eleemosynarium, remittendo in posterum designationem pauperum quibus danda est eleemosyna.

Constat ergo ex dictis, non quemlibet Sacerdotem posse validè absoluere, sed tantum illum qui ab Ecclesia perficitur in iudicem aliquorum, determinatè eos illi subditos designando, sive assignatione ordinaria, sive delegata: & Pontificem, dum eligit sibi Confessarium, non tribuere illi iurisdictionem, seu iurisdictionem à Christo in ordinatione collata perficere & completere, se ipsum illi subditum in eo foro designando ex generali potestate, quam habet designandi subditos Sacerdotibus.

DIFFICULTAS IV.

Quis Sacerdos posset Sacramentaliter à peccatis absoluere.

Conueniunt Primo Doctores, quemlibet Sacerdotem, habentem iurisdictionem ordinariam in aliquem, posse illum Sacramentaliter à peccatis absoluere, quia eo ipso haber iurisdictionem completam in illum: Sacerdos autem ille dicitur habere iurisdictionem ordinariam in aliquem, qui eam habet ex vi munera, seu officiis instituti ex Iure ordinario, sive diuino, sive humano, ut Parochus respectu suorum parochianorum, & Episcopi respectu suorum diecesanorum, & Pontifex respectu fidelium totius Ecclesiae. Et quilibet ex his tribus, & non tantum Parochus, dicitur

proprius Pastor, & proprius Sacerdos, non proprius prout distinguitur contra communem & vniuersalem, sed prout distinguitur contra alienum, qua ratione proprius Sacerdos sumitur in cap. *Omnis utrinque sexus*, 12. de Pœnitentiis & remissionibus, & non tantum pro Parocho, dum dicitur: *Omnis utrinque sexus fidelis, saltem semper in anno proprio Sacerdos confiteatur, & non alieno, nisi de licentia proprii.* vt contra Canum Relect. de Pœnitentia p. 5. & contra Suarez disp. 25. lect. 2. adiutunt Sotus in 4. d. 18. quæst. 4. art. 2. & Val. *Sua-* quez q. 93. art. 2. dub. 1. tum quia in dicto c. pro. *Val. quez* *prima* contraponitur *alieno*, tum etiam quia in eo cap. nomine *propri* intelligitur ille, cui, aut de eius licentia facienda est confessio, qua latissim præcepto annua confessionis, quia de eo Sacerdote est ibi tantum sermo: cuicunque autem habent iurisdictionem ordinariam, etiam Pontifici, & aliis ex licentia cuiuscumque habentis illum, potest fieri confessio, qua satisfacit præcepto annua confessionis. Et eodem modo sumitur proprius Sacerdos in Extravag. *Vices*, de Tregua & pace, & in Extravag. *Vas electionis*, de Hæreticis, quia Pontifices in his Extravagantibus assument predicta verba ex dicto cap. *Omnis utrinque sexus*, intentionem illius facientes, & alludentes ad verba illius: imo in dicta Extravag. *Vas electionis* notari videtur quidam Doctor, quia nomine proprii Sacerdotis intelligit Parochum.

Archiepiscopus vero non habet iurisdictionem ordinariam in subditos Episcoporum sibi suffraganeorum, nisi dum visitat, ut constat ex cap. final. de Censibus, in 6. ac proinde tunc tantum, & non alio tempore, potest illos Sacramentaliter absoluere, & iurisdictionem ad id alii delegare.

Ut vero quis dicatur habere aliquem Episcopum aut Parochum ut proprium Sacerdotem, & ut ab eis possit Sacramentaliter absoluere absque licentia alicuius, non est necessarium quod in eius Episcopatu aut Parochia habeat domicilium (id est quod habitet in eo Episcopatu, aut in ea parochia, animo ibi in perpetuum commorandi) ut contra Glossam in cap. *Is quis*, de Sepulcris, in 6. contra nonnullos alios docent Suarez disp. 25. *Sua-* *sec*. 2. & Gidius disp. 8. num. 21. & Sancius lib. 3. *Sancius* de Matrimonio disp. 19. quia sufficit in eo Episcopatu aut in ea Parochia habitare, animo commorandi per medietatem anni, paulo plus minus, ut contingit Scholasticis in Academias, & militibus in praedictis, & mercatoribus in alienis oppidis; ac proinde isti poterunt prout voluerint confiteri, vel Pastori loci, in quo modo dicto habitant, aut in quo habent domicilium, quamvis in alio loco non anno habitent, aut alij, de virtutib[us] licentia.

Observandum est, ut optimè Suarez & Agius, posse Episcopum extra suum Episcopatum, & Parochum extra suam parochiam confessio[n]em sui subdit[us] audire, quia iurisdiction, que fit sine strepitu, potest extra proprium territorium exerceri, ut ostendit Sancius 3. de Matrimonio, *San-* disp. 19. num. 8.

Conueniunt Secundò Doctores, Sacerdotes habentes iurisdictionem delegaram seu commissam in aliquem, posse illum Sacramentaliter absoluere, quia eo ipso habent iurisdictionem completam in illum: quilibet autem proprius Sacerdos, nempe Rom. Pontifex, & Episcopus, & qui libet

libet alius habens iurisdictionem Episcopalem, & Parochus, potest eam iurisdictionem pro suis subditis delegate & committere, ut manifestum est.

Circa Episcopum, Henriquez lib. 7. cap. 21. Suarez disp. 26. sect. 3. Egidius disp. 8. dub. 20. & Sancius 8. de Matrimonio disp. 28. docent, illum posse dictam iurisdictionem in perpetuum delegare durantem post mortem ipsius, & eam sic conferre, quoniam absolute & abesse limitatione illam conferit. Alias grauissima inconvenientia oriuntur, quando Episcopus moritur ignorantibus Confessariis longe distantibus, & confessiones audiencibus, quia istae confessiones essent nullæ.

Paludanus vero in 4. dist. 17. q. 4. art. 3. Antoninus tit. 17. c. 9. Angelus v. Indulgenzia, num. 7. Siliester eodem v. num. 18. & Vazquez q. 9. 3. art. 2. dub. 2. docent, Episcopum non posse dictam iurisdictionem in perpetuum durantem post ipsius mortem delegare, ac proinde eam, quamvis absolute delegatis, morte Episcopi delegantis expirare, & meritum: quia Episcopus circa hanc materiam nequit legem perpetuam condere, ergo nec perpetuum priuilegium circa eam concedere.

Nihilominus confessiones in casu aduersariorum sunt valida, quamvis facta sint absque iurisdictione habituali, sola iurisdictione actuali dictis Confessariis pro singulis confessionibus collata ab Ecclesia ob titulum coloratum, quem habent, & ob communem ignorantiem populi, iuxta ea quæ dicemus Difficultate v. 1.

Addimus tamen, approbationem sufficientiam Confessarii factam ab Episcopo, aut ab eius Vicario, vtpore sententiam sufficientiam illius, perseuerare post mortem approbantis: quod verum existimamus, etiam quando addit, quamvis nobis placuerit; quia hoc addito non tam significatur perseverantia confessus positivi dicta approbationis, qui post mortem perseverare nequit, quam non reuocatio approbationis, morte autem non reuocatur approbatio.

Tandem (vt aduertit Vazquez vbi suprà, & Egidius dub. 4.) Vicarius, seu locum-tenens proprii Sacerdotis, adhuc Parochi, potest iurisdictionem ad absoluendum à peccatis delegare, quando ipi Vicario seu locum-tenenti non solum delegata est iurisdiction ad absoluendum, sed ei substituitur totum officium & plena potestas proprii Sacerdotis.

DIFFICULTAS V.

Qua ratione delegetur & committatur iurisdiction ad absoluendum à peccatis.

Supponimus, necessarium esse, quod delegatio iurisdictionis ad absoluendum à peccatis fiat signis externis, & non sufficere, quod fiat mentaliter tantum, quia absque signis externis non fit humano modo.

Hoc supposito, Primo est difficultas, An dicta iurisdiction delegetur per ratihabitionem futuram post collatam absoluionem, quando probabilitur presumitur futura.

Raimundus in Summa tit. de Pœnitentiis & remissionibus, §. 15. partem affirmatiuam tuerit, quia, vt dicitur in Regula iuriis 10. in 6. Ratihabitione retrotrahitur, & mandato comparatur, ergo iurisdiction ad absoluendum non minus delegatur

ratihabitione futura, quam mandato seu commissione expressa facta ante absoluionem.

Sotus vero in 4. dist. 18. quæst. 4. art. 3. Suarez *Sotus*: disput. 26. Vazquez quæst. 9. 3. art. 2. dub. 2. Egi- *Suarez*: dius disp. 8. dub. 5. Turrianus disp. 24. Ochagavia *Vazquez*: quæst. 36. & communiter Doctores partem negatiuam tradunt, & meritum: quia ratihabitione futura post absoluionem non est quando fit ipsa absoluio, sed erit post absoluionem; ergo non sufficit ad tribuendam iurisdictionem ad eam absoluionem.

Regula autem illa Iuris, *Ratihabitione retrotrahitur, & mandato comparatur*, tantum habet locum, quando valor actus pender ex sola voluntate ratum habentis: ac proinde non habet locum in absoluionem, cuius valor dependet ex eo quod conferatur ab habente iurisdictionem eo tempore quo conferitur absoluio.

Secundò est difficultas, An præsens ratihabitione facita (vt quando alienus Sacerdos audit confessionem, & proprius sciens eum non habere iurisdictionem ad id, videt, & non contradicit, cum facile possit) sufficiat ad delegandam iurisdictionem.

Non desunt, qui negent præsentem ratihabitionem tacitam sufficere, id tamen negant absque idoneo fundamento; & ideo Suarez, Turrianus, Egi- *Suarez*: dius & Ochagavia docent, sufficere, & meritum: *Turrianus*: quia dicta ratihabitione, vtpote ante absoluionem existente, & signo exteriori explicata, nempe dicta visione, & non contradictione facili, verè conferitur iurisdictione. Et eodem modo, vt aduertunt Vazquez & Egidius, consuetudo audiendi confessiones, sciente & non contradicente proprio Pa- *Vazquez*: store, sufficit ad delegandam iurisdictionem ad absoluendum, quamvis consuetudo incipiat & introducatur aliquibus confessionibus inutilis, factis ante sufficiens signum ratihabitionis proprij Pastoris.

Tertiò est difficultas, An iurisdictione petita, & non obtenta, sufficiat ad validam absoluionem.

Non desunt, qui existimant sufficere, quia id videtur haberi in can. *Placuit*, de Pœnitentia, distinet. 6.

Suarez vero disp. 27. num. 20. & communiter *Suarez*: Doctores existimant, non sufficere, & meritum: quia ea petitia non sufficit iure naturali, vt pater; nec iure aliquo positivo, quia nullibi repertur, nec in dicto can. *Placuit*, quia in eo potius absque petitione iurisdictionis conceditur facultas eligendi Confessarii in casu illius canonis, nempe quando proprius Parochus est ignorans.

Quarto est difficultas, An licentia seu iurisdictione per vim, aut metum, aut fraudem extorta, sufficiat.

Sancius 3. de Matrimonio, disp. 39. & Egidius *Sancius*: num. 39. affirmant, immixto tamen, quia licentia & concessio iurisdictionis est vera donatio iurisdictionis, quæ fit ipsius cui datur, quæ nequit esse valida, quia fit absque aliquo titulo adhuc liberalitatis. Approbatio tamen sufficientia Confessarii simili modo facta erit sufficiens & valida, quia non est donatio alicuius rei quæ fiat ipsius approbati, ac proinde nullo indiget titulo vt sit sufficiens & valida.

DIFFICULTAS VI.

Vtrum Confessarius putatius validè
& lícite absoluat.

Conueniunt communiter Doctores, præser-tim recentiores, Sacerdotem, qui habet titulum coloratum iurisdictionis compleæ ad absoluendum, & communi errore populi putatum (qui dicitur Confessarius putatius) quamvis alias via communi & ordinaria non habeat iurisdictionem compleam, validè absoluere. Ita Paludanus in 4. dist. 17. q. 6. Sancius 3. de Matrimonio, dist. 20. Henriquez 2. de Pœnitentia, cap. 14. Lessius c. 29. dub. 8. & Egidius disp. 8. dub. 3. Quod deducunt Doctores ex L. Barbarus. ff. de Officio prætoris, & ex can. *Infamis* 3. quæst 7. quia in omni Repub. tam sacerdotali quam Ecclesiastica receptum est, ut iudicii putatiuo tribuatur à superioribus iurisdictione, ne in Repub. communiter decepta magna sit perturbatio, si acta omnia illius iudicis fiant nulla.

Ad id autem duo requirunt Doctores, quæ deducunt ex dicta Lege & ex dicto canone; vnum ex parte iudicis putatiu, nempe quod habeat titulum coloratum, id est, quod à superiori vero vel saltem putatiuo accepit iurisdictionem, siue ordinariam siue delegatam, siue verè eam accepit, & eam iam occulte amiserit, siue tantum apparet accepit, & non verè, ob impedimentum aliquod occultum. Alterum ex parte populi, nempe quod communi ipsius populi errore censetur legitimus iudex. Addunt Sancius, Henriquez & Lessius, non tantum errorem communem populi, sed etiam opinionem probabilem aliquorum aut alicuius ad id sufficere loco erroris communis, ut quando quis iuxta probabilem opinionem absoluat à peccatis referuntur, aut quando approbatus in alio Episcopatu eligitur in Confessariu.

Sed quamvis index putatius validè absoluat quia absoluat iurisdictione, quamvis non habituali, sed tantum actuali pro singulis actibus sibi collata, allicitè tamen & peccaminosè absoluat peccato usurpationis iudicij, quia absoluat iurisdictione incommodis quasi extorta, & sibi non omnino liber aliter donata.

DIFFICULTAS VII.

Vtrum quilibet Sacerdos in sui ordinatione à Christo accipiat iurisdictionem compleam in quoilibet pœnitentes in articulo mortis constitutos.

Supponimus, quemlibet Sacerdotem, deficiente proprio aut delegato, habere sufficientem & compleam iurisdictionem in quoilibet pœnitentes existentes in articulo mortis, ut dicitur in Tridentino s. 14. cap. 7. & in multis canonibus 26. quæst. 6.

Hoc ergo supposito, difficultas est, An illam accipiant immediate à Christo quando ordinantur, an ab Ecclesia.

Paludanus in 4. dist. 20. quæst. 1. art. 2. Durandus dist. 20. q. 2. Capreolus q. 1. art. 3. Canus Rel-

etione de Pœnitentia, p. 5. & Richardus art. 3. contra Caluinum docent, eam accipere immediate à Christo, seu lute diuino in sui ordinatione, quia alias Christus non sufficenter prouidisset de ministro, si ipse quoilibet in articulo mortis existentes non reliquisset a signatos tamquam subditos quilibet Sacerdoti, & id reliquisset Ecclesia faciendum.

Bonaventura verò in 4. d. 19. art. 3. q. 1. Sotus Buzon d. 18. quæst. 4. art. 4. Suarez disp. 26. s. 4. Val-quez q. 9. 3. ar. 1. dub. 4. docent, & merito, Sacerdotes dictam iurisdictionem compleam accipere ab Ecclesia, & non immediate à Christo. Quod satis significat Tridentinum c. illo 7. dum ait, piè semper in Ecclesia fuisse custoditum, ut omnes Sacerdotes possint quoilibet pœnitentes in articulo mortis constitutos absoluere à quibusvis peccatis & censuris; quia si id fuisse à Christo constitutum, non diceret Tridentinum, id fuisse piè in Ecclesia custoditum, quia his verbis id reducit in pietatem Ecclesie.

Et ratione probatur, quia in reliquis casibus Christus commisit & reliquit Ecclesia a signationem & applicationem subditorum ipsiis Sacerdotibus, quia iurisdiction in ordinatione accepit compleam; ergo etiā in casu articuli mortis. Consequentia probatur, quia ad excipendum hunc casum nullum est sufficere fundatum, cum satis prouideatur de ministro, & de remedio pro eo casu, relinquendo Ecclesia a signationem illorum ut subditorum quilibet Sacerdoti, quia Ecclesia potuit eam statim facere, & semel factam numquam reuocare, ut verè fecit; quo ea a signatione ita sufficienter stabilita est, ac si Christus eam factam reliqueret. Et quod id factum sit ab Ecclesia, non leuiter confirmatur ex eo, quod in praesentia proprii Sacerdotis id nequit efficeri, qui alias non habet licentiam ab Ecclesia: inò nec in praesentia Sacerdotis delegati, ut contra nonnullos docent communiter Doctores, & declarauit Gregorius XIII. viuæ vocis oraculo, ut refert Molina tom. 4. de Iustitia disp. 36. Et merito: quia supra dicta concessio fit omnibus Sacerdotibus circa pœnitentes existentes in articulo mortis, ratione extrema necessitatis, quia facta fuit, ut dicitur in Tridentino, ne pœnitentes pereant defectu Confessarij; quando autem adeat propriis, aut alias delegatus, non sunt alij necessarij ipsi pœnitentis.

DIFFICULTAS VIII.

Vtrum iurisdictione completa in pœnitentes existentes in articulo mortis, etiam concedatur Sacerdotibus hereticis & schismaticis, & excommunicatis non toleratis.

MEdina Cod. de Confessione, quæst. 32. *Cui Medio debet fieri confessio.* & Couarru. in cap. Al-Comarru. 2. par. §. 6. docent, nullum Sacerdotem excommunicatum non toleratum (id est nullum excommunicatum denuntiatum, aut excommunicatum notoriè ob percusione Clerici) habere iurisdictionem in pœnitentes in articulo mortis, quia per eam excommunicationem aufert omnino iurisdictionem saltem Ecclesia.

Sotus in 4. distinct. 18. quæst. 4. art. 4. Napartus Sotus. cap. 26. Napartus

Paludan.
Sancius.
Henrig.
Lessius.
Egidius.

Sancius.
Henrig.
Lessius.

Trident.

Paludan.
Durandus.
Capreolus.
Canus.

cap. 26. num. 26. & Ledesma 2. parte quarti, quæstione 21. art. 6. docent, Sacerdotem hæreticum non habere dictam iurisdictionem, vel quia caret fide, quæ est fundamentum necessarium ad iurisdictionem Ecclesiasticam, vel quia ita dispositum est ab Ecclesia.

Canus vero de Pœnitentia parte 5. Suarez dis-
put. 26. sectione 4. Valsquez quæst. 93. art. 1. du-
bio 4. & communiter Doctores docent, quem-
cumque Sacerdotem, quantumvis hæreticum, &
schismaticum, & excommunicatum non tolera-
tum, habere iurisdictionem completam in poen-
tentes existentes in articulo mortis, & merito: quia
ex una parte Ecclesia potest completere iurisdictionem,
quam Sacerdotes hæretici & schismatici, &
dicti excommunicati habent acceptam in ordina-
tione, eis applicando & subiiciendo dictos poen-
tentes, quia huic applicationi & subiecti non
obstat hæresis, nec Ichnis, ut patet; nec dicta ex-
communicatio, quia haec ex Iure tantum Ecclesiastico
impedit aut afferit dictam applicationem: &
ex altera parte in Tridentino s. 14. cap. 7. &
in pluribus Canonibus 26. quæst. 6. omnino ge-
neraliter absque exceptione aliqua dicitur, omnes
Sacerdotes posse absoluere poenitentes in eo arti-
culo constitutos; ergo negandum non est, in om-
nibus Sacerdotibus, etiam in dictis præcisis, esse
completam iurisdictionem in dictos poenitentes
ex Ecclesia benignitate erga hos, ne absque con-
fessione decedant.

Obseruandum est, quod quamvis dicti Sacer-
dotes præcisi possint validè dictos poenitentes ab-
solvere; ut tamen licet possint, necessarium est
quod sint à peccato mortali contritione aut aliter
iustificati, nisi quando periculum ægroti ita virget,
ut ob ipsum statim audiendum nequeant conteri,
nec aliter iustificari, quia tunc licet possunt, quam-
vis sint in peccato mortali: & quamvis Sacerdos
non sit licet administratus abolutionem, quia
iustificari potest, & non vult, tunc poenitentes in ar-
ticulo mortis existentes potest ab illo abolutionem
petere (quando poenitens non timet subversionem
ob communicationem cum eo Sacerdote, & quando
ob communicationem cum eo non appetit
profiteri errorem aliquem cum Sacerdoti) quia
tunc perit, quod Sacerdos ille potest licet facere,
si velit: quod etiam est verum, quamvis Sacerdos
ille non sit paratus ad illicet absoluendum; quia
regula illa, nempe quod nequeat quis inducere
aliquem ad id in quo peccaturus est, quando qui
inducitur non est paratus ad id, tantum est vera,
quando inducendi non est in præcepto id ad quod
inducit, confessio autem & receptio abolutionis
in dicto articulo est poenitenti in præcepto, imo
ipso ministro est in præcepto auditio & absolutione.

DIFFICULTAS IX.

Vtrum iurisdictione completa concessa omni-
bus Sacerdotibus, etiam præcisis, in poen-
tentes existentes in articulo mortis,
etiam concedatur in poenitentes in peri-
culo mortis constitutos.

Articulus mortis dicitur tempus illud, in quo
proximè instat mors certò moraliter even-
tura: periculum vero mortis tunc interuenit, quan-

do est probabile seu prudens dubium mortis, qua-
le est in actuali bello, in longa nauigatione, in pri-
mo partu mulieris, & in graui infirmitate, & tem-
pus in quo proximè instat dictum periculum, po-
test dici moralis articulus mortis.

Circa difficultatem ergo Sotus in 4.d. 18. q. 4. Sotus.
art. 4. Canus de Pœnitentia p. 5. Couarruias in Canus.
cap. Alma mater, par. 1. §. 11. num. 8. & Valencia Couarruia.
dis. 7. quæst. 8. punct. 2. partem negatiuam tuer-
tria, quia Tridentinum s. 14. c. 7. vbi facit men- Trident.
tionem dictæ concessionis, tantum loquitur de
pœnitentibus existentibus in articulo mortis.

Nauarrus vero c. 26. n. 31. Henriquez lib. 3. de Nauarrus.
Pœnitentia c. 11. Suarez d. 26. lec. 4. Valsquez Henriquez.
quæst. 93. art. 1. dub. 5. Egidius dis. 8. n. 16. & Suarez.
communiter Doctores partem affirmatiuam me-
ritò tradunt. Quod efficaciter deducitur ex luce
Canonico, in quo quoad concessionem facultatis
absoluendi à referuatis pro eodem usurpatu articu-
lus & periculum mortis, ut patet in cap. Eos qui,
de Sententia excommunicationis, in 6. vbi quod
in principio appellatur articulus mortis, postea di-
citur periculum mortis: & in can. Si quis sündenie
diabolo 17. q. 4. & in cap. Non dubium, de Senten-
tia excommunicationis: quia quod in hoc cap. di-
citur periculum mortis, in eo can. Si quis dictum
fuerat articulus mortis; ac proinde in Tridentino
vbi suprà nomine articuli mortis, etiam comprehen-
ditur periculum mortis, & merito, quia mora-
liter est articulus mortis.

Et ratione probatur, quia dicta concessio fit, vt
quantum fieri possit poenitentes non moriantur
absque confessione, ne forte ex defectu illius
damnentur: ergo etiam fit pro existentibus in peri-
culo mortis, alia relinquerentur exposti peri-
culo moriendi sine confessione. Est autem in peri-
culo moriendi sine confessione, aequialet mora-
liter ipsi mori sine confessione, quia in moralibus
pericula aequialet eventui, & ita caendum est
sicut ipse eventus.

Ex quo deducitur, dictam concessionem non
tantum fieri pro tempore ipso periculi in quo poen-
tentes forte moriuntur, sed etiam pro tempore ante
illud, in quo instat ipsum periculum, seu pro articulo
periculi, nempe pro tempore in quo quis
agreditur periculum, aut appropinquat periculo,
ut quando appropinquat ipsi actuali bello, aut
longa nauigatione, aut primo partu, aut statu
infirmitatis graui in quo forte moriatur, ne in
ipso periculo seu in tempore periculi forte mori-
atur absque confessione, si ante illud non fuit
confessus.

DIFFICULTAS X.

A quo quilibet Sacerdos habeat iurisdi-
ctionem completam in peccata venia-
lia, & etiam in mortalia iam legitimè
confessa.

Supponimus, in quo conueniunt Doctores, Sa-
cerdotes etiam simplices habere sufficientem
& completam iurisdictionem in mortalia iam le-
gitime confessa, & in venialia, quamvis non
confessa. Quod usu & consuetudine Ecclesia
constat.

Est tamen difficultas, A quo Sacerdotes etiam
O 4 simpli-

simplices habent dictam iurisdictionem, an in sui ordinatione immediatè à Christo, an ab Ecclesia.

Paludan.
Sotus.
Ruardus.
Ledefma.
Canus.
Vasquez.

Nauarrus.
Medina.
Henrig.
Valenia.
Snarez.
Egidius.

Paludanus in 4. dist. 19. quæst. 2. Sotus dist. 18. quæst. 4. art. 2. Ruardus art. 3. contra Caluinum, Ledefma 2. p. quartu, q. 22. art. 1. Canus Releætione de Pœnitentia par. 5. & Vasquez q. 93. art. 1. dub. 6. docent, dictam iurisdictionem accipi immediatè à Christo in ordinatione. Primo, quia dicta peccata non sunt necessario subiicienda clauibus, sed pro libito pœnitentium subiiciuntur; ergo complexio iurisdictionis in illa non est Ecclesia commissa, sed accepta in ipsa ordinatione. Secundo, quia Ecclesia nequit reseruare venialia; ergo iurisdictione in illa non dimanat ab Ecclesia, sed immediatè à Christo.

Nauarrus verò cap. 4. num. 5. Medina Cod. de Confessione quæst. de Confessione voluntate & non necessitate facta, Henriquez lib. 3. de Pœnitentia cap. 8. Valentina disp. 7. q. 10. p. 2. Suarez disp. 26. scit. 5. & Egidius disp. 8. num. 17. docent, dictam iurisdictionem completam conferri ab Ecclesia, & non immediatè à Christo, & merito: quia eidem verbis Ioan. 20. *Quorum remisit servis peccata, &c.* conceditur à Christo in ordinatione potestas & iurisdictione absoluendi à mortalibus, & à venialibus, sed dictis verbis non conceditur completa iurisdictione in mortalibus non confessis; ergo nec conceditur in mortalibus iam confessis, nec in venialibus, sed iurisdictione incompleta & inchoata, quia applicatione subditorum tantum habentum conscientiam similium peccatorum, facta ab Ecclesia completur & perficitur.

Ad primam ergo rationem aduersiorum, concedimus Antecedens, & negamus Consequentiā, quia quamvis dicta peccata pro libertate pœnitentium subiiciantur clauibus Ecclesia, & Sacerdotibus; sed non cuicunque sunt subiicienda, sed tantum ei cui subiectus est in eo foro ab habente potestatem subiiciendi, sicut etiam quis liberè ordinatur, & tamen non potest pro sui libertate à quocumque ordinari, sed tantum ab eo qui habet facultatem ad id.

Et ad secundam respondemus, quod quamvis Ecclesia non possit dicta peccata perfècte reseruare, si non præcipiat confessionem Sacramentalem eorum, quia non concessio aut ablatio iurisdictionis in peccata, que non sunt necessariò confienda, qualis sunt prædicta non posito præcepto Ecclesia, non est perfecta reseruatio; nihilominus potest non concedere, & auferre iurisdictionem in illa, cùm ab ipsa dimanet, quod est illa quoad absolutionem reseruare, de quo dicemus Disputatione sequenti Difficultate IV.

DIFFICULTAS XI.

Vtrum in aliquo casu sit generaliter permisum cuicunque pœnitenti eligere sibi Confessarium alienum.

Sotus.
Canus.
Egidius.

Sotus in 4. d. 18. quæst. 4. art. 2. Canus Releætione de Pœnitentia, p. 5. & Egidius disp. 8. dub. 8. docent, in nullo casu permitte pœnitentibus confiteri alieno Confessario absque licentia proprii: quia si in aliquo casu, maximè quando proprius Parochus est ignorans; in hoc autem casu id non permittitur, quia si in aliquo iure id permitteretur, maximè in can. Placuit 9. quæst. 2. de Pœ-

nitentia d. 6. in eo autem canone aut id non permittitur pro absolutione Sacramentali à peccatis, sed pro mutanda pœnitentia publica imposta à proprio Parochio ignorantie, ut ait Sotus, aut id pro absolutione Sacramentali, iam id est abrogatum per cap. *Omnis utrinque sexus*, ut ait Canus.

Nauarrus verò in dicto can. *Placuit*, de Pœnitentia d. 6. Medina Cod. de Confessione quæst. 35. Medina de Licentia curati alieno confitendi, & Vasquez quæst. 93. art. 2. dub. 3. docent, in casu ignorantie proprii Parochi permitte pœnitentibus confiteri alieno Sacerdoti absque licentia proprii, & merito: quia in dicto can. *Placuit*, ablique dubio id permittitur pro confessione Sacramentali ordinatione ad absolutionem Sacramentalē, quia in eo est sermo de confessione pro dicta absolutione, & facienda Parochio ut Parochio, cum quia in eo prohibetur pœnitentem commissum vni Sacerdoti tamquam Parochio admitti ab altero ad confessionem, nisi in casu ignorantie proprii, tum etiam quia in eo est sermo de confessione, media qua invenitur gratia, & facienda ei qui haber potestatem ligandi atque soluendi, de qua est sermo in primo canone dicta distinctionis; confessio autem absolutione dicta, & facienda Parochio ut Parochio, & ei qui habet potestatem ligandi & soluendi, est confessio Sacramentalis ad absolutionem Sacramentalē ordinata.

Id verò, quod Canus ait, permissionem in hoc casu factam, abrogat esse per cap. *Omnis utrinque sexus*, dum dicitur contendendum esse proprio Sacerdoti, vel alteri de licentia illius, sine fundamento dicitur: imò contra rationem, quia in eo cap. nihil noui statuit, sed tantum declaratur generalis obligatio confitendi proprio Sacerdoti, vel alteri de illius licentia, quo non tollitur prædicta particularis concessio pro casu ignorantie proprii Parochi.

Prædictus autem canon *Placuit*, intelligitur, ut aduerterit Vasquez, quando Parochus est adeo ignorans, ut confessio illi facta sit nulla aut illicita, ratione ignorantie ipsius; iuxta ea quæ dicemus Diffic. x. v. & etiam intelligitur quando non est alius Sacerdos, qui ex priuilegio, aut alter habeat iurisdictionem delegatam, quia concessio in eo casu facta videtur in defecatum habentis iurisdictionem, & absque onere petendi licentiam ab aliquo, adhuc ab Episcopo.

Addunt Richardus, Paludanus & Gabriel in 4. dist. 17. Bonaventura, dist. 19. Adrianus quæst. 5. Palud. Gabriel. Bonavent. Adrianus. Silvester. Silvester. Palud.

Etiam permitti pœnitentibus eligere Confessarium ratione malitia proprii Parochi, quando scilicet pœnitent ex confessione illi facta timeret dampnum sibi ab illo inferendum: id tamen additur absque fundamento aliquo in Iure, quia pro hoc casu nullum extat Ius.

DIFFICULTAS XII.

Vtrum aliquibus in particulari conueniat in omni casu eligere sibi Confessarium absque licentia proprii.

Convenient Doctores, esse aliquos, quibus in omni casu, etiam in praesentia proprii Sacerdotis, & absque eius licentia conuenit eligere sibi Confessarium, quos iam nominamus.

10

In primis Romano Pontifici ex Iure diuino conuenit eligere sibi Confessarium ratione potestatis ipsi collatae a Christo ad designandum subditos Sacerdotibus, le ipsum designando & applicando, ut subditum in eo foro, Sacerdoti cui vult.

Secundo conuenit Episcopis eligere sibi Confessarium non ex Iure diuino Christi, quia ex hoc tantum subiiciuntur Pontifici tamquam proprio Pastori, sed Iure Ecclesiastico, habito in finali, de Pœnitentiis & remissionibus: in quo id etiam conceditur Prelatis exemptis a iurisdictione ordinaria, ut Generalibus, Provincialibus, & Superioribus immediatis domus Religiose, ut Prioribus, Guardianis, Rectoribus, & Abbatibus, sed non Abbatissis: quod in eodem cap. etiam conceditur Prelatis qui sunt Episcopis superioribus, ut Primatis, Patriarchis, & etiam Cardinalibus Episcopis, & Cardinalibus Legatis: reliquis vero Cardinalibus id etiam conuenit non ex Iure dicti capituli, sed vel ex aliquis Pontificis viuæ vocis oraculo, vel ex Iure confuetudine introducto.

Teruò idem conuenit Parochi, & omnibus aliis Sacerdotibus, etiam simplicibus, ex Iure confuetudine introducto.

Quarto Imperatores, Reges, & alij Principes faculter habere solent priuilegia a Romano Pontifice ad eligendum Confessarium, quibus standum est.

Quinto idem priuilegium eligendi Confessarium conceditur accipientibus Bullam Cruciatam, & concedi solet per alias Bullas, quibus etiam standum est.

Circa vagos seu vagabundos, qui nullum habent firmum domicilium, sed vagantur, Paludanus in 4.d.17. quæst. 3. Antoninus tit. 17. cap. 4. Nauarros in can. Placuit, num. 79. Caetanus v. Absolutio, ex parte absolucionis, & Vazquez quæst. 93. art. 2. dub. 4. docent, illos posse sibi eligere Confessarium, quia carent proprio Parochio, cum careant firme domicilio, ex quo fideles foruntur Parochiam, ut statuitur in cap. finali, de Parochiis.

Sotus vero in dist. 18. quæst. 4. Medina Cod. de Confessione q. 35. Silvester v. Confessor 1. quæst. 1. Suarez disp. 25. fæct. 2. & Egidius disp. 8. dub. 8. docent, illos non posse eligere sibi Confessarium, & merito: quia habent proprium Parochium (quamvis non firmum) eum videlicet, in cuius parochia actu habitant, quia eis assignandus est aliquis proprius Parochus, cui incombatur cura ipsorum; alias non esset illis sufficenter prouidum; nullus autem alias illis potest commodè assignari, nisi ille in cuius parochia habitant actu. Quod etiam praxis confirmat, quia nullus Parochus censetur obligatus ad administrandum illis Sacra-menta, quando ei indigent, nisi ille in cuius parochia actu hospitantur & habitant.

Circa peregrinos & iter agentes, qui alibi habent domicilium, Paludanus docet, eos non posse confiteri, nisi illi Parochio in cuius parochia habent domicilium, vel alteri de licentia illius, quam censentur habere, quando ex licentia illius peregrinatur.

Caetanus vero, Suarez, Vazquez & Egidius docent, illos posse confiteri Parochio parochia in qua inueniuntur, & alteri de eius licentia, & merito: quia, ut Caetanus refert, id declarauit Eugenius IV. viuæ vocis oraculo pro confessione &

Communione: imò addit Pontifex, eos ex Iure ad eam parochiam pertinere, & non ex commissione intelligit autem Pontifex non ex commissione proprii Episcopi, nec Parochi, sed ex Iure, consensu tacito Pontificum introducto. Et idem maiori ratione dicendum est de eo, qui negotij, aut studij, aut mercatur, aut militia causâ commoratur in aliquo oppido, quamvis in eo non sit commoratur per medietatem anni: quod addimus, quia quando habet animum commorandi per medietatem anni parum plus minutiæ, certius est ad eam parochiam in qua habitat peruenire; nisi quando pro similibus personis designata est aliqua parochia, quamvis habitent extra eam, ut pro Scholasticis designata est Compati, quia tunc ad hanc designatam pertinent.

Circa eos vero qui habent duo domicilia, Nauarros, Suarez & Egidius docent, posse utriusque Parochio ex illis confiteri, & merito: quia eterque est illis Parochus ratione utriusque domicilij.

DIFFICULTAS XIII.

Vtrum habens facultatem eligendi sibi Confessarium, posset eligere Sacerdotem simplicem, & non approbatum.

Certum est, habentem facultatem eligendi sibi Confessarium ab illo que restrictione aliqua collata, posse eligere Sacerdotem simplicem, id est alias carentem iurisdictione completa in ipsum habentem dictam facultatem, alias nullum illi fieret priuilegium: & post Tridentinum, vbi receptum sit, non posse a pœnitente seculari eligi in Confessarium, nisi Sacerdotem, qui vel sit Parochus, quamvis alias alienus, vel qui sit approbatus ab Ordinario, quia in Tridentino less. 23. cap. 15. Trident. decernitur, nullum posse audire confessiones secularium, nisi approbatum ab Ordinario, vel habentem beneficium parochiale.

Est tamen difficultas, An Religiosi habentes dictam facultatem, possint eligere Sacerdotem non solum simplicem, sed etiam cum qui nullius est Parochus, nec approbatus ab Ordinario, & an id possint seculares, secluso decreto Tridentini, aut vbi forte receptum non fuerit.

Canus Relectione de Pœnitentia par. 5. Glossa Canns. in cap. Si Episcopus, de Pœnitentiis & remissiōnibus in 6. Vazquez quæst. 93. art. 2. dub. 5. & Ochagaua quæst. 36. partem negotiata tenuerunt, quia alias forte eligeret Confessarius qui non sit idoneus, quod non est credendum velle superiorem dictam facultatem concedentem; in generali autem concessione non veniunt, quia non esset quis in specie concessurus, ut habetur Regula 18. Iuris, in 6.

Paludanus vero in 4.d.17. quæst. 3. art. 2. Gabriel. brief quæst. 2. dub. 5. Sotus d. 18. quæst. 4. art. 3. & Adrianus quæst. 5. de Confessione, dub. 1. Antoninus tit. 17. cap. 17. & Medina Cod. de Confessione, quæst. de Sacerdote alieno, partem affir- Adrianus. matiuanum tradunt, & merito: quia concedi potest facultas eligendi Confessarium non Parochium, & non approbatum; ergo quando generaliter & absque restrictione conceditur facultas eligendi Confessarium, verè conceditur facultas eligendi quemlibet alias non impeditum, dummodo sit suffi-

sufficiens & idoneus, quod non difficilè potest pénitens prudenti diligentia aut interrogando, aut aliter discernere. Vnde Religiosi posunt Sacerdotem non Parochum, & non approbatum, elegere in Confessarium, & etiam sacerulares, vbi forte dictum decretum Tridentini non fuerit receptum.

DIFFICULTAS XIV.

Vtrum confitentes Religiosis priuilegatis, satisfaciant præcepto annuæ confessionis.

Supponimus, fideles posse validè & licetè confiteri Religiosis priuilegiatis ad audiendas confessiones, alia nullum fuisse eis concessum priuilegium.

Est tamen difficultas, An fideles, confessione illis facta, satisfaciant præcepto annuæ confessionis.

Henriquez Quodlib. 10. quæst. 2. & Ioannes de Poliaco.

Henriquez Quodlib. 10. quæst. 2. & Ioannes de Poliaco existimantur, fideles confitentes dictis Religiosis, non satisfacere præcepto annuæ confessionis, ac proinde semel in anno teneri omnia sua peccata mortalia, quantumuis dictis Religiosis iam confessa, suo Parochio confiteri, aut alteri de eius licentia. Primo, quia in cap. *Omnis viriusque sexus*, dicitur, fideles teneri omnia sua peccata mortalia proprio Sacerdoti, aut alteri de eius licentia, saltem semel in anno, præceptum diuinum confitendi proprio Sacerdoti, aut alteri de eius licentia, saltem semel in anno, præceptum autem diuinum nequit derogari per priuilegia Ecclesiastica, ergo qui proprio Sacerdoti, vel alteri de eius licentia non confitetur semel in anno, quantumuis dictis Religiosis confiteatur, non satisfacit dicto præcepto. Secundo, quia in Extraug. *Ad uberes fructus*, edita a Martino V. quæ referuntur ab Henriquez, in qua Martinus concedit Mendicantibus idem priuilegium audiendi confessiones, addit: *Volumus autem quod bi qui Fratribus confitebuntur, teneantur proprio Sacerdoti saltem semel in anno, prout generale Concilium constituit confiteri.* Et in Extraug. *Vices*, de Tregua & pace, edita a Sixto IV, dicitur, quod Fratres mendicantes destant prædicare, quod Parochiani non sunt obligati tempore Paschatis proprio Sacerdoti confiteri, quia ad id de Iure tenentur.

Mart. V.

Sixt. IV.

Clem. VIII.

Nihilominus iam negari non potest, confitentes Mendicantibus, & quibuscumque alii Religiosi, etiam satisfacere præcepto confessionis, tam annuæ, quam purè diuino pro articulo mortis, ut declaruit Clemens VIII. in Bulla edita anno 1592. die 22. Decembris, & merito: quia iam priuilegia ad audiendas confessiones Sacerdotibus nostra Societas, & reliquis Mendicantibus renouata, aut de novo concessa (quibus etiam reliqui Religiosi gaudent) verè sunt concessa absque villa limitagine & exceptione alicuius confessionis, ergo illis concessa est facultas audiendi confessiones, etiam pro præcepto confessionis, & tam pro purè diuino, quam pro præcepto annuæ confessionis.

Concessione autem dictæ facultatis non derogatur Iuri diuino modificato in cap. *Omnis viriusque sexus*, confitendi proprio Sacerdoti, vel alteri de licentia illius, saltem semel in anno, quia qui ex

licentia & ex priuilegio Romani Pontificis audit confessiones (vrauidunt Religiosi) verè audit illas ex licentia proprii Sacerdotis, quia Rom. Pontifex, quamvis non sit proprius Parochus, est tamen proprius Sacerdos, & pastor omnium fidelium, & non alienus; & in dicto cap. *Omnis*, nomine proprii Sacerdotis non tantum intelligitur Parochus, sed etiam quicunque habens iurisdictionem ordinariam, quam etiam habent Rom. Pontifices, & reliqui Episcopi. Ex quo constat ad prius fundamentum aduersariorum.

Et ad posterius, desumptum ex Martino V. & ex Sixto IV. respondemus, eo tempore priuilegium audiendi confessiones anteā à Bonifacio VIII. in Extraug. *Super cathedram*, de Sepulcris, & Benedicte XI. in Extraug. *Inter cunctas de Priuilegiis*, absoluē absque exceptione alicuius confessionis Mendicantibus concessum, quod Ioannes XXII. supponit in Extraug. *Vas electionis*, de Hæreticis, in qua sententiam Ioannis de Poliaco damnavit, fuisse eo modo dicto limitatum à Martino V. & à Sixto IV. iam tamen antiquum priuilegium concessum à Bonifacio VIII. & à Benedicte XI. fuisse absoluē, absque exceptione alicuius confessionis à Romanis Pontificibus, iterum nostris & reliquis Mendicantibus renouatum, ut constat ex Böllis ipsis concessis.

DIFFICULTAS XV.

Quanta scientia necessaria sit in Sacerdote, ut possit confessiones audire.

Supponimus, in Sacerdote necessariam esse scientiam seu notitiam aliquam peccatorum, & aliquarum aliarum rerum, ut confessiones audiat; quia ad iudicandum (vt verè iudicat Sacerdos in confessione) necessaria est cognitio cause, & aliarum rerum ad iudicium & ad sententiam iudicij pertinentium. Ita Caeteranus v. *Confessio-Caeteri* *necessaria*. Silvester v. *Confessor* 3. Antonius *Silvestri* 3. parte, tit. 17. cap. 16. disput. 2. fect. 2. Valquez *Antonius* *Valquez* *Suau.* quæst. 93. art. 3. dub. 1. Aegidius disp. 8. dub. 16. & *Reginaldus* lib. 1. cap. 12. *Reginaldus*

Et ergo in primis necessarium Sacerdoti ut possit confessiones audire, quod sciat discernere inter mortale & veniale, & inter species peccatorum, & an peccatum sit unum, vel multiplex. Secundò necessarium est, quod sciat causas resuatores, à qua obligatione magna ex parte liberantur Religiosi, quia habent priuilegium absoluendi à multi: & etiam qui audiunt confessiones habentium Bullam Cruciatæ, quia habet priuilegium absoluendi ferè ab omnibus resuatores. Tertio necessarium est quod sciat obligationes restituendi, & impedimenta matrimonij, & omne aliud quod necessarium est ut pénitentis possit absoluī. Ratio omnium trium prædictorum est, quia absque eorum notitia nequit Sacerdos in confessione prudenter procedere, & iudicare, & pénitentibus mederi, ad quod ex officio Confessarij tenetur.

Ita tamen necessarium est Sacerdoti quod tria prædicta sciat, & possit inter ea discernere, ut necessarium non sit quod id possit in omnibus peccatis quæ se auditum credit, quia id vix possunt doctissimi; sed sufficit quod id possit in peccatis & casibus qui frequenter contingunt his quorum confessiones audit. Ex quo fit, quod possit aliquis esse

esse idoneus ad audiendas confessiones in uno oppido, nempe in oppido rusticorum, & respectu aliquius generis personarum, ut Clericorum; & non sit sufficiens in alio oppido, ut in Curia regia, & respectu aliquius generis personarum, ut mercatorum, & scribarum. Et ita necessarium est quod omnium trium prædictorum notitiam habeat, ut necessarium non sit, quod notitia sit tanta ut possit ex tempore & per se ipsum in omnibus casibus occurrentibus omnia dubia resoluere, sed sufficit quod id possit in casibus frequenter occurrentibus, & quod in difficilioribus dubitare possit, ut possit absolutionem defuere, quousque doctos vel libros consulat. Imò non videtur necessarium, quod in casibus frequenter occurrentibus possit omnia dubia circa illos ex tempore resoluere, si maiori ex parte possit, & circa reliqua pauca possit dubitare.

Nec detinenda est absolutio, quia Sacerdos ne sciat discernere circa peccata non frequenter contingentia, an sit mortale peccatum, an tantum veniale; & an multiplex, an unum; & an huius aut illius speciei: imò nec quando id nesciit circa peccata frequenter contingentia, si id discernere sit difficile ob incertitudinem materiæ, aut aduenturæ penitentis quando peccatum commisit, aut ob alias circumstantias: sed auditio factio penitentis, & adhibito remedio prout melius possit, conferri potest absolutio; quia sicut ex parte penitentis ad confessionem formaliter integrum sufficit mediocris diligentia, ita etiam ex parte Confessarij ad absolutionem formaliter integrum sufficit scientia, & iudicium, & discrecio mediocris circa peccata.

Est tamen difficultas Primo, An Confessario sit necessaria notitia irregularitatum, sicutem confusa, sufficiens ad dubitandum.

Caietanus. Caietanus negat responder, quia absolutione potest conferri irregulari. Nauarrius vero & Vasquez sub distinctione respondent, & bene, nempe eam notitiam tantum esse necessariam Confessario audiendi confessiones Clericorum (nisi quando suppleri potest scientia ipsorum penitentium) & nos addimus, etiam quando audit confessiones eorum quos credi potest esse ordinandos, ut tam Clericos quām ordinandos dirigat, & de irregularitate moneat, ut ordinari abstineat ab usu Ordinum, & non ordinari ab ordinatione.

Secundo est difficultas, An ignorantia Confessarii suppleri possit, si ipse faciat ut penitentis ante confessionem consulat peritos circa res, quas Confessarius ipse ignorat.

Ochagavia. Ochagavia quæst. 38. negat, quia id esset nimis onerosum penitenti. Caietanus vero affirmit, & merito, quia tunc non est necessaria Confessario notitia carum rerum: id tamen limitat, quando id non est Confessario frequenter necessarium, sed tantum in uno casu, aut in altero. Quam limitationem nos tantum veram existimamus, quando Confessarius est debitus penitenti, ut l'arochus: quia tunc contra rationem est concedere penitenti Confessarium molestem, non vero quando Confessarius liberaliter conceditur.

Tertiò est difficultas, An in eo, qui propria voluntate suscipit officium Confessarii, requisita sit maior scientia quam in eo qui ex obedientia illud suscipit.

Antoninus. Antoninus affirmat responder, immerito tam, ut optimè Nauarrius, Suarez, Vasquez & Reginalda.

ginaldus; quia obedientia nequit supplere defectum scientiæ alias ad munus Confessarij requisire.

Quarto est difficultas, An confessio facta ei qui modo supradicto nescit discernere circa materiam confessionis, inter mortale videlicet & veniale, & inter species peccatorum, & inter eorum unitatem & multiplicitudinem in casibus frequenter occurrentibus, sit nulla, & consequenter necessaria competenda.

Suarez, Vasquez, & communiter Doctores supponunt, Sacerdotem sic ignorantem non esse in causa pacem recipiendi de novo iurisdictionem, & multo minus retinendam antiquam, quia talis incapacitas nullo fundamento ostendi potest: & consequenter si ea, quæ sibi dicuntur in confessione, defacto percipiat ut mala, & forte bene iudicet, & inter ea modo dicto discernat, confessio ipsi facta erit valida.

Est tamen difficultas, An, quando ratione dictæ ignorantia de facto non bene iudicat, nec discernit, tunc confessio sit nulla defectu veri iudicij, & actualis discretionis.

Richardus in 4. d. 17. art. 2. quæst. 8. Victoria Richardus. Confessio num. 168. Vasquez q. 93. art. 3. dub. 2. Turrianus disp. 25. dub. 2. & Ochagavia Vasquez. q. 38. docent, tunc confessionem esse nullam, quia tunc absolutio fertur a iudice, causa insufficienter cognita.

Gabriel. Gabriel. in 4. d. 17. q. 1. art. 3. dub. 2. Adria- Adrianus. Confessio, Petrus Sotus Lect. 6. de Confessione, Suarez dñp. 22. Lect. 6. & Aegidius Petrus Sot. disp. 6. dub. 5. docent, tunc confessionem esse vali- Suarez. Aegidius. dianum quantum est ex parte Sacerdotis, & merito: quia actus penitentis cogniti ut peccata, sunt materia sufficiens absolutionis; ergo absolutio supra illam cadens erit valida. Peccauit tamen Sacerdos (nisi bona fide excusat) quia causâ insufficienter cognitâ tulit sententiam absolutionis.

Addimus, quantum est ex parte Sacerdotis, quia si penitentis confiteatur Sacerdoti sic ignorantis eius ignorantiam aduentur peccatum mortaliter, ac proinde quantum est ex parte ipsius, confessio fieri nulla defectu doloris & integratius confessionis.

Observandum tamen est, in quo non pauci conueniunt, in casu extremæ necessitatis non solum validè, sed etiam licet confessio fieri Sacerdoti sic ignorantis, dum percipere possit facta penitentia ut peccata, sicut etiam in casu extremæ necessitatis validè & licet fit a penitente confessio peccatorum in genere & in communi, quando aliud non potest. Imò non tantum in casu extremæ necessitatis, sed etiam in casu grauius necessitatis id potest licet fieri, ut si defectu aliorum Confessariorum populus aliquis longo tempore destitutus maneret, quia tunc melius erit confiteri sic ignorantis, postea tamen si adiut Confessarius idoneus, & non ignorans, repetenda est huic confessio suo tempore.

DIFFICULTAS XVI.
Vtrum in Sacerdote præter scientiam necessaria sit aliqua approbatio ad audiendas confessiones.

Q Vamuis ante Tridentinum nullo Iure fuerit requisita approbatio in Sacerdotibus ad audiendas confessiones, iam vero post Tridentinum requiri-

Trident.

requiritur approbatio ab Episcopis facta, siue cum examine, siue sine illo, prout ipsi visum fuerit, quia ita decernitur in ipso Tridentino sess. 23, c. 15, de Reformatione, quæ distincta est à concessione iurisdictionis, ut patet: requiritur autem non tantum ut licite audiant confessiones, sed etiam ut validè, ut sonant verba Tridentini, & praxis ostendit.

Hæc autem approbatio non requiritur à Tridentino in his Sacerdotibus, qui habent beneficium parochiale (cuius nomine intelligitur quodcumque beneficium cui annexa est cura animarum) quia Tridentinum supponit, habentes illud esse idoneos: requiritur tamen in his qui iam beneficium reliquerunt, quia tantum excipit eos qui beneficium parochiale continent. Et dicta approbatio tantum requiritur ad audiendas confessiones secularium, etiam Sacerdotum: ac proinde ad audiendas confessiones Religiosorum, sufficit in Sacerdote adhuc seculari delegatio iurisdictionis à Superiore Religiosi penitentis facta absque aliqua approbatione: & requiritur dicta approbatio ad audiendas confessiones secularium in omnibus Sacerdotibus, etiam Religiosis, ut exprimitur in Tridentino, quamvis Mendicantibus, & Magistris seu Doctribus Theologæ, quia in omnibus, etiam in Religiosis, absque ullius exceptione illam requirit Tridentinum. Imò addit, *Privilégis & consuetudine quacumque immemorabili non obstantibus.*

Nauarrus. Nauarrus ergo cap. 27. num. 265, dum ait, Regularem Mendicantem à suo Prælato præsentum Episcopo, manere idoneum ad audiendas confessiones secularium, quamvis ab Episcopo non approbetur, quando absque iusta causa ab eo non approbatur, quasi hoc priuilegium concedatur Mendicantibus in Clementina *Dudum*, de Privilégis, fallitur, ut aduentunt Suarez disput. 28. sect. 5. Vasquez quæst. 93. art. 3. dub. 3. & Egidius disp. 8. num. 58. quia in omnibus Religiosis absque exceptione Mendicantium requiritur à Tridentino approbatio, addendo, *privilegii non obstantibus*: præfertim quod Mendicantibus non fuit concessum tale priuilegium, quia iuxta dictam Clementinam non habebat præsentatio Mendicantium Episcopo ut eos approbarer, quia nulla erat requisita approbatio, sed ut illius iurisdictionem concederer; quam si Episcopus absque rationabili causa præsentatis negabat, eo ipso Pontifex illam concedebat: ac proinde priuilegium in dicta Clementina Mendicantibus concessum non fuit revocatum per Tridentinum, quia in ea Clementina non priuilegiabantur quoad approbationem, sed quoad iurisdictionem; quoad hanc autem dictum priuilegium iam est ampliatum per alia priuilegia particularia nouiter concessa, per quæ iurisdictionem accipiunt immediatè à Papa. Vnde modò Mendicantes, & qui cum eis in priuilegiis communicant, quando ad Episcopum accedunt, non accedunt pro iurisdictione, sed pro approbatione, quia hæc sola est necessaria ipsi ab Episcopo.

Sacerdotibus vero secularibus necessaria est non solum approbatio ab Episcopo, sed etiam acceptio seu completio iurisdictionis, siue à Parocho, siue ab Episcopo, siue à Papa, quia Sacerdotes seculares nullo priuilegio habent iurisdictionem completam. Imò addimus, quod non eo ipso quod aliquem approbat ut sufficientem, ipsi concedit iurisdictionem, ut aduentunt Vasquez, Egidius &

Ochagavia: ac proinde quando Episcopus confert generalem licentiam audiendi confessiones (nisi aliud exprimat) tantum approbat, & non confert iurisdictionem: Primo, quia credi non potest, Episcopum licentia illa velle priuato Sacerdoti ita gratis, & absque peculiari aliqua causa rationabili, conferri vniuersaliorem iurisdictionem quam habeat Parochus; quia iste quamvis sit sufficiens & idoneus pro tota Ecclesia, sed non habet iurisdictionem nisi in suis parochianis, ille vero priuatus Sacerdos haberet in omnes diœcesanos Episcopi. Secundo, quia tali concessione frustratur priuilegium Cruciatæ quoad facultatem eligendi Confessariorum, quia ex una parte nemo potest eligere virtute Bullæ Cruciatæ nisi approbatum ab Episcopo; & ex altera parte, eo ipso quod Episcopus illum approbaret, & ei conferret licentiam, posset quilibet absque priuilegio Bulla illi confiteri, vt pote habent iurisdictionem ab Episcopo, quod non est credendum Episcopos velle.

Dicta autem approbatio facienda est ab Episcopo, attendendo non solum ad scientiam quæ necessaria est, sed etiam ad prudentiam, ad etatem, & ad mores approbandum, quia hæc maximè expediunt ad rectè exercendum munus Confessarij, quamvis dum oppositum non confat, semper præsumuntur idonei quoad alia, excepta scientia; & sicut Sacerdos potest esse idoneus pro uno oppido, & non pro alio, & pro uno genere personarum, & non pro alio, ita etiam potest approbari ab Episcopo pro uno oppido, & non pro aliis, & pro uno genere personarum, & non pro alii.

Nomine autem Episcopi à quo facienda est approbatio, intelligitur etiam (ut constat ex communione Doctorum confensu, & praxi, & consuetudine) quicunque habens iurisdictionem Episcopalem in foro exteriori respectu secularium, nempe Vicarius seu Procurator Episcopi, Capitulum Cathedrale, sede vacante, & alijs Prelati exempti, qui habent dictam iurisdictionem, quia in dicto Decreto Tridentini potius attendunt ad iurisdictionem Episcopalem, quam ad consecrationem.

DIFFICULTAS XVII.

Vtrum approbatus ab uno Episcopo pro sua diœcesi, etiam censeatur approbatus pro qualibet alia.

*S*upponimus, habentem beneficium parochiale in una diœcesi, quamvis tantum fuerit approbatus ut idoneus ad officium Parochi, ab Episcopo à quo accepit beneficium, posse nihilominus absque alia approbatione vbiique terrarum confessiones audire, si alia iurisdictionem accipiat à proprio Sacerdote penitentis, quamvis tantum à Parocho, quia à Tridentino non requiritur approbatio, nisi in aliis non habentibus beneficium parochiale.

Difficultas ergo tantum procedit circa approbationem in aliis Sacerdotibus non habentibus beneficium parochiale.

Henriquez lib. 7. cap. 12. & Egidius disp. 8. *Homil.* dub. 7. docent, approbationem ab uno Episcopo factam sufficere pro qualibet diœcesi, quia Tridentinum tantum requirit approbationem ab Episcopo factam, quæ in casu dicto reperitur.

Vasquez vero quæst. 93. art. 3. dub. 4. Gutierrez *Valenz.* *Gutierrez* lib. 1.

Vasquez.
Egidius.

lb. 1. Questionum Canonistarum c. 27. & Ochagavia q. 40. docent, & merito, approbationem ab uno Episcopo factam non sufficere pro alijs diœcesis. Quod constat ex communī praxi Ecclesiæ, & deductur ex Tridentino in dicto decreto, dum in eo dicitur, nullum posse audire confessiones secularium, nisi ab Episcopis idoneus iudicetur, & non dicitur ab Episcopo, nec ab uno Episcopo, quo indicatur, approbationem faciendam esse ab unoquoque Episcopo pro sua diœcesi. Quod etiam ratio suadet, quia bona gubernationi est maximè consonum & expediens, vt nullus audiat confessiones eorum quorum cura incumbit Episcopo, nisi sit ab ipso approbatus, supposito quod sit approbatus ab Episcopo.

DIFFICULTAS XVIII.

A quo Episcopo facienda est approbatio.

de ministro conueniente prouidere, ad eorum Episcopum & Pastorem pertinet, iuxta rectam & prudentem gubernationem. Ex quo constat ad rationem Henriquez.

Ad rationem vero Vasquez respondemus, quod quamvis in loco in quo fit confessio, non sit aliis Episcopis nisi Episcopus ipsius loci; approbatio tamen facienda est ab Episcopo pænitentis, ob rationem dictam: sed quia pænitens in aliquo loco existens de iure etiam pertinet ad Episcopum illius loci, quoad Communione & confessione, vt diximus Difficultate xi. id est approbatio etiam fieri potest ab Episcopo loci in quo fit confessio, quia eo ipso etiam est Episcopus pænitentis; sed non solum fieri potest ab Episcopo loci in quo fit confessio, sed etiam fieri potest ab Episcopo proprio pænitentis ratione domicilij, & melius, quia pænitens non minus, immo magis pertinet ad Episcopum domicilij, quam ad Episcopum loci in quo actu hospitaliter & habitat.

Et ad rationem Suarez concedimus, approbationem esse actum iurisdictionis in Confessarium, hunc tamen actum posse exerceri ab Episcopo pænitentis in Confessarium alias non sibi subditum, si Confessarius velit, vt potest se subiungere illi Episcopo ad hoc vt possit confessiones subditorum illius Episcopi audire.

Nec responsiones Congregationis Cardinalium nobis aduersantur; quia in prioritatum est sermo de Episcopo iter agente, & existente in alieno Episcopatu, qui nequit sibi in Confessarium eligere Sacerdotem alias non sibi subditum, qui a suo Ordinario non sit approbatus, quia in eo Episcopatu nequit eum pro se approbare, quamvis possit pro suis subditis, sicut, non existente dicto privilegio cap. finalis, non possit illi confiteri absque licentia Episcopi loci, quamvis in eo loco ipse possit confessiones suorum subditorum ratione domicilij audire.

Et in posteriorum significatur Religiosos, vt Iubilæum lucrentur, qui ad id confiteri debent Sacerdoti approbato, debere confiteri Sacerdoti approbato, non a suis Prælati, sed a Prælato Episcopali: quia quando in Bulla quoad effectum lucrandi Iubilæum fit mentio Ordinarij, dicendo, confessionem ad illud lucrandum requisitam faciendam esse Sacerdoti approbato ab Ordinario, tantum fit mentio Ordinarij Confessiorum (id est Ordinarij a quo approbandi sunt Confessarij, quibus facienda est dicta confessio) qui quod hanc approbationem est Episcopus, & non fit mentio Ordinarij pænitentium, qui respetu Religiosorum vt pænitentium tantum est prius Prælatus.

Ex dictis deducimus contra Rodriguez s. 9. n. 9. vt optimè Suarez & Henriquez, quoties vi Bullæ Suarez. Cruciatae aut alterius privilegij conceditur facilius Religiosis eligendi Confessarium approbatum ab Ordinario, etiam pro absolutione referuntur, non posse eligere Confessarium approbatum tantum a suo Prælato, vt constat ex praedicta responsione Congregationis Cardinalium: & ex eo quod in eis privilegijs alluditur ad approbationem faciendam ab Ordinario requisitam a Tridentino, quæ facienda est ab Ordinario Episcopali.

Vnde quando Difficultate precedentibz diximus, approbationem ab uno Episcopo factam non sufficere

P.

Henriquez.

Trident.

Vasquez.

Gutierrez.

Ochagavia.

Suarez.

Egidius.

Reginald.

Filius.

Rodriguez.

Hum.

Etat.

Valp.

Gutierrez.

ficere pro alijs diœcesibus, intelligitur personaliter, non localiter, id est, intelligitur pro diœcesanis aliorum Episcoporum dum existunt in proprijs diœcesibus, non verò quando actu hōspitantur in alieno Episcopatu, quia tunc approbatio ab Episcopo huius Episcopatus facta sufficit pro diœcesano alterius Episcopi existente in alieno Episcopatu.

DIFFICULTAS XIX.

Vtrum approbatio semel facta possit reuocari.

Conueniunt Primo Doctores, approbationem Sacerdotis adhuc secularis absolute datam, non finiti morte Episcopi per se aut per suum Vicarium approbant, quamdiu non reuocatur, ut pater ex vñ & praxi Ecclesie. Quod etiam ratio suadet: quia approbatio est quadam iuridica sententia declarativa sufficientiae approbati; sententia autem non exipit morte eius qui eam tulit: quod, ut diximus Difficultate i. v. verum existimamus, quamvis in approbatione addatur, *quamdiu nobis placuerit*; quia per particulam placuerit non tam significatur *conscientia positiva dicta approbationis*, qui nequit post mortem perseverare, quam non reuocatio approbationis, qua morte non reuocatur.

Conueniunt Secundo, facultatem ad accipendam iurisdictionem pro confessionibus omnium fidelium, quam habet qui obtinet beneficium parochiale, non posse ab Episcopo reuocari quamdiu ille obtinet beneficium; quia eo ipso quod illud obtinet, est absque alia approbatione idoneus ad eam iurisdictionem accipendam.

Est tamen difficultas, An approbatio, qua non habentes beneficium parochiale, siue secularis siue Regulares ab Episcopo approbati sunt, possit ab ipso Episcopo reuocari?

Circa hanc difficultatem Doctores non parum variant: quia alij absolute docent, reuocari non posse, quia approbatio non est mera gratia ex voluntate Episcopi pendens, sed quadam quasi sententia declarativa, quae transit in rem iudicatam. Et alij absolute docent reuocari posse, quia credunt ex mera voluntate Episcopi pendere. Alij sub distinctione docent, approbationem Religiosorum non posse reuocari, bene tamen secularium.

Suarez. Vasquez. Henriquez. *Opusculum de iurisdictione parochialis* art. 3. dub. 5. & Henriquez lib. 6. cap. 6. docent, approbationem etiam Religiosorum, existente rationabili causa, posse validè & licetè reuocari, etiam ab eodem Episcopo à quo facta fuit; & merito: quia reuocatio approbationis nullo iure fieri impeditur. Non iure naturali ipsius approbationis, quia approbatio suā naturā est reuocabilis, sicut etiam fundamentum ipsius, nempe scientia & virtus, mutari potest; ergo iure naturali non tantum validè reuocari potest, sed etiam licetè, si aliqua causa rationabilis existat, nempe prudens timor diminutionis scientiae requisita, & virtutis in approbato. Nec reuocatio impeditur fieri iure aliquo positivo: quia non quoad Sacerdotes secularres, quia quoad illos nullib[us] tale ius reperitur; nec quoad Religiosos, quia si aliquo iure quoad illos,

maximè aut iure contento in Motu proprio edito à Pio V. qui incipit, *Romani Pontificis*, aut iure contento in Clementina *Dudum*, de Sepultris: sed non iure contento in dicto Motu proprio, quia quamvis in eo Pius V. concesserit Mendicantibus, ut semel medio examine approbati, nequeant iterum ab eodem Episcopo examinari (quamvis possint à successore) hunc tamen Motum proprium Pij V. reuocavit. Gregorius XIII. alio Motu proprio habito in Summa Navarræ in fine, & statuta in Motu Pij V. reduxit ad forum Iuris communis & Tridentini: nec iure contento in dicta Clementina, quia quamvis in ea priuilegientur Mendicantes, ut semel præsentati Episcopo non indigent iterum præsentari, non tamen priuilegiantur quoad approbationem, sed quoad iurisdictionem, quoad quam iam sunt magis priuilegiati nouis alijs priuilegijs, ut diximus Difficultate xv. i.

Addimus, reuocationem approbationis etiam Religiosorum, quantumvis sine rationabili causa pro solo iure Episcopi factam, esse validam & licitam. Et in primis est valida, ut aduertit Vasquez, *Opusculum de iurisdictione parochialis* quia approbatio sua natura est reuocabilis, & nullo iure eius reuocatio irritatur; ergo si de facto fiat reuocatio, quamvis absque rationabili causa fiat, erit valida. Deinde est licita (quod Ochagavia quæst. 40. admittit quoad Sacerdotes *seculares*) quia nullo iure prohibetur. Non positio, quia nullib[us] extat: nec naturali, quia sicut in principio, potuit ab Episcopo pro solo suo iure absque causa licetè negari, quia nullo iure Sacerdotis, nec alio titulo cogitur Episcopus ad id faciendum, ita etiam post eam factam poterit prohibito absque causa licetè reuocari, quia post approbationem nullum apparerius in approbato acquistum, ut approbatio ipsius non reuocetur: quia quamvis approbatio sit in ista sententia, et tamen solum declarativa sufficientiae, quam antea approbatio habebat, non collativa aliius, in quo vel ad quod in aliud aliquod acquirat, ac proinde sicut potuit à principio licetè pro solo iure Episcopi non declarari sufficientia Sacerdotis, ita etiam declaratio semel facta poterit licetè pro libito Episcopi reuocari.

DIFFICULTAS XX.

Vtrum Parochus teneatur toties audire confessionem Parochiani, quoties iste confiteri voluerit.

Conueniunt Doctores, Parochum teneat audire confessiones suorum subditorum, quoties eis sunt sub præcepto, quia si aliquando teneatur, ut verè tenetur, maximè in casu præcepti suorum subditorum.

Est tamen difficultas, An etiam teneatur, quoties subdit ex sola deuotione confiteri volunt.

Richardus in 4. dist. 18. art. 2. quæst. 2. Medina *Opusculum de Confessione*, quæst. 41. de Confessione *Medina* per Curatum audienda, Silvester v. *Confessor* 1. Schol. n. 14. & Armilla v. *Ab solutio[n]e* 18. docent, Parochum in casu dicto non teneat, quia tunc Parochus non tenetur ad id ex misericordia, nec ex charitate, ut pater, quia tunc non adest extrema iudicis, nec gravis necessitas; nec tenetur ex fidelitate vel

ex iustitia ratione sui officij, quia officium Parochi tantum videtur obligare tempore necessitatis & præcepti.

Sotus verò in 4. dist. 18. quæst. 4 art. 2. Suarez disp. 31. sect. 1. Vafquez quæst. 93. art. 3. dub. 6. & Egidius disp. 8. dub. 17. docent, Parochum teneri ad audiendas confessiones suorum parochianorum etiam extra tempus præcepti, quoties ipsi rationabiliter volunt confiteri & merito: quia Parochus est verè Pastor spiritualis suorum parochianorum; Pastor autem ex officio non tantum tenetur ad prouidendum oibis pastum præcisè necessarium, sed etiam alijs vrlē, quando potest absque nimio onere, & ipse oves appetunt & quaerunt, ut ratio ipsa dicat; ergo Parochus ex officio tenetur ad audiendas confessiones suorum parochianorum, etiam extra tempus præcepti, quando id potest absque nimio labore, & id subditus rationabiliter appetit & requirit. Nihilominus semel aut iterum confessionem parochianum non audire, non erit mortale, nisi quidam grauis aliqua occasio confitendi vrgeat, ut tempore Iubilei, aut quando parochianus aliqua graui tentatione vrgetur.

Addimus, ut contra Richardum, Siluestrum & Armillam aduentur Sotus & Reginaldus lib. 1. nu. 83. non eo ipso quod Parochus recusat audire confessionem parochianum, confetur illi confite li- cenciam eligendi alium Confessarium, cum tam facile posset dicere, Aedes alium, ac dicit, Nolo, aut Non possum te audire.

DIFFICULTAS XXI.

Vtrum Confessarius teneatur pœnitentire vocare in memoriam peccatum, quod post sufficiens examen videt in confessione omitti ob obliuionem.

Supponimus, quod quando peccatum, quod obliuionem omittit, fuit in damnum graue proximi, cui satisfaciendum sit, Confessarius teneatur illud aduertere pœnitenti, & ex misericordia erga proximum, ut ei fiat satisfactio: & ex officio erga pœnitenti, ut a continuacione peccati mortalis grauis ceserit, iuxta ea quæ dicemus Difficultate XXII.

Hoc supposito, difficultas est, An etiam teneatur, quando peccatum oblitum non fuit in damnum graue proximi, cui satisfaciendum sit.

Medina Cod. de Confessione q. 23. de Confessione dimidiata iterada, partem negatiuam tuerit (quam etiam indicare videtur Victoria in Summa 193.) quia Confessarius non tenuit iuare pœnitentem, nisi ad supplendum defectum ipsius pœnitentis, in casu autem dicto pœnitentis non deficit, quia confessus est integrè formaliter.

Antonius verò 3. par. cit. 17. c. 20. Vafquez q. 93. art. 3. dub. 7. Suarez disp. 32. sect. 3. & Ochagavia q. 41. partem affirmatiuam tradunt, & merito: quia Confessarius, ut pote iudex ex vi sui officij, quando aliud non oblet, & facile potest, tenetur efficere ut omne crimen, quod ex se debet ad suum tribunal deferri, & in eo iudicari, deferatur & iudicetur; in casu autem dicto nihil oblet, & facile potest adhuc absq; onere & labore superaddito diligenter sufficiens à pœnitente adhibita reuocare pœnitenti in memoriam dictum peccatum, ergo ad id tenetur.

Ad rationem ergo Medinae concedimus, Confessarium non teneri iuare pœnitentem nisi ad supplendum defectum ipsius pœnitentis, sed teneri non solum ad supplendum defectum formaliter (id est ad supplendum id quod deficit ut confessio fiat formaliter integra) sed etiam ad supplendum defectum materialem (qualis est in calu dicto) quando id quod Confessarius addit supra diligentiam sufficientem à pœnitente adhibita, est adeò facile, ut ex eo diligentia prærequisita, & sufficiens ad confessionem, non censeatur moraliter maior, & tranfire ad excessuam.

Si vero Confessario non coaster, pœnitentem peccatum aliquod omittere, quamvis probabiliter credat se suo examine & suis interrogationibus aliquid peccatum à pœnitente extracturum, non tenetur examinare & interrogare, quando coniicit pœnitentem diligentiam prudentem fecisse, ut aduentur Vafquez & Ochagavia, quia quando non constat peccatum omitti, sed exquirendum est examine & interrogationibus, tunc diligentia à pœnitente adhibita efficitur moraliter maior, quam quæ sufficit, & Confessarius tantum tenetur suo examine superaddere diligentia pœnitentis, quod ipso deficit usque ad sufficientem.

Quia ergo defectus potest à Confessario suppleri, ideo possunt ad confessionem adiunxit pœnitentes absque prævio examine ab ipsi facto, si Confessarius velit defectum pœnitentis suis interrogationibus suppleret. Imò quando pœnitentes sunt rustici, & inepti ad examen per se ipsos faciendum, expedit eos admittere & interrogationibus iuare, & eorum defectum suppleret semper tamen est necessarium, pœnitentem absque proprio examine sufficientem, aut absque ylo examine admissum, ita iuare, ut iuxta capacitem pœnitentis fiat confessio moraliter integra.

DIFFICULTAS XXII.

Vtrum Confessarius teneatur monere pœnitentem bona fide confessum, sed iuandise absolutum.

Conueniunt Doctores, Confessarium teneri pœnitentem bona fide confessum, & iuandise absolute absolutum, monere defectum absolutionis, ut iterum confiteatur, quando sine graui damno alii cuius fieri potest. Ita Sotus in 4. dist. 18. quæst. 4. art. 6. Nauarrus ca. 26. num. 14. Antonius 3. par. cit. 17. cap. 12. Suarez disput. 32. sect. 6. Vafquez Nauarrus. quæst. 93. art. 3. dub. 8. & Egidius disp. 8. dub. 17. & merito: quia Confessarius ut pote pastor spiritualis pœnitentis, tenetur bono spirituali illius prospicere, præfertim quando ipse Confessarius fuit causa defectus boni.

Addidimus, quando monitio fieri potest sine graui damno alicuius, quia quando absque eo nequit fieri, non est necessarium & ex obligatione facienda, quia obligatio admonendi pœnitentem iuandise absolutionis, tantum est ut pœnitens iterum confiteatur peccata illa ut obireat absolutionem ab illis, quod non est tanti momenti, ut in casu graui damni sit obligatio admonendi pœnitentem nisi sit in periculo aut in articulo mortis, in quo credi aut timeri potest, quod non sit iterum confessuris; quia extra dictum articulum aut

periculum iterum confitebitur, quo etiam peccata illa, à quibus non fuit validè absolutus, remittentur per accidens, eo modo quo remittuntur peccata oblita.

Id vero, quod addunt *Nauarrus* & *Antoninus*, *Vasquez* & *Egidius*, *Primo*, quia, ut iam diximus *Diff. vi*, *absolutio Sacramentalis* nequit fieri in absentiâ. *Secundò*, quia postquam pœnitens iam dilesit, nequit postea, quanquam fuit præsens, *absoluti*, nisi ipse de nouo velit *absoluti*. *Nihilominus* pœnitens potest in casu diœlo in absentiâ *absoluti* ab excommunicatione, quia ad *absolutionem* ab excommunicatione non requiriatur in pœnitente præficiâ, nec noua voluntas *receptionis* *absolutionis*, & ideo tunc ad id tenetur *Confessarius*, cum possit.

Suarez. *Egidius*. *Obseruandum* est, ut optimè *Suarez* & *Egidius*, *Confessarium* non monentem pœnitentem *restitutionis* alieni, non teneri ad eam *restitutionem*, quia *Confessarius* ea omissione nullam iniustiam commisit contra eum cui facienda erat *restitutio*, quia *Confessarius* non tenetur ad eam *monitionem* faciendam in *commodum creditoris*, sed in *bonum animæ pœnitentis*. *Tenebitur* tamen ad eam *restitutionem*, pœnitente non restituente, si ex malitia, aut ex negligencia culpabili *consuluit* pœnitentem, cum inducendo, seu *suadendo*, & cum effectu induxit, seu *persuasit* ad non restituendum, quia tunc culpabiliter fuit causa moralis non *restitutionis*. Ab ea tamen obligatione excusat, si ita reuocet dictam inductionem, ut pœnitens non perseueret ex vi illius in voluntate non restituendum. *Addidimus*, *si consuluit* *inducendo*, & *cum effectu induxit*: quia si consuluit non inducendo, seu *suadendo*, sed tantum dicendo, sibi videri quod non tenetur ad *restitutionem*, *Leffius* lib. 2. cap. 7. dub. 7. existimat non teneri ad *restitutionem*, quia tunc non est causa moralis non *restitutionis*: nec tenetur si consuluit inducendo, sed cum effectu non induxit, quia pœnitens alias erat in ea voluntate, & *Confessarius* sua inductione illam non auxit, quia etiam tunc non fuit moralis causa omissionis *restitutionis*.

DIFFICULTAS XXIII.

Vtrum Confessarius teneatur monere pœnitentem, qui ex ignorantia versatur in aliquo peccato mortali.

*C*onueniunt *Primo* *Doctores*; *Confessarium* teneri etiam ante *absolutionem* monere pœnitentem, qui ex ignorantia culpabili *versatur* in aliquo peccato mortali, quanquam nullam speret *emendationem*. Ita *Suarez* disput. 32. sect. 4. *Vasquez* quæst. 93. articul. 3. dubio 9. & *Egidius* disput. 8. dub. 17. & merito: quia tunc pœnitens, utpote peccans mortaliter, non potest *absoluti*, quia caret dolore sufficiente, & non *confitetur integrè*.

Conueniunt Secundò, *Confessarium* teneri

monere pœnitentem, adhuc ex ignorantia iniunctibili veritatem in aliquo peccato mortali, ut in omissione *restitutionis*, vel in *vsu matrimonij* invalidi, existimati iniunctibiliter validi, si speretur *emendatio*, & non timeatur graue aliquod *damnnum* alicuius; ut contingeret, si in casu dicti matrimonij *Confessarius* posset facile obtinere *dispensationem*, & matrimonium posset scienter iterum celebrari absque periculo considerabili, siue ad id *Confessarius* teneatur ex vi officij quod exercet, siue ex ea virtute contra quam est peccatum illud in quo pœnitens versatur, siue ex vroque.

Addidimus, si non timeatur graue aliquod *damnnum*, & speretur *emendatio*; quia si timeatur, cumque timeatur, tunc non tenetur: quia ob viandum graue *damnnum*, permitti potest peccatum mortale etiam pœnitentis, aut si non speretur *emendatio*, non tenetur, quia monitione ordinatur in bonum illius cui fit: tunc autem pœnitenti melius est relinqui in sua bona fide, quam quod moneatur, ex quo sumat occasionem peccandi formaliter, ac proinde relinquentis est in bona fide, & *absoluendus*, si alias sit bene *dispositus*, ut esse potest.

Ita tamen pœnitens in dictis casibus relinquentis est in sua bona fide, ut ei nihil falsum dicendum sit, quia id est intrinsecè malum, utpote mendacium: potest tamen illi veritas dissimulari. Unde coniugi non vero, sed tantum putatio, interroganti *Confessarium*, an possit alteri coniugi redere debitum, quia dubitabat ob *votum castitatis* emissum, potest responderi, id non impedit *reditionem debiti*: & si dicat, se habere propositum non reddendi alteri, quia eum adseratur, non est *absoluendus*, quia in eo peccat mortaliter, supposita ignorantia iniunctibili nullitatis matrimonij, tamen non est directè *inducendus* ad propotius reddendi (quidquid dicat *Egidius*) quia induceretur ad id quod est intrinsecè malum contra castitatem; sed directè est *inducendus*, ut defiat à proposito non reddendi.

*Id vero quod addunt Suarez & Egidius, nempe coniugi putatio dubitanti de valore matrimonij, & de eo interroganti *Confessarium*, cœilli aperiendam veritatem, quanquam non speretur *emendatio*, est mihi maxime difficile; quia id potius erit nocivum pœnitenti quam vtile, ac proinde tunc meliori modo, quo posse, est illi veritas dissimulanda.*

Tandem *Confessarius* nequit *absolute pœnitentem*, quem non credit sufficienter *dispositum*: potest tamen credere eum esse sufficienter *dispositum*, quoties non contingit occasio aliqua prudens *dubitandi*, ut fæpè contingit in ratiōnibus: pœnitenti vero affirmanti *credendum* est, nisi *positum* constet.

Vnde pœnitenti, qui continuo est in occasione proxima peccandi mortaliter (ut in concubinatu, quia tunc credi potest non esse sufficienter *dispositum*) non est conferenda *absolutio*, nisi firmiter proponat occasio nemillam *desertur*, & si post tale propositu aliquoies reincident, non est *absoluendus*, nisi cum effectu occasio illam deseruerit, nisi graue aliquod incommode aliud facere cogat, ut contingit, quando femina habitan in ea domo, in qua ab aliquo ex domesticis sollicitatur; & cum eo fæpè peccat, & nequit inde exire absque grauissimo incommodo, quia in hoc casu non est cogenda exite;

Suarez.
Vasquez.
Egidius.

exire: ei tamen iniungenda sunt media quæ ipsam possint à peccato auertere. Quod si illis iniunctis, nihilominus sibi reincident, differenda est illi aliquoties absolutionis, quo usque agnoscarur emendatio aliqua.

Pœnitenti autem, qui sequens opinionem probabilem credit aliquid sibi licere, quamvis non illud omittere, nequit licet negari absolutionis, quamvis Confessarius probabilius iudicet illud esse illicitum; quia tunc sit pœnitens nolens illud omittere non peccat. Quod verum est, non solum quando Confessarius tenetur ex officio audire

confessionem illius, sed etiam quando ex officio non tenetur, postquam confessionem illius audit: quia postquam pœnitens admissus & auditus est, habet ius, ut si indispositus non sit, absoluatur; ac proinde ipsi sit iniuria, si ob id ei negetur absolutionis. Hanc autem iniuriam *Lorca* 1. 2. *disput.* 41. existimat esse mortalem; & *Vasquez* 1. 2. *Vasquez.* *Lorca.* *disput.* 62. cap. 7. existimat esse tantum veniale. Nos vero existimamus esse mortalem, quando, attentis persona pœnitentis, & peccatis, sit ipsi graue onus iterum illa alteri confiteri, non vero quando onus sit leue.

DISP V T A T I O X I.

De ministro Sacramenti Pœnitentiae quo-
ad casus reseruatos.

DIFFICULTAS I.

*Vtrum in Ecclesia sit potestas reseruandi
casus in foro conscientiae.*

HERETICI nostri temporis irrident reservationem casum in foro interiori & conscientiae, quia existimant, in Ecclesia non esse potestatem absoluendi in eo foro, ac proinde dicunt, reservationem tantum

fieri in exteriori politia.

Catholici tamen conueniunt, in Ecclesia esse potestatem reseruandi casus in foro interiori & conscientiae, quod definitum est in Tridentino *sess.* 14. *cap.* 4. & oppositus error damnatus est *can.* 11. Quod etiam constat ex antiquissimo *vnu* Ecclesie, quem fuisse *Sotus* in 4. d. 18. q. 2. art. 5. & *Waldensis* tom. 2. de Sacramentis c. 149. ostendunt testimonij Patrum, præsertim *Innocentij* III. in Sermon de Natali Apostolorum Petri & Pauli: & eum vñsum etiam nunc seruari constat, quia in Iure Canonico multi sunt casus Pontifici & Episcopis reseruati, & etiam sunt in Religionibus reseruati Prælati earum.

Ratio autem huius Catholicæ doctrinæ est, quia reseruatio nihil aliud est quam limitatio iurisdictionis compleæ ad absoluendum in foro conscientiae quoad aliquos casus; in Ecclesia autem superiores possunt illam in inferioribus quoad aliquos casus limitare, quia iurisdictionem compleam in inferioribus concedunt, & in eos à superioribus dimant, & dependent ab ipsis reseruatur; ac proinde eam possunt illis quoad aliqua non concedere, & semel concessam limitare.

Ex quo deducitur, potestatem reseruandi casus in foro conscientiae repertum in Romano Pontifice, & in Episcopis, & in Prælati Religionum, etiam in immediatis domorum, & in quocumque alio habente iurisdictionem ordinariam, quia ab omnibus dimant iurisdictionem compleam in alios: & ob hanc rationem hæc potestas etiam est in Parochis, ut contra Suarez & contra Ochagaviam aduertunt *Maior* in 4. d. 17. q. 5. & *Vasquez* 9. art. 3. dub. 5. quia quamvis id non sit Parochis in vñsu, tamen per non-vñsum non amittitur potestas. Excipimus reseruacionem venialium, & etiam mortalium iam legitimè confessorum, quæ reseruari non

possunt nisi à Papa, quia ipse est qui immediatè concedit iurisdictionem completam in prædicta peccata omnibus Sacerdotibus, & à quo immediatè reseruatur, ob quod nullus inferior potest eam illis limitare quoad hæc peccata.

DIFFICULTAS II.

*Vtrum reseruatio possit fieri pro arbitrio
superioris absque legitima causa.*

Conueniunt Doctores reseruacionem factam absque legitima causa, esse illicitam, quia est pœnitentibus onerosa, ob quod confessio sit illis molestior & difficilior, quod non est faciendum absque rationabili causa; imò est iniuriosa Confessariis habentibus iurisdictionem ordinariam, quia est minoritaria iurisdictionis illis ex proprio officio competentis.

Est tamen difficultas, An reseruatio facta absque rationabili causa sit etiam nulla.

Circa quam conueniunt communiter Doctores, reseruacionem quamvis sic factam, respectu Confessariorum delegatorum esse validam, quia iurisdictio delegata conceditur & reseruatur à delegante pro libito; ergo quando ipse illam non concedit quoad aliqua peccata, aut semel concessam limitat, non erit in delegato quoad illa aliqua peccata, ac proinde ita valida erit, ut absolutione delegati ab eis peccatis sit nulla, vñpore facta à non iudice quoad illa.

Punctum ergo difficultatis est, An reseruatio respectu Confessariorum ordinariorum sit nulla, quando facta est absque rationabili causa.

Sotus in 4. *dispt.* 18. *q. 2. art.* 5. *Ruardus* ar. 3. *Sotus.* contra *Caluinum*, & *Vasquez* *q. 1. art.* 3. *du-Ruardus.* *bio* 4. *absolutè docent*, esse nullam (quod *Maior* *Maior.* *dispt.* 17. *q. 2. art.* 5. & *Angelus v. Casus* existimat *Angelus.* verum de reseruacione facta ab Episcopo) quia Pastores ordinarij, ut Episcopi & Parochi, ex proprio officio, & non pro libito superiorum habent iurisdictionem completam ad absoluendum ab omnibus peccatis; ergo quando sunt pastores ordinarij, aut quamdiu peruerterant tales, nequit illis iurisdictione ad absoluendum limitari validè absque causa rationabili.

Silvester v. Confessor 1. q. 3. *Henriquez* *Quod.* *Henriquez.* *lib. 1. q. 27. Suarez* *dispt.* 29. *lect.* 4. & *Egidius* *d. 8.* *Egidius.* *P. 3. dub. 11.*

Maior.
Angelus.

dub. 11. absoluunt docent esse validam (quod Maior & Angelus existimant verum de referuacione facta à Papa) & meritò: quia iurisdictio completa inferiorum ad absoluendum etiam ordinaria conceditur & dimanat à superioribus pro libito ipsorum, dum pro libito inferioribus assignant subditos quoad absolutionem; ergo pro libito superiorum absque aliqua causa potest in principio validè limitari, vt non sit pro omnibus casibus. Quod si in principio potest, etiam poterit postea, quāvis in principio non fuerit limitata; quia nullo fundamento ostendi potest eam iurisdictionem sic in principio absolutè donari, vt postea nequeat à superioribus validè limitari: quod totum non leviter confirmatur ex eo, quod quando adest rationabilis causa, potest à superioribus non tantum validè, sed etiam licet limitari.

Quod autem iurisdictio ordinaria conueniat Pafitoribus ordinariis ex suo proprio officio, vel potius in ordine ad proprium officium, non obstat vt possit à superioribus limitari, quāvis non auferatur officium; quia iurisdictio ordinaria, & officium ipsius Ordinarii sunt semper superioribus subordinata modo prædicto.

DIFFICULTAS III.

Vtrum reseruatio casus fiat tantum ratione censuræ, an etiam ratione peccati & culpæ.

Supponimus Primo, in Ecclesia esse potestatem reseruandi peccata, tam ea quibus annexatur censura, quā ea quibus non annexatur, & de facto Episcopos & superiores Religionum aliquando reseruare peccata, quibus nulla annexatur censura: in dī etiam Rom. Pontificem antiquitus aliqua peccata reseruasse, & sibi, quibus nulla erat annexa censura, vt deducitur ex can. *Latorem* 33. q. 2. Iam tamen nullum esse peccatum à Pontifice reseruatum, cui non sit censura aliqua annexa, quia reseruatio in eo canone facta, & qualibet alia, si verè fuit, iam est defuetudine qualifata. In dī nullum est hodie peccatum reseruatum Pontifici, cui non sit excommunicatio annexa, excepto peccato simoniæ ordinantis, & peccato simoniæ ordinati, quod reseruatum est Pontifici, & tamē ei non est annexa excommunicatio, sed suspicio annexa à Sixto V. in Bulla, quā afferit *Sayrus* li. 4. c. 14. cuius suspensionis fit mentio in Bulla Clementis VIII. quam etiam afferit *Sayrus* in fine dicti libri.

Supponimus Secundo, circa peccata reseruata, quibus annexa est censura, esse in Ecclesia potestatem reseruandi culpas & censuras simul, & reseruandi culpas absque censuris, & censuras absque culpis: quod deducitur ex Tridentino less. 14. cap. 7. & can. 11. & ostendi potest ratione adducta Difficultate 11.

His suppositis, difficultas est, An de facto, quando reseruantur peccata quibus annexa est censura, reseruantur quoad culpas tantum, an quoad censuras tantum, an quoad culpas & censuras simul.

Circa quam conueniunt Doctores, peccata reseruata ab Episcopis & Prælatis Religionum, reseruari quoad culpas & quoad censuras simul, & id ab ipsis intendi; & peccata à Pontifice reseruata, ad minus reseruari quoad censuras,

Punctum ergo difficultatis est, An peccata à Pontifice reseruata etiam reseruantur quoad culpas, & non tantum quoad censuras.

Durandus in 4.d. 17. q. 15. nu. 13. docet, Pontificem tantum reseruare peccata quoad censuras, & non quoad culpas: ex quo ipse inferit, reseruationem Pontificiam tantum fieri quoad forum exterius, non quoad interius & conscientia.

Sotus verò in 4.d. 18. q. 2. art. 5. Suarez disp. 29. *Suarez* fact. 2. Vasquez quāst 91. art. 3. dub. 1. Henriquez *Suarez* lib. 6. c. 14. Egidius disp. 8. num. 8. 3. & communiter Doctores docent, peccata à Pontifice reseruata, etiam reseruari quoad culpas, & non tantum quoad censuras; & meritò: quia ex una parte id possum Pontifices, & ex altera parte ea peccata abolutè & absque illa limitatione reseruant, ergo quod imputantur reseruant. Quod maximè confirmat communis Ecclesia sensus & vsus, alias peccatum simoniae ordinationis tam actiua quam passiva à Sixto V. reseruatum, cui tantum est annexa suspicio, posset sacramentaliter absoluere quoad culpam à Confessario ordinario, quia suspicio, que secundum Durandum est tantum reseruata, non impedit absolutionem à peccatis & culpis.

Nihilominus quia Pontifex non vult reseruare, nec reseruat peccata nisi eis annexet censura, & eam etiam reseruando, eo ipso quod per absolutionem dictam auferunt censura à peccato reseruato à Pontifice, aut auferunt reseruatio censura, censetur abla reseruatio quoad culpam; ac proinde eo ipso quod conceditur facultas ad absoluendum à censura, etiam censetur concessa ad absoluendum à culpa, & econtrà, ob rationem dictam, in quibus Suarez, Egidius & communiter Doctores conueniunt, & quoad omnia hec idem *Egidius*, ob eandem rationem credimus circa peccata quoad culpas, & quoad censuras simul reseruata ab Episcopis & à Prælatis Religionum.

Addunt Henriquez & Egidius, quod quando *Henrik* peccata à Pontifice reseruata ita committuntur, vt *Egidius* ratione ignorantia censura non incurrit censura, peccata non maneant reseruata: quod absque dubio etiam dicent de peccatis reseruatis ab Episcopis & à Prælatis Religionum, quibus annexa est censura reseruata, quia est eadem ratio.

DIFFICULTAS IV.

Vtrum venialia peccata possint reseruari.

Difficultas procedit de reseruatione sumptuaria limitatione iurisdictionis ad absoluendum (quāvis ex vi illius peccata sic reseruata non relinquantur ex obligatione confitenda) quod dicit potest reseruari quoad absolutionem.

Vasquez quāst 91. art. 3. dub. 2. docet, peccata venialia (& idem est de mortalibus iam legitimè confessis) non possunt validè reseruari quoad absolutionem, quia Sacerdotes ex vi ordinacionis accipiunt immediate à Christo iurisdictionem completam ad absoluendum à venialibus, sicut etiam potestem ad consecrandum; ergo Ecclesia nequit illam esse auferre nec limitare, sicut nec potestem ad consecrandum.

Suarez disp. 29. fe. & 3. Fillius tract. 7. c. 10. *Suarez* quāst 2. & Egidius disp. 8. dub. 1. docent, Eccl. *Fillius* *Egidius* clesiam posse validè reseruare peccata venialia quoad absolutionem (& idem est de mortalibus iam

iam legitimè confessis) & meritò: quia Sacerdotes ab Ecclesia accipiunt iurisdictionem completam ad absoluendum à venialibus, ut diximus Disp. x. Difficul. x. ergo Ecclesia potest eam validè auferre & limitare, quamvis non quicunque, sed tantum Pontifex, quia ipse est qui iurisdictionem completam in illa concedit omnibus nulli subordinatum, saltem quantum ad valorem actuum illius.

Addidimus, Ecclesiam non solum posse veniam, & etiam mortalia iam legitimè confessa quoad absolutionem referuare, sed etiam omnino perfec-
tè, sumpta referuacione pro limitatione iurisdictionis ad absoluendum à peccatis ex obligatione confitendi; quia Ecclesia etiam potest obligare ad confessionem dictorum peccatorum, ut diximus Disputatione vii. Difficultate viii.

DIFFICULTAS V.

Vtrum peccata mortalia omnino interiora possint referuari.

Ratio difficultatis pro parte negativa est, quia Ecclesia non habet potestatem in actus merè internos, cùm de eis, vtpote merè internis, nequeat iudicare, ergo non potest illa referuare.

Nihilominus Doctores conueniunt, in Ecclesia esse potestatem referuandi peccata merè interna, nempe peccata infidelitatis & odij, & desperationis. Ita Suarez disp. 29. seet. 3. Valquez qæst. 9. 1. art. 3. dub. 4. & Egidius disp. 8. dub. 11. & merito: quia iurisdictione completa ad absoluendum à mortalibus merè internis etiam conceditur ab Ecclesia; ergo quoad hæc peccata potest ab Ecclesia limitari.

Ad rationem ergo Difficultatis concedimus, in Ecclesia non esse potestatem in actus merè internos ad eos præcipendum, nec ad eos prohibendum, nec ad eos puniendum, quia potestas ad id conuenit Ecclesiæ ratione generali superioris & legislatoris humani; superior autem & legislator humanus, quamvis possit præcipere, prohibere, & punire actus externos, non tamen actus merè internos, cùm nequeat eos cognoscere: peculiari tamen commissione & institutione Christi habet potestatem, & iurisdictionem circa actus merè internos ad absoluendum ab eis, & ad eam communicandam inferioribus.

Observandum tamen est, quid quamvis in Ecclesia sit potestas ad referuanda peccata merè interna, tamen non expedit illa referuare, tum quia non sunt alii nocuia, tum etiam quia regulariter non egerit speciali aliqua curatione, quæ ab ordinariis Confessariis adhuc non possit.

DIFFICULTAS VI.

Vtrum quando peccatum aliquod mortale simpliciter referuatur, etiam censetur referuatum, quando est in dubio.

Supponimus, in quo Doctores communiter conueniunt, peccata mortalia dubia (id est ea de quibus quis dubitat an commiserit illa, vel an sint mortalia) referuari posse. Ita Armilla v. Casus n. 13. Corduba in Regulam S. Francisci cap. 7. Henriquez lib. 6. cap. 14. Sancius in Summa lib. 1. cap. 10. Suarez de Censuris disp. 4. seet. 6. & Sà.

v. Casus referuatus num. 5. & merito: quia iurisdictione completa ad absoluendum à peccatis mortalibus quomodolibet dubijs, etiam communicatur à superioribus; ergo potest quoad illa à superioribus limitari.

Hoc ergo supposito, difficultas est, Art quando peccatum aliquod mortale absolutè & simpliciter de facto referuatur, nulla facta mentione dubijs, nec certitudinis peccati, quando dubium est an sit commissum, etiam censetur de facto referuatum; aut si certum est fuisse commissum, tamen est dubium an fuerit mortale, siue ex defectu grauitatis materie, siue ex defectu deliberationis perfecte, siue aliunde, quia quando non fuit mortale, non est referuatum.

Armilla & Corduba partem affirmatiuam tueruntur, quia in dubio tutor pars est eligenda; ergo

Armilla.

Corduba.

quando quis est dubius an commiserit peccatum, quod est absolutè referuatum, vel an fuerit mortale, tenetur procedere ac si certò commissum est illud, & ac si certò esset mortale, ne se temerariè exponat periculo recipiendi absoluendum ab eo qui non habet iurisdictionem in illud peccatum, si fortè fuit verè commissum, & verè fuit mortale, ac proinde inualidam, vtpote à non iudice.

Suarez verò, Sà, & communiter recentiores partem negatiuam tradunt, & merito: quia referuatio, vtpote odiosa, potius est restringenda quam amplianda; ergo quando referuatur peccatum aliquod simpliciter & absolutè tale, in eius referuacione non comprehenditur peccatum sub dubio, alia referuatio ampliaretur, quia peccatum dubium, minus quid est quam peccatum simpliciter.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus, propositionem illam, *In dubio tutor pars est eligenda* (quæ tantum est vera de puro dubio, quando scilicet quis manet pendulus, nulli parti, nec affirmatiuæ nec negatiuæ assentiens) non habere locum in praesenti Difficultate: quia quando peccatum est in puro dubio, an scilicet sit commissum, vel an sit mortale, non est purum dubium, an comprehendatur sub referuacione peccati simpliciter, quia probabile est, & nobis probabilius, non comprehendendi; sed habere locum in alijs difficultatibus, an scilicet sit necessariò confitendum, quia tunc tutor pars est eligenda, ac proinde peccatum illud est necessariò confitendum.

DIFFICULTAS VII.

Quæ peccata sint de facto referuata.

Supponimus, in quo conueniunt Doctores, de facto nullum peccatum veniale, quantumvis exterius, esse de facto referuatum; & nullum purè internum, quantumvis mortale & grauissimum, vti odij Dei, & desperationis, & heres, esse referuatum.

Hoc ergo supposito, certum est, plures esse casus Pontifici referatos, qui continentur in Bulla Coenæ Domini, & in Decreto, & in Decretalibus, & in 6. & in Clementinis, & in Extrauagatibus, & in motibus proprijs, qui omnes sigillatim referuntur à Suarez Tomo de Censuris, à disp. 21. & à Tole-

Suarez.

Toletus.

Reginald.

to lib. 1. à cap. 18. & à Reginaldo lib. 1. cap. 11. Quod Episcopos verò duobus modis fieri potest, vti ipsi peccata referuentur. Vno modo, lure peculiari Episcopatus; & de peccatis sic referua-

P 4 tis

dis Episcopo nihil in particulari dicemus, quia eorum referuatio pender ex varijs cōstitutionibus & consuetudinibus diocesum, que confulendē sunt. Altero modo, iure communī, que scripto, sive consuetudine introducto: iure autem communī scripto nullum est peccatum propriè referuatum Episcopo. Ex referuatis tamen Pontifici remittitur Episcopo percussio violenta Clerici, quando non est enormis, in cap. *Peruenit* 17. de Sententia excommunicationis: & eriam enormis, quando percutiens est legitimè impeditus adire Pontificem, in cap. *Ea noscitur* 13. & in cap. *Quamvis* 58. de Sententia excommunicationis; sub onere tamen, quod ab soluto comparebit coram Pontifice, & recepto ab ipso iuramento comparendi, cessante impedimento (excepto impedimento impubertatis, quia impubes non obligatur ad comparandum) quod Doctores in casu legitimi impedimenti extendunt ad omnia peccata Pontifici referuata, & supponi videtur in cap. *Eos qui* 22. de Sententia excommunicationis, in 6. Deinde iure communī scripto Tridentini sess. 24. cap. 6. de Reformatio- ne committitur Episcopis per se, aut per Vicarios ad id specialiter deputatos, quodcumque peccatum Pontifici referuatum, quando non est publicum, etiam peccatum heresii exterioris, quamvis hoc ipsi tantum per se ipsos. Sed an nunc possit Episcopus utrūmque Tridentini quoad casum heresii, & quoad alios casus Bullæ Cœna Domini, non conuenit inter Doctores; quia plures affirmit, & alii non pauci negant, de eo tam legatur Sancius in Summa lib. 2. c. 11. n. 27. Iure verò communī consuetudine introducto referuati sunt Episcopis quatuor casus, qui continentur in Extrinsecus. *Inter cunctas*, de Priviliegij, & in ea cōrūm referuatio approbatur. Primus est, homicidij voluntarij: secundus est, peccati falsificandi scripturas, id est faciendi scripturas falsas, aut veras faciendi falsas: tertius est, sacrilegij violationis immunitatis & libertatis Ecclesiasticæ: quartus est, fortilegij seu diuinationis.

Quoad Parochos certum est, iure communī nullum esse illis peccatum referuatum: sed an sit aliquod iure aliquo peculiari Episcopali, constabit ex peculiariis Constitutionibus & Consuetudinibus cuiuscumque Episcopatus.

Quod ad Prælatos Religionum, certum est, eos, adhuc Generales, Bulla quadam Clementis VIII. non posse absque consensu Capituli, seu Congregationis generalis, vel Prouincialis, referuare, nisi vnde decim genera peccatorum. Primum est, veneficia, in cantationes, & fortilegia: secundum, apostasia à Religione, etiam habitu retento, quando eo peruenit ut fiat extra septa Conuentus: tertium, nocturna ac furtiva ē Conuentu egressio, etiam absque animo apostataandi facta: quartum, proprietas contra votum paupertatis, que sit peccatum mortale: quintum, iuramentum falsum in iudicio regulari seu legitimo: sextum, procuratio, auxilium, seu consilium ad abortum faciendum post animatum fœtum, etiam effectu non fecuto: septimum, falsificatio manus, seu signi Officii Conuentus: octauum, furtum de rebus Conuentus in ea quantitate que sit peccatum mortale: nonum, lapsum carnis voluntarius opere consummatus: decimum, occisio, aut vulneratio, seu grauis percussio cuiuscumque persona: vnde decimum, malitiosum impedimentum, aut retardatio, aut aper-

tio litterarum à Superioribus ad inferiores, vel ab inferioribus ad Superioribus missarum.

Obseruandum tamen est, iure dictæ Bullæ Clementis VIII. non referuari de facto dicta vnde decim genera peccatorum, sed permitti Prælatis, ut ea omnia vel aliquia possint referuare, & eo statui, ut præter ea vnde decim non possint aliud genus peccati referuare, nisi ex consensu Capituli generalis, vel Religionis pro tota Religione, aut pro parte Religionis, vel Prouincialis pro tota Prouincia aut pro parte illius, & non nisi graue, ut constat ex dicta Bulla: ac proinde non poterunt referuare peccata grauiā dubia, quia hæc non sunt simpliciter peccata grauiā, sed peccata grauiā secundum quid, & cum addito dubia, quod est valde diminuens. Vnde absque dicto consensu non poterunt aliud peccatum graue, præter dicta illa vnde decim, prohibere, nec aliquid, cuius transgressio sit peccatum graue, distinctum ab illis vnde decim præcipere, sub excommunicatione eam referuando; quia id est peccatum illud referuare quoad excommunicationem ipsi annexam, & alias ferè frustaneum est dictum ius Clementis VIII. quia ferè tam onerosum & molestum est inferioribus, quibus Pontifex quoad hoc fauere intendit, peccatum quoad solam excommunicationem referuare, ac si etiam simul quoad culpā. Quæ verò peccata sint de facto in qualibet Religione referuata, pender ex varijs eorum Cōstitutionibus & Consuetudinibus.

Addimus, ut contra Henriquez, Rodriguez, & Sā adiutent Cordubæ lib. 1. quæst. 30. Vimbertus *Cordubæ* in Explicatione Regulæ S. Benedicti, & Tarrianus *Tarrianus* disp. 31. dub. 9. & sentiebant Suarez & Valquez, *Valquez* Tarrianus Prælatos Religionum posse modo prædicto peccata Nouitiorum referuare, quia Nouitius quamdiu in Religione perseverat, est subditus Prælati, alias maneret immediate subditus Pontifici, quia non maneret subditus Episcopo: & Prælatus Religionis est pastor illius, & ob id confitendo Prælato, vel alteri de licentia illius, satisfacit præcepto annua confessionis; ergo potest peccata illius referuare, ita ut quamdiu in Religione perseverat, nequeat à Confessario ordinatio absolu, quamvis possit post exitum à Religione. Vnde peccata quæ de facto in Religione referuuntur, non facta exceptione Nouitiorum, etiam centur referuata pro illis; quod in nostra Societate servatur, & firmatum est Regula 7. Magistri Nouitiorum confilio doctissimorum facta.

DIFFICULTAS VIII.

Vtrum confitens habenti facultatem absoluendi à referuatis, si inculpabiliter omisit peccatum referuatum, maneat liber à reservatione omisi.

Supponimus, confessione peccati referuati, facta habenti iurisdictionem in illud, sine ordinariam sine delegatam, quamvis inutila, vel quia scienter fuit omisum aliquod peccatum, vel quia non fuit dolor sufficiens, vel aliter, satisferi reservationi, ita ut quamvis sit iterum necessariò confitendum, non maneat referuatum, & possit ordinario Confessario confiteri, quia referuatio ad id tantum ordinatur, ut peccata referuata confiteantur habenti iurisdictionem in illa, & ipse

Sancius.

ipse iudicet de illis pro eis pœnitentiam conuentem imponendo, & ab eis absoluendo, quæ omnia fiunt in confessione illi facta, quamvis inuiaida.

Hoc supposito, difficultas est, An peccatum reseruatum, quod inculpabiliter omittitur, ex ignorantia aut ex obliuione in confessione facta habenti iurisdictionem in illud, maneat absque reseruatione.

Adrianus in 4. quæst. 4. de Confessione, Courruias in cap. *Alma mater*, 1. p. §. 11. nu. 12. Canus Relect. de Pœnitentia, par. 5. Ledef. 2. par. quarti, q. 8. art. 2. dub. 8. & Fillius cap. 10. puncto 12. partem affirmatiuam tenuerunt; quia ipsi ab soluit a peccatis confessis, eo ipso saltem virtualiter vult absoluere ab omnibus a quibus potest, quamvis omisiss inculpabiliter; quia eo ipso quod ab soluit pœnitentem a confessis, vult iustificare pœnitentem, quod non fit absque remissione omnium mortalium, ergo si alias habet potestatem absoluendi ab omnibus peccatis pœnitentis, etiam a reseruatis, vere absoluat ab omnibus, etiam a reseruatis inculpabiliter omisiss.

Suarez verò dil. p. 31. scđt. 4. & Vasquez q. 91. art. 3. dub. 5. partem negatiuam tradunt, & merito: quia reseruatio ad hoc fit, vt peccata reseruata exprimantur habenti potestatem in illa, vt de illis iudicet pœnitentia & medicinam conuenientem adhibendo, & ab eis directè absoluendo ergo quando non exprimuntur, nec directè & distinctè indicantur, non fatisfit eorum reseruacioni, quamvis per absolutionem per accidens simul cum alijs remittantur. Quod etiam est verum, vt Vasquez aduertit, quamvis habens potestatem in reseruata, siue ordinariam siue delegatain, habeat directam & expressam intentionem absoluendi a reseruatis (nisi alias possit extra confessionem absque absolutione reseruationem auferre) quia ea intentio supplere nequit defectum confessionis necessarij faciendæ habenti potestatem in reseruata requisita ratione reseruationis, vt conuenienter iudicet de illis, & defectum talis iudicij. Addidimus, nisi alias possit extra confessionem absque absolutione reseruationem auferre, quia si possit, eo ipso quod habet eam intentionem, confitetur reseruationem auferre.

Ad rationem ergo aduersariorum concedimus, cum, qui ab soluit a peccatis confessis, eo ipso absoluere ab omnibus etiam omisiss inculpabiliter, sed non absoluere directè de eis iudicando, sed tantum absoluere indirectè, & non aliter quam sua absolutione a confessis perficiendo Sacramentum Pœnitentie, medio quo pœnitenti confertur gratia iustificans, qua remittuntur omnia peccata, etiam reseruata (quod etiam efficeret Confessarius ordinarius) dicta tamen absoluio non sufficit ad auferendam reseruationem peccati omisiss inculpabiliter, quia ea absoluio supplere nequit defectum confessionis illius media reseruatione requiri, nec defectum iudicij directi faciendi ab habente facultatem sufficiemt media reseruatione requisiti, & ad quod confessio reseruati ordinatur & requiritur.

Quia tamen, vt pœnitens validè absoluatur a peccatis etiam non reseruatis, necessarium est auferre excommunicationem, tam reseruatum quam non reseruatum, ideo qui habet potestatem absoluendi a reseruata, eo ipso quod ab soluit pœnitent-

tem a peccatis, quamvis intentione tantum communi & generali, etiam absoluat ab excommunicatione reseruata. Sic tamen absoluot ab excommunicatione reseruata, quamvis non teneatur eam explicare in sequenti confessione, & absolutionem ab ea petere (quia explicatio excommunicationis, & petitio absolutionis ab ea, non est necessaria, quando iam absoluio est obtenta) tenetur peccatum reseruatum, cui annexa est, confiteri habenti facultatem in illud; quia ablatione excommunicationis non explicate modo dicto facta, non auferatur reseruatio peccati quamvis reseruata Papæ. Id verò quod Diff. III. diximus, nempe ablatione excommunicationis reseruata etiam auferri reseruationem peccati & culpe, cui erat annexa, tantum est verum, aut quando excommunicatio ita auferitur a peccato, ut etiam maneat amplius annexa, aut quando excommunicatio scienter & ratione sui auferitur absolutione; non verò quando absolutione auferitur ignoranter, & equali per accidens, ut pœnitens validè absoluatur a confessis, & quamvis non reseruatis.

Obseruandum tamen est, vt optimè Vasquez & Fillius cap. 7. c. 11. quæsto 3. quod quando inculpabiliter omittitur peccatum reseruatum, fit habenti iurisdictionem in illud ex priuilegio non facto ipsi Confessario, sed pœnitenti, eligendi Confessarium, qui possit illum a reseruatis absoluere, vt contingit in Iubilæis, tunc pœnitens manet liber a reseruatione peccati inculpabiliter omisiss, non absolutione; quia non absoluuit directè a reseruato omisso, quamvis inculpabiliter, sed manet liber voluntate Superioris volentis quodrum cœlesti reseruatio, quia eo ipso quod Superior concedit pœnitenti facultatem eligendi Confessarium pro reseruatis, confitetur auferre reseruationem, quando pœnitens confitetur intra tempus assignatum, quamvis omittat peccatum reseruatum, dummodo inculpabiliter omittat. Limitatio autem temporis, intra quod solet prescribi confessio reseruatorum facienda, tantum operatur, quod si priuilegiatus in eo tempore non confiteatur, aut si confitetur, & inculpabiliter omittat reseruatum, non maneat liber a reseruatione.

DIFFICULTAS IX.

Vtrum pœnitens ex priuilegio, verbi gratia Iubilæi, absoluens in aliquo die septimanæ a reseruatis, antequam impletat omnia quæ præcipiuntur facienda per totam septimanam, & post absolutionem non impletat reliqua, ita absoluens maneat, vt non teneatur postea coram Superiori pro absolutione comparere.

Difficultas procedit in casu, in quo pœnitens accedit ad confessionem bona fide, id est animo faciendi, quæ ad effectum dicti priuilegij necessaria sunt; quia si accedit animo non faciendi illa, non manet absoluens a reseruatis, imo nec a non reseruatis, si aliqua via non excusat a peccato mortali, quod committit accedendo dicto animo pro absolutione a reseruatis.

Circa hanc difficultatem conuenient Doctores, cum, qui bona fide & dicto animo accedit, manere

nere absolutum à reseruatis, quia absolutio conferatur ab illo conditione de futuro, in modo absolutio à culpis non facta absque ea conditione, est nulla; ergo eo ipso quod pænitens virtute priuilegij absolvitur à reseruatis, verè & absolute maneret absolutus ab illis.

Punetum ergo difficultas in eo est, An talis pænitentia maneat absolutus à reseruatis, ut etiam maneat ab illo onere & obligatione iterum illa confitendi Superiori cui reseruata sunt, quando reliqua requisita non implet.

Non definet qui existimat pænitentem, qui reliqua requisita non implet, quamvis bona fide & animo illa implendi ad confessionem accedat, teneri postea ad comparendum coram Superiori cui peccatum est reseruatum, ut ei illud iterum confiteatur; quia dictum priuilegium concessum videtur sub onere faciendi omnia que ad lucrandam indulgentiam Iubilei requisita sunt, aut sub onere iterum peccata reseruata confitendi, si reliqua requisita non implet.

Corduba, Henr. Suarez, Vasquez. Corduba verò in Summa Hispana, quæst. 21, Henrquez lib. 6. cap. 16. Suarez disp. 31. n. 5. Vasquez quæst. 91. art. 3. dub. 6. existimat, talem pænitentem ita absolutum à reseruatis manere, ut quamvis reliqua requisita non implet, non teneatur iterum illa Superiori nec alteri confiteri, & meriti: quia dicta priuilegia absoluuntur, & absque dicto onere, ut ex ipsis priuilegijs constat, & satis rationabiliter, cum concedatur pænitentibus bona fide, & dicto animo procedentibus; ergo.

Id verò quod addit Suarez, nempe pænitentem ita ab solutum teneri sub mortali ad implenda omnia requisita ad lucrandam indulgentiam, quasi teneatur ex pacto quadam virtuali in facultate concessa inclusio, falsum est, ut aduerterit Henrquez: quia quamvis pænitens, quando reliqua non implet, non lucretur indulgentiam, nullo tamen sufficiente fundamento ostendit potest ad id teneri ex pacto aliquo, aut ex alio titulo.

Filliucius, Suarez, Vasquez. Sed an ita absolutus, qui reliqua requisita non implet, maneat liber à reseruatione peccati reseruati omisii inculpabiliter, est sub controverbia: quia Filliucius cap. 10. & alij affirmant (quod probabile existimat Suarez num. 24.) immixto tamen, ut optimè Vasquez; quia talis pænitens nec liberatur à reseruatione media absolutione, quia nullus ab solutio liberatur à reseruatione, nisi absolutione directa à reseruato in confessione explicato; nec liberatur voluntate Superioris, quia absque fundamento præsumitur, Superiorum velle pænitentem, qui non implet omnia requisita ad lucrandam indulgentiam, gaudere priuilegio confessionis reseruationis peccati omisii, quamvis inculpabiliter, cum tale priuilegium concedatur ad melius lucrandam indulgentiam.

DIFFICULTAS X.

¶ **T**rium posuit quis obligari ab Ecclesia ad iterum confitendum peccata, à quibus est iam legitimè absolutus.

Supponimus, confessionem peccatorum àibus iam quis est legitimè absolutus, esse sufficientem ad absolutionem obtinendam: quia, ut

diximus Disp. IV. Diff. 111. peccata, quamvis iam confessa & remissa, sunt legitima & sufficiens materia Sacramenti Pænitentiae; & quamvis eadem confessio, quia est materia proxima, neque diuersis absolutionibus & diuersis Sacramentis pænitentiae deseruire, sicut nec eadem ablutione diuersis Baptismis, nihilominus eadem peccata possunt, ut subsunt diuersis confessionibus, quia sunt materia remora, sicut eadem aqua potest, prout subsunt diuersis ablutionibus, deseruire diuersis Baptismis. Accedere autem iterum ad confessionem eorumdem peccatorum, nō est à prima absolutione appellare, quia hoc fieri non potest, cum ab solutio fit definita, & ultima sententia; sed est eadem peccata iterum iudicio & sententia subiungere, in quo nullum est inconveniens.

Ita tamen iterata confessio eorumdem peccatorum est sufficiens ad absolutionem obtinendam, ut etiam sit utilis ad nouum fructum Sacramenti non solum gratia, in quo Doctores concueniunt, sed etiam remissione peccata temporaria, ut contra Scotum & Gabrielem docent communiter Doctores: quia Sacramentum Pænitentiae, quod sufficienter coalefcit ex iterata eorumdem peccatorum confessione, & ex absolutione, non tantum habet ex institutione Christi gratiam conferre, sed etiam peccata remittere, vel totam vel partem, pro dispositione pænitentis.

Hoc ergo supposito difficultas est, An possit quis ab Ecclesia obligari ad confessionem peccatorum a quibus iam est legitimè absolutus.

S. Thomas Quodlib. 1. art. 12. Durandus in 4. S. Thomas d. 17. q. 15. n. 10. Dionysius Cistertiensis d. 23. Durandus art. 2. & Ledeisma 2. p. 4. q. 8. art. 2. dub. 19. partem Dionysius Cistert. Inter cunctas, de Priuilegijs, dum dicitur, abludum esse, teneri aliquem confiteri peccata que confessus est, & quod liberatus debitor maneat obligatus ad iterum solvendum.

Et ratione probatur Primum, quia de ratione legi humanae est, quod sit secundum rationem tolerabilis; lex autem ad iteratam confessionem obligans, est etiam admodum intolerabilis & difficultis. Secundum, quia Ecclesia efficiere nequit, ut materia Sacramenti, quæ necessaria non est, fiat necessaria; peccata autem legitimè confessa, quamvis sit materia sufficiens, non tamen necessaria.

Alexander verò 4. p. q. 18. n. memb. 4. art. 5. Adriani in 4. q. 5. de Confessione, num. 9. Maior d. 17. Adriani. q. 6. & Angelus v. Confessio 5. num. 9. partem affirmat Statutum quoddam Cistertensium à duabus Pontificibus confirmatum, quo statuitur, ut Fratres, qui intra annum confitentur ordinario Confessori, teneantur semel in anno eadem peccata mortifera suo Superiori confiteri.

Et ratione probatur, quia hæc repetita confessio est actio exterior & honesta, & non parum vallis profectui spirituali, & paci conscientiae, ut patet; & non est intolerabilis, nec admodum difficultis, ergo potest à Superiori humano præcipi. Quod autem non sit intolerabilis, nec admodum difficultis, in quo tota difficultas cōsistit, declaratur: quia quamvis repetita confessio eorumdem peccatorum sit ex se difficultis, supposita tamen institutione, & via confessionis, & obligatione primæ confessionis, & attentis fructu & utilitate iterata confessionis, absque dubio sit tolerabilis, & non admodum difficultis.

difficilis, & ut talis indicatur communiter: pauci enim, & forsan nullus ex his qui peccata iterum confitentur, indicant se rem intolerabilem facere. Et sanè si prima peccatorum confessio, supposita eius institutione & utilitate, talis esse indicatur, ut potuisset ab Ecclesia præcipi, quamvis non fuisse præcepta a Christo, ut diximus Disp. vii. Diff. iv. iterata confessio, quamvis non sit præcepta a Christo, etiam poterit præcipi ab Ecclesia, cum non sit difficilior quam prima.

Ex quo constat ad primam rationem aduersariorum.

Ad secundam autem negamus, Ecclesiam non posse materiam Sacramenti, alias liberam, efficer necelariam, eam præcipiendo (sicut etiam Sacramentum Confirmationis, & etiam Extremæ Vnctionis, quod Christus non reliquit sub præcepto) quia præcipere materiam quam Christus liberam reliquit, non est materiam a Christo institutam mutare, alias instituendo, quod nequit ab Ecclesia fieri.

Ad Extraugantem *inter cunctas*, pro aduersariis adductam, respondemus, eam tantum procedere de facto, quando nullum est præceptum iterandi confessionem, quia in ea tantum intendit Pontifex, eos qui ex priuilegio confessi sunt alij quam proprio Sacerdoti, non teneri de facto eadem peccata proprio Sacerdoti confiteri, non tamen negat id posse ab Ecclesia præcipi.

DIFFICULTAS XI.

Utrum Superior possit concedere facultatem, ut subditus a referuatis absoluatur cum onere postea comprehendendi coram Superiore.

Conueniunt Doctores, Superiorem posse concedere facultatem, ut subditus absoluatur a referuatis cum onere comprehendendi coram ipso Superiore, vel ut ipsi iterum referuata Sacramentaliter confiteatur, & ab ipso absolutionem accipiat, vel saltet ut ipsi ratione peccati referuati redat, & pœnitentia sibi ab inferiore imposita: & id non solum posse in casibus quibus annexa est excommunicatio, sed etiam in illis quibus non est annexa, ut ex praxi & vsu Ecclesia constat.

Id autem potest Superior multis modis efficere. Primo, iteratam confessionem, sive Sacramentalem absolutioni subiectam, sive non Sacramentalem præcipiendo, quod hoc modo nequit nisi a Pontifice fieri. Secundo id potest efficere, petendo a subdito votum, vel iuramentum quo ipse subditus ad iteratam confessionem obligetur ex Religione. Tertio, pacto mutuo inter Superiorum & subditum de iterata confessione facienda, sive implicito, & contento in aliquo Statuto generali, quo conceditur facultas confitendi peccata referuata Confessario ordinario, cum onere comprehendendi coram Superiore (ut conceditur in nostra Societate, iter agentibus, & etiam eis qui in aliquo Collegio negotiorum causa versantur) sive pacto expresso, in quo nulla fit coactio subdito, cum ea concessio fiat a Superiori, cedendo in gratiam ipsius subditus cuius quod habet ut ipsi fiat confessio referuatorum.

Observandum tamen est, quoties pœnitens a referuatis absoluatus sub onere comprehendendi obligatur ad id, quando aliud non constat, non obligari

ad comprehendendum coram Superiore, ut ipsi iterum peccata Sacramentaliter confiteatur, ut dicemus Diffic. xi. i. quia ad finem reseruationis id non est necessarium, quia sufficit dicere Superiori peccata, expectando ab eo quid ipse expediens iudicauerit: hæc tamen dictio, seu manifestatio, ad quam pœnitens obligatur, dicitur confessio, etiam quando non fit Sacramentaliter, quia est consummatio quedam confessionis Sacramentalis antea factæ Confessarii ordinario.

Ita tamen pœnitens, cui conceditur facultas ut absoluatur a referuatis cum onere comprehendendi coram Superiore, potest ad comprehendendum obligari, ut quando de facto obligatur, obligetur sub mortali, ut aduertunt Vaquez q. 93. ar. 1. du. 6. & Egi- Vasquez dius disp. 8. du. 15. quia obligatur ad rem grauem, & ex virtute iustitiae aut religionis, quæ sunt strictæ obligationis.

DIFFICULTAS XII.

Utrum subditus absoluitus ex facultate concessa cum onere comprehendendi, teneatur comparere, si ante absolutionem ignorauit dictum onus.

Supponimus, ut aduertit Suarez disp. 30. sed. 5. *Suarez* facultatem absoluendi a referuatis concessam ut pœnitens absoluatur a Confessario inferiore cum onere comprehendendi, quando aliud non constat, non concedi de facto ita dependenter a notitia onoris comprehendendi habenda a pœnitente ante absolutionem, ut si eam notitiam non habeat, absolutione sit nulla: quia quamvis posset ita stricte concedi, tamen non creditur ita de facto concedi, quia id est valde rigidum, & minus conueniens, utpote exposicu[m] periculo sapere irritandi absolutionem: ex quo fieret, moribundum, dantem signa confessionis, & non habentem alia peccata nisi referuata, & dictum onus ignorantem, & iam impotenter illud a Confessario percipere, inutiliter absolu[i].

Hoc supposito, difficultas est, An pœnitens ex dicta facultate absoluitus, teneatur postea comparere, quando ipse ante absolutionem non habuit notitiam onoris comprehendendi.

Non desunt qui partem affirmatiuam tueantur, quia existimant, facultatem absoluendi a referuatis concedi a Superiori cum onere comprehendendi, esse illam concedere cum præcepto Superioris obligantis subiectum ad comprehendendum, præceptum autem Superioris virget post absolutionem, quamvis subditus illud ignorauerit ante absolutionem.

Vaquez vero quæst. 93. ar. 1. dub. 6. & Egidius Vasquez. disp. 8. du. 15. partem negantem tradunt, & merito: quia pœnitens, qui absoluatur ex facultate concessa cum onere comprehendendi, tantum tenetur ad comprehendendum ex pacto expreso vel implicito inter ipsum, & Superiorem concedentem dictam facultatem; inter hunc autem Superiorem, & inter pœnitentem qui ante absolutionem ignorauit dictum onus, nequit esse dictum pactum, ut patet; ergo. Quod autem pœnitens ex facultate cum eo onere concessa absoluatus, tantum tenetur ex pacto, probatur, quia non tenetur ex voto, nec ex iuramento; quia supponimus nec id voulisse nec iurasse; nec tenetur ex præcepto Superioris cum fa-

cul-

cultatem cum eo onere concedentis, quia non teneatur ex precepto Superioris, quando Superior eam facultatem concedens est Episcopus (& multò minus quando est Parochus) quia Episcopus non potest (& multò minus Parochus) iteratā confessio-
nem, non ta utum Sacramentalem, sed nec con-
summatiū Sacramentalis præcipere: nec tene-
atur ex precepto Superioris, quando Superior eam
facultatem concedens est Pontifex, quia iste cre-
ditur cum eodem onere dictam facultatem con-
cedere, cum quo eam concedunt reliqui Pastores
inferiores; isti autem nequeunt cum tali præcepto
eam concedere. Ex quo constat ad rationem ad-
uersariorum.

DIFFICULTAS. XIII.

*Vtrum de facto in Iure ita sit commissa
inferioribus Confessariis facultas ab-
soluendi à reseruatis in aliquibus cas-
ibus, vt absolutus postea teneatur cor-
ram Superiori eam facultatem conce-
dente comparere.*

Trident.

Supponimus, in quo Doctores conueniunt, pro articulo mortis, siue physico siue morali, quando non adest qui habeat iurisdictionem ordinariam vel delegatam in casus reseruatos, esse in Iure concessam omnibus Sacerdotibus facultatem absoluendi à quibuscumque reseruatis, vt constat ex Tridentino less. 14. cap. 7. in quo additur, extra eum articulum nihil posse circa casus reseruatos: quod intelligitur de Sacerdotibus inferioribus, quia extra eum non possunt, & non de Episcopis, quia his extra eum articulum conceditur facultas absoluendi à reseruatis, quando adest legitimum impedimentum, vt diximus Diff. VI.

Hoc ergo supposito, difficultas est, An in dictis casibus ex dicta facultate absoluendi à reseruatis, teneantur, cessante articulo mortis, aut alio legitimo impedimento, comparere coram Superiori.

Conueniunt Doctores, absolutos à casibus reseruatis quibus annexa est excommunicatio, quan-
tum non reseruatis Pontifici, teneri articulo mortis, aut alio legitimo impedimento cessante (excepto impedimento impubertatis, quia pueri non obligantur ad comparendum, cessante pueritia) quā primō commode possit, comparere coram Su-
periore à quo extra eum articulum, aut extra aliud legitimum impedimentum erant absoluendi, vt generaliter decernitur in cap. Eos qui 22. de Sententia excommunicationis, in 6. Imo non sunt absoluendi, antequam ab eis exigatur iuramentum comparandi, vt pro absolutione ab excommunicationibus reseruatis dicimus Tractat de Excom-
municatione Disp. xv. Diffic. III. & prædictos ad minus teneri comparere ratione excommunicationis, vt in eo cap. significatur. Nihilominus non solum excommunicatio exprimenda est Superiori, sed etiam peccatum ob quod incursa est excommunicatio, vt satis significatur in dicto cap. Eos qui, & constat ex fine comparandi, nempe vt prædicti penitentiam & medelam conuenientem à Superiori accipiant, quia penitentia & medela pro peccato confertur non pro excommunicatio, quae est pœna, & non culpa.

Punctum ergo difficultatis in eo est, An sic ab-

soluti, qui comparere tenentur coram Superiori, vt ei peccata reseruata exprimant, ad id teneantur, vt à peccatis reseruatis iterum Sacramentaliter abfoluantur.

Non desint qui partem affirmatiuam tenuerunt (quam etiam insinuat Valsquez quæst. 91. art. 3. *Valsq.* dub. 8.) quia ex una parte sic absoluvi possunt ad id obligari saltem ex pacto, & ex altera parte Superior concessionis facultatis sub onere comparendi absoluē facta, denotat se velle vt postquam penitentes fibi in ea necessitate prospexerint, postea compareant ad illud idem, ad quod alias, si non fuissent absoluvi, debeat comparere, sed si prædicti non fuissent absoluvi ab inferiore Confessario, comparari erant vt à reseruatis Sacramentaliter absoluuerentur; ergo.

Nauarrus vero cap. 26. nū. 26. Suarez dis. 30. *Nauarr.* sect. 5. & Henriquez lib. 6. cap. 9. partem negati. *Suarez.* uam tradunt, & merito: quia quanuus Superior *Henriq.* potuerit sic absoluvi obligare saltem ex pacto ad iteratam confessionem Sacramentalem reseruatorum, creditur tamen de facto noluisse, quia id nulli exprimitur, & ad finem reseruationis, nempe vt penitentes quoad reseruata dirigantur Superiori non est necessaria confessio Sacramentalis, quæ est durior, sed sufficit confessio non Sacramentalis, quæ est facilior, & multò minus onerosa.

Superior ergo concessionis facultatis sub onere comparandi absoluē facta, non denotat se velle, vt penitentes, postquam sunt sic absoluvi, teneantur comparere ad illud idem, ad quod comparituti erant si non fuissent absoluvi, quia quando non sunt absoluvi, non est onus aliquod supra expre-
sionem peccatorum Superiori faciendam ei Sacramentaliter illa confiteri, cū teneantur alicui illa Sacramentaliter confiteri: at postquam confessi sunt illa Sacramentaliter alteri, non est modicum onus supra confessionem non Sacramentalis non exigentem dolorem, nec propositum, nec aliquam aliam dispositionem confiteri Sacramentaliter, quod non est præsumendum Superiori vel le dum id non exprimit.

Addimus, penitentes à casibus reseruatis absoluvi ab Episcopis in articulo mortis, vel quando est aliud legitimum impedimentum, & à reliquis inferioribus Sacerdotibus in articulo mortis, non solum teneri comparere coram Superiori, quando absoluvi sunt à casibus quibus annexa est excommunicatio, in quo Doctores conueniunt, sed etiam (quidquid dicit Suarez) quando absoluvi sunt à casibus quibus non est annexa excommunicatio, quia facultas Episcopis in dictis Iuri-
bus concessa ad absoluendum à reseruatis, quibus excommunicatio annexa est in articulo mortis, aut alio legitimo impedimento existente, extensa est à Doctribus ad absoluendum à quibuscumque alijs, quanuus forsitan eis non sit annexa excommunicatio; ergo etiam extendenda est cum eodem onere, cum quo in Iure concessa est ad absoluendum ab illis quibus annexa est excommunicatio: qui si absoluvi ab Episcopis in articulo mortis, aut alio legitimo impedimento existente à casibus quibus non est annexa excommunicatio, teneantur postea comparere, non minus tenebuntur absoluvi à reliquis inferioribus Sacerdotibus in articulo mortis à similibus casibus, quia facultas illa concessa non est magis absoluta, & minus li-
mitata, quā concessa Episcopis.

DIFFI-

DIFFICVLTAS XIV.

Virum Confessarius inferior posse paenitentem, consitentem casus reseruatos, absoluere, cum onere comparendi coram superiori pro reseruatis.

S. Thomas. **S**anctus Thomas in 4. dist. 17. q. 3. art. 4. qua-
stion. 2. ad 4. Paludanus q. 5. art. 1. Gabriel
q. 1. art. 3. dub. 2. Antoninus tit. 14. c. 19. & Silve-
ster v. **Confessio** i. q. 19. **absolutus**, nulla alicuius ne-
cessitatis mentione facta, docent, inferiore Con-
fessarium posse absoluere **penitentem**, confiten-
tem peccata referuata, cum onere comparandi co-
ram superiore pro referuatis, quia existimat, re-
feruacionem non fieri quad absolutionem a re-
feruatis, sed quad confessionem non Sacramen-
talem, ut subditus teneatur deferre peccata refe-
ruata ad superiore ut ab ipso circa illa dirigatur,
& pro eis **penitentiam** aut medelam conuenien-
tem accipiat: fieri autem potest, ut quis absolu-
tur ab omnibus peccatis, etiam a referuatis, &
quod maneat obligatus ad deferenda peccata re-
feruata superiori pro directione circa illa; ergo
habens calus referuatos potest etiam ab eis abol-
ui ab inferiore Confessario, cum onere & ob-
ligatione comparandi coram superiore pro re-
feruatis.

Sotus, Suarez, Henriquez & Aguilins. Doctrinam hanc Sotus in 4. dist. 1. 8. q. 2. art. 5. Suarez disp. 31. sect. 3. Henriquez lib. 6. c. 15. Aggidius disp. 8. dub. 1. 5. & alij limitant, vt tantum sit vera, quando occurrit grauius aliqua necessitas ab solutionis, vt quando non potest omitti confessio aut Communio sine graui nota subdit, quia tunc rationabiliter potest präsumi, superiorem concedere facultatem ad id. In d. Sotus, Henriquez & Suarez eam amplius limitant: Sotus, vt tantum sit vera, quando peccatum reseruatum non habet annexam excommunicationem; Henriquez verò & Suarez, quando subditus prater peccata reseruata etiam confitetur alia non reseruata.

Richardus. Richardus verò in 4. dist. 17. art. 2. q. 8. Adrianaus. Adrianaus. Valsquez q. 91. art. 3. Valsquez. Turianus. Turianus. dub. 9. Turianus disp. 31. dub. 6. & plures alij recen-
tiores, docent, & merito, Confessarium in-
feriore extra articulum aut periculum mortis
(quod etiam moraliter est articulus mortis) non
posse absoluere à referuatis, quamvis eis non sit
annexa excommunicatio, & quamvis pénitentis et-
iam confiteatur peccata non referuata. Quod satis
significat Tridentinum sessi. 14.c.7. dum ait, Sacer-
dotes extra articulum mortis nihil posse in casibus
referuatis; & dum supponit, in casibus referuatis
non esse legitimos iudices extra articulum mortis,
monens Sacerdotes ut pénitentes habentes casus
referuatos extra cum articulum remittant superio-
ribus & legitimis iudicibus.

Et ratione probatur, quia reseruatio peccati est limitatio iurisdictionis inferiorum quod illud; ergo nullus potest à peccato reseruato absoluī ab inferiore Sacerdote absque facultate superioris, quia absolutio ab eo peccato efficit à non iudice; extra articulum autem mortis inferior Confessarius non habet facultatem superioris ad absolucionem à reseruatis, ut dicitur in Tridentino.

Quod si respondeas Primo, inferiores Sacer-

dotes habere iurisdictionem in peccatum reser-
uarum ex voluntate superioris presumpta seu in-
terpretativa saltem, in casu graui necessitatis;
contra hanc responzionem est in primis, quod
voluntas presumpta seu interpretativa non suffi-
cit ad concedendam iurisdictionem, quia non est
vera aliqua voluntas praesens positiua, quia quis vo-
lit aliquid, sed qua veller, si illud aduerteret, ut di-
cimus Tractate de Actibus humanis Disputatio-
ne 1. Difficilite 11. Deinde, quia si ita esset, non
potuisset Tridentinum dicere, extra articulum
mortis nihil illos posse in casibus reseruatis, id est
nullam habere potestatem & iurisdictionem ad
absoluendum ab ilis; & non potuisset supponere,
extra dictum articulum inferiores Sacerdotes
non esse iudices.

Quod si Secundò respondeas, inferiores Sacerdotes extra articulum mortis non habere iurisditionem in peccata referuata, ac proinde non posse ab illis directè & per se absoluere; tamen quia habent iurisditionem in non referuata, à quibus potest directè & per se absoluere, idè posse etiam à referatis indirectè & per accidens absoluere.

Contra hanc responsionem Primò vrget Tridentinum, dum ait: *Cum extra articulum mortis Sacerdotes nihil possint in casibus referuntis, id unum persuadeant pénitentibus, ut ad superiores pro beneficio absolutionis accedant.* Si ergo Sacerdotes inferiores, post auditionem referuntorum, possent ab illis absoluere aliquo modo, iam aliquid possent in casibus referuntis sibi confessis, & non tantum supercesset persuadere pénitentibus accessum ad superiores pro beneficio absolutionis ab illis, quia post auditionem possent prius ab illis absoluere, & postea illis persuadere ut tempore debito ad superiores accedant.

Secundò contra eamdem responsionem est, quod si Sacerdotes inferiores nequeunt directè à referatis absoluere, nequeunt in casu praefentis Difficultatis pönitentem confitentem referata absoluere, quia tunc directè & per se absoluere ab illis, quia tunc pronuntiari sententiam ab

solutio[n]is, quia tunc prouidet[ur] tenet[ur] absolu[n]tia ab illis, iudicando de eis auditio[n]e in confessio[n]e, & ut referuatis cognitis: quia sicut tu[n] si pa[n]tentis confiteri vult, tenerit omnia peccata etiam referuata confiteri, ita etiam inferiores Sacerdotes, si absolu[n]re volunt, tenentur ab omnibus sibi confessis absolu[n]re, quia sententia absolutionis commensurati debet confessioni: absolu[n]re autem directe nihil aliud est, quia[m] à peccatis in confessio[n]e auditio[n]is absolu[n]re; & absolu[n]re indirec[t]e & per accidens, solum est, mediā absolutione à peccatis auditio[n]is, conferre gratiam remissio[n]is, etiam eorum peccatorum quia non sunt confessa, vel quia sunt oblita, vel quia non est obligatio illa confitendi ob aliquam causam.

Tertiò contra eamdem responsum est, quod ex ea sequitur, extra articulum mortis in calu grauis necessitatibus eum, qui habet mortalitatem & venialitatem, posse confiteri simplici Sacerdoti non approbat, & ab eo absoluī a babilis. Consequens autem est contra consuetudinem Ecclesiarum. Sequela probatur, quia simplex Sacerdos habet iurisdictionem completam in venialitate, ergo auditus mortalibus & venialibus posset penitentem absoluere etiam a mortalibus.

Id verò quod aduersarij supponunt, nempe reseruationem non esse quoad absolutionem à reseruatis, falsum est, ut constat ex Tridentino ubi suprà.

Ex dictis constat Primo, quod sicut grauis necessitas in casu præsentis Difficultatis non sufficit ad dimidiandam seu mutilandam confessionem, id est ad non confiteenda reseruata (quia damnum, quod in casu præsentis Difficultatis euenire potest, non proueniret ex confessione reseruata, sed ex defectu iurisdictionis Confessarij inferioris in reseruata) ita etiam non sufficit ad dimidiandam absolutionem, id est ad non absoluendum à reseruatis, sed tantum à non reseruatis.

Constat Secundo, peccata reseruata habentem posse extra articulum mortis procedere, ac si non haberet copiam Confessarij, ac proinde in casu grauis nota, ex eo quod non communicat aut non celebret, posse absque prævia confessione sola contritione perfecta iustificatum communicare, aut celebrare, quamus peccatis reseruatis sit annexa excommunicatio.

Observandum est, pœnitentem habentem peccata reseruata quæ non confitetur, vel quia eorum est oblitus, vel quia iusta aliqua de causa non tenetur illa confiteri, iuxta ea quæ diximus Disp. ix. Diffic. x. validè absolu (quamvis peccatis reseruatis sit annexa excommunicatio, dum excommunicatio tolerata sit) ab inferiore Confessario à reliquis peccatis confessis non reseruatis, quia absolvitur ab habente iurisdictionem in peccatis confessis, ac proinde medià eà absolutione, utpote valida, conferri gratiam remissiæ etiam reseruatorum, ex quo peccata reseruata dicuntur per accidentem & indirectè absolu.

Addidimus, quamus peccatis reseruatis sit annexa excommunicatio, dum excommunicatio tolerata sit, quia quamus eis sit annexa, dum pœnitens ea excommunicatione excommunicatus non sit non toleratus, validè absolvitur à reliquis peccatis, si alias obliuione excommunicationis, aut alia via excusetur à peccato mortali suscipiendo absolutionem in statu excommunicationis, iuxta ea quæ diximus Tract. de Excommunicatione Disp. iv. Difficultate III. manebit tamen excommunicatio post absolutionem validam à peccatis, quia gratia remissiæ peccatorum reseruatorum non est expulsa excommunicationis: si tamen excommunicatus ex excommunicatione sit non toleratus, quamus obliuione aut alia via excusetur à peccato mortali susceptionis, inutilè absolvitur, quia est incapax seu inhabilis ad susceptionem Sacramenti Pœnitentiae, ut ibidem diximus.

DIFFICULTAS XV.

Vtrum superior, ad quem pœnitens, habens peccata reseruata & alia mortalia non reseruata, primò accedit, possit eum, reseruatis tantum auditis, Sacramentaliter absoluere.

Caietanus. Caietanus in Summa v. Confessio, conditio Sotus. *Antoninus.* Cne 10. Sotus in 4. dist. 18. q. 2. art. 5. Antoninus 3. p. tit. 14. cap. 19. & plures alij docent, superiorem posse dictum pœnitentem à solis reseruatis Sacramentaliter absoluere, & cum pro absolu-

tione aliorum ad inferiorem Confessarium remittere. Ex quibus Caietanus & Sotus causam rationabilem ad id requirunt, & dicunt, occupationem ordinariam Prælatorum esse sufficientem ad id. Probari autem potest, quia quamvis integritas confessionis & auditionis peccatorum sit Iure diuino necessaria ad absolutionem, nihilominus ex rationabili causa, qualis in Prælatis est ordinaria occupationis, potest confessio & auditio aliorum peccatorum non reseruatorum omitti, confessis & auditis tantum reseruatis; ac proinde ex ea causa potest superior à reseruatis tantum confessis & auditis Sacramentaliter absoluere. Addit Caietanus, hanc esse Prælatorum consuetudinem in Curia Romana, & ob id oppositam opinionem iudicarunt.

Adrianus vero in 4. quæst. 4. de Confessione, Suarez disput. 21. scđt. 1. Valquez quæst. 91. art. 3. sum. dub. 10. & Silvester v. Confessio 1. quæst. 19. do. cent. superiorem non posse Sacramentaliter absoluere dictum pœnitentem, nisi auditis omnibus mortalibus, etiam non reseruatis (imò hunc esse vsum in Curia Romana, testatur Silvester, Suarez & Valquez) & merito: quia integritas confessionis & auditionis mortalium est Iure diuino necessaria ad absolutionem Sacramentalem, ut docet Tridentinum sess. 14. cap. 5. ergo non est omnitem, nisi ob urgentissimam causam, quæ redditum dimidiationem aut mutilationem confessionis & auditionis, qualis non est quæ sumi potest ex occupatione, nec ex alio impedimento superiorum, præfertim cum post absolutionem reseruorum, & post adhibitam conuenientem medelam proillis, posset pœnitentem pro absolutione Sacramentali omnium, tam reseruatorum quam non reseruatorum, ad inferiorem Confessarium remittere, quod non debet onus graue pœnitentium indicari, præfertim cum superior etiam teneat sigillo confessionis.

DIFFICULTAS XVI.

Vtrum subdito per se, vel per alterum licentiam petenti à superiori, ut post alteri confiteri reseruata, teneatur illam concedere.

Conueniunt Primo Doctores, quocies subditus prudenter timet aliquid graue damnum confessioni extrinsecum sibi euenturum, si superiori confiteatur, verbi gratia, reuelationem confessionis, vel odium superioris, vel abusum confessionis in ordine ad gubernationem subditi, teneri superiori ex iustitia licentiam concedere, quia tunc iniuriam irrogat subdito, intendendo eum cogere ut sibi in dictis casibus confiteatur: & etiam teneri ex fidelitate, aut ex iustitia muneri pastoris debita, eam licentiam concedere, si ex negatione prudenter timeat graue aliquid documentum spirituale subditi, quamus orandum ex passione aut ex alia fragilitate subditi, verbi gratia, defectum integratius confessionis, aut Communionem abilque prævia confessione, aut nimiam dilationem confessionis & Communionis, aut multò minorem fructum, quia reseruatio sit & cedere debet in utilitatem subditi, & non in detrimentum. Id tamen intelligitur, quan-

quando ex concessione licentia non timetur graue documentum aliorum, verbi gratia, facilitas in peccando, spe similis licentia obtainenda, quia si id timeatur, negari potest; imo & deber, quia potius est prospicendum communitati, quam particulari persona: & etiam tenetur ad eam negandam, quando prudenter timer, concessionem esse futuram occasionem subdito peccandi.

Conueniunt Secundo, quando ex negatione licentia non timetur prudenter damnum aliquod graue, aut minoritas graue fructus subditi, non teneri superiorum, licentiam concedere, quamvis subditi refugiat illi confiteri ob verecundiam, aut ob timorem amittendi bonam opinionem apud illam, aut ob aliam difficultatem, quasi intrinsecam & annexam confessioni superiori facienda, quia ad id nec tenetur ex iustitia, nec ex fidilitate sui officij. Imo quando nullum damnum prudenter timer, magis expedier licentiam negare: quia tunc negotio maxime congruit fini refectionis,

quia tunc, vt supponimus, absque aliquo damno subditi proderit ad cautionem in futurum.

Quia vero de facto regulariter ex negatione licentiae petiæ plus periculi potest prudenter timer, quam ex concessione illius, ideo quando superior non habet in particulari iustas aliquas rationes ad illam negandam, conuenientius erit illam concedere, vt aduerterunt Suarez, scilicet 4. & ^{Suarez.} _{Egidius} disp. 30. dub. 14.

Obseruandum tamen est, Confessarium licentiam pro subdito potenter, ita cautè teneri procedere, vt superior nequeat personam coniucere; alias Confessarius fractio erit aut sigilli Sacramentalis, si id ex confessione nouit, aut secrei naturalis, si nouit extra confessionem: nec superior poterit interrogare quis sit pro quo licentia petitur, nec alias circumstantias per quas posuit in notitiam subditi denenire, quia id esset ad fractionem sigilli, vel secreti naturalis prouocare & inducere.

DISPUTATIO XIII.

De sigillo confessionis.

DIFFICULTAS I.

Quo Iure sit obligatio seruandi secretum confessionis.

ONVENIVNT Primò Doctores, esse obligationem seruandi secretum confessionis, & eam obligationem oriri ex Iure humano Ecclesiastico, & ex Iure purè naturali, & ex Iure naturali diuino.

Et in primis oritur ex humano Ecclesiastico lato in can. *Sacerdos*, de Pœnitentia, d. 6. & in cap. *Omnis virisque sexus*, de Pœnitentiis & remissionibus. Secundò oritur ex Iure purè naturali virtutis iustitiae, quia ex virtute iustitiae tenetur famam proximi propicere. Tertiò oritur ex Iure naturali diuino virtutis religionis, quia ex virtute religionis tenetur ad seruandum secretum confessionis ob reuerentiam ipsi debitam, ne fiat odiosa: quod Ius dicitur naturale, quia supposita institutione Sacramenti confessionis, oritur ex natura virtutis religionis; & dicitur diuimum, quia oritur ex virtute religionis, non absolutè, sed supposita diuina institutione confessionis à Christo facta.

Conueniunt Secundò Doctores, obligationem seruandi secretum confessionis esse tantam, vt in nullo casu, falso extra confessionem, in iusto pœnitente licitum sit illud reuelare, vt constat ex perpetua Ecclesie traditione, & vt ex dicendis constabit: & ob id obligatio hæc per antonomasiam dicitur *sigillum*, quia sub hac maxima obligatione contentum & clausum est secretum confessionis, tamquam sub sigillo.

Est tamen difficultas, Vnde oritur, quod obligatio seruandi secretum confessionis sit tanta, vt in omni casu sit seruandum.

Circa quam conueniunt Primò Doctores, tantam obligationem non oriri sufficienter ex dicto Iure purè naturali iustitiae, quo tenetur fama

proximi propicere, quia ex eo Iure non obligamus in omni casu adhuc extra confessionem ad seruandum proximo secretum, & ad eius fama propiciendum; quia absque iniustitia contra proximum potest reuelari secretum, quando reuelatio est necessaria ad vitandum maximum aliquod damnum a ipso proximo iniuste inferendum.

Conueniunt Secundò communiter Doctores, tantam obligationem non oriri tantum ex dicto Iure Ecclesiastico, quia licet ex eo, dum fuit & perseverat, sufficienter oritur, quia ex Iure præcipitur secretum confessionis in omni casu, & fermur ab habente potestatem ad id præcipiendum, & ex sufficienter causa, ne scilicet odiosa fiat confessio pœnitentibus, quod est malum maximum omnium quæ oriri possunt ex non seruando secretum illius; nihilominus, quia à principio institutionis Sacramenti confessionis semper fuit dicta strictissima obligatio, & semper erit, & non semper fuit dictum Ius Ecclesiasticum, & poterit cessare si Pontifex illud abrogare velit, ideo dicendum est esse aliud Ius, ex quo semper fuerit & futura sit dicta obligatio.

Est ergo punctum difficultatis, Quod sit hoc Ius, ex quo semper orta fuit sufficienter & oriunda est dicta obligatio, an scilicet ex dicto illo Iure naturali diuino religionis, an ex aliquo diuino positio Christi.

Vasquez quæst. 93. art. 4. dub. 1. Valentia q. 8. Vasquez. ^{pancto 1. Henriquez lib. 6. cap. 19. Egidius disp. 6. Valentia.}

dub. 2. Reginaldus lib. 3. cap. 1. & Turrianus dis. ^{Henrig. Egidius.} put. 33. dub. 1. docent, dictam obligationem ^{Reginald.} ex Iure naturali diuino, sed ex quodam Iure diuino positivo superaddito à Christo institutioni Sacramenti confessionis, quo Christus intuitu reuerentia confessionis insitum præcepit in omni casu seruari secretum confessionis, quia ex Iure naturali diuino religionis non sit obligatio seruandi secretum confessionis, nisi quando ad id ex iustitia tenetur, quia tantum tunc irrogatur iniuria,

Q. 2. seu

seu irreuerentia confessioni reuelando secretum illius, quando pœnitens habet Ius iustitia, vt sibi serueretur, non verò quando non habet Ius, sed aliquando non tenemur ex iustitia, vt nuper dicebamus; ergo aliquando non tenemur ex dicto Iure naturali diuino religionis, ac proinde admittendum videtur illud aliud Ius posituum diuinum, quo à Christo præceptum sit seruari secretum confessionis in omni casu.

S. Thomas.
Sotus.
Suarez.
Fillius.

S. Thomas verò in 4. distinc. 21. quæst. 3. art. 1. quæstjunc. 1. Sotus dist. 18. quæst. 4. art. 5. Suarez disput. 33. fect. 1. Fillius tract. 7. c. 11. & communiter Doctores docent, dictam strictissimam obligationem, quæ semper fuit & erit, sufficienter oriri ex dicto Iure naturali diuino religionis, ac proinde non esse admittendum illud aliud Ius positum diuinum, quod tantum fingitur ab aduersariis, vt sit, ex quo sufficienter oriatur dicta strictissima obligatio.

Quod autem dicta obligatio sufficienter oriatur ex eo Iure naturali diuino religionis (quod semper fuit & erit) declaratur, quia supposita institutione diuina confessionis, ipsi confessioni fit iniuria, seu irreuerentia, si peccatum in ea auditum aliquando, quamvis in grauiuscasu, reueletur, quia ea reuelatione confessio fieri ita molesta & odioſa pœnitentibus, vt ab ea aliquo modo retrahantur, & ad eam non satis lecure accedant; id autem est malum adeo perniciosum Reipublicæ Christianæ, vt ratio ipsa dictet esse necessariò vitandum, & est ita perniciosum, vt sit magis quam mors ipsa, & quam quodcumque aliud damnum temporale, adhuc destruções totius patriæ: ergo ratio dictat, quod reuelatio non fiat, quamvis sit necessaria ad vitandam mortem iniustam Confessarij, & destructionem totius patriæ, quamvis inferendam ab ipso pœnitente, in quibus casibus non esset obligatio ex iustitia seruandi illi secretum; ergo obseruatio secreti sacri, seu secreti confessionis in omni casu, etiam in eo in quo alias pœnitens sit indignus, vt ipsi seruerat secretum, & non habeat Ius iustitiae ad id, necessaria est in reuerentiam confessionis in tantum bonum Ecclesie institutæ, quia illius fratio est malum maius omni alio temporali, etiam destructione totius patriæ, ac proinde fratio illius est necessariò vitanda non minùs, in magis, quam destruicio patriæ.

Fratio ergo sigilli faci, seu sacramentalis, non tantum est peccatum iniustitiae contra virtutem iustitiae, quod potest aliquando esse tantum veniale, sed etiam est peccatum sacrilegij contra virtutem religionis, quod semper est mortale, quamvis tantum reueletur veniale: nihilominus quamvis semper & in omni casu sit sacrilegij, quia semper est iniuriosa confessioni, & contra reuerentiam illius, non tamen semper est iniustitiae, tunc videlicet quando considerata ratione naturali, & coniunctu humano, pœnitens non habet Ius iustitiae vt sibi seruerat secretum, vt contingit quando est in proposito inferendi graue aliquod damnum, & non vult ab eo proposito desistere, & ideo tunc fratio sigilli, quamvis sit peccatum sacrilegij, non tamen iniustitiae.

DIFFICULTAS II.

Ex qua confessione oriatur obligatio sigilli.

Conueniunt Doctores, ex confessione Sacra mentali, & ex ea sola oriiri obligacionem sigilli. Ita Henriquez lib. 6. cap. 19. Suarez disp. 33. lect. 2. & Egidius disp. 9. num. 4. illa autem est Suarez confessione Sacramentalis, quæ fit Confessario, eam Egidius subiiciendo clauibus.

Prior pars, nempe obligationem sigilli oriri ex confessione Sacramentali, est manifesta, quia ex reuelatione ipsius fit odioſa, quo homines ab estrahtentur, quod in omni casu vitandum est: & oritur ex confessione Sacramentali, quamvis non perueniat ad absolutionem (in quo Doctores communiter conueniunt), siue non perueniat ex voluntate, siue ex impotenti tam Sacerdotis quam pœnitentis; alias confessio fieret odioſa, quod ob hanc rationem etiam est verum, quamvis pœnitenti negata sit absolution ob defectum ipsius pœnitentis.

Posterior pars, nempe obligationem sigilli ex sola confessione Sacramentali oriri, est manifesta, quia ex nullius alijs reuelatione, nisi confessionis Sacramentalis ipsi confessioni fit supradicta iniuria, & potest tantum malum oriri. Vnde obligatio sigilli non oritur ex manifestatione peccati, quæ non subiicitur clauibus saltem ex intentione pœnitentis, quamvis ipse dicat se illud manifestare sub sigillo confessionis, & non aliter, quia ex eo quod id dicat, manifestatio seu confessio peccati non fit Sacramentalis, adhuc intentionaliter, vt patet.

DIFFICULTAS III.

Qui teneantur sigillo confessionis.

In primis conueniunt Doctores, Confessarium teneri sigillo confessionis, quia ipse est qui reuelatione peccati sibi confessi propriissime irrogat iniuriam confessioni Sacramentali.

Secundò conueniunt Doctores contra Caietanum, etiam interpretem, medio quo fit confessio Sacramentalis, teneri sigillo confessionis, quia quamvis interpres non se teneat ex parte Confessarij cui fit confessio, sed potius ex parte pœnitentis, quia pœnitens medio ipso interprete confitetur Confessario, & subiicit suam confessionem illi, nihilominus cognoscit peccatum pœnitentis ex confessione inchoatiæ Sacramentali, quia etiam vt directa ad ipsum interpretem est inchoatiæ Sacramentalis, quia medio ipso & per ipsum fit & dirigitur ad Confessarium, & subiicitur clauibus, ac proinde reuelando peccatum irrogat iniuriam confessioni inchoatiæ Sacramentali, ex qua illud cognovit.

Tertiò, qui casu vel consilio audiuit peccatum confitentis Sacramentaliter, tenetur sigillo confessionis, quia id scivit ex confessione Sacramentali, vt Sacramentali, quia id scivit ex confessione directa ad Confessarium. Qui verò ex voluntate pœnitentis absque necessitate audiuit peccatum in confessione Confessario facta, non tenetur sigillo confessionis (sed tantum secreto naturali iusti-

justitiae) quia non scivit illud ex confessione Sacramentali ut Sacramentali, quia tantum scivit illud ex confessione quatenus ad ipsum directa, quia ut sic non est Sacramentalis. Ille etiam qui finit gens se Confessarium, audiuit confessionem, teneatur sigillo confessionis, quia scivit peccatum ex confessione intentionaliter Sacramentali, id est facta ex intentione perficiendi Sacramentum.

Quarto, laicus, cui causa deuotio aut humilitatis facta est confessio, non tenetur sigillo confessionis, sed tantum secreto naturali iustitiae, ut contra Adrianum in 4. quæst. ultima, & contra Nauarum c. 8. num. 7. docent S. Thomas in 4. d. 21. quæst. 3. art. 1. quæst. inc. 3. Suarez disp. 3. sect. 2. Vasquez quæst. 93. art. 4. dub. 2. & communiter Doctores, quia ille non cognovit peccatum ex confessione Sacramentali adhuc intentionaliter, quia non fuit facta vero iudicis, nec existimatus. Adi- dimus, nec existimato, quia si pœnitentem confiteatur laico, existimans eum posse in absentia Sacerdotis absoluere, tunc laicus tenetur sigillo confessionis (non minus quam qui se fixit Confessarium) quia tunc cognovit peccatum ex confessione intentionaliter Sacramentali.

Quinto, circa eum cui Confessarius reuelauit peccatum confessum, Adrianus & Nauarrius docent teneri sigillo confessionis, quia mediata cognovit peccatum ex confessione Sacramentali.

Medina Cod. de Confessione, quæst. De his qui confessionem celare tenentur, docet, illum non teneri sigillo confessionis, quia id non cognovit ex confessione ipsa.

Vasquez vero docet, & optimè, cum, cui absque licentia pœnitentia facta est reuelatio, teneri sigillo confessionis, quia tunc cognitio peccati tantum habet ortum ex confessione Sacramentali, quia pœnitentia id tantum dixit in confessione Sacramentali. Eum vero cui facta est reuelatio peccati ex licentia pœnitentis, non teneri sigillo confessionis, sed tantum secreto naturali iustitiae, quia iste non cognovit peccatum ex confessione Sacramentali, adhuc remoto & mediate, sed tantum ex narratione non Sacramentali, quia pœnitentia concedens licentiam ad reuelandum peccatum ait, siue expresse siue implicitè, *Hoc peccatum, quod feci, & tibi confessum, me fecisse reuelo.* Et idem ob eandem rationem dicendum est de superiori, à quo Confessarius ex licentia pœnitentis petit facultatem pro peccato reuelatio pœnitentis, non teneri sigillo confessionis, quia scilicet tunc superior non accipit notitiam peccati ex confessione Sacramentali, sed ex narratione non Sacramentali pœnitentis, teneri tamen strictissimo secreto naturali iustitiae, cum ei sit dictum causa honestissima boni spiritualis pœnitentis.

Sexto conueniunt Doctores, eum, cui aliquis extra confessionem suum peccatum dregit, sub onere quod illud seruet sub sigillo confessionis, non teneri ex eo sigillo, sed tantum secreto naturali iustitiae, quia id non cognoscit ex confessione, & obligatio sub sigillo tantum oritur ex confessione, & non ex pacto; ipse autem qui extra confessionem exigit sigillum confessionis, nullam irrogat iniuriam confessioni, ut contra Paludanum in 4. dist. 21. quæst. 3. art. 1. con. 3. aduerterunt Adrianus & Vasquez.

Obseruandum est, omnes, quos diximus teneri

sigillo confessionis, teneri in omni casu; reliquos vero, qui eo non tenentur, sed tantum secreto naturali iustitiae, non teneri in omni casu.

DIFFICULTAS IV.

Cuius rei secretum sit seruandum sub sigillo confessionis.

Conueniunt Primò Doctores, Confessarium sub sigillo confessionis teneri ad celandum peccatum mortale adhuc in communi, & ad celanda peccata venialia in particulari, ita ut si Confessarius dicat, aut aliter significet, pœnitentem fecisse aut confessum fuisse peccatum mortale, quamvis illud non explicit in particulari; eti dicat, aut aliter significet fecisse aut confessum fuisse peccatum, v.g. mendacij, sit contra sigillum confessionis, quia verè reuelat occultum ex confessione Sacramentali notum: non vero si dicat pœnitentem fecisse aut confessum fuisse peccata venialia non addendo plura, quia tunc non reuelat occultum, quia manifestum est, eum qui confiterit & absolvitur, fecisse & confiteri ad minus venialia. Addidimus, non addendo plura, quia qui dicit aut aliter significat pœnitentem fecisse aut confessum fuisse plura venialia, reuelat quod est occultum, quia occultum est pœnitentem plura venialia fecisse.

Est quoque contra sigillum, *reuelauit Vasquez q. 93. art. 4. dub. 3. & Egidius disp. 9. n. 16. Egidius.* Confessarius infamare ciuitatem alicuius generis peccati, quod ex sola confessione notum, quando ipsi ciues, in particulari etiam pœnitentis, aliquo modo afficiuntur infamia illa, quod facile continetur, quando ciuitas non est ampla, & pœnitentes iunt aliquo modo suspecti, quia tunc ex reuelatione illa evenit pœnitentibus aliquis infamia, ob quod confessio sit illis odiosa, & ab ea retrahuntur.

Conueniunt Secundò Doctores, Confessarium sub sigillo confessionis teneri ad celandas omnes circumstantias peccatorum, etiam peccata sociorum & complices, quia earum reuelatione fit confessio pœnitenti odiosa; quod etiam est *Vasquez.* inutiliter & culpabiliter reuelat circumstantias, v.g. socios & complices, si id reueleret, existimans id esse necessarium aut expediens ad explicationem sui peccati, quia etiam tunc reuelatione illarum confessio sit odiosa. Et ob eandem rationem, ut aduerterit *Egidius*, etiam est contra sigillum reuelare defectus naturales pœnitentis, quando ab ipso dicuntur in confessione ut conducentes ad explicationem sui peccati: non vero quando a pœnitente narrantur incidenter, & non tamquam conducentes ad id. Et etiam ut contra Henriquez & contra Valentiam supponit *Egidius* num. 1. 2. est contra sigillum reuelare defectus pœnitentis, qui ex confessione conjicuntur, quamvis alias sint indicium bona & timorata conscientiae, ut esse iuris polosum, quia etiam corum reuelatione confessio sit pœnitentibus odiosa, & ab ea retrahuntur.

Est tamen difficultas, An Confessarius sub sigillo confessionis tenetur ad celandum peccatum nondum patratum quoad effectum, ut propositum occidendi aliquem, aut prodendi Rem publicam: procedit autem quando dictum peccatum & propositum etiam perferuerat tempore confessionis, quia

quando iam cessauit, aut tempore confessionis cef-
sat, ex nullo capite excusat Confessarius ab obli-
gatione sigilli.

Alexand.

Adrianus.

Silvester.

Angelus.

Richardus.
Durandus.
Henriq.
Ægidius.

Richardus
verò in 4.d. 21.art. 4. q. 2.art. 2. Du-
randus quæst. 4. Henriquez lib. 6. cap. 19. Ægidius
dub. 1. & communiter Doctores absolute docent,

teneri,

quamvis dictum propositum non præsupponat commissum simile peccatum ei, quod est in proposito, & merito: quia confessio dicti propositi persuerant non est Sacramentalis, vt pote in effectu simile peccatum, & illud etiam confitetur, quia tunc propositum illud, ob connexionem cum eo peccato ante commissum, cuius etiam fit confessio, etiam clauditur sub sigillo confessionis, sicut peccatum ipsum in effectu commissum & confessum, quod est aptum absolusioni.

Richardus verò in 4.d. 21.art. 4. q. 2.art. 2. Durandus quæst. 4. Henriquez lib. 6. cap. 19. Ægidius dub. 1. & communiter Doctores absolute docent, teneri, quamvis dictum propositum non præsupponat commissum simile peccatum ei, quod est in proposito, & merito: quia confessio dicti propositi, quamvis incepti absolusioni ob sui persuerantiam, est verè Sacramentalis, quia persuerantia dicti propositi, seu propositum persuerans, per confessionem subiicitur clauibus, non vt materia absolusionis, sed vt impedimentum ad absolusionem; quia cognitione impedimenti non minus pertinet ad Confessarium vt non absoluerat, quam cognitione peccati vt ab eo absoluerat.

Quod si propositum illud non subiiciatur clauibus, animo videlicet manifestandi statum propriæ conscientie, eum subiiciendo clauibus Confessarius vt de eo iudicet, sed alio animo, nempe vel inducendi Confessarium ad simile peccatum, vel irridendi iudicio confessionis, aut alio modo (qui ex modo confitendi coniisci poterit) non clauditur sub sigillo confessionis.

Ita tamen Confessarius teneret sub sigillo confessionis ad celandum quodlibet ex dictis, vt non solum sit contra sigillum illa verbis, sed etiam nubibus & quodlibet alio signo insinuare, vt aduertunt communiter Doctores, & constat ex cap.

Omnis virtusque sexus, quia etiam eorum insinuatione,

quamvis non directe intenta, redditur confessio pœnitentibus molesta & odiosa, & ab ea retrahuntur.

DIFFICULTAS V.

Vtrum Confessarius possit peccatum in con-
fessione auditum reuelare, quando ipse
nequit aliter peccatum suum in confes-
sione explicare.

Difficultas hæc tantum habet locum, quando Confessarius confiteri tenetur, & nequit nisi ei qui ex confessione ipsius Confessarii facile con-
fiteat peccatum pœnitentis.

Sotus in 4.d. 18. q. 4.art. 5. & P. S. v. Confessor,
docent, in dicto casu Confessarium possit pecca-
tum in confessione auditum reuelare, quia præ-

ceptum integratatis confessionis fortius obligat
quam præceptum sigilli confessionis, quia illud
est in utilitatem pœnitentis, illud verò in reveren-
tiam iudicij confessionis, quæ est maioris momen-
ti quam utilitas pœnitentis.

Nauarrus verò cap. 8. num. 6. Vasquez dub. 4. *Nauarrus*
Ægidius num. 21. & communiter Doctores do-*Velut*
cent, Confessarium adhuc in dicto casu non possit *Egidius*
peccatum in confessione auditum reuelare, & mer-
ito: quia maioris momenti est obseruatio sigilli
confessionis, & in maiorem reverentiam iudicij
confessionis cedit, quam integratitas confessionis,
& idèo confessio dimidiari seu utilitari potest ob
grauem aliquid damnum, & ob nullum potest rum-
pi sigillum confessionis, quia institutio integrat-
itis cedit bono pœnitentis, ne ipsi confessio fiat
odiosa, sigillum verò nullius bono cedit.

DIFFICULTAS VI.

Vtrum Confessarius possit ex licentia pœ-
nitentis reuelare peccatum in confessio-
ne auditum.

Conueniunt Doctores contra Altisodoren-
sem, Confessarium non possit absque fractio-
ne sigilli reuelare peccatum in confessione auditum,
si pœnitens non concedat licentiam expre-
sam ad id, quamvis Confessarius firmissimè præ-
sumat reuelationem fore pœnitentiam gratiam, quia
reuelatione facta, absque expresa licentia pœni-
tentis, fieret pœnitentis confessio odiosa, quia pœni-
tentis possit timere ne Confessarius aliquando ex
falla præsumptione reueleret peccata.

Est tamen difficultas, An Confessarius id pos-
sit, quando pœnitens concedit expressam licen-
tiam.

Alexander 4.part.q. 19. memb. 2. art. 2. Scotus *Alani*
in 4.d. 21. quæst. 2. Durandus quæst. 4. Maior q. 3. *Scotus*
Gabriel art. 3. dub. 6. & Angelus v. *Confessio*, vlt. *Durandus*
num. 5. partem negatiuam tuentur, Primo, quia *Main*
reuelare peccatum, est contra Ius naturale diu-*Gabriel*
num; ergo fieri nequit, quamvis pœnitens id ex-*Angelus*
presè concedat, quia ipse nequit in eo difinire, *Secundo*
cùm ad hoc non sufficiat quod dictum Ius cedar in fauorem ipsius pœnitentis, quia quamvis cedar, nihilominus latum est intuitu reverentiam confessionis Sacramentalis, sicut etiam quamvis ex-*Secundo*
emptio Clericorum cedar in fauorem particula-*Secundo*
rium, nequit Clericus à iudice seculari iudicari adhuc ex licentia ipsius Clerici, quia hæc exemplio *Secundo*
facta fuit intuitu honoris status Clericalis. Secun-*Secundo*
do, quia Confessarius eo ipso quod reuelat pecca-*Secundo*
tum in confessione auditum, quamvis ex licentia *Secundo*
expresa pœnitentis, mentitur, quia peccatum illud *Secundo*
audiuit & scit vt Deus, & non reuelat vt Deus sed *Secundo*
vt homo; ergo nequit adhuc ex licentia expresa *Secundo*
pœnitentis reuelare peccatum. Vnde iuxta opinio-*Secundo*
nem hanc, vt Confessarius capiat confilium super *Secundo*
confessis, quando ex confilio coniugendum est *Secundo*
peccatum pœnitentis, necessarium est quod pœni-*Secundo*
tentis extra confessionem referat Confessario pec-*Secundo*
catum reuelandum.

S. Thomas verò in 4.dist. 21. quæst. 3. art. 2. Ri-*Secundo*
chardus art. 4. quæst. 1. Suarez disputatione 33. secc. 5. *Richardus*
Vasquez quæst. 93. art. 4. dub. 5. Ægidius disputatione 9. *Suarez*
num. 22. Adamus Tanner disputatione 6. q. 9. num. 125. *Vasquez*
& communiter Doctores partem affirmatiuum *Richardus*
tradun,

tradunt, & meritò: quia obligatio sigilli confessionis primario & per se est in fauorem pænitentis; in reuerentiam autem confessionis non nisi secundario & ratione pænitentis, ita ut non aliter obligatio illa sit religionis in reuerentiam confessionis, nisi ut pænitent non fiat odiosa; ergo eo ipso quod pænitent vult & exp̄s̄e concedit licentiam ut peccatum ipsius reueletur, cessat obligatio sigilli, quia tunc reuelatione non sit confessio pænitenti odiosa: quod non est in Iure naturali diuino dispensare, sed auferre circumstantiam necessariam ut illud obliget, nempe reuelationem fieri contra voluntatem pænitentis, quia ratione sui tantum obligat in gratiam personæ pænitentis, ac proinde quando reuelatio non sit contra voluntatem pænitentis, non est contra ius illud, sicut etiam iuramentum promissione accedens tantum obligat quando promissarius non cedit promissione, quia illud tantum obligat in gratiam promissarii; in quo hoc iuramentum & sigillum confessionis differt ab exemptione Clericorum: quia haec per se non tantum est in fauorem particularium, attēndendo ad personas eorum, sed etiam in honorem status Clericalis, attēndendo ad dignitatem Clericalem, ob quod Clericus particularis nequit cedere dictæ exemptioni. Ex quo constat ad primam rationem aduersariorum.

Et ad secundam negamus, Confessarium mentiri, quamuis peccatum quod sc̄iuit ut Deus, id est ut gerens vicem Dei, reueleret ut homo, & absque licentia pænitentis, sicut non mentitur, qui gerens vicem Christi confessavit, & postea ait, *ego confessavi*; mentitetur autem, si diceret, *ego audiui peccatum ut homo primarius non gerens vicem Dei*.

Obseruandum est, ut contra Vasquez aduertit Suarez disp. 34. secl. 3. non esse contra sigillum confessionis, ex licentia expressa pænitentis reuelare peccatum complices abique complices licentia, quia sigillum tantum obligat in fauorem pænitentis, ut confessio non fiat ipsi odiosa, ne ab ea retrahatur: ex reuelatione autem complices ex licentia pænitentis facta, nulli alii adhuc complices fit odiosa confessio ut ab ea retrahatur, unde si alias non fiat iniuria complici, ut potest contingere, poterit eius peccatum ex licentia pænitentis reuelari.

DIFFICULTAS VII.

Vtrum Confessarius, qui audiuit peccatum pænitentis in confessione possit dicere, se illud in confessione ab eo pænitente audiuisse.

Supponimus Primo, quod quando peccatum pænitentis in confessione auditum non est publicum, non possit à Confessario affirmari ei qui ignorat peccatum illud pænitentis, se illud ab eo pænitente audiuisse, quia tunc vtendo notitia confessionis, detegit peccatum secretum pænitentis, significando saltem indirecte pænitentem illud commisisse.

Supponimus Secundo, quod licet peccatum sit alias publicum & notum, si tamen, quia Confessarius affirmat se illud in confessione audiuisse ab eo pænitente, peccatum fit magis certum, nequeat Confessarius id affirmare ablique fractione sigilli

confessionis, quia tunc ea affirmatione, quamuis non iniusta seu injuriosa pænitenti, confessio fit pænitenti odiosa, ut ab ea retrahatur, quia ea affirmatio ex confessione ortum habens ex se displaceat pænitenti.

His ergo suppositis, difficultas est, An, quando peccatum pænitentis est ita publicum & notum, ut dicta affirmatione Confessarij non fiat magis certum, neque fiat notum ignorantis, ut peccata fornicationis sic in communis notisimæ metrictis, tunc possit à Confessario affirmari se illud in confessione ab eo pænitente audiuisse.

Medina Cod. de Confessione, quæst. De his Medina, quæ à Confessario celata sunt, partem affirmatiuam tuerit, quia tunc Confessarius ea affirmatione nec infamat pænitentem, nec detegit peccatum illius, ut patet, sed tantum detegit actum confessionis, qui est pænitenti laudabilis, quo confessio non fit odiosa.

Sotus vero in 4. d. 18. quæst. 4. art. 5. Vasquez Sotus.

quæst. 93. art. 4. dub. 5. Egidius disp. 9. num. 12. Vasquez. Egidius.

& communiter Doctores partem negatiuam tradunt, & meritò: quia quamuis tunc affirmatio auditionis peccati in confessione non sit contra iustitiam, ob publicitatem & notorietatem peccati, est tamen significatio saltem indirecta ipsius peccati audit in confessione, quæ ex suo obiecto est displaceens pænitenti, & retrahitua à confessione Sacramentali, quamvis sit significatio peccati ut subest actui laudabili confessionis.

Addimus, dictam affirmationem non esse contra sigillum strictè sumptum, quia non est detectio peccati strictè sumpta, nec quod substantiam, nec quod maiorem certitudinem; esse tamen contra sigillum latè sumptum, quia est contra obligacionem religionis tacendi, & non dicendi peccata confessi, quod ex se sit displaceens pænitenti, quæ aliquo modo dici potest sigillum, iuxta ea quæ dicemus Difficultate XI.

DIFFICULTAS VIII.

Vtrum Confessarius possit peccatum pænitentis, alias extra confessionem notum, reuelare, non significando se audiisse illud in confessione.

Non desunt qui partem negatiuam tuerantur, quia pænitens ex ea reuelatione, si ipsi fiat nota, & ignoret Confessarium aliunde nosse peccatum, suplicabitur fregisse sigillum, quo pænitens retrahetur à confessione.

S. Thomas vero in 4. dist. 21. quæst. 3. art. 4. Vasquez. quez dub. 7. & communiter Doctores, partem affirmatiuam tradunt, & meritò: quia tunc non reuelatur peccatum ex notitia habita in confessione, sed aliunde habita. Quod eodem modo est verum, siue Confessarius illud aliunde nouerit ante confessionem, siue post confessionem. Vnde si Confessarius potest aliunde pænitentem denuntiare, aut contra eum testificari, etiam poterit, quamvis peccatum nouerit in confessione.

In dicta tamen affirmatione seu narratione cauendum est, ne certius narretur peccatum, nec cum aliis circumstantiis ratione auditiois confessionis, quam erat notum extra confessionem, alias manifeste fieri contra sigillum; & ne pænitens

suspiciari possit Confessarium vti notitia confessionis; alias etiam fiet contra sigillum, quia tunc ita reuelatur peccatum, vt pœnitent retrahatur a confessione; & ne narretur contra obligationem secreti pure naturalis; alias fiet iniustitia pœnitenti.

DIFFICULTAS IX.

Vtrum peccatum in confessione tantum notum reuelari possit, ob correctionem pœnitentis.

Certissimum est, peccatum pœnitentis in confessione tantum notum, non posse alteri reuelari adhuc ob correctionem pœnitentis, quia directe est contra sigillum confessionis, cuius observatione est maioris momenti, quam pœnitentis correctionis.

Est tamen difficultas Primò, An Confessarius ob peccatum tantum in confessione notum, possit pœnitentem corriger, cum ab officio, quo male fungitur amouendo, vel aliter, quamvis alij suspicentur aut suspiciari possint sic corrigi ob aliquod peccatum.

Circa quam difficultatem communiter Doctores, etiam Gabriel, partem negatiuam tradunt, quia id est insinuare peccatum aliquod mortale pœnitentis, saltem in communis, quod est contra sigillum confessionis, cuius observationis est maioris momenti, quam adhibere remedium pœnitenti, & consequenter etiam tunc seruare sigillum, non militat contra charitatem proximi.

Et ob eandem rationem, ut optimè Vasquez & Egidius, negari nequit pœnitenti suffragium, ob peccatum aliquod in confessione tantum notum, quamvis ob illud iudicetur indignus, quando alij suspicantur aut suspiciari possint pœnitenti negari suffragium ob aliquod peccatum mortale, quia tunc negatione suffragij insinuatur peccatum mortale pœnitentis, saltem in communis, quod est contra sigillum confessionis, & est peius quam eligere indignum: ex duobus autem malis occurribus eligi potest & eligendum est minus malum.

Secundò est difficultas, An pœnitens possit remoueri ab officio, aut negari ei suffragium, aut aliud circa eum fieri, quando ipse solus coniunctus aut coniuncte potest id fieri ob peccatum confessum.

S. Thomas in 4.d. 21. q. 3. art. 1. quæstiunc. 1. ad 3. Scotus qæst. 2. art. 3. Vasquez dub. 8. & plures alij partem negatiuam tenuerunt, quia tunc nullo modo reuelatur peccatum, quia ipse solus pœnitens id coniunctus.

Sancius verò lib. 3. de Matrimonio, disput. 16. Artilia v. Confessio n. 7. Bañez 2. 2. qæst. 3. art. 8. Egidius dñp. 9. num. 67. Fillius traçt. 7. cap. 11. qæst. 7. & plures alij partem negatiuam tradunt, & merito: quia Confessarius ita tenetur sigillo sacro confessionis, ut nequeat peccatum in confessione tantum notum alicui dicere, non solum alii a pœnitente, quamvis viderint peccatum a pœnitente committi, sed nec illud obijcere ipsi pœnitenti; in casu autem dicto remouere pœnitentem ab officio, aut ipsi negare suffragium, aut aliud circa ipsum efficere, quando ipse coniunctus aut coniuncte potest id fieri ob peccatum confessum, est ipsi insinuare, in modo est quodammodo obijcere & exprobrare peccatum confessum, quo confessio ita fiet ei molesta & odiosa, ut ob id retrahi possit ab

ipsa; ergo id est contra obligationem sigilli faci confessionis.

Ad primum ergo aduersariorum respondemus, quod quamvis tunc non reueletur peccatum reuelatione stricte sumpta, qua efficiunt certiores alij nos ignoti, reuelatur tamen reuelatione latè sumpta pro locutione seu dictione, qua dicimus peccatum alicui etiam scienti, adhuc ipsi pœnitenti, utraque autem reuelatio etiam latè sumpta est illicita & contra reuerentiam confessionis, quia utrilibet confessio fit pœnitenti molesta & odiosa, quia quilibet ex suo obiecto est pœnitenti disciplens, ac proinde utraque est contra sigillum confessionis, prior contra sigillum stricte sumptum, & posterior contra sigillum latè sumptum, nempe contra obligationem nulli, adhuc ipsi pœnitenti, dicendi peccatum tantum in confessione notum.

Nihilominus Confessarius vti potest notia confessionis, quando nullus nec pœnitens potest in dictam suspicionem deuenire, quia nullo modo frangitur sigillum, quia tunc nulli dicitur nec insinuatur peccatum confessum. Excipimus Superioris Religionum, qui scientia confessionis latens vti possunt ad exteriorem gubernationem, quia eis prohibitum est a Clemente VIII. in Motu proprio, quem pro casibus reservatis edidit anno M. D. XCIV.

DIFFICULTAS X.

Vtrum Confessarius pro tuenda vita possit aliquo modo reuelare peccatum pœnitentis in confessione tantum notum.

Conueniunt Doctores, peccatum in confessione tantum notum nullo modo esse reuelandum, nec pro vita propria morte, nec pro vita destructione toris patriæ. Quod indicatur in can. Sacerdos, de Pœnitentia dist. 6. dum dicitur, peccata confessi pro nullo scandalio (id est pro nullo malo publico vitando) alicui recitanda esse: & in cap. Omnis virus qui sexus, de Pœnitentiis & remissionib. dum dicitur: *Causa omnia* (id est in omni casu) *ne verbo aut alio signo aliquatenus prodat peccavorem.* Ratio huius doctrinæ est, quia obseruatio sigilli, seu secreti facti confessionis, est tanti momenti in Ecclesia Christiana, ut fideles ad confessionem securè accedant, & ab ea non retrahantur, ut ratio ipsa dicit, in omni casu esse omnino seruandum, etiam quando fractio illius sit necessaria ad vitandam propria mortem, in modo & de destructione toris patriæ, quia ex fractione illius confessio fiet molesta & odiosa fidelibus, & ab ea retrahantur, quod est malum multò maioris ponderis, quam mors Confessarij, in modo & quam destruccióne toris patriæ; ergo.

Ex quo deducimus, Confessarium non posse aliquid dicere nec efficere, quamvis necessarium sit ad vitandam propriam mortem, adhuc a pœnitente inferendam, ex quo coniuncti possit pœnitentem mortaliter peccasse, aut aliquod peccatum in particulari, licet tantum veniale, commissile; nec posse (ut contra Scotorum, Gabrielem, Henriquez & Egidium adiungunt Richardus, Sotus & Nanarius) aliquid dicere aut efficere, quo indicet seu infiniet, pœnitentem confessum fuisse aliquod mortale, quam-

Vasquez.
Egidius.

S. Thomas.
Scotus.
Vasquez.

Sancius.
Armillia.
Bañez.
Egidius.
Fillius.

Mel.
Vasquez.
Sotus.
Nanarius.

quamvis solum in communi, aut veniale aliquod in particulari, ut contingat, quando Confessarius, post auditam confessionem pænitentis conspirans cum aliis sociis in mortem Confessarii, fugit, scientibus sociis fugam Confessarii, & pænitentem fuisse illius confessum, quia tunc fugâ illâ insinuatur confessio illius peccati (quamvis tantum insinuatur ipsi pænitenti & sociis qui illud iam sciebant) quod est indirecte & in obliquo significare & insinuare peccatum confessum, & quodammodo detegere seu reuelare peccatum, non reuelatione & detectione stricte sumpta, sed latè sumpta pro insinuazione peccati alicui scienti facta, ac proinde contra sigillum confessionis non stricte sed latè sumptum, eo modo quo Difficultate VII. diximus, affirmationem confessionis peccati, scienti factam, esse contra sigillum confessionis latè sumptum, quia hæc affirmatio est contra obligationem religionis non affirmandi, & illa insinuatio contra obligationem religionis non insinuandi peccatum confessum.

DIFFICULTAS XI.

Vtrum Confessarius possit extra confessionem cum pænitente loqui de peccatis confessis.

Supponimus, post confessionem completam, non posse Confessarium contra voluntatem pænitentis cum eo loqui de peccatis confessis: quia licet ex locutione non infametur pænitentes, ut pater, afficit tamen pudore & rubore, quo confessio fit ipsi molesta & odiosa, quod est maximum malum, & necessarium vitandum: posse tamen cum eo loqui de illis ex licentia expressâ illius, ut pater, sed non ex licentia præsumpta, quia posset pænitentem timere Confessarium aliquando falso præsummentem licentiam ipsi locuturum de peccatis confessis, & cum rubore affecturum: & post Confessarium loqui cum pænitente (quamvis renuente, imò & debere, si commode possit) quando commisit defectum in confessione, ex quo obligatur ad monendum illum, quia tunc non loquitur illi extra confessionem, sed in confessione, eam perficiendo, supplendo defectum illius.

Hoc ergo supposito, difficultas est (& potius de nomine, quam de re) an loqui cum pænitente extra confessionem, contra voluntatem illius, quando non est necessarium ad supplendum aliquid defectum (quod est illicitum, & peccatum sacrilegij contra reverentiam confessionis) sit contra sigillum confessionis.

Medina. Cod. de Confessione, quæst. De his quæ à Confessario celanda sunt, & Vasquez dubio 10. negant. Sotus verò in 4. dist. 18. q. 4. art. 6. & Victoria in Summa num. 185. affirmant.

Nos tamen existimamus, dictam locutionem non esse contra sigillum strictè sumptum, quia non est apertio secreti strictè sumptum, cum fiat ipsi pænitentem scienti peccata, de quibus Confessarius loquitur, tamen contra sigillum latè sumptum, quia est contra obligationem nulli dicendi peccata in confessione tantum nota, quæ dici potest sigillum seu obligatio seruandi secretum, id est nulli dicendi.

Addimus tamen, eum, qui sic peccat contra sigil-

lum, non esse puniendum pena imposta reuelantibus confessionem, quia tunc non reuelat confessionem reuelatione absolutè & strictè sumpta, sed tantum latè sumpta, quia non est punienda pena imposta his qui absolute & simpliciter dicuntur reuelare.

DIFFICULTAS XII.

Vtrum sit contra sigillum confessionis, dicere, Non absoluvi pænitentem, verbi gratia Petrum.

Contra Aicianus in Summa v. Confessori necessaria, Caietanus negat, quia possunt esse plures causa honestat, ob quas pænitens absque eius defectu non absoluatur.

Sotus verò in 4. dist. 18. quæst. 2. art. 5. Sotus disput. 33. sct. 6. Vasquez dubio 10. Aegidius Vasquez. num. 14. & communiter Doctores affirmant, & Aegidius merito: quia quamvis sint variae causæ honestat, ob quas pænitens possit absque defectu ipsius non absoluvi, ex eo tamen dicto Confessarii, quando non declaratur causa honestat ob quam non fuit absolutus, nequit non generari suspicio quod forsitan non fuit absolutus, vel defectu dispositionis, vel quia habuit casum aliquem reseruatum, quod est contra sigillum, quia id est modo quodam confuso aut dubio insinuare prauum datum pænitentis.

Imò id ita est contra sigillum, ut ob illud Confessarius dignus fiat pena imposta violatoribus sigilli (quamvis nonnulli oppositum dicant) quia in cap. *Omnis vir in se sextus*, postquam dicitur, *caveat omnino ne aliquo modo prodat pænitentem*, apponitur pena, in casu autem dicto Confessarius aliquo modo prodit pænitentem.

DIFFICULTAS XIII.

Vtrum Confessarius sub iuramento interrogatus de peccato in confessione tantum noto, possit illud negare.

Conueniunt Primo Doctores, Confessarium, quamvis sub iuramento & à iudice interrogatum, an seiat pænitentem commisit peccatum, quod verè Confessarius tantum ex confessione nouit, non posse illud manifestare, quia qui non interrogatur iuridicè, potest non manifestare id de quo interrogatur; Confessarius autem non interrogatur iuridicè de eo quod tantum ex confessione nouit, & cum posset non manifestare illud, tenetur ad non manifestandum; alias franget sigillum confessionis.

Conueniunt Secundò contra Gabrielem in 4. Gabriel. d. 2. art. 3. dub. 1. Confessarius tunc posse negare se illud scire, quia dum aliud non exprimitur, ea interrogatio tantum intelligitur de auditione & nouitia habita extra confessionem: & ob hanc rationem id potest absolute negare, quamvis non addat restrictionem illam mentalem, *ut ubi dicam*, nec aliam, quia etiam absq; ea restrictione negatio est vera; quod ob eam rationem etiam est verum, i.e. Confessarius interrogetur à iudice, siue à priuata persona. Imò ob eandem rationem, ut contra Durandū aduertunt Paludanus, Sotus, & Vasquez vbi Paludan. infra, id potest Confessarius propria sponte dicere, *Sotus* *Vasquez*.

quamvis non interrogetur, quia scilicet ea dictio seu affirmatio communiter intelligitur de auditione & notitia habita extra confessionem.

Addimus, Confessarium interrogatum non tantum posse licet negare, sed etiam teneri ad id, quando (ut aliquando contingit) ex silentio generatur in aliis iuspicio peccati pœnitentia.

Est tamen difficultas, Quomodo se debeat gerere Confessarius, quando interrogatur, an audierit vel nouerit in confessione, pœnitentem fecisse peccatum illud.

Sotus.
Paludan.

Medina.
Vasquez.
Suarez.
Ægidius.

Sotus in 4. dist. 18. quæst. 4. art. 5. & Paludanus distin&t. 21. quæst. 3. docent, Confessarium tunc non posse negare, quia mentiretur, quod numquam licet; & cum id non possit affirmare, dicunt, consultissimum esse illi obiurgare interrogantem, quamvis iudicem, quia id interroget.

Medina vero Cod. de Confessione, quæst. de Confessione celanda, Vasquez quæst. 93. art. 4. dub. 12. Suarez disput. 33. lect. 6. Ægidius disp. 9. num. 25. & communiter Doctores docent, tunc Confessarium posse negare, addendo mentaliter, seu interius, *ut tibi dicam*, vel quid simile; & merito: quia ex una parte Confessarius potest salua veritate negare, addendo mentaliter, *ut tibi dicam*, vel quid simile; & ex altera parte est iusta & rationabilis causa ad sic negandum, quamvis interrogans ea negatione decipiat, cum illicitè interroget; ergo potest licet negare, addendo dictam restrictionem mentalem: & si potest, etiam tenetur, quando ex silentio in aliis generatur suspicio, quod penitens peccatum illud commiserit.

DIFFICULTAS XIV.

¶ *Vtrum Confessarius frangens sigillum confessionis, incurrat ipso facto pœnam aliquam.*

IN can. *Sacerdos*, de Pœnitentia dist. 6. Confessario frangenti sigillum confessionis imponitur pœna depositionis, & coactionis ad perpetuam & ignominiosam peregrinationem; & in cap. *Omnis etiusque sexus*, de Pœnitentia & remissionibus, confirmatur dicta pœna depositionis, & additur pœna perpetua reclusionis in aliquo Monasterio, unde pena illa perpetua & ignominiosa peregrinationis commutata est in pœnam perpetua reclusionis: neutra tamen pœna, depositionis videlicet & perpetua reclusionis, incurritur ipso facto ante sententiam iudicis, ut adiuvant Suarez disp. 33. lect. 8. & Ægidius disp. 9. num. 70. quia nullo fundamento constat aliquam ex eis ipso facto incurri.

Aliis vero personis distinctis à Confessario,

quas etiam sigillo confessionis teneri diximus, non sunt imposita dicta pœna, ut ex dictis iuribus constat, nec eis sunt puniendi, sed mitioribus, quia in fractione sigilli non ita grauiter peccant ac Confessarius, quamvis multo grauioribus, quam si solùm frangerent secretum pœna naturale in-stituta.

Est tamen difficultas, An Confessarius frangens sigillum confessionis, incurrat irregularitatem.

Maiolus lib. 5. de Irregularitate cap. 19. secutus Malententiam Speculatoris, affirmat, quia irregularitas includitur in depositione imposta in dictis iuribus; imo addit, lacum, qui sine necessitate confessionem secretam audierit, fieri irregularem, si eam reuelerit.

Suarez vero & Filliuci tract. 7. cap. 9. quæst. 8. *Suarez* negant, & merito: quia hac irregularitas non deducitur ex dictis iuribus, quia depositio in ipsis imposta non incurritur ipso facto, nec aliunde deducitur.

Quomodo vero probandum sit iuridice en-
men fractionis sigilli, ad Iurisperitos attinet, de que videri potest Diaz in Præctica cap. 109. *Sil-
vester v. Confessio* 3. quæst. 9. Suarez vbi suprà, & *Reginaldus* lib. 3. cap. 5. num. 68.

DIFFICULTAS XV.

*Vtrum penitens ex sigillo confessionis te-
neatur ad celando defectus Confessarii
in confessione commissos.*

COnueniunt Doctores, pœnitentem teneri ad celando defectus Confessarii in confessione commissos, ut imprudentem pœnitentiam, consilium minus sanum, & alios defectus, quia falso ad id tenetur ex secreto naturali iustitia.

Est tamen difficultas, An etiam ad id tenetur ex sigillo sacro confessionis.

Naustrus in can. *Sacerdos*, de Pœnitentia, dist. 6. Non num. 115. partem affirmatiuam indicat, quia quod Confessarius in confessione dicit, spectare videatur ad forum confessionis, & Dei.

Suarez vero disp. 33. lect. 4. Vasquez quæst. 93. *Suarez* art. 4. dub. 13. Ægidius disp. 9. num. 37. & communiter Doctores partem negatiuam tradunt, & merito: quia penitens non nouit defectus illos ex confessione Sacramentali, quia Confessarius illos subiecerit clauibus; ergo detegendo illos, quamvis iniuriam irroget Confessario, non tamen confessionis.

Vnde dicti defectus, quamvis in confessione facti, non pertinent ad forum confessionis Sacramentalis, quia non fuerunt ei subiecti.

DISPUTATIO XIII.

De satisfactione secundum se, seu ex opere operantis, pro
pœna temporaria restante post remissionem culpæ.

DIFFICULTAS I.

Vtrum post remissionem culpæ pœna
eterna, aliquando maneat pœna aliqua
temporaria luenda.

HÆRETICI nostri temporis con-
stanter negant, post iustificatio-
nem, in qua culpa simul cum pœ-
na eterna remittitur, manere pœ-
nam aliquam temporariam luen-
dam. quod indicari videtur Eze-
chiel. 18. dum dicitur: *Simplicius egerit penitentiam
ab omnibus peccatis suis, omnium iniquitatum eius
non recordabor: quia si post remissionem culpam per
penitentiam puniret peccata, quamvis pœna tan-
tum temporaria, verè diceretur recordari peccato-
rum. Quod etiam ratione probatur, Primo, quia
Christus pro nobis plene satisfecit; ergo nihil
restat pro quo sit à nobis satisfaciendum. Secun-
do, quia ablata causâ auffert effectus; ergo ablata
culpâ, quæ fuit causa dignitatis totius pœnae,
nil remanet pœna luenda.*

Veritas tamen Catholica est, aliquando post re-
missionem culpam & pœnam eternam, aliquid pœ-
nae temporaria luendum manere. Ita Bellarminus
lib. 4. de Pœnitentia, Suarez disp. 10. sect. 3. Val-
quez q. 94. art. 1. dub. 1. & Aegidius disp. 2.
dub. 12. Quod desumitur ex Scriptura 2. Reg. 12.
& 14. vbi dicitur fuisse remissa peccata David, &
tamen postea fuit ob illa temporaliter punitus.
Quod etiam dicitur de Moysè, & de Aaron, & de
aliis, Num. 14. & 20. Et idem desumitur ex Patri-
bus, ex Augustino 2. de Peccatorum meritis &
remissione cap. 34. & sacerdoti alibi: & ex Ambroso
lib. de Pœnitentia, & ex Cypriano lib. de Lapis, &
ex Tertulliano lib. de Pœnitentia, & ex Gregorio
Hon. 20. in Euangelia. Quod etiam desumitur ex
vñ Ecclesia, in qua resurgentibus à peccatis erant
præscriptæ pœnitentiae, vt constat ex relatis Patri-
bus, & ex Concilio Carthaginensi III. c. 31. &
ex Carthaginensi IV. c. 76.

Eugen. IV. Vnde veritas hæc merito definita est ab Euge-
nio IV. in suo Decreto fidei, & à Tridentino
scil. 6. cap. 14. & scil. 14. c. 8. & can. 12. & sequen-
tibus. Et non solum post remissionem culpam mor-
talem, & pœnam eternam, remanet aliquando
pœna temporaria luenda; sed etiam post remissionem
culpam veniale: imo in Purgatorio ita remitti-
tur culpa venialis media contritione, vt media hac
nihil pœna remittatur, quia tota soluitur media
passione.

In testimonio autem Ezechielis 18. pro hæreti-
cis adducto, tantum significatur, Deum non esse
amplius recordaturum peccatorum pœnitentium,
vt morte pœnaque eterna puniat illa.

Et ad primam rationem respondemus, Chri-
stum pro nobis plene satisfecisse pro pœnis tem-

poralibus, sed non quoad efficaciam, ita vt suis me-
ritis absque vlla nostra cooperatione immediatè
dignitas pœnae in nobis formaliter existens ex-
tinguitur; aut ea dignitate manente pœna non sit
luenda, sed tantum quoad sufficientiam, quia scilicet
meruit, & quod nobis dentur dona gratia, quibus
efficiamus opera satisfactoria pro pœnis
temporalibus, & quod semel facta admittantur à
Deo in locum pœnae debite, & etiam quod satis-
fæctio Christi, & superabundantes Sanctorum,
nobis applicentur per indulgentiam pro nostris
pœnis temporalibus.

Et ad secundam respondemus, non quacumque
causâ ablata auffert effectum, vt pater in filio, qui
non auffert ablato patre, sed tantum ablata causa
à qua effectus etiam dependet in conseruari; di-
gitas autem pœnae temporariae restantis non pen-
det in conseruari à culpa, quamvis ab ea depen-
dit in fieri.

DIFFICULTAS II.

Vtrum pœna temporaria, quæ aliquando
post remissionem culpe remanet luenda,
remaneat ex natura rei, an ex sola vo-
luntate Dei.

SCOTUS in 4. dist. 22. q. 1. Suarez disp. 10. sect. 3. *Scotus.*
& Aegidius disp. 2. dub. 12. docent, remanere *Suarez.*
ex sola voluntate Dei. Quod deduci videtur ex *Aegidius.*
Tridentino scil. 14. c. 8. dum, quod in Sacramento *Trident.*
Pœnitentiae non semper remittatur tota pœna, &
quod semper in Sacramento Baptismi, reducit in
exigentiam diuinæ iustitiae, ac preinducit in solam
voluntatem Dei, qui id facit quia ita exigit diuina
iustitia.

S. Thomas verò 3. p. q. 86. art. 4. Valquez q. 94. *S. Thomas.*
art. 1. dub. 3. & Ochagavia Tract. vlt. quæst. 3. do-
cent, remanere ex natura rei, & non ex sola diuina *Valquez.*
voluntate, & merito: quia pœna illa non remanet *Ochagavia.*
luenda, ex eo solum quod velit Deus, sed quia pœ-
nitens post remissionem culpæ manet dignus illa,
quia Deus nullum punit qui non sit pœna dignus;
sed pœnitens non manet dignus quia Deus vult,
sed quia ipse peccauit, & non plenè satisfecit; ergo
pœna, quæ aliquando remanet luenda, remanet ex
natura rei, nempe ex natura peccati, non plenè re-
compensat, & non ex sola voluntate Dei.

Tridentinum verò vbi suprà, reducit in exigentiam
diuinæ iustitiae (ac proinde in solam volun-
tatem Dei) quod licet in Baptismo remittatur tota
pœna, non tamen in pœnitentia; quia quamvis ante
Baptismum regulariter peccetur ignoranter,
non verò post Baptismum, sed non reducit in ex-
igentiam diuinæ iustitiae, & in Dei voluntatem,
quod in pœnitentia, seu post eam maneat luenda
aliqua pœna temporaria, quæ aliæ ex natura rei
non maneret, quod esset contra nos.

DIFFIC.

DIFFICULTAS III.

Vtrum homo iustus possit condignè satisfacere pro pœna temporaria, quæ post remissionem culpæ remanet luenda.

Satisfactio idem est, quod recompensatio; & condigna idem, quod aequalis secundum proportionem dignitatis, seu moraliter aequivalens; ac proinde per satisfactionem condignam pro pœna temporaria intelligimus recompensationem ipsi pœnae aequalis secundum dignitatem & valorem.

Conueniunt ergo Catholici contra hæreticos, hominem iustum posse bonis operibus satisfacere pro pœna temporaria aliquando restante post peccatum quoad culpam remissum. Quod definitum est in Tridentino fess. 14. cap. 8. & 9. & can. 13. & id latè probant Bellarminus lib. 4. de Pœnit. à cap. 3. Valentia disp. 7. quæst. 14. pœnit. 2. Suarez disput. 37. fœt. 1. & Ægidius disp. 10. dub. 3.

Et tamen difficultas, An homo iustus possit pro ea pœna condignè satisfacere.

Circa quam conueniunt communiter Doctores, uno aut altero excepto, hominem iustum posse pro pœna temporaria aliquando restante ex peccato remissio quoad culpam, condignè satisfacere. Ita S. Thomas in 4. d. 15. quæst. 1. art. 2. quæstionula 1. Durandus quæst. 1. art. 2. Bellarminus c. 7. Suarez fœt. 9. Ægidius num. 19. & Vasquez quæst. 94. art. 1. dub. 3. Quod definitum videtur a Pio V. & a Gregorio XIII. in Bulla contra Michaëlem Baum, quia in ea hac propositio (qua est 73.) damnata est, nempe: *Satisfactions laboriose iustificatorum non valent expiare de condigno pœnam temporalem restantem post culpam condonatam.*

Et ratione probatur, quia opera bona pœnalia iusti habent magnam proportionem ad compensandam pœnam temporalem, etiam alterius vita, & alias sunt Deo grata, & facta à persona etiam ipsi grata; ergo nihil illius deficit, vt habeant valorem & condignitatem ad recompensandam dictam pœnam, & vt ita illi pœna aequivalat moraliter, vt admetti possint loco illius. Et confirmatur, quia opera bona pœnalia iusti, non habent minorem proportionem ad remissionem pœnae temporalis, quam ad merendam vitam æternam, sed sunt condignè meritoria vita æterna, quamvis vita æterna sit ordinis superioris quam opera huius vita, sicutem aliqua; ergo etiam sunt condignè satisfactoria pro pœna temporali debita, etiam alterius vita, quamvis pœna alterius vita sit ordinis superioris quam pœnalis huius vita, quia ad condignitatem, sicut in merito, sicut in satisfactione, non est necessaria aequalitas physica inter meritum & inter præmium, & inter opus pœnale & inter pœnam debitam, sed sufficit aequalitas secundum virtutem & proportionem, qualis est inter semen & fructum, & solet esse inter pecuniam & mercem.

Vnde, vt optimè Vasquez num. 5. opere pœnali huius vita remissiore & breuiore, satisfactio potest pro pœna alterius vita multò intensiore & longiore, ea proportione, qua parua aut pauca pecunia, præsertim aurea, solet esse aequivalens magna aut multa merci, quia opus pœnale huius

vita in iusto, est quasi pecunia ad recompensandam pœnam alterius vita, sicut etiam est quasi semen ad gloriam tamquam ad fructum.

DIFFICULTAS IV.

Vtrum ad satisfaciendum condignè pro pœna temporali restante post remissionem culpæ, sit necessarius status gratie.

Nomine satisfactionis condignæ intelligimus non puram solutionem, seu passionem pœnae debite, quæ etiam debitum seu dignitas pœna extinguitur, quam nonnulli etiam nomine satisfactionis intelligunt, & non immerit: quia soluto rei debita extinguens ipsum debitum, non incongruè dicitur satisfactionis pro debito; sed intelligimus illud opus pœnale, quod quamvis non sit formaliter ipsa pœna debita, est tamen ipsi pœna debita moraliter aequivalens & sufficiens ut pro pœna debita admittatur.

Hoc ergo supposito, conueniunt communiter Doctores, & forsitan nullus aduersatur, ad satisfactionem sic sumptuam pro pœna temporali refante post remissionem culpæ, esse necessarium statum gratiae in satisfaciente. Ita S. Thomas in 4. d. 15. q. 1. art. 3. quæstion. 2. Bonaventura d. 15. S. Thom. Bellar. Suarez. Ægidius. Vasquez. art. 1. dub. 4. & Ægidius disp. 10. dub. 4. Quod vbi supponit Tridentinum fess. 14. cap. 8. illis verbis: *Dum satisfaciendo patimur pro peccatis, Christo Iesu, qui pro peccatis nostris satisfecit, conformes efficiemur, certissimum quoque inde arrham habentes, quod si compatimur, & conglomerabimur.* vbi supponit, passionem, quia satisfacimus, fieri in statu gratiae, quia per eam dicimus nos conformari Christo, qui pro nobis satisfecit, & gloriam seu conglomeracionem cum Christo mereri, quia tantum conueniunt passioni facta in statu gratiae. Quod etiam vbi supponit, dum subdit: *Omnis gloriose nostra in Christo est, in quo vivimus, in quo meremur, in quo satisfacimus, sicut factum est fructus dignus pœniæ.* vbi supponit, vitam spiritualiæ supponi ad meritum & ad satisfactionem.

Et ratione probatur, quia non aliter satisfactio mundi pro pœna, quam efficiendo opus ita condignum & moraliter aequivalens pœna debita, vt possit loco illius admitti, in quo distinguitur satisfactionis strictè sumpta, de qua loquimur, à solutione pœnae debita: quia hæc non sufficiendo opus dignum & aequivalens, sed patiendo & sustinendo pœnam ipsam debitam: fed exilens extra statum gratiae, in statu peccati mortalis, nequit efficiere aliquid sic dignum & aequivalens, quia in eo statu exilens est dignus priuari omnibus bonis etiam temporalibus quæ possunt à Deo conferri; ergo in eo statu nequit condignè satisfactio pro pœna. Et hac ratione probatur, statum gratiae requiri ex natura rei, & non ex sola Dei voluntate, ad satisfactionem condignam pro pœna, quia extra eum in statu peccati mortalis nequit opus pœnale euadere condignum, & validum ad compensandam pœnam debitam.

Addimus, quod quamvis opera bona pœnalia existentis in statu peccati, sint satisfactoria de conguro in actu primo pro dicta pœna (id est quod habeant aliquam congruentiam, quamvis non sufficientiam, nec moralem aequivalentiam, ut assumantur in locu pœnae debita) de facto tamen &

Trident.
Bellarm.
Valentia.
Suarez.
Ægidius.

S. Thomas.
Durandus.
Bellarm.
Suarez.
Ægidius.
Vasquez.
Pius V.
Greg. XIII.

in actu secundo nullo dicto opere satisfit Deo, aut quod idem est, de facto nullum tale opus admittitur à Deo in locum pœnae alterius vite, sicut de facto pro nullo opere bono peccatoris confertur immediatè gloria, quamvis sit meritorum de congruo illius. Addimus, *alterius vite*, quia Deus aliquando ob pœnitentiam peccatoris auertit malum, quod alia ob peccatum esset illi in hac vita immisitus, sive illud auertat ob pœnitentiam peccatoris, tamquam ob meritorum de congruo non punitionis (quod potius est peccatorem mereri remissionem pœnae quam pro ea satisfacere) sive tamquam ob satisfactionem de congruo, illam ob ipsius congruentiam admittendo in locum illius malum (quod est propriè satisfacere, quamvis latè & non strictè) sive utroque modo.

Sed an opera bona pœnalia, facta in statu peccati, potè adueniente gratia & charitate fiant satisfactoria de condigno, sub controvèrsia est.

Non defuerunt qui id affirmaverint, & docuimus. *S. Thomas*, se viderunt *S. Thomas* in 4. d. 15. q. 1. art. 3. quæst. 3, quando ex opere bono pœnali relinquuntur aliquis effectus, ut quando ex ieiunio aut ex flagellatione relinquitur carnis maceratio.

Vasquez verò *Suarez* & communiter Doctores id negant, & merito: quia non sicut meritoria de condigno ex natura rei, ut patet, neque fieri possunt talia ex lege aliqua Dei, sicut nec fieri meritoria de condigno vita æternæ, quia nulla lege Dei aduenit operibus valor aliquis.

S. Thomas autem ubi supra tantum voluit, effectum ex dictis operibus relictum, si in statu gratiae acceptetur, & placet ipsi iam iusto, fieri satisfactoria de condigno, & non tam ipsum quam acceptationem ipsius.

Addimus, quod licet opera bona pœnalia iusti in alia vita facta, sint satisfactoria in actu primo, pro dicta pœna restante, quia ad id absque fundamento requiritur status viatoris, & multò minus quam ut opus sit meritorium in actu primo respectu gloriae, de quo in Tractatu de Gratia, non tam latifaciunt in actu secundo, nisi quæ sunt in statu vita; quia quæ sunt in alia vita, non admittuntur à Deo in locum pœnae debitæ, sed tantum quæ sunt in hac vita; sicut etiam tantum retribuit gloriam pro operibus factis in hac vita, & sicut etiam puniri peccata facta in hac vita, & non quæ sunt in inferno.

DIFFICULTAS V.

Vtrum existens in peccato mortali, adhuc damnatus, passione pœnae temporalis restantis ex peccato quoad culpam remisso, liberetur à debito talis pœnae.

Vasquez.
Curiel.

Vasquez q. 94. art. 1. dub. 4. & 1. 2. disp. 141. & *Curiel* q. 87. art. 5. docent, existentem in peccato mortali, quamvis nondum damnatum, non liberari à debito pœnae restantis ex peccato remisso quoad culpam passione illius pœnae; quia solutio pœnae apud Deum debet esse satisfactoria, alia per pœnitentias huius vite solueremus pœnam debitam pro peccatis, quamvis eas impatienter toleraremus; passio autem pœnae in statu peccati mortalis non est satisfactoria, & multò minus in inferno; ergo.

S. Thomas verò in 4. disp. 2. q. 1. art. 1. ad 5. *S. Thomas*. *Scotus* dist. 21. q. 1. *Durandus* q. 2. *Gabriel* d. 16. *Scotus*. *Durandus*. *Gabriel*. *Nazarius*. *Vega*. *Medina*. *Egidius*. *Lorca*.

cap. 1. n. 46. *Vega* 4. in *Triden*. c. 6. *Medina* Cod. de Satisfactione q. 2. *Egidius* disp. 10. dub. 5. & *Lorca* 1. 2. disp. 55. docent, existentem in peccato mortali, quamvis iam damnatum, passione pœnae temporalis restantis ex peccato quoad culpam remisso, liberari à debito & dignitate illius, & ita ut amplius ob illud non puniatur, nec in inferno, nec extra, & merito: quia qui verè soluit pœna quam debet, liberatur à debito illius, & illud extinguit; ergo qui patitur totam pœnam temporalem restantem quam ob peccatum pati debet, quamvis existat in mortali & in inferno, liberatur à debito illius, & illud extinguit, quia passione illa verè soluit & patitur, quod debet soluere & pati, cùm tantum debet pati pœnam illam, sive in statu gratiae, sive extra illum, & non determinat in statu gratiae, quia hoc absque fundamento dicetur, imò contra rationem, quia alia damnatus non lueret pœnam debitam, cùm illam non patiatur in statu gratiae. Ex quo constat, damnatum non puniri in æternum ob peccatum quoad culpam remisso, sive veniale, sive mortale, quia ex utroque quoad culpam remisso, tantum restat debitum pœnae temporalis, quod tandem passione illius extinguitur.

Ad rationem ergo aduersiorum constat apud Deum soli posse pœnam, passione non satisfactoria; imò etiam pœnitentias in hac vita impatienter toleratis, si à Deo immittantur, aut ordinentur in pœnitentiam peccati, quamvis eis impatienter toleratis nullus strictè satisfaciat pro pœna debita. Addimus, si à Deo immittantur, aut ordinentur in pœnitentiam peccati, quia tantum rite passio pœnitentias est pœna, quia pœna est malum inflictum, aut ordinatum in pœnitentiam peccati, ab eo ad quem pertinet pœnitio activa, seu punire.

Addunt *Scotus*, *Gabriel*, *Vega*, *Medina* & *Nazarius*. *Sacerdos*, n. 27. & non absque probabilitate aliqua, existentem in peccato mortali, etiam damnatum, passione pœnae temporalis debite ob peccatum veniale, quamvis nullatenus remisso, si à Deo immittatur, aut ordinatur in pœnitentiam illius (ut semper ordinatur in damnato) extingue re debitum pœnae pro illo (quod verè sentit *Egidius* dub. 6.) quia ex una parte peccatum veniale, quamvis non remisso quoad culpam, solum est dignum pœna temporali, quam verè soluit, & ex altera parte, ex culpa antiqua & praterita habitu liter tantum permanente, non pullulat noua aliqua dignitas pœnae.

DIFFICULTAS VI.

Vtrum condigna satisfactio pro pœna temporalis restante post remissionem culpæ, possit fieri per opera non pœnalia.

S. Coto in 4. d. 15. q. 1. *Gabriel* d. 16. quæst. 2. *Scotus*. *art. 1. Soto* dist. 19. quæst. 2. art. 1. *Victoria*. *Gabriel*. *Soto*. *Victoria*. *in Summa* num. 202. *Vasquez* quæst. 94. art. 1. *dub. 5. & Egidius* disp. 10. dub. 4. num. 29. docent, posse fieri per quæcumque opera bona iusti, etiam non pœnalia (si aliqua sunt non pœnalia) quia satisfactio, quæ fit Deo pro pœna temporali,

R. vtpote

ut pote distincta à solutione, non sit soluendo pænam debitam, nec aliquid aequivalens, sed condigne merendo apud Deum non puniri: iustus autem quocumque opere bono, quamvis non pænali, condigne meretur apud Deum non puniri, quia quocumque meretur gloriam, ac proinde etiam remissionem pæna, ordinatam ad gloriam ad quam habet qualis ius; in modo non minus quam opere bono pænali, quando non penale non est minus bonum quam pænale, quia quando non est minus bonum, non est minus meritorum glorie, quia ratione bonitatis est meritorum glorie, ac proinde non est minus meritorum non-punitionis.

S. Thomas. S. Thomas vero in 4. d. 15. q. 3. art. 4. quæstion. 1.
Durandus. Durandus q. 1. Maior q. 2. dub. 2. Adrianus q. 4. de.
Maior. Satisfactio, Viguerius in Summa cap. 16. & Ochagavia tract. vlt. q. 5. docet, & merito: satisfa-

ctionem condignam pro pæna temporali restante, tantum posse fieri per opera bona pænalia, & non per opera bona non pænalia (si aliqua sunt non pænalia) quod significat Tridentinum less. 14.

c. 8. illis verbis, *Dum satisfaciendo patimur pro peccatis, & indicatur in Scriptura, in qua quoties exhortamur ad satisfactiōem pro peccatis, exhortamur opera pænalia. Iocelis 2. Matth. 11. & 1. ad Corinth. 11. & sep̄ alibi.*

Et ratione probatur, quia condigna satisfactio pro pæna debita, ut à rigorosa solutione pæna debita distinguitur, quia ipsius pæna soluitur, non aliter si quam efficiendo aliquid condignum seu moraliter aequivalens ipsi pæna debita (ob quod etiam quodammodo dici potest solutio, & in Tridentino cap. illo 8. dicitur exsolutio, & dici potest recompensatio) sed solum opus bonum pænale potest esse condignum seu moraliter aequivalens pæna debita, quia ipsum solum habet proportionem ad id, cum ipsius solum sit pœnalis; ergo per solum opus bonum pænale potest fieri condigna satisfactio pro pæna temporali debita restante.

Ad rationem ergo aduersariorum constat, condignam satisfactiōem pro pæna temporali restante, fieri efficiendo aliquid condignum seu moraliter aequivalens ipsi pæna restante; & non fieri stricte merendo de condigno non puniri, quia nullum opus bonum iusti id meretur stricte de condigno, quamvis sic meretur gloriam; quia non-punitione non est aliquid ex natura rei ordinatum ad gloriam adipiscendam, sicut est augmentum gratia habitualis, quod est ius vel qualis ius ad maiorem gloriam, & ideo opus meritorum gloria, etiam est meritorum gratia habitualis.

Ex dictis deducitur, opus bonum iusti, quod est magis pænale, esse magis satisfactorium pro pæna quam opus bonum, quod est minus pænale, quamvis sit magis bonum, etiam si hoc sit magis meritorum gloria quam illud.

DIFFICULTAS VII.

Vtrum condigna satisfactio pro pæna temporali restante fieri possit per flagella à Deo immissa.

Conueniunt Doctores, per flagella à Deo immissa (sive ab ipso solo, sive etiam à creatura) si patienter tolerentur, satisfieri condigne

pro pæna temporali restante post remissionem pænam, ut definitur in Tridentino less. 14. cap. 9. & can. 13.

Est tamen difficultas, An tunc satisfactio correspondet soli patientie seu tolerantie interiori, an etiam passione seu flagello exteriori; id est, an satisfaciamus tantum per actum internum patientie, an etiam per ipsam passionem exteriorum. Procedit autem difficultas tantum, quando passio immittitur à Deo independenter a voluntate patientis; quia quando immittitur dependenter ab illa ut contingit Christo, & contingit his qui patientur quia non negant Christum, tunc ablique dubio etiam satisfit per ipsam passionem exteriori, quia tunc passio exterior verè est voluntaria, libera & humana, ut pote dependens a voluntate potente impedit passionem ipsam.

Suarez ergo disp. 37. sect. 7. Agidius disp. 10. Sam. num. 25. & Fillius tract. 8. cap. 1. quæst. 9. do- cent, satisfactiōem tunc fieri non solum per actum interiorum patientie, sed etiam per passionem exteriori à Deo immissa, quamvis in se esse independentem à voluntate patientis. Quod indicare videtur Tridentinum, dum absolute ait satisfieri per flagella à Deo immissa, & patienter tolerata. Et ratione probatur, quia licet ea passio exterior non proueniat ab homine paciente, eam tamen acceptando efficit moraliter propriam; ergo etiam satisfit per eam.

Medina vero Cod. de Satisfactiōe, quæst. 5. M. Vasquez quæst. 94. art. 1. dub. 7. & Ochagavia tract. ultimo, quæst. 6. docent, satisfactiōem tunc tantum fieri per actum internum patientie, & non per passionem ipsam exteriori à Deo immissa, independentem à voluntate patientis; & merito: quia satisfactio pro pæna debita, sit efficiendo a patiente aliquid pænale eius dignitatis & valoris, ut moraliter aequaleat pæna debita; passio autem in suo esse independentem à voluntate patientis, seu immissa independentem ab eius voluntate, nullam habet dignitatem moralem, quia non est voluntaria & humana, quia quamvis acceptetur à voluntate, & ideo sit volita tamquam purum obiectum, non tamen est ab ipsa tamquam a principio, ut effectus ipsius, nec ea acceptatione fit aliquo modo effectus illius; voluntarium autem est, quod est a principio intrinseco tamquam effectus. Nihilominus dicimus per flagellum patienter toleratum satisfieri, quia per illud ut patienter toleratum, id est per tolerantiam passionis seu flagelli, satisficiunt; & tanto magis, quanto patientia interior est maior: est autem maior, quando ceteris paribus ex parte intensiōis & durationis versatur circa maius flagellum, & quando circa aequalē, si quis illud sine sua culpa patitur.

Addimus tamen, ut optimè Medina, per eam passionem exteriori à Deo immissa intentione poniendi, exsolvi debitorum pæna, sive in toto sive in partem, ita ut illud extinguat aut minuit: in modo etiam addimus, passione in statu gratie voluntariè assumpta, non solum stricte satisfieri pro debito pæna, sed etiam ea passione stricte solvi pænam debitam, si à Deo ordinetur in punitionem, quia valor & dignitas moralis ad satisfaciendum non obstat ratione solutionis, quam tunc habet passio illa.

DIFF.

DIFFICULTAS VIII.

Vtrum condigna satisfactio pro pœna temporali restante possit fieri per opera præcepti.

Maior. Palu-
danus quæst. 1. art. 2. partem negatiuam
tuentur, Primo, quia qui ex uno titulo aliquid debet, quando aliud nouum debitum ex alio titulo
aduenit, non satisfacit utriusque debito, opere debito
ex uno titulo, ut patet in debitis pecuniaris: qui
enim ex uno titulo iustitia debet quinquaginta, &
ex alio debet etiam quinquaginta, non satisfacit
ambobus debitis, solis quinquaginta, sed centum;
ergo debito operis orto ex præcepto, nequit satis-
fieri debito pœna orto ex peccato.

Secundo, quia alias Confessarius posset in pœ-
nitentiam Sacramentalem iniungere opus alias
præceptum, quod videtur falsum. Prædictam do-
ctrinam limitat Silvester v. *Satisfactio*, q. 8. vt tan-
tum sit vera de opere præcepto iure naturali; quia
opere præcepto iure tantum positiuo, existimat
satisfieri posse debito pœna.

Adrianus verò in 4. quæst. 3. de *Satisfactione*,
Suarez disp. 37. sçt. 4. Vasquez quæst. 94. art. 1.
dub. 3. & communiter Doctores, partem affirmatiuam tradunt, & merito: quia alias, qui mortem
paritur à tyranno, quia non negat Christum, non
satisfaceret pro dicta pœna, cum tunc eam patiatur
ex præcepto naturali religionis. Et ratione à
priori probatur, quia opera bona pœnalia iusti, ex
eo quod sint præcepta, non desinunt habere pro-
portionem ad compensandam eam pœnam, quia
non desinunt esse humanæ seu libera, & pœnalia,
& bona, & Deo grata, & facta à persona ipsi Deo
grata; ergo ex eo quod sint præcepta, non desinunt
esse condigne satisfactio pro ea pœna. Et con-
firmatur, quia opera bona pœnalia iusti, quamvis
præcepta, non habent minorem proportionem ad
satisfaciendum pro dicta pœna, quam ad merendu-
m vitam eternam; sed ex eo quod sint præcepta,
non desinunt esse meritoria vita eterna, vt definitur
in Tridentino scilicet 6. can. 10. & 16. ergo nec de-
sinunt esse satisfactio pro dicta pœna.

Ad primam ergo rationem aduersiorum re-
spondetur, quod licet duobus debitis ex iustitia, nequeat satisfieri ex iustitia solutione vni tantum
debito æquali, quia illi debet satisfieri ex iustitia, ac proinde ad æqualitatem in qua consistit iustitia,
& inter illa duo debita ex una parte, & inter il-
lam solutionem ex alia non est æqualitas; duobus
verò debitis, quando utrumque non est iustitia,
optime potest satisfieri uno tantum opere debito
ex diuersis titulis, quamvis vnu sit iustitia (vt ex-
istenti in extrema necessitate corporali, cui ex titu-
lo misericordia debitus est panis, quamvis alias
sit debitus ex iustitia utriusque debito, satisfit illo
solo pœna) ac proinde debito pœna, quamvis sit
instar debiti ex iustitia commutativa, satisfieri po-
test opere alias debito ex præcepto.

Ad secundam concedimus, Confessarium pos-
se in pœnitentiam iniungere opus præcepti, imo
aliquando expedire, attenta fragilitate pœnitentis: nihilominus, quoties opus aliquod absolutè in
pœnitentiam imponitur, vt ieunium, vel auditio
Missæ, intelligitur de opere quod non est pœni-

tenti in præcepto, dum oppositum ex circum-
stantijs non coniicitur, de quo Disputatione xiv.
Difficultate viii.

DIFFICULTAS IX.

Vtrum ad condignam satisfactionem pro
pœna temporali restante requiratur
acceptatio Dei.

Supponimus, in operibus bonis pœnaliis iu-
sti esse dignitatem & valorem ad satisfac-
tendum pro pœna temporali restante, vt diximus
Difficult. viii. Imo etiam absque pacto aliquo,
& promissione Dei, quia ex nullo pacto & nulla
promissione aduenit dictis operibus valor aliquis,
nec dignitas.

Hoc ergo supposito, difficultas est, An opera
bona pœnalia iusti habentia dictam dignitatem &
valorem, ratione cuius sunt satisfactio in actu
primo pro dicta pœna, vt de facto & in actu
secundo satisfacient pro ea, sit necessaria acceptatio
& noua voluntas Dei, qua illa opera acceptet in
locum pœnae temporalis restantis, seu in satis-
factionem pro illa.

Vasquez quæst. 94. art. 1. dub. 3. & 1. 2. disp. vlt. Vasquez.
cap. 3. docet, opera satisfactio iusti ex natura rei
satisfacere de facto & in actu secundo pro dicta
pœna, & extinguere debitum seu dignitatem illius,
absque eo quod ad id sit necessaria acceptatio
aliqua Dei, quia dicta opera ex se, absque accepta-
tione aliqua superaddita Dei, sunt condigna vt iu-
stus non puniatur pœna illa; ergo formaliter abs-
que acceptatione Dei redditum ipsum iustum di-
gnum quod non puniatur ea pœna; ergo iustus
absque acceptatione aliqua Dei, per opera illa fit
& manet non dignus pœna illa; ergo opera illa abs-
que acceptatione Dei auferunt & extinguunt di-
gnitatem & debitum illius, cum efficiant iustum
non dignum puniri.

Suarez verò disp. 37. sçt. 8. Egidius disp. 2. Suarez.
num. 121. & disp. 10. dub. 3. & 4. & Ochagavia Egidius.
quæst. 4. docent, & merito, opera satisfactio iusti
pro pœna temporali restante, de facto & in actu
secundo non satisfacere pro illa, absque accepta-
tione superaddita Dei, qua acceptet illa opera in
compensationem pro pœna illa. Quod indicat
Tridentinum scilicet 14. cap. 8. dum ait, satisfactio-
nes nostras à Christo offerri Patri, & per illum ac-
ceptari à Patre, quo supponit, acceptationem satisfac-
tionum nostrarum, esse gratiam nouam & su-
peradditam, factam nobis à Deo ex meritis Christi: & cap. 9. dum ait, esse maximum amoris argu-
mentum, vt flagellis à Deo immisssis, & à nobis pa-
tienter toleratis, satisfacere valeamus; quo etiam
supponit esse nouum amorem, & nouum fauorem,
flagella à Deo immisssas, & à nobis patienter tol-
erata, satisfacere in actu secundo pro penitentia debiti
restituere ex peccatis quoad culpam remissis.

Et ratione probatur & declaratur, quia con-
digna satisfactio in actu primo pro pœna debita re-
stante, non sit, efficiendo opus dignum non puniri
ea pœna, quia in operibus iusti etiam pœnaliis,
non agnoscitur alia dignitas quam gloria & etiam
gratia sanctificans, quia suâ naturâ est ius aut
quasi ius ad gloriam, sed tantum fit efficiendo
opus condignum & moraliter æquivalens pœnae
debitæ,

R. 2. debiti,

debitæ, ac proinde sufficiens ut nihil poena remisso admittatur in locum poena debita restantis. Et ideo satisfactio iusti dicitur in Tridentino solutio seu exsolutio, qua non ita propriè diceretur solutio, si non fieret efficiendo aliquid aequivalens poena debita, sed efficiendo aliquid dignum non punitione debita. Opus autem istud sic condignum, seu aequivalens, ex se ipso non extinguit debitum poena, seu poenam debitam, quia opus illud non est quod debetur in poenam, etiam si ei aequivaleat; ergo ut eo in actu secundo & de facto fiat satisfactio pro poena debita, necessaria est acceptatio, quia Deus, cui incumbit puniri, admittat illud opus in locum illius poena, & abfque ea acceptatione non extinguitur debitum seu dignitas poena: sicut qui debet domum, non satisfacit in actu secundo per pecuniam aequivalente domui, absque acceptatione & voluntate illius cui debita est domus, nec extinguit debitum domus.

Ex quo ad rationem aduersariorum constat, eius primum Antecedens esse falsum, nempe opus bonum poenale iusti ex se esse condignum, ut iustus non puniatur poena debita restante, & addimus, quod quamvis sit verum, etiam erit necessaria acceptatio Dei, ut opus illud fiat satisfaciens in actu secundo, id est, ut inducat in actu secundo Deum ut non puniat ea poena debita: quia licet admittamus, opus illud ex se esse condignum non punitione debita iusti, & cum reddere dignum ut non puniatur ea poena debita, non tamen destruer dignitatem illius poena, nec efficiat iustum non dignum ea poena, quia vtraque dicta dignitas comparsibilis est, etiam si termini earum, nempe puniri & non puniri, sunt incomparsibilis, & contradictoriè opponantur; optimè enim compati possunt aliquem ab uno actu peccati remisisti, esse dignum poena, & ab alio actu bono superueniente fieri dignum ut non puniatur ea poena (sicut optimè compatitur, aliquem ob vincit finem desiderare mortem patris, & ob alium finem desiderare quod non moriatur) etiam si nequeant vtramq; partem contradictionis simul efficaciter intendere, quia nequit vtraque simul fieri, & intentio efficax ad id

conatur. Vnde peccator, qui eo ipso est dignus poena aeterna damni, seu carentia aeterna visionis Dei, & postea iustificatur, & eo ipso fit dignus aeterna visione Dei, non deficit esse dignus carentia aeterna visionis Dei formaliter, quia fit dignus aeterna visione Dei, sed quia culpa mortalis, à qua dignitas aeterna carentia visionis Dei dependet etiam in conferuari, destruitur per formam iustificantem, & quia dignitas aeterna visionis Dei, orta ex opere bono iusti, non destruitur per peccatum mortale subsequens, sicut nec opus ipsum bonum, à quo facta, & non remunerata, dependet in conferuari; sed tantum mortificatur & impeditur quod adceptionem visionis Dei, & quoad hoc quod denominat ipsum hominem dignum aeternam visionem Dei, ut diximus Disput. 11. Diffic. XXIIII, & docuit S. Thomas in 4. d. 22. q. 1. art. 1. ad 6. s. Thomas. Ideo in actibus illius peccatoris manent simul dignitas aeterna carentia visionis, & dignitas aeterna visionis, quamvis haec non maneat expedita, sed impedita & mortificata quod duo praedicta, quandiu manet peccatum mortale; & tantum ab hoc, & non à dignitate aeterna carentia visionis, ac proinde etiam admisso eo primo Antecedente, erit necessaria acceptatio Dei, qua velit non punire iustum pena illa qua verè dignus est.

Observandum est, Deum de facto & in actu secundo semper acceptare satisfactionem condignam iusti, in compensationem poena debita pro peccato quod culpam remisisti, alias infligenda in alia vita; non tamen semper in compensationem poena infligenda in hac vita, sed etiam aliquando infligere, ut sic à peccando deterreat; & numquam acceptare satisfactionem condignam iusti in compensationem poena debita pro peccato veniali non remisso quod culpam alias infligenda in alia vita.

Sed an ynis iustus possit suis priuatis operibus condigne satisfacere pro alio iusto pro pœnatemporalis restante post remissionem peccati, quod non pauci docent, an tantum de congruo, quod alii magis arridet, examinatur in Tractatu de Suffragijs.

DISPUTATIO XIV.

De satisfactione Sacramentali pro pœna debita.

Satisfactionem Sacramentalem, seu iniunctam à Confessario, esse partem, & non essentialem, sed tantum integram Sacramenti Pœnitentiae, diximus Disput. 1. v. Difficultate 1.

DIFFICULTAS I.

Vtrum Confessarius possit obligare pœnitentem ad impletionem pœnitentiae iniunctæ.

Scotus.
Gabriel.
Silvester.
Nauarrus.
Medina.
Reginald.

Scotus in 4. dist. 18. quæst. 1. art. 1.
Gabriel quæst. 1. art. 3. dubio 1.
Silvester v. Confessio 1. quæst. 25.
Nauarrus cap. 26. num. 21. Medina Cod. de Satisfactione qu. 6.
& Reginaldus lib. 7. cap. 1. n. 15.

partem negatiuam tuentur, quia non potest obli-

gare pœnitentem ad admittendam seu acceptandam pœnitentiam iniunctam, tum quia in non admittendo illam, nulli facit iniuriam, quamvis absoluatur, si pœnam debitam pro peccatis confessis velit in Purgatorio luere; tum etiam, quia alias, qui plurima peccata mortalia confessus est, possit obligari ad acceptandam grauissimam pœnitentiam, quod videtur rigidum. Addunt tamen praedicti, pœnitentem teneri ad impletandam pœnitentiam sibi iniunctam, si eam acceperat, quia eo se subiicit Confessario tamquam iudici & superiori, ac proinde tenetur ei obedire.

S. Thomas verò in 4. dist. 18. quæst. 1. art. 3. s. Thomas quæstiuncula 3. Suarez disp. 38. lect. 7. Valsquez Suarez, quæst. 94. art. 2. dub. 1. Egidius disp. 10. dub. 9. Valsquez Egidius Ochagavia Tract. vlt. quæst. 8. & communiter Doctores docent, & merito, Confessarium posse obligare pœnitentem ad impletionem pœnitentiae. Quod

trident. Quod definitum videtur in Tridentino sess. 12. cap. 8. & can. 15. dum dicitur, in Sacerdotibus esse potestatem & clauem non solum ad absoluendum, sed etiam ad ligandum, intelligit autem ad pœnitentiam iniunctam, ut pater ex contextu, Id vero quod responderet Nauarrus, potestatem ad ligandum ad pœnitentiam esse potestatem ad taxandum illam, ridiculum est: quia nullus sola taxatione pœnæ, quam alter potest liberè non admittere, dicitur ad pœnam ligare. Et ratione probatur, quia Sacerdotibus collata est potestas perfecta ad iudicandum de peccatis confessis, ergo non tantum est ad absoluendum a peccatis, sed etiam ad obligandum ad pœnam pro debito pœnae relicto post illorum absolutionem, alias non esset illis clauem potestas perfecta, sed imperfecta, quia non esset ad omnino admissam & perfectam remissionem peccatorum. Et confirmatur, quia impositio pœnitentia, sicut absolutione, est vera sententia, utpote procedens a Confessario ut a iudice, sententia autem iudicis vim habet præcepti & obligandi.

Vnde Confessarius non tantum potest obligare ad pœnitentiam, sed etiam semper obligat, quod oppositum ex verbis non coniicitur, immo non potest non obligare, ut dicimus Diffic. II.

Ad rationem ergo aduersoriorum respondemus, quod licet pœnitens non acceptando pœnitentiam nulli faciat iniuriam, facit tamen contra præceptum Confessarii, cui, utpote iudici & superiori, obediens tenetur, etiam quando pœnitentia iniuncta est grauissima, si, attentis peccatis confessis, & fragilitate pœnitentis, non sit excessiva, quia tunc non est rigidum ad illam obligare:

Pœnitens ergo sub peccato tenetur ad impletionem pœnitentia sibi iniunctæ: in d. & sub mortali, quando pœnitentia iustæ iniuncta est grauiss., v. g. audiendi alias Missas, ut contra Caietanum tom. 1. Opusculorum tract. 6. quæst. 2. aduentur Vasquez, Suarez, Aegidius, & communiter Doctores; quia violatio cuiuscumque præcepti rei grauiss., est grauiss., & grauiter dissolans rationi; & ob eamdem rationem tenetur sub mortali ad impletionem pœnitentia iniuncta pro mortaliibus ante legitime confessi, aut pro venialibus, quando est grauiss. aut esse potest) ut contra Nauarum cap. 21. num. 43. & contra Vidualum de Satisfactione num. 26. aduentur Aegidius ubi suprà, & Henriquez lib. 5. cap. 20. Tenetur autem pœnitens sub mortali ad impletionem pœnitentia grauiss., quamvis Confessarius tantum velit obligare pœnitentem sub veniali, ut contra Medinam & contra Suarez aduentur Vasquez, Aegidius & Ochagavia: quia sicut non est in voluntate Superioris, non obligare, supposito quod vult præcipere, quia obligatio oritur necessariò ex præcepto semel posito; ita etiam non est in potestate Superioris, non obligare sub mortali, supposito quod vult rem grauem præcipere, quia ex præcepto rei grauiss. semel posito, oritur necessariò obligatio sub peccato grauiss. seu mortali, quia tota obligatio præcepti oritur necessariò ex ipso semel posito.

Quando vero pœnitentia iniuncta est leuis, v. g. recitandi decem Salutationes Angelicas, & vnam Orationem Dominicam, eius omisso tantum erit leuis seu venialis, sicut omisso cuiuscumque alterius præcepti rei leuis, ut docent communiter Doctores: ex eo vero quod omissione illius

non perficiatur Sacramentum Pœnitentia, ipsi non interrogatur grauis irreuerentia, quia ex defectu impletionis pœnitentia adhuc grauus non deficit Sacramento perfectio aliqua essentialis, sed tantum integralis & valde extrinseca ipsi. Et ob eamdem rationem omisso partis leuis, pœnitentia grauiss., tantum erit venialis, sicut omisso partis leuis cuiusque alterius præcepti rei grauiss. In omisso autem pœnitentia adiunctæ, ad minus erit duplex malitia distincta, altera sacrilegij contra religionem, & irreverentiam Sacramento debitam, qua numquam erit mortalis, quamvis pœnitentia omisso sit grauiss., quia defectus numquam erit grauiss., quia est defectus partis tantum integralis & valde extrinseca; altera contra iustitiam vindicativam, intuitu cuius pœnitentia iniungitur a Confessario, quia potest esse mortalis, ut nuper dicebamus, & quando etiam iniungitur in medietate contra aliquid peccatum, erit etiam alia teritia malitia illius peccati contra quod iniuncta est, quæ erit grauiss. aut leuis, pro grauitate aut leuitate pœnitentia iniuncta:

Circa tempus in quo pœnitens tenetur impletare pœnitentiam, certum est, teneri tempore præscriptio a Confessario, si illud præscriptum. Quod si tunc illam non impletat, etiam tenetur postea illam implete, quia semper (etiam quando aliquando iniungitur in honorem diei præscripti) iniungitur in vindicativam peccatorum confessorum. Si vero a Confessario nullum præscribitur tempus, implenda est quam primum moraliter commode possit (ut aduentur Suarez scđt. 7. & Aegidius *Suarez* dub. 9.) nisi aliud ex verbis aut ex circumstantiis *Aegidius*, coniiciatur voluisse Confessarium. Ita tamen obligat quam primum moraliter commode possit, ut non quæcumque dilatio impletionis pœnitentia grauiss., sit mortalis, nisi sit nimia seu grauiss. & quod ad hoc id est quando differetur pœnitentia post tempus a Confessario præscriptum, nisi quod tunc dilatio potest aliquando esse mortalis, quando pœnitentia grauiss. fuit præscripta in aliquo die in honorem festivitatis illius diei, si differatur post illum, quamvis non semper, nisi quando defectus honoris censetur grauiss. Addit Ochagavia, tunc dilationem pœnitentia grauiss. esse nimiam & grauiss. ut quando differatur ultra tertium diem: fed scrupulose procedit, quia haec dilatio non videretur nimia, in d. nec ultra octauum diem (præterim quando res in pœnitentiam iniuncta non potest commode fieri, ut flagellatio) nisi quando res in pœnitentiam iniuncta esset valde grauiss., & posset commode impleri, quia etiam ex rei grauitate crescit grauitas dilatationis, sicut ex defectu commoditatis implendi illam decrescit grauitas dilatationis. Nihilominus taxationem grauitatis dilatationis pœnitentia grauiss., doctioribus remittimus.

DIFFICULTAS II.

Vtrum Confessarius tenetur pœnitentiam imponere.

*C*onueniunt Doctores, Confessarium absquentem pœnitentem regulariter teneri pœnitentiam aliquam imponere. Quod significat Tridentini sess. 14. c. 8. Tenetur autem ad id, Primò ex virtute religionis, ut perficiat Sacramentum Pœnitentie;

trident.

quia Pœnitentia seu satisfactio est pars integralis illius: & ex hac virtute tantum tenetur sub peccato veniali sacrilegij. Secundo etiam tenetur ex iustitia vindicativa, vt in hoc iudicio Sacramentali aequitatem seruet, quia in eo est verus index; & ex hac virtute tenetur sub mortali, quando iniungenda est pœnitentia grauis. Et aliquid Tertiò etiam tenetur ex aliqua alia virtute, quando scilicet est maximè conueniens ad medelam pœnitentis contra aliquid peccatum, quod timetur committendum a pœnitente; quia etiam ad hoc tenetur peculiariter ratione officij medici spiritualis, quod in hoc iudicio etiam exerceretur. Tenetur autem tunc ex illa virtute contra quam futurum est peccatum quod timetur, in cuius medelam iniungenda est pœnitentia; & tenetur ex ea virtute, non primario, sicut tenetur pœnitens non peccare contra illam; sed secundario, ne pœnitens contra illam peccet; & ex hac tenetur sub mortali, quando iniungenda est in medelam contra peccatum mortale.

Addidimus, Confessarium ab soluente pœnitentem regulariter teneri pœnitentiam aliquam ei imponere; quia aliquando non tenetur. Primo, quando pœnitens est in articulo mortis, & est in incapax receptionis aut impletionis pœnitentie, vel quia amittit sensum, vel alter; quia tunc prospicendum est potius pœnitenti eum absoluendo, quia in eius utilitatem institutum est Sacramentum Pœnitentie, quam perfectioni integrali, & tam valde extrinsecus Sacramento: si vero capax sit receptionis & impletionis pœnitentie, imponenda est aliqua pœnitentia, quamvis leuis, quam tunc possit exequi, & etiam alia sub conditione si *vinat*, si illa leuis non sufficiat, attenta grauitate peccatorum, quam si forsan vixerit, impletatur.

Secundo Confessarius potest ab soluere pœnitentem, nullam illi imponendo pœnitentiam, quando ex confessione pœnitentis & ex alijs indicis prudenter coniicit & credit, pœnitentem iam satisficiisse pro peccatis confessis, si alias non sit necessaria ad cautionem in futurum, quia tunc ex nullo titulo tenetur pœnitens pœnitentiam adimplere, quia non ob satisfactionem pro peccatis, nec ob cautionem in futurum, vt supponimus; nec tenetur ut perficiatur integraliter Sacramentum, quia perfectio haec non est debita nisi in satisfactionem, vel in medelam, vel in utramque. Nihilominus quia in hoc iudicio facile potest Confessarius errare, consultius erit, quamvis non necessarium, tunc aliquam imponere pœnitentiam.

Tertiò Confessarius potest pœnitentem absoluere, nullam illi imponendo pœnitentiam, quando pœnitens lucratur Indulgentiam plenariam, vt contra Henricum lib. 5. c. 22. & contra Ochagaviam q. 14. adiurunt Toletus 1.6. c. 23. Vinaldus de Satisfactione num. 26. & S. v. Satisfactione n. 2, quia tunc impositio pœnitentie non est necessaria ad satisfactionem pro pena temporali, quia remittitur aut remisita est per plenariam Indulgentiam, & alias potest non esse necessaria in medelam.

Observandum est, in quo Doctores communiter conueniunt, pœnitentiam posse pro arbitrio Confessarii imponi ante absolutionem, vel post eam, dummodo, quando imponitur post, imponatur ante discessum pœnitentis, vt in eodem iudicio imponatur censeatur, quod in absolutione finitur: conuenientius tamen esse, in confessione grauium

peccatorum pœnitentiam ante absolutionem imponere, vt pœnitens spe absolutionis magis acquiescat conuenienti pœnitentie; quod etiam ipsi pœnitenti est eligibilis, vt si nolit pœnitentiam admittere, possit non recipiendo absolutionem ad alium Confessarium confugere (quod licet potest facere, quamvis pœnitentia sit iusta & prudens) quia si absolitus fuisset, tenetur illam, si esset iusta & prudens, admittere.

DIFFICULTAS III.

Quantam pœnitentiam teneatur Confessarius imponere.

Conueniunt Doctores, Confessarium teneri imponere pœnitentiam, attendendo ad grauitatem criminis, & ad facultatem pœnitentis, vt dicitur in Tridentino less. 14. c. 8. quia pœnitentia imponitur in vindictam & satisfactionem peccatorum, habita tamen ratione ad utilitatem spiritualem pœnitentis, quia Sacramentum Pœnitentie in utilitatem pœnitentis institutum est.

Vnde conueniens erit, praesertim quando grauitas peccatorum est magna, leuiores imponere pœnitentiam, quam grauitas peccatorum exigit, vt sic pœnitens ad confessionem alicuiatur, vel item ne ab ea arreatur, quia id cedit in utilitatem spiritualem illius. Et ob hanc rationem est multo moderanda, quando, si sic non fiat, prudenter timetur quod non impliet pœnitentiam. Nihilominus cum pœnitente qui sepius in eadem peccata incidit, securius agendum est, & eius fragilitati non est facilè indulgendum, vt sic a peccatis arreatur: quia minus malum est eum exponere periculo non implendi pœnitentiam, & concipiendi horrorem aliquem confessionis, quam maximam indulgentiam ei praebere occasionem sapienti incidenti in eadem peccata, & ea absque debito dolore & proposito confitendi.

Caudium tamen est Confessario, ne absque rationabili causa leuissimas pœnitentias pro peccatis grauissimis imponat; quia praterquam quod erit negligens iudex & medicus, etiam dabit pœnitenti occasionem minus astimandi grauitatem peccatorum, & liberius peccandi. Vnde, quando ex aliqua rationabili causa pro peccatis grauibus leuissima imponitur pœnitentia, monendum est pœnitens, id fieri sic, ut eius fragilitati caueatur.

Ita tamen iniungenda est pœnitentia pro peccatis, attendendo ad grauitatem eorum & ad facultatem pœnitentis, vt quamvis dispositio pœnitentis non exigit alleuiari, non debet imponi pœnitentia ex se, seu ex opere operantis, & quae condigna & moraliter aequivalent pœna debita peccatis, remisitis quoad culpam per absolutionem, vt adiurunt Vazquez quæst. 94. art. 2. dub. 6. n. 5. Valdes & Suarez dis. p. 38. secl. 5. quia non est necessaria pœnitentia moraliter aequivalent, cum per ipsam pœnitentiam impletam remittatur aliquid, & non parum pœna relinquit post absolutionem ex opere operato. Ob quod Sacramentum Pœnitentie est tribunal misericordiae, non solum quoad remissionem culpæ, sed etiam quoad remissionem pœnae.

Et quia non constat Confessario quanta pena sit dignum peccatum, & quanta remittatur ex opere operato per Sacramentalem pœnitentiam, (imò per

Toletus.
Vinaldus.
S. v.

pet eam non remittitur determinata aliqua pœna, videlicet Difficultate xv.) ideo pœnitentia imponenda est ad arbitrium viri prudentis, quantum fieri posuit prudenter à viro prædicto ignorante.

DIFFICULTAS IV.

Utrum Confessarius teneatur imponere pœnitentiam obligantem, seu sub præcepto.

Nauarrus. cap. 26. num. 24. Henriquez. lib. 5. cap. 21. Suarez. disp. 38. sect. 39 & Adamus. Tanner. disp. 6. quæst. 8. num. 7. partem negatiuam tuncut, quam etiam tradidisse videtur. S. Thomas. Quidlibet 3. articulo 28. Et probari potest, quia ex una parte pœnitentia sub consilio tantum imposita est sufficiens. Sacramentalis, utpote imposita virtute clauit, & ex altera parte, pœnitentia sic iuposita potest esse expediens pœnitenti ob ipsius fragilitatem.

Valquez vero quæst. 94. art. 2. dubio 1. num. 9. Nugus in Addition. quæst. 13. art. 2. difficult. 1. & Agidius disp. 10. dub. 8. partem affirmatiuam tradunt (quam videatur tradidisse Tridentinum confessi. 14. cap. 8. dum supponit, impositionem pœnitentia pertinere ad potestatem ligandi) & merito: quia Confessarius teneat imponere pœnitentiam in vindictam peccatorum, & aliquando etiam in cautionem in futurum, cuius impositio est vera sententia condemnativa ad pœnam, & aliquando etiam in medelam, procedens à Confessario ut à iudice non minus quam absolutio: sententia autem iudicis semper habet vim obligandi reum, ergo Confessarius teneat imponere pœnitentiam obligantem, seu sub præcepto, cum teneat ferre sententiam condemnatiuam, & aliquando etiam in medelam. Vnde sola pœnitentia obligans est Sacramentalis, quia hac sola est iudicialis, & sola iudicialis pertinet ad Sacramentum Pœnitentia, quia ea sola procedit à Confessario ut ministro huius Sacramenti, & Confessarius non est qualiscumque minister in hoc iudicio & Sacramento, sed tantum iudex. Ex quo constat ad rationem aduersariorum, priorem partem Antecedentem esse falsam.

S. Thomas. 5. Thomas autem ubi supra, tantum vult, Confessarius posse imponere pœnitentiam, non obligando determinate ad aliquod opus, sed optionem concedendo pœnitenti, ut faciat hoc vel illud, prout maluerit, obligando tamen ad unum vel ad alterum sub disunctione.

DIFFICULTAS V.

Utrum Confessarius, iniungendo pœnitentiam, obliget pœnitentem, ut eam per se ipsum exequatur.

Difficultas hæc non procedit de pœnitentia quæ imponitur in medelam peccatorum, & præservationem ab eis, quia hæc ab illo que dubio debet à pœnitente per se ipsum impleri, sed procedit de pœnitentia, quæ tantum imponitur in vindictam & castigationem pro peccatis.

Circa difficultatem ergo conueniunt Doctores, pœnitentiam impositam pœnitenti in vindictam peccatorum, non posse impleri per alterum, quando non constat Confessarium id velle: quia cum

imponat pœnitentia pro crimen personali, quando aliud non exprimit, vult impleri per pœnitentem in vindictam criminis personaliter committi: Punetum ergo difficultatis est. An pœnitens possit pœnitentiam implere per alterum, quando Confessarius id vult, sive id velit quando illam imponit, sive postea.

Henriquez lib. 5. cap. 21. Suarez disp. 18. sect. 9. Vivaldius de Satisfactione num. 12. Reginald. lib. 7. cap. 7. quæst. 2. & Adamus num. 11. partem afficit, matibam tueruntur; quia ex una parte unus potest

Vivaldius.

Reginald.

Adamus.

falsificare pro alio, pro pœna temporali relata post remissionem peccati; & ex altera parte, obligatio implendi pœnitentia oportet ex voluntate Confessarii; ergo quando Confessarius vult, id sufficiat.

Lebedina. Lædina. Valquez. Valquez.

Agidius. Agidius.

Ochagavia. Ochagavia.

quia præcepto Confessarii imponens pœnitentiam, sicut præcepto cuiuscumque alterius luperioris, tantum sicut opere ipso quod præcipitur Confessarius autem nequit præcipere opus alterius, sed tantum pœnitentis quia solus ille & non alter est ipsi Confessario inferior in eo foro Sacramentali; ergo pœnitens nequit implere pœnitentiam opere alterius, sed per se ipsum opere proprio, nec aliud potest Confessarius velle.

Vnde, quamvis pœnitens, cui imposita est pœnitentia, sit impotens ad eam impleandam per se ipsum, non teneat illam per alterum implere, quia nequit illam implere per alterum; poteritamen pœnitentem iniungi in pœnitentiam, ut procrearet opus aliquid ab altero fieri, quia hæc procuratio est opus ipsius pœnitentis, ac proinde ipsa sola procuratio est Sacramentalis, & ipsi pœnitenti proficiens ex opere operato, & non opus alterius. Hoc autem non tollit, pœnitentem, cui in iungitur elemosyna, posse eam per alterum elargiri, quando aliud non exprimitur à Confessario, quia eo præcepto absoluere latet tantum præcipitur, ut ex propriis bonis fiat elemosyna, sive illa fiat à pœnitente per se ipsum, sive per ministru, immo etiam poterit fieri per alterum ex bonis huius alterius, quando iste vult pro pœnitente elemosynam facere, quasi donando pœnitenti bona illa ex quibus fit elemosyna.

Ad rationem ergo aduersariorum concedimus, iustum posse pro altero sive viuo sive defuncto ex opere operantis saltem de congruo satisfacere prædicta pœna; negamus tamen, Confessarium posse præcipere opus alterius in vindictam peccatorum pœnitentis, quia non est superior illi alteri.

DIFFICULTAS VI.

Utrum in pœnitentiam Sacramentalem, tantum imponendum sit opus pœnale.

Non procedit difficultas de pœnitentia quæ imponitur, attendendo solum ad cautionem peccati in futurum, quia in hanc absque dubio imponi potest opus pœnale, si forte sit aliquod non pœnale, quod sit vtile ad eam cautionem; sed procedit de pœnitentia, quæ imponitur, attendendo ad peccata confessa, ut iam commissa in satisfactionem pro illis, sive in eius impositione tantum attendatur ad id, sive etiam ad cautionem similium peccatorum in futurum.

Circa difficultatem ut sic, Doctores, qui existimant, opere bono, quamvis non pœnali, posse satisficeri ex opere operantis pro pœna temporalis restante post remissionem culpæ, docent, in dictam pœnitentiam Sacramentalem posse & sufficere iniungit quodcumq; opus bonum, quamvis non pœnale, quia secundum illos quodcumque opus bonum, quamvis non pœnale, est satisfactorium pro dicta pœna, ergo potest & sufficit imponi in dictam pœnitentiam Sacramentalem, quia hæc imponitur in satisfactionem pro pœna temporalis restante post absolutionem à peccatis.

Doctores vero qui existimant, solo opere bono pœnali posse satisficeri ex opere operantis, docent, in dictam pœnitentiam Sacramentalem imponit tantum posse opus bonum pœnale, & merito id docent: quia dicta pœnitentia Sacramentalis imponenda est & in satisfactionem pro pœna temporalis restante post absolutionem, & etiam in vindictam & castigationem peccatorum confessorum, ut ea assumatur pœna restans, ut supponitur in Tridentine sess. 14. cap. 8. Et utrumque constat ex eo, quod dicta pœnitentia Sacramentalis imponitur in iudicio à Confessorio ut à iudice, pro criminibus & peccatis confessis, ac proinde in vindictam & satisfactionem eorum, in plenam & perfectam remissionem eorum: in modo non aliter in vindictam peccatorum, quām ut media ea satisfiat plenè & ultimātē pro peccatis; opus autem bonum non pœnale, non est satisfactorium pro pœna restante, ut diximus Disp. xiii. Diff. vi. Nec est aptum ut assumatur in vindictam & castigationem pro peccatis in plenam & perfectam remissionem eorum.

Vnde ad rationem aduersariorum, negamus, opus bonum non pœnale esse satisfactorium pro pœna restante; & quamvis esset, non sufficeret ut imponeretur in dictam pœnitentiam Sacramentalem, quia non est aptum ut imponatur in vindictam peccatorum. Et ob hoc posterius nonnulli ex Doctribus, qui existimant, quocumque opere bono, etiam non pœnali, posse satisficeri ex opere operantis pro pœna temporali, docent, in dictam pœnitentiam Sacramentalem tantum posse imponi opus bonum pœnale, quia scilicet opus non pœnale nequit imponi in vindictam peccatorum.

Ita tamen imponenda est pœnitentia in vindictam & satisfactionem peccatorum, ut quando etiam imponitur in cautionem in futurum, seu in medelam, hæc non sit superaddenda toti pœnitentia, quæ alias debet imponi in vindictam & satisfactionem, si ea quæ imponitur in cautionem, est etiam opus pœnale; quia tunc huic tantum est addendum ex aliis operibus pœnaliis, quod deest ad rationabilem castigationem & satisfactionem peccatorum pro pœna restante, attendendo etiam ad fructum quem ex opere operato confert pœnitentia imposta.

Ita tamen imponendum est opus pœnale in pœnitentiam, ut possit imponi applicandum pro anima Purgatorij, vel pro aliquo vino, quoad valorem quem habet ex opere operantis (quamvis nequeat quoad valorem quem ut pars Sacramenti Pœnitentia habet ex opere operato, quia opus Sacramenti ex opere operato tantum conferrur recipienti Sacramentum) in modo quamvis à Confessorio non imponatur applicandum pro altero, poterit

ipse pœnitentia applicare, etiam si pœnitentia imposta sit, attento valore operis impositi ex opere operantis, quia cooperatio pœnitentis ad remissionem pœnae restantis, nullo iure est pœnitentis sub obligatione, & ideo pœnitentia potest impleri in statu peccati mortalis, in quo non remittit pœnam restantem, ut dicemus Diff. xii. & xiv.

DIFFICULTAS VII.

Vtrum in pœnitentiam Sacramentalem sit imponendum opus externum.

Alexander 4. par. quæst. 84. memb. 2. artic. 1. Almainus in 4. distinct. 15. quæst. 1. par. 1. affirmatiuam tenuit, Primo, quia pœnitentia est pars integralis Sacramenti Pœnitentie, quod est sensibile, sicut quodcumque aliud Sacramentum, ergo debet esse sensibilis & externa. Secundo, quia pœnitentia imponitur præcepto humano, hoc autem tantum potest præcipi actus externus.

Suarez vero disp. 38. sect. 6. Henriquez lib. 5. cap. 19. & Agidius disp. 10. dub. 8. partem negant, tradunt, & merito: quia ex una parte actus internus, v. g. actus intellectus & actus voluntatis, potest esse pœnalis, seu afflictivus & difficultis, ut actus fidei & actus contritionis, & ex altera parte nihil obstat ut imponi possit in pœnitentiam Sacramentalem, ut constabit ex solutione rationum aduersariorum.

Ad primam ergo concedimus, pœnitentiam Sacramentalem esse partem Sacramenti sensibilis, ad id tamen sufficit quod sit sensibilis & quia externa per accidens, ratione alterius, nempe ratione impositionis exterioris, qua imponitur à Confessorio, & ratione acceptationis, qua acceptatur à pœnitente, sicut sit contritio ratione confessionis.

Et ad secundam concedimus, pœnitentiam imponi præcepto humano, tamen non lato potestate communis superioris humani, quia non potest præcipi actus internus, sed lato potestate speciali ligandi à Christo specialiter concessa, quo præcipi potest actus internus, sicut etiam fieri potest absolutione à peccatis omnino internis, quia sit potestate speciali à Christo specialiter concessa.

DIFFICULTAS VIII.

Vtrum in pœnitentiam Sacramentalem imponi possit opus præcepti.

Aludanus in 4. distinct. 15. quæst. 1. artic. 1. & Palaus Maior quæst. 2. dub. 1. partem negant, tradunt, quia opus præcepti non est satisfactorium ex opere operantis pro debito pœnae, ut ex ipsis restitutum Disp. xii. Diff. viii.

Sotus vero in 4. dist. 19. quæst. 2. Valquez q. 94. art. 1. dub. 6. Suarez disp. 38. sect. 6. Victoria Valquez. num. 205. Vinaldus de Satisfactione, num. 10. Agidius dub. 8. & communiter Doctores partem affirmatiuam tradunt, & merito: quia ex una parte actus operæ præcepti sunt satisfactoria ex opere operantis pro debito pœnae, ut diximus ubi supra; & ex altera, eorum impositio in pœnitentiam potest pœnitenti expedire.

Obser-

Observandum tamen est, regulariter expedire iniungere in pœnitentiam opera non præcepta, ad aliquid noui obligando pœnitentem, vt sic magis puniatur peccator ob peccatum, & magis inducatur ad timorem peccati in futurum. Ac proinde, vt Doctores communiter aduentunt, quies ex verbis Confessarij oppositum prudenter non coniugit, credendum est in pœnitentiam iniungere opera aliæ non præcepta. Quod etiam est verum, quando imponit elemosynam, qua aliæ ob extreemam necessitatem obligat, vt contra Victoriam, Viualdum, & Egidium aduentunt Vasquez, & Suarez: quia eadem currit ratio in elemosynam, quando est sub obligatione, & in operibus aliorum præceptorum: & id adhuc est verum, quamvis obligatio elemosynæ superueniat post iniungam pœnitentiam, vt contra eosdem & contra Sotum aduentunt Vasquez & Suarez, quia etiam tunc currit dicta ratio.

DIFFICULTAS IX.

Vtrum Confessarius possit imponere pœnitentiam publicam.

Nomine pœnitentia publicæ intelligimus pœnitentiam coram alijs faciendam, ex qua possint in suspicionem venire, quod sit ob peccatum aliquod graue confessum.

Nauarrus. Nauarrus cap. 8. num. 10. docet, pro nullo peccato, quamvis publico & scandaloso, imponi posse pœnitentiam modo dicto publicam, quia id est contra sigillum confessionis.

S. Thomas. S. Thomas verò in 4. d. 14. quæst. 1. art. 5. quæstiunc. 1. Suarez disp. 38. sect. 6. Vasquez quæst. 94. art. 2. dub. 2. & communiter Doctores docent, & meritò, pro peccato publico posse pœnitentiam publicam imponi. Quod definitum est in cap. 1. de Pœnitentijs & remissionibus, & clarissime in Trident. sess. 24. cap. 8. de Reformatione, dum dicitur, pro peccato publico, ex quo ortum sit scandalum, oportere pœnitentiam publicam imponi. Vbi (etiam si Nauarrus neget) sermo est de impositione pœnitentie in foro Sacramentali, & non in foro exteriori, tum quia in eo cap. 8. sermo est de omni peccato, & tamen index Ecclesiasticus non iudicat de omni in foro exteriori, vt pater in homicidio, tum etiam quia sermo dirigitur ad omnes Confessarios; & tamen non omnes possunt in eo foro exteriori pœnitentiam imponere.

Et ratione probatur: quia ex una parte pœnitentia publica potest esse expediens pro peccato publico; & ex altera parte, impositione illius non sit contra sigillum, quia id, ex quo potest dicta suspicione oriri, nempe impletio pœnitentie publicæ, non fit absque consensu pœnitentis, immò sit ab ipso pœnitent, quia ipse admittit immò implet pœnitentiam; ergo imponi potest publica pœnitentia pro peccato publico. Immò & debet imponi, quando aliter nequirit auferri scandalum ortum ex illo peccato. Et ob rationem dictam potest etiam absque fractione sigilli imponi pœnitentia publica pro peccato occulto, & multò melius pro peccato publico, quamvis non sit necessaria ad auserendum scandalum; ac proinde quando alijs expediatis, vt potest aliquando expedire, poterit imponi pro uno & pro altero, quamvis pœnitens reluetur.

DIFFICULTAS X.

Vtrum pœnitentia ab uno Confessario iniuncta possit ab altero mutari.

Difficultas hæc non procedit, quando pœnitentia imposta fuit iniusta, sive ex toto, sive ex parte, quia tunc non est necessarium quod mutetur ab altero Confessario, quantum ad id in quo est iniusta; quia tunc quantum ad id, potest proprio iudicio à pœnitente omitti, quia quantum ad id non obligat. Procedit ergo difficultas, quando pœnitentia est iusta, & non procedit de mutatione quæ sit media concessione Indulgentiæ, quia hoc modo, qui potest Indulgentias concedere, potest media Indulgentia, etiam extra confessionem concessa, auteretur obligationem implendi pœnitentiam ab altero impositam, quando non est imposta in medelam, sed in puram vindictam & satisfactionem peccatorum. Nihilominus quando tempore Iubilæi conceditur Indulgentia pœnitenti, si prater confessionem exigitur ab eo aliud opus ad lucrandum Indulgentiam, quod tempore confessionis nondum est factum, imponenda est pœnitentia iusta, ne forte pœnitens deficit in operi requisito, & ob id non obireat Indulgentiam: illo tamen opere post confessionem facta, ob quod Indulgentia obtinetur, liber maner pœnitens à pœnitentia anteà imposta in puram vindictam & satisfactionem peccatorum.

Est ergo difficultas, An pœnitentia iusta ab uno Confessario imposta, possit mutari ab altero, absque media Indulgentia.

Circa difficultatem sic intellectam, Sotus in 4. disp. 20. quæst. 2. artic. 3. & nonnulli recentiores Thomistæ, docent, solum Confessarium superiore in dignitate, v. g. Episcopum, posse pœnitentiam à Confessario inferiori, v. g. à simpli Confessario, impositam mutare: quia solum Confessarius superior habet imperium in inferiori; ergo solum superior potest mutare pœnitentiam inferioris.

Addunt tamen prædicti, id non posse superiorem, nisi eorumdem peccatorum confessione auditam.

Ledesma. Ledesma 2. par. 4. quæst. 20. art. 4. & Viualdus **Valentia.** de Satisfactione num. 31. docent, quemcumque Confessarium, etiam inferiori, mutare posse pœnitentiam cuiuscumque alterius, etiam superioris, quia inferior in dignitate non minorem habet potestatem ad soliendum & ligandum, quam superior in dignitate. Et idem sentit Nauarrus cap. 26. num. 22. quando pœnitentia superioris non est imposta pro peccatis referuatis, quia tunc sententia pro his referuata est superiori. Et addunt prædicti, id posse quemcumque Confessarium, etiam inferiori, non auditâ confessione eorumdem peccatorum.

Valentia. Valentia verò disp. 7. q. 14. punc. 4. Henriquez **Valentia.** lib. 5. cap. 20. Suarez disp. 38. sect. 10. & Egidius **Henriq.** Suarez. dub. 12. docent, & merito, quemcumque Confessarium, etiam inferiori, mutare posse pœnitentiam à quocumque alio Confessario, etiam à superiori pro peccatis non referuatis impositam, eorum tamen confessione auditam.

Et in primis, quod quicunque Confessarius, etiam inferior, possit mutare pœnitentiam à quocum-

quocumque alio, etiam à superiore, pro peccatis non referuatis impositam, probatur, quia ex una parte pænitentis potest iterum eadem peccata confiteri, ac si illa non fuisset confessus, & nouum iudicium de peccatis subire, ac si illud non subiisset, quia nullo titulo impeditur ad id faciendum, & ex altera parte quilibet Confessarius, quamvis inferior in dignitate, habet potestatem absoluendi ab illis, & imponendi pænitentiam pro illis, sicut habebat, quamvis pænitens non fuisset illa confessus, ergo pænitens poterit, imò & debet se conformare sententia illius, quia ad illum ut ad ultimum iudicem configurit, ut ab eo iudicetur ultimò, & non tenetur sententia pænitentia prioris Confessoris, quia eo ipso quod reus potest suam cauam ad aliud tribunal deferre, potest imò & debet se conformare sententia posterioris tribunalis, si in eo tribunalis sifat, & non tenetur sententia prioris tribunalis.

Quod verò nullus Confessarius, quamvis in dignitate superior, possit pænitentiam impositam mutare nisi audita confessione peccatorum, probatur, quia mutatio pænitentia, quae non sit media concessione Indulgentia, nequit fieri nisi iudiciliter in foro Sacramenti Pænitentia, quia solum quod sit medià Indulgentia, sit extra Sacramentum, quia hæc solum sit applicando satisfactio-
nem Christi, & superabundante Sanctorum, illa verò tantum sit imponendo de nouo pænitentiam pro peccatis, inpositio autem pænitentia pro peccatis, ut pote actus iudicilis, tantum sit in iudicio confessionis, efficiendo iudicium & Sacra-
mentum integrum circa illa, nempe absoluendo à peccatis confessis, de quibus sit dolor, & pro eis pænitentiam imponendo.

Addidimus, *pro peccatis non reservatis*, quia nullus potest mutare pænitentiam pro peccatis reservatis impositam, nisi idem Confessarius, aut alius cui etiam sint referuata peccata illa; quia quamvis peccata reseruata, postquam quis est ab illis legi-
timè absoluens, non maneat reseruata, ac proinde quilibet etiam simplex Confessarius possit ab illis absoluere, & pro eis pænitentiam imponere, ne-
quit tamen priorem pænitentiam mutare, & efficiere quod cesset, quia nequit iudicare de illis eodem modo ac si non fuissent iudicata, & pro illis pænitentiam imponere, eodem modo ac si non fuisset imposta, cuius impositione cessaret prior sententia, sed tantum potest imponere pænitentiam pro illis, tamquam pro eis à quibus pænitens iam fuit absoluens, & pro quibus imposta fuit conueniens pænitentia; sicut Sacerdos non approbatus nequit mutare pænitentiam impositam pro mortalibus iam legitimè confessis, quamvis ab eis iam confessis possit absoluere, & pro eis pænitentiam im-
ponere.

Ex dictis deducitur, ut aduertit Egidius, cum-
dem Confessarium non posse pænitentiam à se impositam mutare, nisi prius audita confessione eorumdem peccatorum (quæ vniuerso verbo ipsi fieri potest, dicendo, Iterum me accuso peccatorum tibi confessorum, si Confessarius recordetur illorum aut faltem pænitentia à se imposta) & nisi iterum facta aut facienda absolutione; quia nequit de illis peccatis iterum iudicare, nisi nouum & integrum Sacramentum, & nouum & integrum iudicium faciendo. Nihilominus quando primum iudicium & Sacramentum censetur moraliter

manere, potest ab eodem Confessario mutari pænitentia, absque noua confessione & absolutione. Non censetur autem manere, eo ipso quod pænitentis discedit à Confessario, nihil aliud ab eo exspectans pro complemento illius iudicij: quamvis Egidio videatur manere, & durare toto die quo factum fuit, & Soto & Vivaldo duobus alijs sequentibus diebus.

DIFFICULTAS XI.

Vtrum qui oblitus est pænitentia sibi iniuncta, teneatur iterum confessionem repetere.

Onuuent Doctores, inculpabiliter obli-
tum pænitentia sibi iniuncta, non teneri iterum repetere confessionem, quia nullo titulo ad id tenetur. Est tamen difficultas, An ad id te-
neatur, qui sua culpa oblitus est pænitentia.

Siluester verò v. *Confessio* 1. q. 3. partem affir-
matiuam tuerit, quia ex una parte pænitens tene-
tur pænitentiam implere, & ex altera nequit sibi impositam implere ob obliuionem; ergo ut ipi-
sua culpa non fauet, tenetur iterum confiteri, ut
aliam pænitentiam impleat.

Vaquez verò q. 94. ar. 2. dub. 4. Suarez disp. 22. Valpau-
fect. 3. Egidius disp. 1. dub. 1. 2. & communiter Do-
ctores partem negatiuam tradunt, & merito: quia
tunc non tenetur ad repetendam confessionem
Iure diuino confessionis, quia hoc tantum obligat
ad semel confitenda mortalia, quod fit independ-
enter ab impletione pænitentia: nec ad id te-
neatur præcepto aliquo Ecclesiastico communi, quia
nullum est iterum repetendi confessionem, quan-
do pænitentia non impletur, nec faciendi aliquid
loco illius: nec ad id tenetur præcepto pænitentia
lato à Confessario, quia istud tantum obligat ad
impletionem pænitentia, quando pænitens po-
test, & non ad aliquid aliud faciendum loco illius,
quando non potest illam impleere; nec tunc pæni-
tens lucrum aliquod reportat ex sua culpa, quia
potius priuatus fructu, quem pænitentia ex ope-
re operato causat.

Obseruandum est, pænitentem teneri ad im-
plendam pænitentiam, si post obliuionem re-
curret illius, quamvis confessus sit culpam obliu-
ionis (quam tenetur confiteri, si fuit mortalis)
quia etiam post confessionem culpa obliuionis vi-
get præceptum Confessarii, & Ius diuinium na-
turalis virtutis religionis perficiendi prius illud Sa-
cramentum, cui defuit satisfactio, qua integraliter
completur.

DIFFICULTAS XII.

Vtrum pænitentia Sacramentalis impleta, causet ex opere operato remissionem pænae temporalis restantis post absolutionem à peccatis.

Sotus in 4. dist. 19. quæst. 1. art. 5. & Ledefina Sotus
2. part. 4. quæst. 13. ar. 3. dub. 4. partem negati-
uam tuerit, Primo, quia pænitentia Sacra-
mental is nec est Sacramentum, nec pars essentialis Sa-
cramenti; ergo absque fundamento dicetur ha-
bere effectum aliquem ex opere operato, seu per
modum

modum Sacramenti. Secundo, quia aliás pœnitentia Sacramentalis, quamvis fieret ex fine ventialiter malo, remitteret pœnam temporalem restantem, quia Sacramentum, quamvis factum ex fine ventialiter malo, habet suum effectum; imo etiam quamvis fieret ex fine mortaliter malo, quia mortale non obest remissionem pœnae temporalis.

Vasquez verò q. 94. ar. 2. dub. 5. Suarez disp. 38. scđt. 2. Egidius disp. 10. dub. 10. Adamus q. 5. num. 24. & communiter Doctores partem affirmatiuam tradunt, & merito: quia pœnitentia Sacramentalis impleta, est pars Sacramenti, quamvis non essentialis, sed integralis; & ut pars Sacramenti concurrit ad plenam & integrum remissionem peccatorum; ergo ad eam concurrit ex opere operato: sed non concurrit ad remissionem culpæ, nec pœna æternæ, quia hæc remissio fit ante impletionem pœnitentiae per contritionem, confessio-
nem & absolutionem; ergo concurrit ad remissio-
nem pœnae temporalis restantis, quia hac remis-
sione compleatur & integratur peccatorum remis-
sio, & ita pœnitentia impleta dicitur pars inté-
gralis, & non essentialis Sacramenti Pœnitentiae. Vnde opus in pœnitentiam impositum, multò
maiori pœnam remittit, quam si non esset im-
positum, quia in pœnitentiam impositum non sol-
lum remittit pœnam ex opere operantis, sed etiam
ex opere operato.

Ad primam ergo rationem aduersiorum con-
cedimus, pœnitentiam Sacramentalem non esse
Sacramentum, nec partem essentialis Sacramen-
ti, ex eo tamen solum deducitur non concurre ex opere operato, ad primarium effectum, nempe ad remissionem culpæ, & pœnae, non verò deduc-
tur non concurrere ex opere operato ad effec-
tum secundarium, nempe ad remissionem pœ-
nae restantis, qua compleatur & integratur remis-
sio peccati.

Et ad secundam concedimus, pœnitentiam ex fine ventiali impletam remittere ex opere operato pœnam temporalem restantem, quamvis non ex opere operantis: imo etiam remitteret impleta ex fine mortali, si alias ad eam remissionem non ob-
staret status peccati mortali; sicut etiam absolutione ex fine ventiali collata, imo etiam ex mortali con-
fert gratiam, ut pars essentialis Sacramenti simile-
cum alijs partibus essentialibus; & sicut etiam confessio ex fine ventiali facta, imo etiam ex mortali, si ante absolutionem fieri confessio ipsius finis mortalitatis: imo quamvis non fiat, si pœnitens sit naturaliter oblitus illius finis, & ante absolu-
tionem elicit dolorum sufficiemt ex mortuo compre-
hendente omnia mortalia ipsius; & sicut con-
fessio verbalis ex fine malo adhuc mortali fa-
cta, constituit Corpus & Sanguinem Christi sub speciebus Sacramentalibus: in quo detestatio seu dolor differt à confessione & ab absolutione. Quod si fiat ex fine malo, quamvis tantum ventiali, non confert gratiam, quia non tantum est pars Sacramenti, sicut sunt confessio & absolu-
tionem, sed etiam est dispositio ad gratiam, ad quam opus malum non disponit.

Addimus, in quo Doctores conueniunt, per pœnitentiam, adhuc ex fine mortali factam, satis-
fieri præcepto Confessarij, quia cù sic facta, effici-
tur quod substantia quod à Confessario præcipi-
tur, & eo ipso est Sacramentalis: imo & quantum est ex se sufficiens ad remissionem pœnae tempo-

ralis restantis, quamvis eam non remittat quando mortaliter fit, quia ei deficit status gratiæ, ut di-
cemos Difficultate XIV.

DIFFICULTAS XIII.

Utrum pœnitentia Sacramentalis causa
ex opere operato augmentum gratiae
sanctificantis.

Caietanus 3. par. q. 90. ar. 1. partem affirmati-
uam tenuit, quam tradidisse videtur S. Tho-
mas ad 2. dñm dicit, quod satisfactio, prout est in
proposito, conferit gratiam, & prout est in execu-
tione, auget illam. Et in id inclinat Suarez disp. 38:
scđt. 2. & Turrianus disput. 38. dub. 2. Et probat Turrianus
potest, quia omne Sacramentum nouæ legis cau-
fat gratiam ex opere operato, sed pœnitentia Sa-
cramentalis est pars Sacramenti nouæ legis, ergo
causat gratiam ex opere operato; sed non primam,
ergo augmentum illius.

S. Thomas verò in 4. d. 16. q. 1. art. 1. quæstiun. 2. S. Thomas.
Vasquez qua. 94. art. 2. dub. 5. Egidius dub. 10. Vazquez.
Ochagavia q. 7. & Adamus q. 8. num. 22. partem Egidius.
negatiuam tradunt, & merito: quia, ut ducuntur Ochagavia.
ex Tridentino scđt. 1. 4. c. 3. confessio, contritioni, Trident.
absolutioni, & satisfactioni, tamquam effectus ex
opere operato, conuenit plena & integra remissio
peccatorum; sed contritioni, confessioni, & abso-
lutioni, quibus essentialiter perficitur Sacramen-
tum Pœnitentiae, conuenit remissio peccatorum
quoad culpam & pœnam æternam, quia fit medi-
grañia sanctificante, ante impletionem pœnitentiae
Sacramentalis; ergo impletioni illius debet tribui
remissio pœnae temporalis restantis, ut ita per om-
nes partes Sacramenti Pœnitentiae fiat plena & in-
tegra peccatorum remissio, qualibet parte suo
modo concurrente ad illam. Et absque funda-
mento illi tribuitur alijs effectus ex opere opera-
to, & ad summum, impletioni pœnitentiae im-
posita in cautionem peccatorum in futurum, tribui
potest collatio aliquorum auxiliorum efficacium
ad præcauenda peccata (qua non erit in collibilis,
sicut nec qua sit medijs alijs Sacramentis) ita ut
impletioni pœnitentiae non penalis imposita in
puram cautionem in futurum, tantum tribuitur
dieta collatio auxiliorum; & impletioni pœnitentiae
penalis imposita in puram satisfactionem &
vindictam tantum tribuitur remissio pœnae re-
stantis; & impletioni pœnitentiae penalis impos-
ita in cautionem & in satisfactionem, tribuantur
dieta collatio auxiliorum, & dieta remissio pœnae
restantis.

Ad rationem ergo aduersiorum respondemus, quod quamvis Sacramento essentialiter perfecto, conuenit ex opere operato gratiam sanctificantem conferre, non tamen conuenit parti non essentiali, sed tantum integrali, qualis est satisfactio: quia parti tantum integrali sufficit quod impletat & integrat effectum inchoatum à partibus essentialibus, medijs gratiæ sanctificante, quod est illam quoad effectum augere, quod tantum voluit S. Thomas art. 2. ad 2. quando ait, satisfactionem, S. Thomas.
prout in executione, auget illam.

DIFFI-

DIFFICULTAS XIV.

Vtrum pœnitentia Sacramentalis in statu peccati mortalis facta, habeat suum effectum ex opere operato.

Supponimus Primo, ut dicebamus Diffic. xii. in fine, & in quo conueniunt Doctores, per pœnitentiam in statu peccati mortalis factam, iudicemus & ex malo fine, quamvis mortali, satisficer praecipito Confessarij, quia ea efficitur quod à Confessario praecipitur, & eo ipso est Sacramentalis.

Supponimus Secundo, pœnitentiam Sacramentalis in statu peccati mortalis factam non causare ex opere operantis remissionem pœnae temporalis restantis alterius vite, quia ad id requiritus est status gratia, ut diximus Disput. xiiii. Difficultate iv.

Est ergo difficultas, An pœnitentia Sacramentalis in statu peccati mortalis facta, caufat ex opere operato remissionem pœnae temporalis restantis, sicut caufat quando fit in statu gratia.

Marsilius. **M**edina. **V**asquez.

Marsilius in 4. quæst. i. art. 3. Medina Cod. de Confessione q. de Pœnitentia iniuncta extra gratiam impleta, & Vasquez quæst. 94. art. 2. dub. 5. partem affirmatiuam tuentur, quia status peccati mortalis non est obex remissione pœnae temporalis facienda mediæ pœnitentia Sacramentali, ergo in eo statu caufatur dicta remissio mediæ pœnitentia in eo statu facta. Consequentia patet, quia Sacramentum, & pars Sacramenti operantur suum effectum in subiecto non habent obicem. Antecedens autem probatur, quia pœnitentia Sacramentalis non caufat remissionem pœnae temporalis media infusione gratia, nec per modum meriti de digno, quibus status peccati mortalis est obex, sed impetrando illam à Deo, cui impetratio non obest, quia peccator multa potest à Deo impetrare, & impetrat.

Sotus. **S**uarez. **H**enriq. **A**egidius.

Sotus verò in 4. dist. 19. quæst. 1. art. 5. Suarez disp. 38. fect. 8. Henriquez lib. 5. cap. 20. Aegidius dub. 11. partem negatiuam tradunt, & merito: quia licet pœnitentia in statu peccati mortalis facta sit Sacramentalis, & pars integralis Sacramenti Pœnitentia, nihilominus credi non potest, ex Christi institutione non exigit statum gratia, ut ex opere operato caufet remissionem, quia credi non potest, quod Christus, quia eam instituit in remissionem pœnae restantis, effectum secundarium præsupponentem remissionem culpæ, & pœnae aeternæ mediæ gratia factam, ut ea remissione pœnae restantis compleat remissionem culpæ & pœnae aeternæ, non exigeret statum gratia, ut remissionem mediæ gratia factam compleat, & integrat.

Ex eo autem quod pœnitentia Sacramentalis instituta sit pars integralis ad effectum secundarium remissionem pœnae temporalis restantis ad complendam remissionem peccati, fit, ut Suarez adiuitit, pœnitentiam impletam ante absolutionem non tribuere eam remissionem pœnae restantis: quia effectus secundarius remissionis pœnae restantis supponit primarium remissionis culpæ & pœnae aeternæ, & factu à partibus effientibus, quas pars integralis supponit; ac proinde pœnitentia ante absolutionem impleta, non est Sacramentalis, quia ante absolutionem non est pars Sacra-

menti, quia tantum est pars integralis Sacramenti, quæ necessariò supponit essentialis, & consequenter Confessarius nihil potest praecipere faciendum ante absolutionem in pœnitentiam purè satisfactoriam pro peccatis confessis, quamvis praecipere possit quod necessarium aut expeditius sit ad dispositionem pœnitentis, aut in cautionem in futurum, ut electionem concubinæ, & restitutionem, &c.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus, quod quamvis status peccati mortalis non sit ex natura rei obex ad remissionem pœnae restantis faciendum ex opere operato, est tamen obex ex institutione Christi: & quamvis qui implet pœnitentiam in statu peccati mortalis, ponat obicem dicto effectui remissionis pœnae restantis, non peccat, nec irrogat iniuriam Sacramento Pœnitentia, quia non ponit obicem effectui primario Sacramenti Pœnitentia, sed tantum secundario conferendo mediæ pœnitentia Sacramentali.

Suarez. **H**enriq. **A**egidius.

Id verò quod addunt Suarez, Henriquez & Aegidius, nempe pœnitentiam Sacramentalem, in statu peccati mortalis impletam, remittere postea pœnam temporalem ex opere operato, quando recedit fictio, id est, quando cessat status ille, dicitur absque sufficienti fundamento: quia si tribuere effectum ex opere operato, recedente fictione, conuenit Baptismo, & fortè etiam pœnitentia informi (si datur informis) id est, quia hæc duo Sacraenta sunt media necessaria ad remissionem culpe & pœnae aeternæ; pœnitentia verò Sacramentalis non est necessaria ad remissionem pœnae temporalis restantis, quia hæc potest pluribus alijs operibus haberi.

DIFFICULTAS XV.

Vtrum pœnitentia à Confessario taxata prudenter, attenta grauitate peccatorum, extinguat debitum totius pœnae temporalis restantis.

Conueniunt Doctores, pœnitentiam, quæ non est tanta quanta imponenda erat, attentis grauitate peccatorum, & efficacia pœnitentia imposita, ad remittendum ex opere operato non parvam pœnam restantem post absolutionem, sed est minor, quamvis sit prudenter minorata ob fragilitatem pœnitentis, non extinguere ex opere operato debitum totius pœnae restantis.

Est tamen difficultas, An pœnitentia prudenter taxata, attentis prædictis, & non minorata ob fragilitatem pœnitentis, semper extinguat debitum totius pœnae restantis.

Petrus Sotus Lect. 1. de Satisfactione, Suarez Pet. Sotus. disp. 38. fect. 5. Vasquez quæst. 94. art. 2. dub. 6. Sotus. Reginaldus lib. 7. cap. 5. num. 47. Ochagavia Vasquez. Reginaldus quæst. 16. & Turrianus disp. 38. dub. 5. partem negatiuam tuentur, quia ex una parte pœna, quæ restat luenda, est determinata, tanta videlicet aut tanta, & ex altera parte pœnitentia Sacramentalis habet determinatum valorem ex opere operato, maiorem videlicet aut minorem pro quantitate pœnitentia iniuncta, prout Christus instituit & determinauit, & non prout Confessarius determinat & taxat: sicut valor Sacramenti ad conferen-

conferendam gratiam determinatus est à Christo iuxta dispositionem pœnitentis, & non determinatur à Confessario. Ergo si pœnitentia à Confessario inuncta, attendendo ad prædicta, non est æqualis pœna restanti, quoniam humano iudicio Confessarij prudenter taxetur, non extinguet totam pœnam restantem, quia ex iudicio Confessarij non minuitur nec cœscit valor pœnitentia, quia ille fuit à Christo determinatus iuxta quantitatem pœnitentia.

Scotus verò in 4. dist. 19. q. 1. Gabriel dist. 18. quæst. 1. art. 1. Maior dist. 20. quæst. 1. Sotus q. 2. art. 3. & Medina Cod. de Confessione, quæst. de Effectu pœnitentie inuncta, partem affirmatiuam tradunt, & merito: quia ex una parte pœnitentia Sacramentalis instituta est à Christo, ut ex opere operato compleat remissionem peccatorum, remittendo totam pœnam restantem; & ex altera parte taxatio & impositio pœnitentia, quia complenda est peccatorum remissio, commissa est arbitrio & iudicio prudenti Confessarij tamquam iudicis, cùm Sacramentum Pœnitentia institutum sit instar iudicij; ergo pœnitentia, quæ arbitrio prudenti Confessarij est rationabilis ad vindicandum & satisfactionem peccatorum, attendendo ad grauitatem eorum, & quod hoc Sacramentum est tribunal misericorditer puniendi, & efficax ut ex opere operato remittat pœnam aliquam, compleat remissionem peccatorum, totam pœnam restantem extinguendo; & tam minor quam maior, dum sit prudenter taxata, habet eundem & sufficientem valorem Sacramentalem ad id: alias Confessarius numquam aut ferè numquam posset iustum & perfectum iudicium efficere, quo peccata quoad totum iustè remittantur; quia si aliqua pœnitentia indiuisibiliter requisita esset, semper aut ferè semper excederet aut deficeret.

Fuit autem maximè conueniens, valorem ex opere operato pœnitentia non determinari à Christo pro quantitate ipsius pœnitentia, sed sufficientem ad extinguendam totam pœnam restantem conuenire pœnitentia prudenter taxata, sive maiori sive minori, intra latitudinem prudentis & rationabilis, eo ipso quod iudicio prudenti Confessarij remisit taxationem pœnitentia ad vindicandum peccatorum, cuius impletione compleatur

iudicium & Sacramentum Pœnitentia, ad plenè remittenda peccata institutum. In aliis verò Sacramentis, & in ipso Pœnitentia essentialiter perfecto, valor eorum ad conferendam gratiam fuit ex sola Christi institutione determinatus, ipsis secundum se tantus correspondens, ut Sacramento parvulus collato; & etiam ultra illum maior, pro maioriis dispositiis adulti suscipientis, quia in illis nihil quod ad collationem gratia conductit, commissum est taxationi ministri, sicut commissa fuit pœnitentia Sacramentalis ad remissionem pœnae restantis conducens.

Ut autem pœnitentia Sacramentalis sit rationabilis & prudentis, non tantum attendenda est grauitas peccatorum, sed etiam attendendum est quod tribunal Sacramenti Pœnitentia est absoluendi, & misericorditer puniendi, & efficax ut ex opere operato remittat non parvam pœnam; ac proinde ut sit prudentis, non est necessarium, quod pœnitentia ex lese ex opere operantis sit æquæ condigna & moraliter & aquivalens pœna restanti, sed erit prudentis, quamvis sit minor, in modo & non parvum minor, non tamen si sit nimis minor, ut proportio aliqua inter peccata & inter eorum punitionem serueretur. Nihilominus quando fragilitas pœnitentis exigit quod sit nimis minor, sic est inungenda, quia iudicium seu Sacramentum Pœnitentia institutum est in utilitatem pœnitentis: & tunc quando ob id inuncta est nimis minor, sicut etiam quando inuncta est talis ob imprudentiam Confessarij; tanto minus remittet ex opere operato, quanto est minor; eius tamen defectus suppleri poterit in totum, aut in partem, valore cuiusdem pœnitentia secundum se, seu ex opere operantis.

Ad rationem ergo aduersariorum respondeamus, concedendo, pœnam restantem post absolutionem esse determinatam; negando tamen, valorem pœnitentia ad remittendam illam ex opere operato, esse determinatum à Christo pro quantitate pœnitentia inuncta: sed valorem sufficientem ad extinguendam totam pœnam restantem, conuenire ex Christi institutione pœnitentia à Confessario prudenter taxata, attendendo ad prædicta, sive inuncta sit maior sive minor, intra latitudinem prudentis, ut iam diximus.

